

ValidSigned door W. Kalkman RA
op 28-06-2022

Publieke Sector Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden
Behorende bij de controleverklaring
d.d. 28 juni 2022 met
kenmerk 312019005.22.123

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave ... 2
1 Algemeen ... 4
1.1 Bestuurlijke samenvatting ... 4
1.2 Jaarcijfers 2021 in 1 oogopslag ... 16
1.3 Leeswijzer ... 17
2 Jaarverslag ... 18
2.1 Programma's ... 18
Programma 0. Bestuur en Ondersteuning ... 19
Programma 1. Veiligheid ... 26
Programma 2. Verkeer en Vervoer ... 30
Programma 3. Economie ... 41
Programma 4. Onderwijs ... 50
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie ... 56
Programma 6. Sociaal domein ... 66
Programma 7. Volksgezondheid en milieu ... 87
Programma 8. Bouwen en wonen (VHROSV) ... 98
Programma Algemene dekkingsmiddelen ... 105
Programma Overhead ... 112
Programma Vennootschapsbelasting ... 115
Programma Onvoorzien ... 117
2.2 Paragrafen ... 119
2.2.1 Lokale Heffingen ... 119
2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 126
2.2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen ... 142
2.2.4 Financiering ... 151
2.2.5 Bedrijfsvoering ... 158
2.2.6 Verbonden Partijen ... 162
2.2.7 Grondbeleid ... 178
2.2.8 Corona ... 184
2.2.9 Duurzaamheid ... 188
3 Jaarrekening ... 190
3.1 Waarderingsgrondslagen ... 190
3.2 Overzicht van baten en lasten ... 194
3.3 Begrotingsrechtmatigheid ... 195
3.4 Financiële resultaten per programma ... 198
3.5 Balans met toelichting ... 222
3.6 Voortgang uitvoering investeringsplan ... 254
3.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA-Bijlage) ... 265
3.8 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld ... 279
3.9 Wet Normering Topinkomens (WNT) ... 280
3.10 Overige jaarrekening gegevens ... 282

4 Bijlagen 296
4.1 Interbestuurlijk Toezicht (IBT) 296
4.2 Subsidielijst 299
4.3 Kostendeclaratie college 300
4.4 Integriteit 301
4.5 Indicatoren 302
4.6 Kerngegevens 310

1 Algemeen

1.1 Bestuurlijke samenvatting

Samen komen we steeds verder

Voorwoord
Het jaar 2021 was opnieuw een bewogen jaar. Een jaar met corona, vaccinaties en boosters. Maar ook een jaar met economisch herstel en voorzichtige positiviteit voor de toekomst. In 2021 ging de gemeente door met het ondersteunen van die groepen in de samenleving die dit nodig hadden én het overeind houden van onze sociaal-maatschappelijke infrastructuur. Dat deden we samen met inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Hun inzet en creativiteit was hierbij onmisbaar. Het in 2020 ingestelde reserve coronafonds is daarvoor ook in 2021 ingezet.

Het reguliere werk ging door. Met als uitgangspunt behouden van wat goed is en samenwerken om onze gemeente nog beter en mooier te maken. Onze ambities zijn ingevuld met concrete plannen en resultaten, zoals op het gebied van duurzaamheid, economie en zorg. We hadden aandacht voor ouderen en gezinnen, steun voor verenigingen en zorg voor mensen die dat nodig hebben. Voor nu én voor de toekomst. Met de Retail Innovatie & Experience campus werkten we aan de winkelgebieden van de toekomst. Ook realiseerden we belangrijke ruimtelijke projecten zoals de Veenpolderseweg, IKC De Tol (inmiddels: MMiX) en fase 1 van Klein Plaspoelpolder (KPP). We gingen door met het verbeteren van de jeugdzorg, het minimabeleid, de schuldhulpverlening, onderwijs en arbeidsparticipatie. De bouwstenen voor de omgevingsvisie zijn vastgesteld en het Sociaal Kompas is aangescherpt. Met het programma Sterk voor Noord investeren we in een deel van onze samenleving waar dit extra hard nodig is.

Financieel sluiten we 2021 af met een fors beter resultaat af dan begroot. Daar liggen een aantal bijzondere ontwikkelingen aan ten grondslag. In het sociaal domein zorgden vooral de leegstand van plekken voor zwaardere jeugdzorg, het maken van gunstigere tariefafspraken en een gunstige ontwikkeling in het gebruik van de Wmo voor een forse financiële meevaller (circa € 4,7 miljoen). Op een aantal terreinen – waaronder de corona steunmaatregelen die we al zelf al uit de corona reserve hadden gefinancierd – was het Rijk achteraf ruimhartiger dan verwacht (circa € 2 miljoen). Ook heeft het Rijk voor een aantal taken pas laat extra middelen ter beschikking gesteld en/of ontbraken de uitvoeringskaders. Hierdoor blijven de uitgaven nog achter. Daarnaast heeft er een pakket aan geplande werkzaamheden vertraging opgelopen. Dit zal volgend jaar alsnog worden uitgevoerd (circa € 2,5 miljoen). Er waren een aantal onverwachte meevallers op afrekeningen vanuit voorgaande jaren die hebben bijgedragen aan het positief beeld (circa € 1,8 miljoen). Ook konden een aantal activiteiten niet plaatsvinden als gevolg van de coronamaatregelen (circa 1,0 miljoen). Onderaan de streep staan de gemeentefinanciën er goed voor.

Niets van dit alles kon tot stand komen zonder de bijdrage van inwoners, maatschappelijke partners en bedrijven. Hun initiatieven, ideeën, participatie, kritische blik dragen bij aan het succes dat we samen behalen. Leidschendam-Voorburg is een mooie gemeente waar de constructieve dialoog voorop staat en een goed heden en betere toekomst ons doel is. Samen komen we steeds verder.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders van Leidschendam-Voorburg,

Jules Bijl
Astrid van Eekelen
Juliette Bouw
Floor Kist
Jan-Willem Rouwendal

Samen aan zet

Een mooie gemeente maken we samen. Daarom ondersteunen we inwoners met initiatieven en betrekken wij hen bij het maken van plannen. Ook tijdens de coronacrisis zijn we hiermee doorgegaan.
Met onze partners zijn we doorgegaan met de samenwerking, ondanks de beperkingen en onzekerheden die de coronacrises ook in 2021 inhield voor ons. Niet alles is daarom gegaan zoals gepland, maar samen hebben we mooie stappen gezeten en uitvoering kunnen geven aan veel programma's. De dienstverlening naar onze inwoners heeft het gehele jaar grotendeels volgens de bestaande norm plaatsgevonden. Participatie was in 2021 nadrukkelijk het onderwerp van gesprek. Het betrekken van inwoners en organisaties bij het ontwikkelen van beleid en uitvoering is essentieel voor het draagvlak in de samenleving en het vertrouwen in de overheid. Nieuwe afspraken over een betere burgerparticipatie zijn het afgelopen jaar aan de raad voorgelegd en na een intensief debat aangenomen.

Ruimte om te ondernemen

Hoewel de economie zich in 2021 sterk heeft hersteld, hadden veel ondernemers het moeilijk door de coronamaatregelen. We hebben daarom ondernemers in de winkelgebieden ondersteund door onder andere de tarieven van de reclamebelasting te halveren in Leidschendam Centrum en Huygenskwartier en extra subsidie aan de ondernemersfondsen uit te keren. De winkelgebieden zonder actief ondernemersfonds kregen extra subsidie voor hun promotie- en activiteitenbudget. Daarnaast hebben we ondernemers gefaciliteerd door ruimere terrassen mogelijk te maken.

We zijn doorgegaan met de innovatie van onze winkelgebieden. In de Retail Innovatie & Experience campus werken onderwijs, ondernemers en gemeente samen aan vernieuwende en aantrekkelijke winkelgebieden. Vanuit retail labs is gewerkt aan vraagstukken en uitdagingen op het gebied van bijvoorbeeld digitalisering en collectieve samenwerking. En om landelijke trends voor te blijven, is voor het Huygenskwartier Voorburg onderzocht hoe het winkelgebied levendig en aantrekkelijk gemaakt kan worden. Ook is het scenario bestudeerd hoe het gebied eventueel compacter gemaakt kan worden, maar vooralsnog is geen aanleiding hieraan uitvoering te geven.

In 2021 was de verdere uitrol van de promotiecampagne LVverrast. Vanwege corona is dit een geleidelijke uitrol. Zo is de website LVverrast.nl gelanceerd, draait er een promotiefilmpje in de bioscoopzalen van The Mall, rijden er streekbussen met reclame rond en profileert Leidschendam-Voorburg zich op de website van The Hague & partners (voorheen Den Haag Marketing) met het recreatief-toeristisch aanbod in onze gemeente.

We werken aan een toekomst waar het naast wonen, ook goed werken is in Leidschendam-Voorburg. In 2021 is de bouwsteen economie & bedrijvigheid opgesteld. De bouwsteen vormt input voor de omgevingsvisie. In deze bouwsteen wordt de economische ambitie tot 2030 geformuleerd. Concreet komt deze ambitie neer op het inzetten op 2.000 extra banen in de gemeente. Daarnaast is het de bedoeling dat er ten minste 5% van nieuwbouw gereserveerd wordt voor niet-wonen functies. Ook is er een draagvlakonderzoek uitgevoerd naar de behoefte van een nieuw bedrijfsverzamelgebouw voor kleine ondernemers. Uit dit onderzoek blijkt dat er voldoende draagvlak bestaat om een nieuw en permanent bedrijfsverzamelgebouw te realiseren in Leidschendam-Voorburg.

Prettig wonen voor iedereen

Afgelopen jaar is een aantal belangrijke en mooie ruimtelijke projecten gerealiseerd. Na jaren van bouwen en verbouwen is in maart de Westfield Mall of the Netherlands geopend. Een aanwinst voor onze gemeente met veel werkgelegenheid. Het succes van dit winkelcentrum heeft ook geleid tot meer verkeer dan verwacht op de wegen naar en rondom de Mall. Om hier goed mee om te gaan is een taskforce gestart met Rijkswaterstaat, de Mall en Zuid-Holland Bereikbaar. Voor het Damcentrum zijn verkeersmaatregelen gerealiseerd, zodat automobilisten tijdig een andere route kunnen kiezen als de brug open is. Ook is gestart met het proces om de blauwe zone uit te breiden, zodat bewoners en hun bezoekers vaker vrije parkeerruimte hebben.

We faciliteren ontwikkelaars en corporaties bij het realiseren van woningen en de afspraak hierbij is 30% sociale en 20% middeldure huur. De sturing op sociale woningbouw Leidschendam-Voorburg werpt zijn vruchten af. In nieuwe plannen van externe initiatiefnemers zijn vaker en meer sociale huurwoningen opgenomen. Aan de Rijnlandlaan zijn in 2021 48 sociale huurwoningen opgeleverd. De voorbereiding op 170 sociale huurwoningen aan De Star ging ook door. Fase 1 van het Voorburgs Kwartier in Klein Plaspoelpolder is inmiddels bewoond en de bouw van fase 2 is gestart. In september is op feestelijke wijze het nieuwe Integraal Kindcentrum De Tol (inmiddels hernoemd tot MMiXX) in gebruik genomen. Ook is begonnen van met de bouw van ‘De Coulissen’ in Vlietvoorde op de grens van Leidschendam en Voorschoten. Helaas is om verschillende redenen de oplevering van de Veenpoldersweg en de Dr. Van Noortstraat vertraagd. Het project A4 Haaglanden N14, dat in de gemeente Leidschendam-Voorburg voorziet in ongelijkvloerse kruispunten op de N14 loopt vanwege de stikstofproblematiek ook vertraging op.

Nieuwe ruimtelijke projecten zijn in gang gezet of voortgezet om een leefbare en prettige woon- en werkomgeving te creëren voor onze inwoners. Daarmee leveren we onze bijdrage aan de nationale woningbouwopgave. Er is verder gegaan met de voorbereiding van de besluitvorming van de Metropolitane fietsroute Den Haag-Pijnacker via Voorburg-West. Het gewijzigde bestemmingsplan voor Schakenbosch is vastgesteld, zodat het voormalig GGZ-terrein veranderd kan worden in een groen, parkachtige woonomgeving met 325 woningen en zorg- en maatschappelijke voorzieningen. Voor Vliethaven is de reactieve aanwijzing van de provincie van het bestemmingsplan afgehaald, zodat het bedrijventerrein nu kan worden getransformeerd naar woningbouw. Het college is een intentieovereenkomst aangegaan met Stichting Reinier de Graaf Groep voor de herontwikkeling van het Diaconessenhuis te Voorburg. Er kan nu een gebied ontstaan met een mix van wonen, werken en zorg. Tenslotte is het ‘Ontwikkelkader Overgoo’ door de raad vastgesteld waardoor ook de ontwikkeling van dit gebied kan plaatsvinden.

Met de Lokale Energiestrategie (LES) en Transitievisie Warmte (TVW) is een kader vastgesteld om de energietransitie vorm te geven. Op hoofdlijnen is de wijkaanpak en het participatietraject hierin opgenomen. Met het bestedingsplan voor de bestemmingsreserve duurzaamheid en energietransitie is het financiële kader voor de energietransitie vastgesteld. Ook is een Proeftuinaanvraag aardgasvrije wijken samen met de corporaties en Dunea ingediend bij het Rijk (VROM). Inwoners deden 575 subsidieaanvragen voor isolatie van hun woning en de aanleg van een groen dak. Voor 122 particuliere woningen die een beroep deden op een landelijke energiebespaarlening, is een rentekorting verstrekt. Daarnaast hebben 1.510 huishoudens gebruik gemaakt van een van de activiteiten in het kader van de Regeling Reductie Energiegebruik. Diverse webinars en workshops zijn georganiseerd om inwoners te informeren over de energietransitie en de mogelijkheden om te verduurzamen.

Zowel de musea als de theaters zijn een nauwere samenwerking aangegaan. De theaters werken toe naar gezamenlijke PR-uitingen waardoor het aanbod overzichtelijker wordt. De musea hebben hun bedrijfsvoering samengevoegd waardoor er meer capaciteit beschikbaar komt voor inhoudelijke programmering. Dankzij een uitgebreid participatietraject is een nieuwe toekomstvisie voor de bibliotheek vastgesteld. De bibliotheek gaat vaker samenwerken bij maatschappelijke projecten, zoals het bestrijden van laaggeletterdheid in Leidschendam-Noord en gaat meer functioneren als huiskamer van de gemeente.

Een sociaal en gezond LV

Door de coronacrisis is meer aandacht nodig voor het versterken van de sociale cohesie en het tegengaan van eenzaamheid. Er is een actieplan eenzaamheid opgesteld en ook vanuit de subsidietafels is hierop ingezet. De regeling Maatschappelijk Verantwoord Verenigen is in september 2021 opengezet. Verenigingen hebben de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor activiteiten die breder zijn dan de vereniging zelf of om de vereniging te herstellen na het zware coronajaar 2020. Verenigingen maakten hier beperkt gebruik van.

Met de aanscherping van het Sociaal Kompas is meer richting gegeven aan nieuw beleid in het sociaal domein zoals Wmo, jeugd, leerlingenvervoer en re-integratie- en participatie. De nadruk is meer komen te liggen op hoe inwoners het beste ondersteund kunnen worden om verdere problemen te voorkomen en hen weer op eigen benen te laten staan. Van curatief naar preventief, zorg voor diegene die dit het hardst nodig hebben en meer integraliteit. We werken integraal met één gezin, één plan en één regisseur, zodat alles wat er speelt in beeld is. Maatschappelijke partners en organisaties die geworteld zijn in de wijken en buurten werken mee aan ondersteuning dicht bij huis.

Het programmaplan Sterk voor Noord is eind 2021 door de raad vastgesteld. De uitvoering van dit programma zet in op een kansrijke toekomst voor alle inwoners van Leidschendam-Noord. Dit betekent het terugdringen en voorkomen van kansenongelijkheid. Het betekent ook dat jongeren en volwassenen participeren naar vermogen en dat armoede, taalachterstanden en schulden minder vaak een belemmering vormen om mee te doen. De Deal voor Noord is ondertekend door inwoners en dertig partners die actief zijn in de wijk. Zij streven naar vitale en sociaal sterke wijken waar het voor iedereen fijn en veilig wonen is.

In de jeugdzorg is hard gewerkt aan alternatieve kleinschalige woonvoorzieningen en ambulant jeugdhulpaanbod. Door achterblijvende instroom komt de exploitatie van de JeugdzorgPlus instellingen onder druk te staan. Samen met de instellingen wordt het oorspronkelijke plan voor de transformatie herijkt. De huidige overeenkomsten JeugdzorgPlus zijn verlengd tot en met 2022 om meer tijd te creëren voor de afbouw van het aantal gesloten plekken. We volgen de landelijke ontwikkelingen nauwgezet. Er zijn nieuwe woon-zorg combinatievormen gestart voor jeugdigen in jeugdzorg die 18 jaar worden, zoals Kamers met Kansen en Beschermd wonen light. In samenspraak met de instellingen is er een perspectiefplan gekomen voor jeugdigen waarmee tijdig wordt gekeken naar een passende vervolgplek na hun 18e verjaardag. Ook zijn afspraken gemaakt om jongeren die hier behoefte aan hebben, extra te begeleiden in de overgang van 18- naar 18+.

Door vertraging in onder ander het inkoopproces is de invoering van de Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen (OJA's) op scholen voor speciaal onderwijs verschoven naar 2022. Met het Routeboek Verzuim en Thuiszitters op primair en voortgezet onderwijs dringen we thuiszitters terug. Dit is opgesteld door onderwijs, jeugdhulp en gemeenten in Haaglanden. Op 70% van de basisscholen en op 100% van de scholen voor voortgezet onderwijs in Leidschendam-Voorburg zijn startgesprekken gevoerd waarbij aandacht is besteed aan de routeboeken en de werkwijze is met schoolmaatschappelijk werk, onderwijs en leerplicht besproken.

Het college is doorgegaan met de uitvoering van het minimabeleid met de diverse regelingen waarbij kinderen die opgroeien in een minimagezin worden ondersteund. Het communicatiemateriaal van de minimaregelingen is herzien en wordt verspreid. Het is nog niet duidelijk welke invloed de coronacrisis heeft op het aantal kinderen dat opgroeit in armoede. Er is gestart met uitvoering van het beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024. Zo is er een nieuwe partner voor schuldhulpverlening aangetrokken en de overdacht van cliënten is al grotendeels afgerond.

Met matchmakers en een leermakelaar is extra inzet gepleegd op het aan het werk krijgen van inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De eerste resultaten zijn veelbelovend. Zo zijn 50 inwoners met een langere afstand tot de arbeidsmarkt gekoppeld aan werk door de matchmakers en 36 jongeren positief bemiddeld naar een stage of leerwerkplek.

De raad heeft het principebesluit genomen om vast te houden aan resultaatgericht beschikken bij huishoudelijke ondersteuning. Momenteel is de gemeente in afwachting van de wetswijziging waarin resultaatgericht beschikken een plek krijgt in de Wmo. De verwachting was dat de benodigde wetswijziging medio 2021 in werking zou treden, maar deze is aangehouden. Met de implementatie van Beter Samenspel beogen we vroegtijdige signalering van (zorg)problematiek, waarmee escalatie wordt voorkomen en inzet van lichtere hulp voldoende is en blijft. Er zijn verdere afspraken gemaakt over regionale samenwerking en regievoering binnen de gemeente.

We hebben ons samen met partners voorbereid op onze nieuwe regierol sinds 1 januari 2022 voor inburgering. Vooruitlopend hierop is een ‘Pilot Brugklas’ uitgevoerd om te komen tot een innovatieve en kwalitatief hoogwaardige intake voor inburgeraars en hebben 18 deelnemers een programma gevolgd van 12 weken met daarin alle facetten van het inburgeren.

Een dienstbare en professionele organisatie

In 2021 is de reguliere dienstverlening in het servicecentrum ondanks de coronamaatregelen grotendeels conform de norm gerealiseerd. Bij inwoners waar sprake was van een urgente (medische) situatie, is maatwerk geleverd door hen tussendoor te helpen of huisbezoeken af te leggen. De gemeente is daarnaast, middels thuiswerken, steeds goed bereikbaar geweest via de telefoon (14 070), website, sociale media (Twitter, Instagram en Facebook) en e-mail.

Het betrekken van inwoners en organisaties bij het ontwikkelen van beleid en uitvoering is essentieel voor het draagvlak in de samenleving en het vertrouwen in de overheid. Nieuwe afspraken over een betere burgerparticipatie zijn het afgelopen jaar aan de raad voorgelegd en na een intensief debat aangenomen.

De uitstroom van medewerkers is toegenomen en de werving van nieuwe medewerkers wordt lastiger. De krapte op de arbeidsmarkt speelt daarbij een grote rol. Eind 2021 is de arbeidsmarktcommunicatie aangescherpt met de leidende principes ‘wendbare organisatie’ en ‘aantrekkelijk werkgeverschap’. Door de coronacrisis zijn in 2020 al investeringen in de IT-infrastructuur versneld en daar is 2021 ook mee doorgegaan. De kantoren zijn beter geschikt gemaakt voor het hybride werken en een hybride werkregeling is tot stand gekomen. Desondanks hebben de lockdowns in 2021 een zware tol geëist van medewerkers en processen. De uitingen van waardering door de raad het afgelopen jaar zijn daarom in juist deze tijd een extra hart onder de riem geweest.

Het huishoudboekje 2021

Financiële resultaat 2021

Bij het aanbieden van de conceptbegroting 2021 werd een negatief resultaat van € 7,8 miljoen verwacht. Op basis van de nota van wijziging en als gevolg van moties en amendementen bij begroting 2021, mee- en tegenvallers in de loop van het jaar zijn diverse budgetten bijgesteld. De begroting voor het jaar 2021 na deze wijzigingen sluit op een verwacht negatief resultaat van € 10,3 miljoen.

Het eindresultaat van 2021 is € 1,7 miljoen voordelig, wat ten opzichte van de begroting een voordeel betekent van € 12,0 miljoen. Een toelichting op hoofdlijnen is opgenomen in dit hoofdstuk. Bij de financiële samenvatting per programma is een gedetailleerde toelichting per programma opgenomen.

In het overzicht hieronder staat per programma welk bedrag was begroot, wat is uitgegeven en wat het verschil tussen beiden is. Een min in de kolom ‘Begroting’ en de kolom ‘Jaarrekening’ staat voor een last. Een min in de kolom ‘Verschil’ betekent een nadelig verschil: er is meer uitgegeven of minder ontvangen dan begroot. Een plus betekent een voordelig verschil: er is minder uitgegeven dan begroot of meer ontvangen dan begroot.

Programma	Begroting 2021	Jaarrekening 2021	Verschil
T0 Bestuur en Ondersteuning	-6.899	-6.058	841
T1 Veiligheid	-8.863	-8.590	274
T2 Verkeer en Vervoer	-9.699	-8.865	835
T3 Economie	-1.717	-1.541	176
T4 Onderwijs	-5.953	-5.877	76
T5 Sport, cultuur en recreatie	-16.092	-15.739	353
T6 Sociaal domein	-73.105	-66.052	7.052
T7 Volksgezondheid en milieu	653	979	326
T8 VHROSV	-5.693	-5.465	228
T10 Algemene Dekkingsmiddelen	141.851	143.320	1.469
T14 Overhead	-32.438	-31.206	1.232
T15 Vennootschapsbelasting	-30	-31	-1
T16 Onvoorziene uitgaven	-100	0	100
Totaal van lasten en baten	**-18.087**	**-5.125**	**12.962**
Mutaties reserves	7.813	6.807	-1.006
Totaal	**-10.274**	**1.682**	**11.956**

Bedragen x € 1.000

De rode draad voor veel afwijkingen is dat zij worden veroorzaakt door extra ontvangsten van het Rijk voor activiteiten die reeds uit de gemeentelijke reserves waren bekostigd (coronainkomsten) of in voorgaande jaren al waren bekostigd (afrekening voorgaande jaren). Daarnaast zijn er werkzaamheden en projecten die nog niet in 2021 uitgevoerd of afgerond konden worden.

Ook is sprake van onverwachte financiële meevallers in het sociaal domein. De fors lagere jeugdhulpuitgaven kwamen pas laat in het jaar in beeld door declaratieachterstanden bij de jeugdhulpaanbieders. De grootste afwijkingen (voor- en nadelen) zijn in de onderstaande tabel opgenomen.

Samenvatting afwijkingen	Totaal
Sociaal domein (met name Jeugd en Wmo)	4.650.000
Verschuiving werkzaamheden	2.500.000
Uitkering Gemeentefonds (o.a. Corona)	2.060.000
Coronacrisis – minder kunnen realiseren	1.000.000
Afrekeningen voorgaande jaren	1.600.000
Sociaal Werkbedrijf de Binnenbaan	350.000
Vertraging Bereikbaarheid damcentrum	300.000
Verliesvoorziening Grexen	-670.000
Specifieke uitkering BTW Sport	-420.000
Overige afwijkingen	580.000
Totaal	**11.950.000**

Bedragen x € 1

Sociaal domein (met name Jeugd en Wmo) € 4.650.000 (voordeel)
In het laatste kwartaal van 2021 bleek dat de kosten voor jeugdzorg mee zouden vallen ten opzichte van de begroting. Dit is grotendeels te wijten aan de leegstand bij de jeugdzorgplus-instellingen. De bezettingsgraad bij deze instellingen was het afgelopen jaar bijzonder laag door de versnelde afbouw van de gesloten jeugdzorg, in combinatie met corona. Daarnaast leidde de herziening van de tarieven van de regionaal ingekochte jeugdzorg tot lagere tarieven en is er in het afgelopen jaar geïntensiveerd op de sturing van toewijzingen jeugdzorg en de controle op declaraties.
Voor de Wmo was in het laatste kwartaal sprake van een stabilisatie van de groei in meldingen waardoor de kosten lager uitvielen dan geraamd. Hierdoor was er ook minder inhuur van personeel nodig.

Verschuiving werkzaamheden € 2.500.000 (voordeel)
Een aantal geplande werkzaamheden worden om diverse redenen doorgeschoven naar 2022. Het betreft onder andere de uitgestelde implementatie van de Omgevingswet, de ontvlechting van ICT met de gemeente Westland, verkeersmaatregelen Leidschendam centrum, de laatste stappen in de implementatie van de Wet inburgering, en het digitaliseren van de archieven. Daarnaast zijn er bij de septembercirculaire veel middelen ontvangen voor de uitvoering van de tijdelijke corona maatregelen ter ondersteuning van het inkomen (TOZO). In 2022 worden deze middelen ingezet om de dienstverlening aan onze inwoners op het gebied van Werk & Inkomen verder te versterken.

Uitkering gemeentefonds € 2.060.000 (voordeel)
De algemene uitkering gemeentefonds valt hoger uit door de compensatie in het kader van de coronasteunpakketten. Dit bedrag is compensatie voor een deel van de kosten waarvoor de middelen uit de bestemmingsreserve corona (€ 5 miljoen) beschikbaar zijn gesteld. Daarnaast hebben gemeenten in het laatste kwartaal van 2021, op basis van het rapport ‘Ongekend onrecht’ naar aanleiding van de toeslagenaffaire, extra middelen gekregen voor de versterking van de lokale dienstverlening. In afwachting van de uitwerking van het lokale voorstel voor aanwending van deze middelen, zijn de middelen in 2021 nog niet ingezet.

Coronacrisis – minder kunnen realiseren in 2021 € 1.000.000 (voordeel)
In alle programma's zijn ook in 2021 de effecten van de coronacrisis zichtbaar. Waar de lokale corona steunmaatregelen geen resultaat opleveren in het saldo van de jaarrekening (tegenover de lasten staat een onttrekking aan de reserve), zien we dat in de reguliere budgetten er veelal voordelen zijn ontstaan doordat er minder of geen activiteiten in de eigen organisatie of bij maatschappelijke partners konden plaatsvinden. Voorbeelden zijn:

- Minder inspecties kinderopvang;
- Minder inzet van de middelen voor maatschappelijk verantwoord verenigen (MVV)
- Minder re-integratietrajecten;
- Minder gebruik Ooievaarspas;
- Minder evenementen en activiteiten toerisme & economie;
- Minder leerlingenvervoer;
- Minder sportactiviteiten;
- Minder aanspraak op personeelsbudgetten zoals opleiding & mobiliteit.

Dit betreffen incidentele financiële effecten. Nu de coronacrisis in een fase van 'terug naar normaal' is gekomen en de meeste beperkingen zijn opgeheven, verwachten we dat deze effecten in 2022 niet of nauwelijks meer optreden.

Afrekeningen voorgaande jaren € 1.600.000 (voordeel)
Verschillende afrekeningen en administratieve aanpassingen zorgen voor een voordeel ten opzichte van de begroting. Het gaat om:

- Omzetting pensioenregeling (ex)wethouders (vrijval balanspost naar kosten komende jaren);
- Vrijval stelpost nieuwe CAO-gemeenten 2021;
- Afwikkeling gemeentefonds voorgaande jaren;
- Afwikkeling liquidatie stadsgewest Haaglanden (juridische procedure uit 2015);
- Liquidatie Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW);
- Afrekening veiligheidsregio Haaglanden 2020;
- Vergoedingen voor herstelwerkzaamheden kabels en leidingen uit voorgaande jaren.

Sociaal Werkbedrijf De Binnenbaan € 350.000 (voordeel)
De bijdrage aan Werkbedrijf De Binnenbaan is in 2021 lager uitgevallen vanwege een lagere afrekening voor de dienstverlening en het niet realiseren van de taakstelling voor de praktijkplaatsen re-integratie.

Bereikbaarheid Damcentrum € 300.000 (voordeel)
Door het later in gebruik nemen van de investeringen in displays voor brugsignalering en DRIP's wordt pas vanaf 2022 hierop afgeschreven.

Verliesvoorziening Grexen € 670.000 (nadeel)
Bij de actualisatie van de grondexploitaties is gebleken dat er een storting van € 670.000 in de verliesvoorziening moet plaatsvinden om alle kosten aan het eind van de looptijd te kunnen dekken.

Specifieke uitkering BTW Sport € 420.000 (nadeel)
De uitkering van de compensatieregeling BTW Sport is lager vastgesteld dan was geraamd omdat de BTW-kosten op sportaccommodaties meevielen onder andere door verschuiving van een aantal werkzaamheden naar 2022. Ook blijkt door gewijzigde regelgeving dat een aantal accommodaties geen onderdeel meer uitmaakt van de compensatieregeling. Dit is onlangs pas bekend geworden. Ter compensatie van dit deel wordt bij de belastingdienst alsnog een verzoek tot BTW teruggave gedaan.

Realisatie investeringsplan 2021

Voor 2021 stond een bedrag van € 39,7 miljoen aan investeringen gepland. In werkelijkheid is dat € 18,9 miljoen geworden. Dit betekent dat in 2021 circa 48% van het totaal beschikbare investeringsbedrag is uitgegeven. In 2021 was vaker dan voorheen sprake van vertraging in investeringsuitgaven door langere levertijden, zoals de vervanging van een gedeelte van het wagenpark, veegmachines en mobiele telefoons. Verder is voor veel projecten in de openbare ruimte en onderwijshuisvesting sprake van investeringen die onderdeel uitmaken van grote meerjarige projecten. De uitvoering hiervan liep in een aantal gevallen vertraging op door bezwaren, extra onderzoek of overleg. Ook is er sprake van projecten waarbij de start/afronding afhankelijk is van de samenloop met andere projecten. In het geval van twee nieuwe scholen is voor ruim € 6 miljoen aan investeringen doorgeschoven naar 2022, maar heeft dit geen invloed op het verwachte jaar van oplevering (dit blijft 2022). In het onderdeel Jaarrekening is een overzicht van de realisatie van het investeringsplan 2021 opgenomen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen en haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de weerstandscapaciteit (het totaal van algemene reserves en de post onvoorzien) en van het risicoprofiel (totaal van risico's).
Het risicoprofiel is afgenomen, voornamelijk als gevolg van het bijstellen van de risico's op garantstellingen, grondexploitaties en het gemeentefonds (jeugd). De totale weerstandscapaciteit is in 2021 fors afgenomen als gevolg van het vormen van diverse bestemmingsreserves voor een bedrag € 97 miljoen uit verkoopopbrengst van de Eneco aandelen. De weerstandscapaciteit ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2021 is 9,3 maal zo groot als het risicoprofiel. Dat betekent dat het weerstandsvermogen, gemeten aan de algemene norm van de NAR, uitstekend is.

Afsluitend

In financiële zin is 2021 weer een heel bijzonder jaar geweest. De coronacrisis en de onzekerheid en extra werk die dat meebracht had significant effect op vrijwel alle werkzaamheden van de gemeente. De onvoorspelbaarheid van de kosten voor openeinderegelingen in het sociaal domein in combinatie met de Rijksinkomsten en regelingen heeft z'n weerslag op de voorspelbaarheid van de gemeentelijke financiën. In de financiële realisatie zien we dit in belangrijke mate terug door een aantal incidentele voordelen en het verschuiven van activiteiten en/of middelen vanuit 2021 naar 2022.

Ondanks het financieel positieve exploitatieresultaat over 2021 is er nog geen zicht op voordelen die effect hebben op het structurele exploitatiesaldo in de meerjarenbegroting vanaf 2022. De effecten op het sociaal domein moeten vooralsnog nog worden bezien in de context van de hervormingsagenda jeugd. Ook het effect van de vergrijzing in combinatie met langer zelfstandig wonende ouderen die een beroep doen op de Wmo is een onzekere factor.

Met deze financiële resultaten over 2021 bevindt de gemeente zich in een goede positie om de onzekerheden voor 2022 en later het hoofd te kunnen bieden. Echter, de grote transitieopgaven, de effecten van mondiale spanningen, de onzekerheid wat het coronavirus nog voor de mensheid in petto heeft; ze kunnen allen van grote invloed zijn op onze gemeentelijke samenleving en de noodzaak van de gemeente om maatregelen te treffen. Desalniettemin gaan we vanuit financieel perspectief de toekomst met vertrouwen tegemoet.

1.2 Jaarcijfers 2021 in 1 oogopslag

Gemeentelijke jaarrekening 2021

Leidschendam-Voorburg

U ziet in één oogopslag wat de gemeente Leidschendam-Voorburg in 2021 heeft ontvangen en waar het geld aan is uitgegeven. Verder vindt u een greep uit de acties die afgelopen jaar zijn uitgevoerd.

Inkomsten (x 1.000 euro)

Lokale inkomsten	
Afvalstoffenheffing	12.401
Onroerendzaakbelasting	13.172
Dividend en rente	3.875
Gronden	3.783
Rioolheffing	6.665
Huren en pachten	4.173
Leges/overige belastingen	4.805
Subtotaal lokale heffingen	**48.874**

Bijdrage Rijk, subsidies en reserves	
Algemene uitkering Rijk	127.404
Subsidies en (rijks)bijdragen	35.427
per saldo onttrekking reserves	6.807
Overig	16.686
Subtotaal inkomsten	**186.324**
Totaal aan inkomsten	**235.198**

Uitgaven (x 1.000 euro)

Gemeentelijke programma's	
Bestuur en Ondersteuning	11.392
Veiligheid	8.809
Verkeer en Vervoer	9.987
Economie	3.748
Onderwijs	7.663
Sport, cultuur en recreatie	19.030
Sociaal domein	106.221
Volksgezondheid en milieu	19.999
VHROSV	13.714
Overhead	31.833
Vennootschapsbelasting	31
Algemene dekkingsmiddelen	1.089
Per saldo storting reserves	-
Totaal aan uitgaven	**233.516**
Positief resultaat	**1.682**

Wat is er in 2021 gedaan?

- Hulp voor ondernemers en zzp'ers vanwege coronacrisis
- Bouwstenen Omgevingsvisie vastgesteld
- Nieuwe afspraken burgerparticipatie
- Verbeteren verkeerssituatie Mall of the Netherlands
- Oplevering 48 sociale huurwoningen Rijnlandlaan
- Opening integraal kindcentrum MMIXX (De Tol)
- 575 subsidieaanvragen woningisolatie en groene daken
- Toekomstvisie bibliotheek vastgesteld
- Nieuwe woon-zorg combinatievormen voor jongeren in jeugdzorg
- Programma Sterk voor Noord zet in op kansrijke toekomst voor alle inwoners van Leidschendam-Noord
- Start met uitvoering schuldhulpverlening 2021-2024
- Matchmaker en leermakelaar helpen inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt aan werk
- Voorbereiding op Wet inburgering die per 1 januari 2022 van kracht is

Kijk voor het complete overzicht op **www.lv.nl/jaarverslag**

1.3 Leeswijzer

De jaarstukken 2021 bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening. In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid op de door de raad vastgestelde programma's. Er wordt antwoord gegeven op de drie W-vragen: Wat willen we bereiken, Wat hebben we daarvoor gedaan en Wat heeft het gekost.

De mate waarin we de beleidsspeerpunten, zoals opgenomen in de programmabegroting 2021, hebben gerealiseerd, brengen we tot uitdrukking met de volgende kleuren:

Status van de speerpunten van beleid per 31 december 2021	
GROEN	Speerpunt is gerealiseerd in 2021
ORANJE	Vertraging in de voorbereiding/uitvoering, speerpunt wordt afgerond in 2022
ROOD	Knelpunten in de voorbereiding/uitvoering, speerpunt wordt niet gerealiseerd

Bij de programmaverantwoordingen wordt per speerpunt een toelichting gegeven op de status per 31 december 2021. Het jaarverslag bevat ook de paragrafen die vanuit een dwarsdoorsnede een aantal specifieke thema's uitwerken.

De jaarrekening vormt het financiële gedeelte van de jaarstukken 2021. In de jaarrekening is een overzicht van de baten en lasten over 2021 opgenomen. Het bevat een toelichting op het overzicht van baten en lasten evenals de balans met toelichting.
De verplichte indicatoren zijn in bijlage opgenomen. De vermelde cijfers zijn gebaseerd op de meest recente gegevens die door het CBS (www.waarstaatjegemeente.nl) zijn gepubliceerd.

2 Jaarverslag

2.1 Programma's

De programmaverantwoording bevat de verantwoording over de realisatie van de programma's en overzichten van de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en de post onvoorzien.

De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in:

- de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken - Wat willen we bereiken?
- de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd - Wat hebben we daarvoor gedaan?
- de gerealiseerde baten en lasten - Wat heeft het gekost?

In de programmaverantwoording zijn de verplichte indicatoren niet opgenomen. De vermelde cijfers van deze indicatoren zijn gebaseerd op de meest recente gegevens die door het CBS (www.waarstaatjegemeente.nl) zijn gepubliceerd. Aangezien deze gegevens vaak sterk verouderd zijn en hierdoor geen sturingsinstrument kunnen zijn, staan de verplichte indicatoren niet vermeld bij de programma’s, maar in een bijlage.

Programma 0. Bestuur en Ondersteuning

Omschrijving

Dit programma gaat over het bestuur, de ondersteuning daarvan en de relatie tussen de burger en het bestuur. Betrokkenheid en dienstverlening zijn vanuit de gemeente uitgangspunt voor deze relatie. Het programma bevat de overkoepelende taakvelden van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
0.1	Bestuur
0.2	Burgerzaken
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden
0.63	Parkeerbelasting
0.10	Mutaties reserves

Wat willen wij bereiken?

Voor dit programma geen specifieke doelen.

Taakveld 0.1 Bestuur

Tot dit taakveld behoren de facilitering van het college van burgemeester en wethouders, raad en raadscommissies, de ondersteuning van de raad en griffie, de regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking, de lokale rekenkamer, de lokale ombudsfunctie en de accountantscontrole.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het college van burgemeester en wethouders, raad en raadscommissies, griffie, de regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking, de regionale rekenkamercommissie en ombudsfunctie zijn zo optimaal mogelijk ondersteund.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Bestuur	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	4.268	-434	3.834	5.078	-1.244
Baten	0	23	23	2.287	2.264
Saldo van lasten en baten	**-4.268**	**457**	**-3.811**	**-2.791**	**1.020**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de vergoedingen voor raad- en commissieleden, de salarissen en wachtgelden van (voormalige) collegeleden, de kosten van de griffie en de accountantskosten voor de controle van de jaarrekening.

De baten betreffen een eenmalige uitkering in verband met een gewijzigde werkwijze rondom de kapitaalverzekering voor de toekomstige pensioenen van de wethouders.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Het taakveld gaat over de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van burgerzaken. Hieronder vallen diverse diensten en producten zoals: het verstrekken van uittreksels uit het bevolkingsregister, reisdocumenten, rijbewijzen, het afsluiten van huwelijken en activiteiten ten behoeve van het organiseren van verkiezingen. We zijn een servicegerichte gemeente die aansluiting zoekt bij de wensen en eisen die inwoners aan onze dienstverlening stellen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Flexibele en passende dienstverlening
In 2021 heeft de dienstverlening naar onze inwoners, ondanks corona, het gehele jaar grotendeels volgens de bestaande norm plaatsgevonden. Op piekmomenten was de wachttijd voor het maken van een afspraak maximaal 2 weken. Iets boven onze eigen servicenorm (1 week) maar ruim onder de wachttijden van omliggende gemeentes. Bij inwoners waar sprake was van een urgente (medische) situatie, is maatwerk geleverd door tussendoor te helpen of huisbezoeken af te leggen. De gemeente is daarnaast steeds goed bereikbaar geweest via de telefoon (14 070), website, sociale media (Twitter, Instagram en Facebook) en e-mail.

De veiligheid van inwoners en medewerkers stond bij het uitvoeren van de dienstverlening voorop. Met de ervaringen van 2020 hebben wij ook in 2021 opvolging gegeven aan alle corona maatregelen zoals het thuiswerken (m.u.v. vitale functies), het hanteren van looproutes in het Servicecentrum en het afstand houden. Ook zijn verbeteringen doorgevoerd aan tijdelijke aanpassingen doorgevoerd.

In dit 2e Corona-jaar hadden inwoners andere wensen dan het jaar ervoor. Dat is bijvoorbeeld te zien aan het aantal producten dat is aangevraagd en verstrekt. Waar in 2020 een terugloop te zien was in aanvragen voor reisdocumenten, is het aantal afspraken in 2021 weer met 25% gestegen (ten opzichte van 2020) en was daarmee bijna gelijk aan het aantal in 2019. Ook waren er meer mensen die zonder afspraak naar het Servicecentrum kwamen (44% stijging), bijvoorbeeld bij het eerste rijbewijs of in de zomermaanden voor een reisdocument. Het aantal huwelijken en geregistreerd partnerschappen is met 20% gestegen ten opzichte van 2020 en vroeg ook beduidend meer inzet en flexibiliteit van onze medewerkers om wijzigingen in corona-maatregelen te bespreken met de bruidsparen.

Niet alleen de reguliere dienstverlening heeft onverminderd doorgang gehad, er is juist ook aandacht geweest voor kwaliteitsverbeteringen. De verbetertrajecten voor de website en de telefonie zijn grotendeels doorlopen, waarmee de techniek en de dienstverleningsprocessen geoptimaliseerd worden. Ook is er gestart met een traject om verdere digitalisering van de dienstverlening vorm te geven. In 2021 is verder initiatief geweest op het meten van klanttevredenheid. Naast de ‘waarderings-smileys’ op onze website, is een pilot gestart om ook de mening van onze inwoners te vragen bij gemeentelijke e-mails.

Verder is er blijvende aandacht voor de impact van de coronacrisis op de organisatie en in het bijzonder op de veerkrachtigheid van de mensen en organisatie. Deze trajecten lopen in 2022 door.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Burgerzaken	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	4.019	99	4.117	4.127	-9
Baten	1.136	0	1.136	1.085	-52
Saldo van lasten en baten	**-2.882**	**-99**	**-2.981**	**-3.042**	**-61**

Bedragen x € 1.000

De baten betreffen legesopbrengsten voor de gemeentelijke dienstverlening (onder andere paspoorten, ID-kaarten, rijbewijzen, huwelijken). De lasten betreffen met name personele kosten voor het Servicecentrum.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Tot dit taakveld behoren taken met betrekking tot onroerend goed dat niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen. Het gaat hier concreet om het beheer, de verhuur en instandhouding van gebouwen en gronden die de gemeente Leidschendam-Voorburg (al dan niet tijdelijk) in bezit heeft. Als concrete voorbeelden kunnen worden genoemd: woningen, bedrijfsgebouwen, de brede school De Waterlelie, inkomsten van de benzineverkooppunten, snippergroen, erfpachten en opstalrechten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente Leidschendam-Voorburg draagt zorg voor een goed beheer en optimale verhuur en instandhouding van haar gebouwen en gronden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Beheer overige gebouwen en gronden	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	1.402	564	1.966	2.166	-200
Baten	1.661	5	1.666	1.732	66
Saldo van lasten en baten	**259**	**-559**	**-300**	**-435**	**-134**

Bedragen x € 1.000

De baten betreffen huur van gronden en panden, inkomsten van benzineverkooppunten, retributie opstalrechten en canon erfpachten. Bij de lasten gaat het voornamelijk om de personele kosten, de zakelijke lasten, de verzekeringspremies, de kapitaallasten en de onderhoudskosten.

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting

De gemeente heft geen parkeerbelasting. Er zijn gebieden waar gratis of korte tijd geparkeerd kan worden met een parkeerschijf (blauwe zones). Inwoners of bedrijven die gevestigd zijn in een blauwe

zone kunnen een parkeerontheffing aanvragen. Voor het aanvragen van een parkeerontheffing zijn leges verschuldigd.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente is verantwoordelijk voor het administreren en uitgeven van parkeerontheffingen. Voor de relevante ontwikkelingen wordt verwezen naar de toelichting bij programma Verkeer en Vervoer. In 2021 zijn er 4.269 ontheffingen uitgegeven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Parkeerbelasting	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	19	0	19	21	-2
Baten	212	0	212	231	19
Saldo van lasten en baten	**193**	**0**	**193**	**210**	**17**

Bedragen x € 1.000

De baten betreffen de opbrengst van de parkeerontheffing blauwe zone. De lasten betreffen de uitvoeringskosten.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Op dit taakveld worden alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves geraamd en verantwoord. In het hoofdstuk jaarrekening, onderdeel balans met toelichting worden de toevoegingen en onttrekkingen nader toegelicht.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We hebben de mutaties in de reserves zoveel mogelijk verwerkt overeenkomstig de geraamde bedragen in de begroting. Afwijkingen hierop zijn in de financiële samenvatting van dit programma toegelicht.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	10.531	101.610	112.141	98.580	13.560
Baten	13.098	106.856	119.953	105.387	-14.566
Saldo van lasten en baten	**2.567**	**5.246**	**7.813**	**6.807**	**-1.006**

Bedragen x € 1.000

De lasten en baten betreffen de geraamde en gerealiseerde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. In de toelichting op de balans onderdeel Reserves worden de toevoegingen en onttrekkingen nader toegelicht.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Bestuur en Ondersteuning	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Bestuur	4.268	-434	3.834	5.078	-1.244
Burgerzaken	4.019	99	4.117	4.127	-9
Beheer overige gebouwen en gronden	1.402	564	1.966	2.166	-200
Parkeerbelasting	19	0	19	21	-2
Totaal lasten	**9.707**	**229**	**9.936**	**11.392**	**-1.456**
Baten					
Bestuur	0	23	23	2.287	2.264
Burgerzaken	1.136	0	1.136	1.085	-52
Beheer overige gebouwen en gronden	1.661	5	1.666	1.732	66
Parkeerbelasting	212	0	212	231	19
Totaal Baten	**3.009**	**28**	**3.037**	**5.334**	**2.297**
Totaal Saldo	**-6.698**	**-201**	**-6.899**	**-6.058**	**841**
Mutaties reserves					
Stortingen	10.531	101.610	112.141	98.580	13.560
Onttrekkingen	13.098	106.856	119.953	105.387	-14.566
Saldo mutaties reserves	**2.567**	**5.246**	**7.813**	**6.807**	**-1.006**
Totaal resultaat	**-4.131**	**5.045**	**914**	**749**	**-165**

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Het saldo van baten en lasten (exclusief mutaties reserves) van het programma Bestuur en Ondersteuning is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 841.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Bestuur (€ 1.244.000 nadeel)
De lasten binnen taakveld bestuur zijn hoger dan geraamd. Dit is op hoofdlijn te verklaren doordat de regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), die tot en met 2021 in beheer was bij een externe partij, vanaf 2022 in eigen beheer wordt uitgevoerd. Daarmee hebben de verplichtingen (en rechten) een plek gekregen op de balans per 31 december 2021. De middelen die uit de kapitaalverzekering zijn vrijgevallen (zie ook baten bij dit taakveld) worden gestort in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. In de begroting wordt structurele storting in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders geraamd. Daarnaast zijn binnen dit taakveld een aantal kleinere voor- en nadelen.

De lasten in verband met het doorontwikkelen van de organisatie vallen lager uit. Er wordt voorgesteld om € 385.000 over te hevelen naar 2022.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden (€ 200.000 nadeel)
De lasten binnen dit taakveld vallen per saldo hoger uit door een diversiteit aan kleinere posten waaronder hogere kosten voor uitbesteed onderhoud van gebouwen en installaties en hogere energielasten. Daarnaast zijn er binnen dit taakveld lasten geboekt voor de instandhouding van een gebouw dat als vervangende ruimte dient bij de verbouw of nieuwbouw van scholen. De raming hiervan staat in taakveld Onderwijshuisvesting. Tegenover dit nadeel staat dus een voordeel in dat taakveld.

Baten

Taakveld Bestuur (€ 2.264.000 voordeel)
De baten binnen taakveld Bestuur zijn hoger uitgevallen dan geraamd. Per saldo is dit te verklaren doordat de regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), die tot en met 2021 in beheer was bij een externe partij, vanaf 2022 in eigen beheer wordt uitgevoerd. De middelen die uit de kapitaalverzekering zijn vrijgevallen, zijn door de gemeente ontvangen en leiden tot een incidenteel voordeel in 2021. De middelen (zie ook lasten bij dit taakveld) worden gestort in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders. Daarnaast is er een voordeel uit de vrijval van een balanspost uit 2020 voor de nog te betalen pensioenpremies van ex-wethouders aan de pensioenverzekeraar. Nu de verzekeraar stopt met deze kapitaalverzekering, valt deze balanspost vrij. Dit leidt tot een incidenteel voordeel in 2021.

Mutaties in reserves

De lagere lasten en baten hebben voor een bedrag van € 14,2 miljoen betrekking op overhevelingen van verschillende bestemmingsreserves naar met name de bestemmingsreserve dekking afschrijvingen (€ 13,6 miljoen) die niet dan wel in mindere mate gerealiseerd zijn; te weten:

- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve Bereikbaar Stompwijk (€ 11,9 miljoen) in verband met de investering van de aanleg van de Veenpoldersweg heeft niet plaatsgevonden, omdat de betreffende investering in 2021 nog niet afgerond is.
- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve toekomstige werkzaamheden Rietvink (€ 0,35 miljoen) heeft niet plaatsgevonden, omdat de betreffende investering in 2021 nog niet afgerond is.
- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie (€ 0,225 miljoen) in verband met van duurzaamheidsmaatregelen in / aan schoolgebouwen is € 0,016 miljoen lager uitgevallen, omdat er minder uitgeven is aan de betreffende werkzaamheden.
- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve Bereikbaarheid (€ 1,2 miljoen) in verband met de investeringen in het kader van de Leidsekade Venestraat heeft niet plaatsgevonden, omdat de betreffende investeringen in 2021 nog niet afgerond zijn.
- Daarnaast heeft de geraamde overheveling van de algemene reserve met bufferfunctie (van € 0,6 miljoen) naar de algemene reserve vrij besteedbaar plaatsgevonden in verband met de maximale bandbreedte van het weerstandsvermogen ten opzichte van het risicoprofiel (zie paragraaf weerstandsvermogen).

Tot slot zijn baten in verband met de onttrekkingen aan de nieuwgevormde bestemmingsreserves € 1 miljoen lager dan geraamd. Dit wordt verklaard doordat de werkelijke lasten die met name op diverse programma's staan, € 1 miljoen lager zijn dan begroot. Bij de 2e Tussentijdse rapportage is besloten om de werkelijke en niet de geraamde lasten te onttrekken aan de nieuwgevormde bestemmingsreserves.

Investeringen

Bestuur en ondersteuning	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	499.892	158.355	341.537
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**499.892**	**158.355**	**341.537**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 1. Veiligheid

Omschrijving

Het programma veiligheid richt zich op de veiligheid in de gemeente Leidschendam-Voorburg en het gevoel van veiligheid van de inwoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente. De gemeente werkt daarbij nauw samen met partners in veiligheid, zoals het Openbaar Ministerie, politie, brandweer, woningbouwverenigingen, Omgevingsdienst Haaglanden en zorginstellingen. De gemeente zet instrumenten in als preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
1.1	Crisisbeheersing en brandweer
1.2	Openbare orde en veiligheid

Wat willen wij bereiken?

Een veilige gemeente, waarin iedereen zich veilig voelt.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoren alle reguliere taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen. Hieronder vallen brandbestrijding, preventieve maatregelen ten behoeve van de fysieke veiligheid en rampenbestrijding. Voor de taken binnen dit taakveld participeert de gemeente in de Veiligheidsregio Haaglanden. De Veiligheidsregio heeft een eigen begroting waarin de beleidsdoelstellingen zijn verwoord.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft samen met de andere deelnemende gemeenten invulling gegeven aan het opdrachtgeverschap van de Veiligheidsregio (VRH). De Veiligheidsregio organiseerde onder meer de brandpreventie en brandbestrijding. Daarnaast zorgde de gemeente ervoor dat de gemeentelijke organisatie voorbereid is en blijft op het handelen bij maatschappij ontwrichtende gebeurtenissen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
Doelstelling
De activiteiten van de VRH zijn gericht op het vergroten van de veiligheid van de bevolking en bezoekers van de regio Haaglanden. De VRH heeft tot taak de brandweerzorg en organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio goed te organiseren. Dit gebeurt in opdracht van de aangesloten gemeenten.

Ontwikkelingen

De beleidsmatige ontwikkelingen binnen de VRH spelen zich af binnen de kolommen (brandweer, zorg, gemeentelijke crisisbeheersing en in het verlengde daarvan de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing, en de gemeenschappelijke meldkamer).

Het beleid van de brandweer blijft ook de komende jaren gericht op het waarborgen van de fysieke veiligheid in de regio. De VRH blijft bij risicobeheersing een prominente gesprekspartner en adviseur van de gemeente. Het uitvoeringsprogramma wordt daartoe omgevingsrechtproof gemaakt en geeft daarmee richting aan de risicobeheersingsactiviteiten voor de komende jaren. Op basis van de recente evaluatie van de Wet Veiligheidsregio's staat voor de lopende kabinetsperiode gepland om, met behoud van het goede, een toekomstbestendig en samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren.

Het transitieakkoord 'Meldkamer van de Toekomst' uit 2013 is inmiddels in de eindfase beland. De VRH heeft middelen gereserveerd voor zowel de afhechting van de rafelranden als voor het optimaliseren van de meldkamerfunctie.

Wat heeft het gekost?

Crisisbeheersing en brandweer	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	6.197	46	6.243	6.057	186
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-6.197**	**-46**	**-6.243**	**-6.057**	**186**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de bijdrage aan de veiligheidsregio en de kosten voor de gemeentelijke crisisorganisatie.

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Tot dit taakveld behoren alle gemeentelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid. Hieronder vallen het uitvoeren van het integraal veiligheidsbeleid 2020 - 2022, het Vergunningen, Toezichts- en Handhavingsbeleid 2020 - 2023, de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV), de vergunningverlening op grond van de APV, Drank en Horeca en overige bijzondere wetten, het toezicht en handhaving hierop.
Ook de uitvoering van het regionaal veiligheidsbeleid, waaronder de aanpak van ondermijning, is onderdeel van dit taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het actieprogramma veiligheid 2021 is in samenwerking met veiligheidspartners uitgevoerd en er is bijgedragen aan de uitvoering van het regionaal veiligheidsbeleid. Ook is geparticipeerd in het dealbrekersproject, dat jonge aanwas in de criminaliteit moet helpen voorkomen.

Het college heeft voor 2021 geen Vergunningen, Toezichts- en Handhavingsprogramma vastgesteld. Dat neemt niet weg dat de Vergunning, Toezichts- en Handhavingstaken wel zijn verricht, met de kanttekening dat veel reguliere toezichts- en handhavingstaken minder intensief zijn opgepakt, omdat

de buitengewoon opsporingsambtenaren veel werk hebben gehad aan het toezicht op de naleving van de Covid-19 maatregelen.

Uit extra subsidiegelden die van het Rijk zijn verkregen zijn voor vier maanden tien extra toezichthouders aangesteld, die gedurende die 4 maanden de bijplaatsingen bij afvalcontainers in beeld hebben gebracht.

De opening van The Mall of the Netherlands vergde extra inzet op de bestuurlijke integriteitsbeoordeling (Wet bibob).

Op 10 november 2021 heeft de gemeenteraad unaniem ingestemd met het programmaplan Sterk voor Noord. In het programma werken bewoners en partners aan het inlopen van achterstanden in onderwijs, financiële zelfredzaamheid en fijn en veilig wonen in Prinsenhof hoogbouw en de Heuvel/Amstelwijk.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Versterkingsprogramma Leidschendam-Noord (Prinsenhof / Amstelwijk / Heuvelwijk)	Verbeteren en versterken van de leefbaarheid in Leidschendam-Noord. Daarbij wordt in elk geval ingezet op de thema's: school, werk, wonen, cultuur, bewoners en veiligheid (uitvoering unaniem aangenomen motie 484 Versterkingsprogramma De Prinsenhof).	

Toelichting per speerpunt

Versterkingsprogramma Leidschendam-Noord (Prinsenhof / Amstelwijk / Heuvelwijk)

Het Programmaplan is opgesteld en in de raad van 10 november 2021 vastgesteld. De uitvoering van dit programma moet leiden tot een kansrijke toekomst voor alle inwoners van Leidschendam-Noord. Dit betekent het terugdringen en voorkomen van kansenongelijkheid. Het betekent ook dat jongeren en volwassenen participeren naar vermogen en dat armoede, taalachterstanden en schulden minder vaak een belemmering vormen om mee te doen. We streven naar wijken waar het voor iedereen fijn en veilig wonen is. Inwoners, gemeente, corporaties, maatschappelijke partners, zorginstellingen, scholen, het bedrijfsleven en politie werken in het Programma Sterk voor Noord samen aan een kansrijke toekomst voor alle inwoners in Leidschendam-Noord.

Wat heeft het gekost?

Openbare orde en veiligheid	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	2.570	267	2.837	2.752	86
Baten	140	77	217	219	2
Saldo van lasten en baten	**-2.430**	**-190**	**-2.620**	**-2.533**	**88**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de personele lasten en de kosten voor het uitvoeren van het integraal veiligheidsbeleid en aanpak radicalisering.
De baten betreffen de leges voor vergunningen verstrekt op basis van de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV), opslagkosten voor huisuitzettingen en de bijdrage voor de aanpak van radicalisering en het tegengaan hiervan.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Veiligheid	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Crisisbeheersing en brandweer	6.197	46	6.243	6.057	186
Openbare orde en veiligheid	2.570	267	2.837	2.752	86
Lasten	**8.768**	**313**	**9.080**	**8.809**	**272**
Baten					
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	140	77	217	219	2
Baten	**140**	**77**	**217**	**219**	**2**
Saldo van lasten en baten	**-8.628**	**-236**	**-8.863**	**-8.590**	**274**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Veiligheid is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 274.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer (€ 186.000 voordeel)
De afwijking heeft voornamelijk betrekking op een lagere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden van € 161.000. Deze afwijking betreft een eenmalige afwijking als gevolg van de verrekening van het positief resultaat uit 2020.
Het restantvoordeel betreft kleine onderschrijdingen op de activiteiten rampenbestrijding en aanleg van brand- en tapkranen.

Investeringen

Veiligheid	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	50.000	26.250	23.750
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**50.000**	**26.250**	**23.750**

Bedragen x € 1

Voor 2021 is een vervangingsinvestering opgenomen voor handhelds.
Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 2. Verkeer en Vervoer

Omschrijving

Binnen dit programma wordt gewerkt aan een goed bereikbare en verkeersveilige gemeente. De gemeente zorgt voor de uitvoering van het Verkeer- en Vervoersplan (VVP) en werkt mee aan projecten in de regio. Versterken van het netwerk, beter benutten van de bestaande infrastructuur, verkeersveiligheid, duurzame mobiliteit en aandacht voor langzaam verkeer hebben hierin een plek. Ook wordt er gewerkt aan voldoende parkeerruimte voor inwoners en bezoekers. Daarnaast stimuleert de gemeente dat meer mensen de fiets en openbaar vervoer gebruiken.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
2.1	Verkeer en vervoer
2.2	Parkeren
2.3	Recreatieve havens
2.4	Openbaar vervoer

Wat willen wij bereiken?

De gemeente streeft naar verbetering van verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Actualisatie van het verkeers- en vervoerbeleid vindt plaats in het kader van het opstellen van de Omgevingsvisie die in 2021 wordt vastgesteld. Verbetering van de verkeersveiligheid gebeurt mede aan de hand van de Regionale Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid. Om beter bereikbaar te zijn implementeert de gemeente nieuw parkeerbeleid. Daarnaast wordt vanuit de regio ingezet op meer gebruik van fiets en openbaar vervoer. Voor fietsgebruik is het doel dit in de periode tot 2040 met 50% te laten stijgen. En in lijn met het regionale beleid wordt gestreefd naar een groei van het aantal reizigers in het openbaar vervoer in de periode van 2005-2030 met 50%. De langere termijn effecten van de coronacrisis in 2020 op deze nagestreefde groei zijn nog onduidelijk, daarom wordt vooralsnog vastgehouden aan dit groeipercentage.

Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer

Een optimale verkeersstructuur is voorwaarde voor het functioneren van de gemeente. Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van verkeer en de bijbehorende infrastructuur. Uitgangspunt is een veilige en bereikbare gemeente. De bereikbaarheid gaat hand in hand met de verbetering van de verkeersveiligheid en leefbaarheid, volgens het landelijke principe van Duurzaam Veilig. Door het beperken van niet-noodzakelijk autogebruik en het bevorderen van langzaam verkeer en gebruik van openbaar vervoer wil de gemeente de goede bereikbaarheid behouden met verbetering van de leefbaarheid. De gemeente hecht daarbij grote waarde aan de kwaliteit van de leefomgeving. Zij beheert de bestaande infrastructuur, zoals wegen en bruggen en houdt deze veilig, schoon en begaanbaar. Daarnaast voert de gemeente het vastgesteld verkeersbeleid uit en actualiseert zij jaarlijks het bijbehorende uitvoeringsprogramma met verkeersmaatregelen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In november is, vooruitlopend op het opstellen van een Omgevingsvisie, de Bouwsteen Mobiliteit en Bereikbaarheid door de gemeenteraad vastgesteld. Daarin is opgenomen hoe we als gemeente door middel van verkeers- en vervoerbeleid een bijdrage kunnen leveren aan de ambitie om goed bereikbaar te blijven, maar ook het groene karakter en de leefbaarheid van de gemeente te behouden en te versterken.

Dat doen we op twee manieren:

- Beter benutten van de beschikbare capaciteit van de bestaande infrastructuur;
- Stimuleren van andere vervoerswijzen dan de auto.

Tevens is gewerkt aan de voorbereiding en realisatie van diverse maatregelen op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Het gaat hier bijvoorbeeld om verkeersmaatregelen rondom de Mall of the Netherlands (via de Taskforce), Leidschendam-Centrum en Stompwijk. En daarnaast maatregelen ter verbetering van de (fiets)veiligheid, de introductie van deelfietsen en deel-e-scooters en de realisatie van extra laadpalen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Bereikbaar Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid	De goede bereikbaarheid is een van de sterke punten van Leidschendam-Voorburg. In Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid is de bereikbaarheid een knelpunt. De gemeente neemt daarom maatregelen om de bereikbaarheid en doorstroming in Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid te verbeteren.	
Project Bereikbaar Stompwijk	De gemeente verbetert de ontsluiting en bereikbaarheid van Stompwijk. Hiermee verbeteren ook de recreatieve mogelijkheden, economische kansen en leefbaarheid in de dorpskern van Stompwijk. Het project Bereikbaar Stompwijk omvat de reconstructie van de Stompwijkseweg (in 2018 opgeleverd), de realisatie van de Veenpoldersweg (voorheen Verbindingsweg) en de herinrichting van de Dr. van Noortstraat. Speerpunt 2021: aanleg van de Veenpoldersweg en ingebruikname. En aanbesteding van het werk Dr. van Noortstraat. Dit werk wordt in samenwerking met het Hoogheemraadschap Rijnland uitgevoerd (diverse wateropgaven).	
Doorstroming N14 / Bereikbaarheid Mall of the Netherlands	De gemeente en Rijk willen samen de doorstroming op de kruisingen N14, Heuvelweg en Noordsingel verbeteren. Daarnaast zet de gemeente samen met partners als rijk, regio, Unibail Rodamco Westfield en de hulpdiensten in op het verbeteren van de doorstroming rondom en bereikbaarheid van de Mall.	
Verbeteren regionale fietsroutes	Samen met gemeenten werken we in de MRDH aan de ontbrekende delen van de snelfietsroute Leiden-Den Haag (Velostrada) en de fietsroute Pijnacker-Den Haag.	

Toelichting per speerpunt

Bereikbaar Leidschendam Centrum en Leidschendam Zuid

Voor dit speerpunt heeft de gemeenteraad in een aantal besluiten zich uitgesproken over de uitwerking en invoering van een aantal maatregelen. Van die maatregelen zijn de brug open borden, het PRIS (Parkeer Route Informatie Systeem) de DRIP (Digitaal Route Informatie Paneel) uitgewerkt, aanbesteed en in 2021 gedeeltelijk gerealiseerd. DRIP's zijn geplaatst maar nog niet volledig aangesloten. De uitbreiding van de Blauwe zone in Damcentrum is uitgevoerd in de parkeergarage Damplein en het college heeft ook besloten de blauwe zone in de straten uit te breiden. Dit wordt in de loop van 2022 uitgevoerd gekoppeld aan de digitalisering van de parkeerontheffingen in blauwe zones. De overige door de raad vastgestelde maatregelen zijn verder uitgewerkt, voorbereid en (deels) aanbesteed en zullen in 2022 verder worden gebracht en uitgevoerd.

Project Bereikbaar Stompwijk
De voor 2021 benoemde speerpunten zijn niet gehaald. De oplevering van de Veenpoldersweg is gepland voor juni 2022. Zoals reeds bij de 2e Tussentijdse rapportage is gemeld was er begin 2021 tijdens de uitvoeringsperiode sprake van technische complicaties. De oplevering van dit werk is daardoor circa één jaar later dan voorzien.

De voorbereidingen voor de herinrichting van de Dr. van Noortstraat hebben in 2021 langer geduurd dan was voorzien. Er is meer tijd gereserveerd voor het verzamelen van wensen en ideeën voor de weginrichting en het afstemmen van inrichtingsvarianten met de Adviesraad Stompwijk en andere stakeholders in het plangebied. Ook de coronapandemie en bijbehorende maatregelen hebben bijgedragen aan de vertraging. Op basis van de verkregen input zijn verschillende wegontwerpen opgesteld. Eind december 2021 startte de consultatieperiode voor een periode van 4 weken. Vaststelling van het wegontwerp door de raad wordt voorzien in Q2 2022. In de tweede helft van 2022 wordt het ontwerp in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland nader uitgewerkt en voorbereid voor aanbesteding.

Doorstroming N14 / Bereikbaarheid Mall of the Netherlands
Het project A4 Haaglanden N14, dat in de gemeente Leidschendam-Voorburg voorziet in ongelijkvloerse kruispunten op de N14, loopt vertraging op.
Het rijk moet de stikstofdepositie nader onderbouwen. Het Tracébesluit was oorspronkelijk voorzien in 2021, op dit moment is een planning nog niet bekend.
Tussen Rijkswaterstaat, gemeente, andere partners en aannemer zullen goede procesafspraken op papier gezet moeten worden. Een bestuursovereenkomst zal worden voorbereid voor medio 2022.

Voor de zogenaamde meekoppelkans Fietstracé Sijtwendetracé zal het ontwerp voornamelijk rekening moeten houden met de aandachtspunten veiligheid, geluid en privacy, zoals genoemd door bewoners. Door de vertraging bij het nemen van het Tracébesluit zijn RWS en de gemeente opnieuw aan het kijken naar de haalbaarheid van het ‘Fietstracé Sijtwende’. Als het fietstracé haalbaar blijkt te zijn, en daar lijkt het op, dan is RWS bereid de aanleg en uitvoering van de fietsbruggen mee te nemen in het totale project. De gemeente zal hier dan financieel aan bijdragen en zal zelf de tussenliggende fietspaden aanleggen. Principe besluitvorming hierover moet in het eerste kwartaal van 2022 plaatsvinden. Dit is dan een wijziging ten opzichte van het Ontwerp Tracé Besluit (OTB) waarmee Rijkswaterstaat invulling geeft aan de zienswijze van de gemeente.

Mall of the Netherlands:
Westfield Mall of the Netherlands (de Mall) trekt sinds de opening in maart 2021 grote aantallen bezoekers – en daarmee ook veel verkeer. Om dat in goede banen te leiden werkt de gemeente Leidschendam-Voorburg, met Rijkswaterstaat, BEREIK!, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en eigenaar Unibail-Rodamco-Westfield samen aan een betere doorstroming in het gebied. Hiertoe is eind mei 2021 een speciale taskforce opgericht. De taskforce is meteen met oplossingen gekomen:

- Bebording is aangepast en iVRI's (intelligente verkeerslichten) zijn beter ingesteld. Deze maatregelen hebben effect. Hoewel het druk blijft rondom de Mall zijn er minder vaak files rondom de Mall en ook in de omliggende wijken is de overlast verminderd;
- In 2021 is een proef gedaan met P+R en waar mogelijk wordt het reizen per openbaar vervoer en fiets naar de Mall gestimuleerd;
- Op langere termijn worden de kruispunten op de N14 (Noordsingel en Mgr. Van Steelaan, project A4 Haaglanden N14) ongelijkvloers gemaakt. Het tracébesluit is nog niet genomen.

Het college heeft voorgesteld om de Taskforce in 2022 te continueren. Zodat we kunnen blijven profiteren van de in 2021 behaalde resultaten, maar ook verder kunnen werken aan structurele oplossingen die de bereikbaarheid van Leidschendam-Voorburg verbeteren en de overlast ervaring

in de omgeving van de Mall verminderen. Het voorstel is eind december 2021 naar de gemeenteraad gestuurd en besproken in de commissie samenleving van 7 februari 2022. Daar is besloten om het voorstel als bespreekpunt in te brengen in de raadsvergadering van dinsdag 22 februari 2022.

Verbeteren regionale fietsroutes
Voor de Metropolitane fietsroute Den Haag - Pijnacker via Voorburg-West is aanvullend onderzoek naar de mogelijkheden rondom de Nieuwe Tolbrug uitgevoerd in de tweede helft van 2021. In het vierde kwartaal is de participatie voorbereid. De besluitvorming over voorkeurstracé, schetsontwerp en een regionale samenwerkingsovereenkomst volgt in 2022.
Voor de snelfietsroute Den Haag-Leiden lopen er diverse deelprojecten. Van het tracé van de Binckhorst tot station Den Haag Laan van NOI zijn tracévarianten onderzocht en is vervolgens een schetsontwerp gemaakt dat aan diverse partijen is voorgelegd. De te nemen maatregelen op het kruispunt met de Hofzichtlaan zijn nader onderzocht. Vanwege de komst van nieuwe tramshaltes voor lijn 6 wordt de herinrichting van het kruispunt uitgesteld, zodat dit gelijktijdig kan worden opgepakt. De herinrichting van het kruispunt wordt daarom enkele jaren uitgesteld, zodat werk-met-werk gemaakt kan worden. De werkzaamheden ter verbetering van de verkeersveiligheid tussen Duivenvoorde en het Oude Veenpad zijn grotendeels uitgevoerd.

Verbonden partij(en)

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Doelstelling

In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.

Ontwikkelingen

Samen met de Rijkswaterstaat, de MRDH en Bereik! is daarnaast ingezet op verbetering van bereikbaarheid van de Mall of The Netherlands. De MRDH heeft ook vooruit gekeken: Samen hebben de 23 gemeenten invulling gegeven aan het Nationaal Groeifonds en aan de Regionale Groeiagenda. De gemeente Leidschendam-Voorburg bepleit in dat verband visievorming op regionaal niveau voor de lange termijn ten aanzien van de A12, spoorlijn en een eventuele lightrailverbinding.

Wat heeft het gekost?

Verkeer en Vervoer	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	9.952	-215	9.737	9.364	373
Baten	770	16	786	1.068	282
Saldo van lasten en baten	**-9.182**	**231**	**-8.951**	**-8.296**	**655**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op het uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer, het beheer, onderhoud en de afschrijving van wegen, openbare verlichting, tunnels, viaducten en verkeersregelinstallaties. Ook het schoon houden van de openbare ruimte, bijdragen aan de Metropoolregio Rotterdam Haaglanden (MRDH) en innovatie maken onderdeel uit van dit taakveld.
De baten betreffen onder meer een vergoeding voor het verleggen van kabels en leidingen en de verhuur van reclameborden en vergoeding voor lichtreclames.

Taakveld 2.2 Parkeren

De gemeente streeft ernaar om parkeercapaciteit van voldoende omvang en kwaliteit aan te bieden voor motorvoertuigen en fietsen aan alle doelgroepen, zolang dit (zonder buitenproportioneel kwaliteitsverlies) past binnen de openbare ruimte en de financiële kaders van de gemeente. Om de schaarse parkeerruimte zo goed en eerlijk mogelijk te verdelen over de verschillende doelgroepen, is een gebalanceerd parkeerbeleid essentieel. De parkeerregulering wordt zo goed mogelijk afgestemd op de specifieke eigenschappen van een gebied. De kaders hiervoor komen voort uit de nota Parkeerbeleid en de nota Parkeernormen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In april is door de gemeenteraad de Nota Parkeerbeleid 2021 vastgesteld. Deze bevat de visie op parkeren en de kaders voor verdere uitwerking van het parkeerbeleid. De gemeente wil een duidelijk en eenduidig parkeerbeleid voeren. Parkeerbeleid kan dan ook betekenen dat juist geen parkeermaatregelen worden uitgevoerd. In het najaar is gestart met het opstellen van een Plan van Aanpak voor de uitwerking van het parkeerbeleid per wijk.
In november is de Bouwsteen Mobiliteit en Bereikbaarheid door de gemeenteraad vastgesteld. Daarin staat hoe met parkeerbeleid een bijdrage geleverd kan worden aan de ambitie om bereikbaar te blijven, maar ook het groene karakter en de leefbaarheid van de gemeente te behouden en te versterken.
De mogelijkheden voor verdere digitalisering van parkeerontheffingen zijn verkend. Er zijn voorbereidingen getroffen om in 2022 tot een nieuw uitgiftebeleid en nieuw systeem te komen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Parkeermaatregelen ten behoeve van Leidschendam Centrum	Een goede bereikbaarheid en voldoende parkeermogelijkheden zijn belangrijke voorwaarden voor een leefbaar Leidschendam Centrum. Een buurt waar het goed wonen, winkelen en recreëren is. In 2019 is met bewoners en ondernemers gesproken over mogelijke maatregelen en zijn nieuwe onderzoeken uitgevoerd. De vastgestelde maatregelen worden in 2021 en verder uitgevoerd.	

Toelichting per speerpunt

Parkeermaatregelen ten behoeve van Leidschendam Centrum

Over het vergroten van de blauwe zone Damcentrum is na de participatie en het zienswijzen- en inspraaktraject in december door het college een definitief besluit genomen. Uitvoering volgt in 2022, gekoppeld aan het digitaliseringsproces van de parkeerontheffingen. Het parkeerverwijssysteem is in het vierde kwartaal geplaatst. De aanbesteding van de parkeersensoren is afgerond. De voorbereiding tot plaatsing is opgestart.
De animopeiling voor de deelauto's is uitgevoerd. Hieruit blijkt dat onder een beperkte groep bewoners animo is voor gebruik van deelauto's. Het animo verschilt overigens sterk van wijk tot wijk, waarbij er in wijken met een hoge parkeerdruk over het algemeen meer animo is. Een belangrijke voorwaarde voor deelname is, dat gebruikers graag de garantie hebben op een auto, als zij deze nodig hebben. Inzet van voldoende deelauto's lijkt dus belangrijk. Overigens heeft nog geen aanbesteding plaatsgevonden, omdat gekeken is of met de huidige marktontwikkelingen een aanbesteding nog steeds noodzakelijk is. Hiertoe heeft een gesprek plaatsgevonden met een aanbieder van deelmobiliteit en is informatie ingewonnen bij een project met deelmobiliteit. Een aanbesteding is wel de meest voor de hand liggende manier om aanbieders voor deelmobiliteit te selecteren gebleken. Het gereserveerde budget voor de uitvoering van deze maatregel zal daarom meegenomen worden naar volgend jaar. Er zijn inmiddels meer parkeerplaatsen op straat gerealiseerd. Over de extra openbare parkeergarage is een besluit genomen; deze wordt voorbereid in combinatie met bouwplan Rijnlandstraat Noord.

Wat heeft het gekost?

Parkeren	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	473	107	580	533	47
Baten	39	0	39	48	9
Saldo van lasten en baten	**-434**	**-107**	**-542**	**-485**	**56**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen uitgaven ten behoeve van parkeervoorzieningen (voornamelijk onderhoud van parkeergebouwen). De baten betreffen de legesopbrengsten voor gehandicapten parkeerkaarten en abonnementsgelden voor de parkeergarage Damplein.

Taakveld 2.3 Recreatieve havens

De recreatievaart over de Vliet en in Vlietland levert een belangrijke bijdrage aan de levendigheid van de gemeente. Tot het taakveld van de recreatieve havens behoren aanleg, beheer en exploitatie van gemeentelijke recreatieve havens. Het gaat onder andere om de aanlegplaatsen bij Park Rozenrust, de Plaspoelhaven in het sluisgebied en de Huygens passantenhaven in Voorburg.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Na afronding van de werkzaamheden van de provincie aan de oevers van de Trekvliet is gestart met de aanleg van een aanlegsteiger bij landgoed Park Hoekenburg, nabij archeologisch monument Forum Hadriani. Met de realisatie hiervan is het aanbod van aanlegplaatsen en bijbehorende voorzieningen in de gemeente op een hoger niveau gebracht. De inzet is nu gericht op beheer en onderhoud van de gemeentelijke ligplaatsvoorzieningen.
De uitbreiding van de Plaspoelhaven is gereed, begin 2022 worden de aanlegsteigers aangebracht. De verwachting is dat dan ook meer bekend is over de exploitatie van de haven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Recreatieve havens	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	7	105	112	12	100
Baten	2	0	2	7	6
Saldo van lasten en baten	**-6**	**-105**	**-110**	**-5**	**105**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen voornamelijk de energielasten ten behoeve van de walstroomvoorzieningen van de passantenhaven, incidentele lasten voor de aanleg van de passantenhaven Leidschendam Centrum en de kosten van de werkzaamheden aan de aanlegsteiger bij park Landgoed Hoekenburg. De baten betreffen retributies en de huuropbrengsten van de passantenhaven.

Taakveld 2.5 Openbaar vervoer

De gemeente streeft naar duurzame mobiliteit. Het openbaar vervoer is daarom een belangrijker pijler onder de bereikbaarheid van de gemeente. In het grootste deel van de gemeente wordt het openbaar vervoer verzorgd door de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. In Stompwijk is de Provincie Zuid-Holland verantwoordelijk. Verder verzorgt welzijnsorganisatie Woej een busdienst in de delen van Leidschendam die minder goed door het reguliere openbaar vervoer worden bediend; de gemeente verleent hiervoor subsidie. De gemeente bekijkt samen met de vervoerders hoe het aanbod van openbaar vervoer zoveel mogelijk op maat kan worden gemaakt. Samen wordt gewerkt aan het behouden en beter benutten van het bestaande openbaar vervoer. Naast reizigersaantallen houdt de gemeente aandacht voor het sociale belang en de betaalbaarheid van vervoer.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Samen met buurgemeenten, de MRDH, vervoersbedrijven en maatschappelijke organisaties bekijkt de gemeente de mogelijkheden om een goede bereikbaarheid via openbaar vervoer te behouden en versterken. De coronacrisis heeft tot nu toe een sterke invloed gehad op het aantal reizigers. Het rijk heeft de weggevallen inkomsten vanuit kaartverkoop gecompenseerd en blijft dit in ieder geval tot september 2022 doen. Samen met de vervoerders zal dit worden gemonitord en indien nodig zal er worden gezocht naar passende maatregelen. Zowel in het ov-netwerk als financieel.

De gemeente neemt actief deel aan het MIRT-Programma Bereikbaarheid Rotterdam-Den Haag. Daarbij wordt onder andere gekeken naar duurzame bereikbaarheid van het Central Innovation District waaronder de Binckhorst in Den Haag en de aangrenzende delen van Voorburg, met ook de NS-stations Voorburg en Laan van NOI. Eind 2022 wordt van de MRDH een Voorkeursbesluit verwacht en zal onze gemeente een standpunt moeten innemen ten aanzien van (een bijdrage) aan de voorgestelde oplossing.

In 2021 is door de gemeente samen met de vervoerder, de Mall of the Netherlands en andere stakeholders gewerkt aan een business case automatisch vervoer voor een OV-shuttle tussen station Mariahoeve en de Mall of the Netherlands. Dit proces wordt in 2022 vervolgd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Beter Openbaar Vervoer in Leidschendam Zuid	Inzet van de gemeente is de bereikbaarheid van Leidschendam Zuid per openbaar vervoer te verbeteren. Een eerste studie laat zien dat een nieuwe tramhalte aan de Overgoo qua vervoerswaarde kan worden aangelegd.	

Toelichting per speerpunt

Beter Openbaar Vervoer in Leidschendam Zuid

Met betrekking tot de halte Overgoo in 2022 nog een aantal zaken in beeld worden gebracht.

Verbonden partij(en)

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Doelstelling

In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.

Ontwikkelingen

Net als in 2020 heeft ook in 2021 de invloed van de Coronacrisis op het openbaar vervoer centraal gestaan. Het rijk heeft opnieuw het overgrote deel van de gemiste reizigersinkomsten van de vervoerbedrijven gecompenseerd. Verder is in 2021 de MIRT Verkenning CID Binckhorst verbreed. In plaats van twee worden nu zes mogelijke tracés onderzocht.

Wat heeft het gekost?

Openbaar vervoer	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	51	46	97	79	18
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-51**	**-46**	**-97**	**-79**	**18**

Bedragen x € 1.000

De lasten hangen samen met de beleidsadvisering op het gebied van openbaar vervoer en de incidentele lasten voor de OV Shuttle NS Den Haag Mariahoeve.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Verkeer en Vervoer	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Verkeer en Vervoer	9.952	-215	9.737	9.364	373
Parkeren	473	107	580	533	47
Recreatieve havens	7	105	112	12	100
Openbaar vervoer	51	46	97	79	18
Lasten	**10.483**	**42**	**10.525**	**9.987**	**538**
Baten					
Verkeer en Vervoer	770	16	786	1.068	282
Parkeren	39	0	39	48	9
Recreatieve havens	2	0	2	7	6
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Baten	**810**	**16**	**826**	**1.123**	**297**
Saldo van lasten en baten	**-9.673**	**-26**	**-9.699**	**-8.865**	**835**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Verkeer en Vervoer is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 835.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 373.000 voordeel)
Het voordeel van € 373.000 is ontstaan doordat diverse werken zijn vertraagd. De geplande aanbesteding van deelauto's (€ 130.000 incidenteel) is nog niet uitgevoerd. De afschrijvingslasten van de brugsignalering en DRIP's (€ 193.000) kunnen nog niet worden genomen omdat signalering nog niet in gebruik is genomen en ook de monitoring (€ 20.000 incidenteel) kan als gevolg hiervan niet worden uitgevoerd. Tevens is er sprake van een lagere doorbelasting van personeelslasten naar dit taakveld. De realisatie van de wandelroute tussen station Mariahoeve en de Mall is nog niet volledig afgerond; dat vindt plaats begin 2022.
Daartegenover is er meer geld besteed aan gladheidsbestrijding vanwege winterse weersomstandigheden, met name begin 2021. Ook zijn meer kosten gemaakt voor straatreiniging als gevolg van de inzet van de Binnenbaan voor het opruimen van afval dat naast ondergrondse containers was geplaatst. Tot slot zijn de lasten van elektriciteit voor de openbare verlichting en onderhoud van VRI's in 2021 hoger uitgevallen.

<u>Voorstel overheveling</u>
Voorgesteld wordt om de bovengenoemde incidentele restantbudgetten (totaal € 150.000) over te hevelen naar 2022, zodat de noodzakelijke activiteiten alsnog kunnen worden uitgevoerd.
Voor de realisatie van de wandelroute tussen station Mariahoeve en de Mall is € 40.000 beschikbaar gesteld. Voor de afrondende werkzaamheden voor de realisatie van de wandelroute tussen station Mariahoeve en de Mall in 2022 wordt voorgesteld om € 30.000 over te hevelen naar 2022.

Taakveld Parkeren (€ 47.000 voordeel)
Door de hierboven genoemde vertraging van het participatieproces rondom het vergroten van de blauwe zone rond om Damcentrum, is het budget voor belijning en bebording nog niet volledig uitgegeven. Het gaat om een incidenteel bedrag van € 16.000 waarvan verwacht wordt dat deze in 2022 alsnog wordt besteed.
Nog niet alle activiteiten voor de transitie van digitale parkeerontheffingen en participatie voor de uitvoering van het parkeerbeleid hebben plaatsgevonden. Er dient nog € 35.000 te worden besteed in 2022.

Voorstel overhevelingen
Voorgesteld wordt om de bovengenoemde incidentele restantbudgetten (totaal € 51.000) over te hevelen naar 2022, zodat de noodzakelijke activiteiten alsnog kunnen worden uitgevoerd.

Taakveld Recreatieve havens (€ 100.000 voordeel)
De afwijking heeft enerzijds betrekking op de nog niet uitgegeven kosten voor de werkzaamheden aan de aanlegsteiger bij park Landgoed Hoekenburg bedragen (€ 50.000). Deze werkzaamheden zijn eind 2021 voorbereid en worden in 2022 uitgevoerd.
Anderzijds was er voor de aanleg van de ligplaatsenhaven Leidschendam Centrum € 54.000 voorbereidingskosten begroot (voor onder andere de sloopkosten van de brug, vergunningen, grond- en straatwerk, inclusief afboeken boekwaarde brug, inhuur expertise aanbesteding, notariskosten en inclusief directie voering voor de aanleg van de steigers). De realisatie van een nieuwe brug is complexer dan verwacht waardoor meer voorbereidingstijd nodig is en waardoor de sloop van de huidige brug nog niet plaats gevonden heeft. Daarnaast loopt het traject van het aanbesteden van de exploitatie nog.

Voorstel overhevelingen
Voorgesteld wordt om € 45.000 voor de werkzaamheden aan de aanlegsteiger bij park Landgoed Hoekenburg en € 54.000 voor de voorbereidingskosten voor de aanleg van de ligplaatshaven Leidschendam centrum over te hevelen naar 2022, zodat de noodzakelijke werkzaamheden alsnog kunnen worden uitgevoerd.

Taakveld Openbaar vervoer (€ 18.000 voordeel) - voorstel overheveling
In 2021 is € 46.000 beschikbaar gesteld om de mogelijkheden om te komen tot een OV Shuttle verder uit te werken. Aangezien de werkzaamheden hiervoor doorlopen in 2022 wordt voorgesteld om € 15.000 over te hevelen naar 2022.

Baten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 282.000 voordeel)
Het betreft hier de afronding van liquidatie Stadsgewest Haaglanden conform liquidatieplan, waarbij de laatste tranche van het liquidatiesaldo uit 2015 is uitgekeerd. Deze informatie is in november pas ontvangen, waardoor het niet mogelijk was dit bedrag bij de tweede tussentijdse rapportage in de begroting op te nemen. Het betreft hier een incidenteel bedrag van totaal € 109.000.
Het voordeel bevat tevens eenmalig extra inkomsten van vergoedingen voor degeneratiekosten en herstelwerkzaamheden aan bestrating voor het leggen van kabels en leidingen en leges voor verleende vergunningen en instemmingsbesluiten (€ 148.000).
Daarnaast waren er meer opbrengsten bij lichtmast reclames en hebben we een vergoeding ontvangen voor het aanpassen van de haltebenaming HTM bij de Mall of the Netherlands.

Investeringen

Verkeer en vervoer	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	12.713.876	6.593.794	6.120.083
Inkomsten	939.911	347.673	-592.238
Saldo uitgaven en inkomsten	**11.773.966**	**6.246.121**	**5.527.845**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 3. Economie

Omschrijving

Gemeentelijk economisch beleid richt zich op het creëren van een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers, het bevorderen van arbeidskansen voor een brede doelgroep en het sterk houden van het voorzieningenniveau. Een vitale lokale economie vormt een belangrijke bouwsteen voor een duurzaam vitale gemeente. De Economische Agenda 2017-2020 staat aan de basis van een sterkere lokale economie, betere dienstverlening aan ondernemers en een herkenbaar economisch profiel van Leidschendam-Voorburg. De Economische Agenda richt zich op ruimte voor bedrijvigheid, een levendige leefomgeving en het uitdragen van de kwaliteiten van Leidschendam-Voorburg. De Economische Agenda is in 2020 afgelopen en geëvalueerd. Op basis daarvan wordt besloten op welke manier er vervolg aan gegeven wordt. Aanvullend werkt de gemeente in samenwerking met 22 regiogemeenten in MRDH-verband aan het vernieuwen van de economie en een betere bereikbaarheid in de regio. Het vernieuwen van de regionale economie gaat hand in hand met het verbeteren van de kwaliteit van leven en de transitie naar toonaangevende duurzaamheid.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
3.1	Economische ontwikkeling
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
3.4	Economische promotie

Wat willen wij bereiken?

We zetten in op een duurzaam vitale economie waar voldoende ruimte is voor passende bedrijvigheid. Naast kantoren, ook voldoende plekken voor praktisch geschoolden onder andere op voldoende aanbod bedrijventerreinen in LV en de regio gericht op het versterken van arbeidskansen voor een brede doelgroep. Ook blijven we ons inzetten voor kwalitatieve versterking van de kernwinkelgebieden. Hierbij hebben we oog voor de ontwikkelingen in de retail en horeca en het gewijzigde consumentengedrag, mede in relatie tot de komst van de MotN. Het continueren van de ondernemersfondsen na 2021 in Huygenskwartier en Leidschendam Centrum is belangrijk voor het borgen van kwalitatief sterke winkelgebieden. Belangrijke ontwikkeling is de impact van de coronacrisis op o.a. de kernwinkelgebieden.
Een goed voorzieningenniveau en een divers aanbod van kleinschalige evenementen passend bij het profiel van onze gemeente draagt bij aan de levendigheid van de gemeente. Met gerichte toeristisch-recreatieve promotie positioneren we de gemeente in de regio en trekken we bezoekers aan. Dit draagt positief bij aan de bestedingen in onze gemeente en de werkgelegenheid;
We leveren een bijdrage aan een sterke regio en een goede ruimtelijke ontwikkeling langs de grenzen van onze gemeente. We zetten in op goede relaties en samenwerking met het bedrijfsleven en winkeliers door inzet van accountmanagement en centrummanagement en actieve participatie in gebiedsontwikkelingen (aan de gemeentegrenzen).

Door de impact en de gevolgen van de coronacrisis kan het nodig zijn om in 2021 op onderdelen de focus te verleggen.

Daarnaast gaat de college werken aan een ambitieus stimuleringsplan economie, werkgelegenheid, en lokale recreatie. Hierbij is aandacht voor inrichting van de buitenruimte die recht doet aan het veranderende gebruik van onze geringe ruimte door corona (meer thuiswerken, dus minder verkeersbewegingen, recreatie dichter bij huis, ruimte voor ondernemers, meer ruimte voor

voetgangers, rolstoelers en fietsers) en voor verduurzaming. De coalitie heeft speciale aandacht voor voorzieningen voor jongeren.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

De gemeente streeft ernaar een economisch vitale gemeente te zijn en te blijven. Hiertoe voert de gemeente binnen dit taakveld algemeen beleid ter versterking van de economische bedrijvigheid. Zo staat de Economische Agenda aan de basis van een sterkere lokale economie, betere dienstverlening aan ondernemers en een herkenbaar economisch profiel. Het gaat binnen dit taakveld om de uitvoering van de Economische Agenda, voortzetting van het project Huygenskwartier Voorburg, ontwikkeling van het winkelcentrum De Julianabaan en de inzet voor Leidschendam Centrum.
Er zijn enkele ontwikkelingen die naar verwachting grote invloed hebben op de lokale economie: het belang van voorzieningen en goede kwaliteit van de leefomgeving wordt steeds groter in een sterk verstedelijkte gemeente:

- Functies komen steeds meer samen in het centrum van een dorp of stad; dit worden de ontmoetingsplekken.
- Klantbehoeften variëren met de levensfasen en de veranderende demografie (meer 65-plussers, meer alleenstaanden, meer diversiteit). Dit biedt kansen voor nieuwe producten en dienstverlening.
- Een verregaande flexibilisering van de arbeidsmarkt en groei van het aantal ZZP'ers (van de circa 6.000 bedrijven in de gemeente zijn er bijna 4.000 ZZP'er) vraagt een herijkte kijk op integrale stedelijke ontwerpkeuzes voor onder meer voorzieningen, mobiliteit en werklocaties.
- Toenemende verstedelijking zorgt voor toenemende druk op schaarse ruimte. De grote vraag naar extra woningen kan ook gevolgen hebben voor de inzet van ruimte voor de economische functies en inrichting van het landschap.
- Aangescherpte milieuwetgeving en marktontwikkelingen in de agrarische sector zijn van invloed op de duurzame vitaliteit van een deel van de agrarische activiteit in Stompwijk.
- De sterke groei van het aandeel internetaankopen binnen de totale detailhandelsmarkt zorgt voor dynamiek in de markt voor winkelcentra. Grote steden met levendige centra met veel vertier en voorzieningen trekken steeds meer publiek en dat kan een uitdaging zijn voor kleine en middelgrote centra aan de randen van grote steden. Er liggen echter ook kansen. Dit dwingt tot keuzes op lokaal niveau.
- De gevolgen van de Covid19 pandemie laten zich nog niet in detail voorspellen maar landelijke analyses en prognoses lijken te duiden op een forse economische weerslag met gevolgen (faillissementen) voor vele ZZP'ers en mkb-bedrijven waaronder horeca en detailhandel en daarmee impact op vitaliteit van steden en dorpen.

Deze ontwikkelingen vormen de basis voor de speerpunten en activiteiten onder het hele programma Economie en hebben verbanden met onder andere het sociaal domein, veiligheid en bouwen en wonen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Ook 2021 stond voor een groot deel in het teken van de coronacrisis. Deze crisis heeft ook impact gehad op de acties binnen het taakveld economie. Een deel van de activiteiten stond in het teken van het beperken van gevolgen van de coronacrisis. De ondernemersfondsen en winkeliersverenigingen zijn (financieel) ondersteund en gefaciliteerd bij het voldoen aan de landelijke richtlijnen zoals de 1,5 meter norm en het voorkomen van ongewenste drukte in de winkelcentra. Daarnaast is ondersteund bij het herpositioneren van de centra tijdens en na corona. Bovendien zijn, net als in 2020, de tarieven van de reclamebelasting aangepast om de ondernemers financieel te ontlasten en zijn ruimere terrassen en winterterrassen mogelijk gemaakt. In 2021 diende een evaluatie alsmede een nieuwe draagvlakmeting plaats te vinden om zo een eventuele verlenging van de ondernemersfondsen in Leidschendam Centrum en Huygenskwartier mogelijk te maken. Gelet op de uitzonderlijke situatie door de coronapandemie en de enorme impact die dit heeft op ondernemers in de betreffende

winkelgebieden, is in overleg met de besturen van de ondernemersfondsen besloten om de evaluatie en de draagvlakmeting een jaar uit te stellen.

In 2021 is de bouwsteen economie & bedrijvigheid opgesteld. De bouwsteen vormt input voor de omgevingsvisie. In deze bouwsteen wordt de economische ambitie tot 2030 geformuleerd. Concreet komt deze ambitie neer op het inzetten op 2.000 extra banen in de gemeente en via integrale gebiedsontwikkeling gemeente breed ten minste 5% van het toe te voegen bouwprogramma te reserveren voor niet-wonen functies.

We hebben gerichte acties uitgevoerd om het vestigingsklimaat voor ondernemers in onze gemeente te versterken en werkgelegenheidsgroei te stimuleren. Dit hebben we gedaan door in te zetten op voldoende ruimte voor bedrijvigheid in diverse herontwikkelingsprojecten, ondernemers te faciliteren via accountmanagement en centrummanagement, de samenwerking tussen onderwijs & bedrijfsleven via het platform Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt verder te versterken door gerichte acties op te zetten en uit te voeren en de promotiecampagne LV Verrast op te starten om de bijzondere plekken in de gemeente onder de aandacht te brengen en hiermee de lokale ondernemers en de culturele sector te ondersteunen.

In 2021 is er een feitelijke start gemaakt met de Retail Innovatie & Experience campus. Binnen deze publiek-private samenwerking, werken ondernemers, onderwijs en overheid samen aan vernieuwende en aantrekkelijke winkelgebieden met goed opgeleid personeel. In retail living labs werken, ontdekken, leren en experimenteren ondernemers en studenten gezamenlijk aan vraagstukken en uitdagingen van retailers in de gemeente Leidschendam-Voorburg.

Vooruitlopend op de eventuele gevolgen van de landelijke trends is er in opdracht van de gemeente in het Huygenskwartier een planvormende studie uitgevoerd naar het mogelijk compacter maken wanneer de noodzaak zich aandient. Vooralsnog geeft de actuele situatie geen aanleiding om uitvoering te geven aan deze studie. Ook voor de nabije toekomst wordt verwacht dat de beoogde relocatie van de supermarkt (plan Waaijer) met de bijbehorende realisatie van het woningbouwprogramma het Huygenskwartier voldoende impuls zullen geven als volwaardig kernwinkelgebied binnen het voorzieningenaanbod in onze gemeente.

De gemeente is actief in regionale samenwerkingsverbanden, zoals de MRDH en Businesspark Haaglanden. We hebben een woon-werkakkoord light afgesloten met provincie en gemeente Den Haag, Rijswijk en Delft. Door het sluiten van dit akkoord heeft Leidschendam-Voorburg zowel toestemming gekregen voor de geambieerde transformatie van Klein-Plaspoelpolder en Vliethaven, en hebben we samen met de andere publieke partners belangrijke stappen gezet naar het gericht versterken van de regionale economie in de Haagse regio. Besloten is namelijk om op basis van een eigen economisch profiel (voor de Haagse regio) te bepalen waar nog ruimte wordt geboden aan verschillende vormen van bedrijvigheid. De ruimte is erg schaars en betrokken partijen willen de ruimte die er nog is heel gericht gaan inzetten voor bedrijven die specifieke toegevoegde waarde voor de regio vertegenwoordigen. Begin 2022 zullen vervolgstappen worden vastgelegd in een aanvullend akkoord en een uitwerkingsagenda.

Samen met de Provincie Zuid-Holland bezoeken we bedrijven gevestigd op de bedrijventerreinen van Leidschendam-Voorburg, met als doel de samenwerking tussen de bedrijven te verbeteren en zo het ontstaan van gezamenlijke projecten te bevorderen, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid of duurzaamheid.

We zetten in op de realisatie van werkruimte bij herontwikkelingsprojecten in de gemeente. Zo behartigen we de belangen van (toekomstige) ondernemers door in te zetten op voldoende werkruimte in de gebiedsontwikkeling Overgoo. In dit gebied wordt een transformatie op gang gebracht van kantorenlocatie naar een gebied met een goed evenwicht tussen diverse soorten van bedrijvigheid en

woningen. Verder sturen we actief op de realisatie van betaalbare bedrijfsruimte voor kleinschalige bedrijvigheid.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

Doelstelling

In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.

Ontwikkelingen

Voor het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat heeft het omgaan met-, maar ook benutten van, de Covidpandemie een voorname rol gespeeld in 2021. De marktimplicaties van de pandemie hebben namelijk mede geleid tot een versnelling op het gebied van digitalisering binnen verschillende sectoren. De verschillende campusontwikkeling- en innovatieprogramma's die zijn opgezet vanuit de MRDH hebben bijgedragen aan de samenwerking binnen en tussen sectoren, kennisinstellingen en overheden. Hiermee is niet alleen een wezenlijke impuls gegeven aan de weerbaarheid van de regionale economie maar ook aan het betrekken van regionaal (ondernemers)talent bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

Wat heeft het gekost?

Economische ontwikkeling	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	565	656	1.222	1.071	151
Baten	0	311	311	247	-64
Saldo van lasten en baten	**-565**	**-345**	**-910**	**-824**	**86**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de uitvoering van de Economische Agenda, ambtelijke inzet op economische ontwikkeling, bijdrage aan de MRDH in het kader van het economisch vestigingsklimaat en de aanpak Huygenskwartier.
De baten betreft voornamelijk de incidentele projectbijdrage van het project PPS Retail.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De gemeente streeft ernaar een economisch vitale gemeente te zijn en te blijven, met voldoende ruimte voor bedrijvigheid. Hiertoe voert de gemeente binnen dit taakveld activiteiten uit, gericht op de fysieke bedrijventerreinen, kantoren, bedrijfslocaties en winkelgebieden. In Leidschendam-Voorburg gaat het onder andere om de ontwikkeling van winkelcentrum Leidsenhage naar Mall of the Netherlands en activiteiten ten behoeve van de fysieke aspecten van de bedrijventerreinen in de gemeente.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2021 is het project Huygenskwartier voortgezet. Het doel van dit project is het creëren van een onderscheidend, levendig en levensvatbaar gebied, dat door zoveel mogelijk partijen wordt ondersteund. Door de coronacrisis lag de focus in 2021 vooral op verbinding leggen. Het ondernemersfonds heeft met steun van de gemeente een positioneringsplan opgesteld voor het winkelgebied. The Mall of the Netherlands is in het voorjaar 2021 geopend.

Er is een draagvlakonderzoek uitgevoerd naar de behoefte van een nieuw bedrijfsverzamelgebouw voor kleine ondernemers. Uit dit onderzoek blijkt dat er voldoende draagvlak bestaat om een nieuw en permanent bedrijfsverzamelgebouw te realiseren in Leidschendam-Voorburg.

In het project De Julianabaan is de scope van het project verbreed. Er wordt toegewerkt naar een gebiedsvisie, waarin een onderzoek naar een nieuwe bibliotheek- c.q. cultuurgebouw, een onderzoek naar een overdekte parkeergarage en verschillende initiatieven vanuit de markt een plaats krijgen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Fysiek bedrijfsinfrastructuur	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	63	1.575	1.638	1.919	-280
Baten	0	1.500	1.500	1.793	293
Saldo van lasten en baten	**-63**	**-75**	**-138**	**-126**	**12**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen het bouw- en woonrijp maken ten behoeve van de realisatie van de Mall of the Netherlands, de beleidsinzet en transactiekosten bij de (ver)koop van onroerend goed.
De baten hebben betrekking op de vergoeding van de kosten voor het bouw- en woonrijp maken ten behoeve van de realisatie van de Mall of the Netherlands.

Taakveld 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

De gemeente streeft ernaar economisch vitaal te zijn en te blijven. Hiertoe levert de gemeente voor dit taakveld op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening. Dit betreft vooral accountmanagement bedrijven en het centrummanagement. Daarnaast vallen ook de markten en standplaatsen onder het taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Ook 2021 heeft voor de accountmanager bedrijven en centrummanager in het teken gestaan van de effecten van de coronacrisis op ondernemers. Er is veel inzet gepleegd op de contacten met ondernemers; het beantwoorden van ondernemersvragen, meedenken in mogelijkheden ondanks opgelegde coronabeperkingen, het doorgeleiden van ondernemers naar mogelijkheden voor financiële ondersteuning en het initiëren dan wel ondersteunen van lokale initiatieven. Door de coronacrisis hebben incidenteel bedrijfsbezoeken kunnen plaatsvinden.

In 2021 is een CRM-systeem aangeschaft ten behoeve van relatiebeheer met onze ondernemers.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	63	0	63	67	-4
Baten	80	0	80	44	-36
Saldo van lasten en baten	**17**	**0**	**17**	**-23**	**-40**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de inzet van een accountmanager bedrijven en de kosten van het beheer en onderhoud markten. De baten betreffen de markt- en standplaatsgelden.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Ook economische promotie levert een bijdrage aan de economische vitaliteit en het economisch profiel van de gemeente. Binnen dit taakveld vallen de activiteiten op het gebied van recreatie & toerisme (inclusief het heffen van toeristenbelasting), evenementen en het ondernemersfonds. Al deze activiteiten dragen bij aan de versterking van de lokale economie.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In Leidschendam Centrum en Huygenskwartier zijn ondernemersfondsen actief. De coronacrisis heeft ook impact op de fondsen en de ondernemers, die via de reclamebelasting bijdragen aan het ondernemersfonds. Om ondernemers in deze gebieden te ontlasten zijn, net als in 2020, de tarieven van de reclamebelasting gehalveerd. De hierdoor ontstane tekorten in de ondernemingsfondsen zijn door de gemeente als extra subsidie uitgekeerd. Om geen ongelijkheid te creëren met de andere twee winkelgebieden, is een subsidie beschikbaar gesteld voor hun promotie- en activiteitenbudget. Op deze manier zijn de winkelgebieden in de gelegenheid gesteld om juist in de coronacrisis hun gebied en ondernemers te promoten.

In 2021 heeft verdere uitrol van de promotiecampagne plaatsgevonden. Vanwege corona is dit een geleidelijke uitrol. Zo is de website LVverrast gelanceerd, draait er een promotiefilmpje in de bioscoopzalen van de Mall of the Netherlands, is er een busreclame op de streekbussen en profileert Leidschendam-Voorburg zich op de website van Den Haag Marketing (nu the Hague & partners) met het recreatief-toeristisch aanbod in onze gemeente.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Economische promotie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	373	502	875	691	184
Baten	190	0	190	124	-66
Saldo van lasten en baten	**-184**	**-502**	**-686**	**-568**	**118**

Bedragen x € 1.000

De lasten bestaan uit de subsidiëring van het ondernemersfonds en de beleidsadvisering en uitvoering van het uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme en evenementenbeleid.
De baten betreffen de toeristenbelasting en de reclamebelasting. De baten van de reclamebelasting worden ingezet voor de subsidiëring van het ondernemersfonds.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Economie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Economische ontwikkeling	565	656	1.222	1.071	151
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	63	1.575	1.638	1.919	-280
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	63	0	63	67	-4
Economische promotie	373	502	875	691	184
Lasten	**1.065**	**2.733**	**3.798**	**3.748**	**51**
Baten					
Economische ontwikkeling	0	311	311	247	-64
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	0	1.500	1.500	1.793	293
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	80	0	80	44	-36
Economische promotie	190	0	190	124	-66
Baten	**270**	**1.811**	**2.081**	**2.207**	**126**
Saldo van lasten en baten	**-795**	**-922**	**-1.717**	**-1.541**	**176**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Economie is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 176.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Economische ontwikkeling (€ 151.000 voordeel)
Voor het project PPS Retail is € 76.000 nog niet besteed. Als gevolg van corona is het niet mogelijk geweest om alle geplande activiteiten te kunnen uitvoeren in de winkelgebieden. Tegenover de kosten staat ook een projectbijdrage van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Daarnaast is er minder uitgegeven aan de uitvoering van het versterken van de lokale economie (€ 59.000). Door corona is het afgelopen twee jaar niet mogelijk geweest om consumentenonderzoeken in de winkelgebieden uit te voeren. Deze consumentenonderzoeken zijn van belang om het functioneren van onze winkelgebieden te monitoren. De verwachting is dat, nu de coronapandemie zijn einde nadert, in 2022 dergelijke onderzoeken weer kunnen opstarten.

Voorstel overheveling
Voor bovengenoemde activiteiten stellen we voor om deze restanten over te hevelen en deze alsnog in 2022 af te ronden. Voor de activiteit Economische agenda betreft dit € 39.000.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 280.000 nadeel)
Het nadeel heeft voornamelijk betrekking op hogere kosten voor bouw- en woonrijp maken voor de Mall of the Netherlands (€ 261.000). Hier staat ook een gelijke hogere vergoeding van Unibail-Rodamco-Westfield tegenover.

Taakveld Economische promotie (€ 184.000 voordeel)
Op de activiteit ondernemersfonds is er minder uitgegeven (€ 98.000).
Het verlagen van de reclamebelasting was één van de coronamaatregelen die genomen is in 2021. De onderschrijding op dit taakveld betreft een dekkingspost voor de misgelopen inkomsten op de reclamebelasting.

Op de activiteit beleidsadvisering evenementen is er minder uitgegeven (€ 53.000).
Door de coronacrisis is een aantal evenementen niet of beperkt doorgegaan. Ten aanzien van het creëren van de evenementenlocatie Stationsplein (Huygenskwartier) is het fysiek aanleggen van de nutsvoorzieningen doorgeschoven naar 2022. De voorbereidingen hiervan hebben in 2021 plaatsgevonden.

Op de activiteit toerisme is er minder uitgegeven (€ 26.000)
De uitvoering van de activiteiten promotieplan toerisme heeft vertraging opgelopen door de coronacrises, aanvraag cofinanciering en onderhandelingen met diverse partijen.
Hierdoor zijn bepaalde activiteiten niet in 2021 uitgevoerd, maar doorgeschoven naar 2022.

Voorstel overheveling
Voor het afronden van de bovengenoemde activiteiten stellen we voor om de restanten over te hevelen en deze alsnog in 2022 af te ronden. Voor de activiteit beleidsadvisering en evenementen betreft dit een bedrag van € 50.000 en voor de activiteit toerisme betreft dit een bedrag van € 25.000.

Baten

Taakveld Economische ontwikkeling (€ 64.000 nadeel)
Voor het project PPS Retail is € 76.000 minder uitgegeven. Tegenover de lagere kosten wordt dan ook een lagere bijdrage als dekking opgenomen. In 2022 wordt het project afgerond en wordt het restant van de projectbijdrage aangesproken.

Er is een subsidie van € 11.000 ontvangen voor het uitvoeren van het onderzoek 'Compacter en Vitaal Huygenskwartier Voorburg'. Dit onderzoek is afgerond in het 4e kwartaal van 2021 en uitgevoerd door Bureau Stedelijke Planning. Deze inkomsten zijn niet geraamd in 2021.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 293.000 voordeel)
Voor de hogere kosten van de uitgevoerde werkzaamheden voor de Mall of the Netherlands is eenzelfde vergoeding van Unibail-Rodamco-Westfield ontvangen (€ 261.000).
Daarnaast zijn er diverse onroerend goed transacties geweest die niet waren begroot. Het gaat hier om de verkoop van een ligplaats aan de Laurentiusweer en tweemaal het vestigen van een recht van opstal.

Investeringen

Economie	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 4. Onderwijs

Omschrijving

De Onderwijsvisie van Leidschendam-Voorburg vormt de basis voor de invulling van de gemeentelijke activiteiten binnen het programma Onderwijs. Gemeente en onderwijspartners werken – samen met andere betrokken partijen - nauw samen. De partijen gezamenlijk hebben voor de periode 2019-2022 nieuwe afspraken gemaakt in de Lokale Educatieve Agenda. Speerpunten hierbij zijn onder andere gelijke kansen voor kinderen, een betere aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp, brede ontwikkeling van kinderen (inclusief integrale kindcentra) en het voorkomen van uitval van leerlingen.

Wettelijke taken

De gemeente is vanuit de Leerplichtwet verantwoordelijk voor het voorkomen dat leerlingen thuis zitten, verzuimen of voortijdig schoolverlaten. Aansluitend is de Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie in het leven geroepen. Deze wet verplicht de gemeenten jongeren zonder startkwalificatie te volgen tot ze 23 jaar zijn. Ook moeten de gemeenten stimuleren dat deze jongeren alsnog hun startkwalificatie halen.

Andere wettelijke taken van gemeenten zijn om ervoor te zorgen dat kinderen zo min mogelijk achterstanden hebben wanneer zij instromen in het primair onderwijs en om zorg te dragen voor voldoende en passende onderwijshuisvesting. Ten slotte hebben gemeenten vanuit hun wettelijke taken op het gebied van jeugd en contacten met alle betrokken partners in dit veld, een belangrijke taak in het voeren van regie op de samenwerking tussen zorg- en onderwijspartners. Doel hiervan is passend onderwijs, ook voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
4.1	Openbaar basisonderwijs
4.2	Onderwijshuisvesting
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen wij bereiken?

Inwoners bereiken het voor hen best passende opleidingsniveau

Een goede opleiding biedt kansen op de arbeidsmarkt en op meedoen in de maatschappij. Dit draagt bij aan de (financiële) zelfredzaamheid van inwoners.

Meer jongeren zijn goed voorbereid op de arbeidsmarkt

Als jongeren door hun opleiding goed voorbereid zijn op de arbeidsmarkt, vergroot dat hun kansen op betaald werk. Een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt bestaat uit meer dan alleen het behalen van een startkwalificatie (een diploma van de havo, het vwo, of het mbo niveau 2 of hoger). Door jongeren bekend te maken met de mogelijkheden op de arbeidsmarkt én hen te ondersteunen in de stap van onderwijs naar arbeidsmarkt, kan worden voorkomen dat jongeren na afronding van school werkloos thuis komen te zitten. Ook kunnen jongeren kansen worden geboden op de arbeidsmarkt door werkplekken te genereren en mogelijkheden te creëren om werkervaring op te doen.

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Tot dit taakveld behoren resterende rente en afschrijving van investeringen gedaan vóór 2007 ten behoeve van het inrichten van lokalen en lesmaterialen voor openbare basisscholen. Voor 2007 vielen deze investeringen nog onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid en om deze reden drukken ze

nog steeds op de begroting. De verantwoordelijkheid is sinds 2007 overgedragen aan Stichting Panta Rhei.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Niet van toepassing.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Openbaar basisonderwijs	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	0	45	45	0	45
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**0**	**-45**	**-45**	**0**	**45**

Bedragen x € 1.000

Er zijn binnen dit taakveld vanaf 2019 geen structurele lasten en baten. In 2021 is incidenteel budget ten behoeve van corona opgenomen, waarvan eventuele steunmaatregelen voor het taakveld bekostigd kunnen worden.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs: nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van bestaande schoolgebouwen; opstellen programma onderwijshuisvesting; vandalismebestrijding. De aanpassing en het (buiten)onderhoud van schoolgebouwen behoren niet tot dit taakveld (dit is een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen).
Samen met de schoolbesturen stelt de gemeente hiervoor integrale huisvestingsplannen (IHP's) op waarin renovatie- en nieuwbouwplannen van schoolgebouwen voor vier jaar zijn vastgelegd. Hierbij is aandacht in de plannen voor een deugdelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente geeft samen met de schoolbesturen uitvoering aan de integrale huisvestingsplannen voor het primair en voortgezet onderwijs. Bij nieuwbouw hanteert de gemeente, in het kader van duurzaamheid en leefbaarheid de norm voor Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG-normen). Ook wordt zoveel mogelijk invulling gegeven aan groen/blauwe schoolpleinen (groen staat voor leefomgeving en blauw is adaptatie van regenwater). IKC De Tol is dit jaar opgeleverd en in gebruik genomen. Er is gestart met de bouwwerkzaamheden voor de realisatie van IKC Heeswijk en er is een voorlopig ontwerp opgeleverd voor basisschool De Vijverhof. In het voortgezet onderwijs verlopen de bouwwerkzaamheden van Veurs Voorburg volgens planning en er is met het schoolbestuur een start gemaakt met de nieuwbouwplannen voor de voortgezet onderwijs school St Maartenscollege. Nadere toelichting over de voortgang van de nieuwbouw is te vinden in het projectenboek dat twee keer per jaar wordt geactualiseerd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Onderwijshuisvesting	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	3.868	138	4.006	4.033	-27
Baten	113	32	145	38	-106
Saldo van lasten en baten	**-3.755**	**-107**	**-3.861**	**-3.995**	**-133**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen rentelasten, afschrijvingen en exploitatielasten van schoolgebouwen.
De baten betreffen huurlasten ter dekking van de kapitaallasten met betrekking tot vierkante meters kinderopvang in schoolgebouwen (IKC's).

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren de organisatie van het leerlingenvervoer, het aanbieden van voor- en vroegschoolse educatie, het voeren van onderwijsachterstandenbeleid, het mede zorgdragen voor passend onderwijs, het aanbieden van volwasseneneducatie en het stimuleren van schooldeelname, door leerplicht en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft samen met de partners middel jaarplannen uitvoering gegeven aan de gezamenlijk opgestelde Lokale Educatieve Agenda 2019-2022. Ingezet is op de brede ontwikkeling van kinderen, de verbinding onderwijs en zorg, het bevorderen van gelijke kansen en het voorkomen van schooluitval. Ter ondersteuning van de consulenten jeugd en ter bevordering van de samenwerking met het samenwerkingsverband primair onderwijs is met hen een afwegingskader onderwijs-jeugdhulp opgesteld. Dit kader is een hulpmiddel voor consulenten en voorziet in een werkwijze bij complexe situaties. De inzet op passend onderwijs, leerplicht, laaggeletterdheid, platform Economie, Onderwijs & Arbeidsmarkt, peuteropvang en volwasseneneducatie is gecontinueerd. De deelname aan voorschoolse educatie (VE) is per kwartaal gemonitord. Met extra subsidie is de kinderopvang in staat gesteld de wettelijk vereiste pedagogisch beleidsmedewerker per 1 januari 2022 aan te stellen. Deze medewerker draagt bij aan de verbetering van de VE-kwaliteit. In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid is in 2021 een nieuwe VE-groep gestart en is een extra opvangklas voor instromers/nieuwkomers gestart.

Eind 2021 heeft de gemeente van de Rijksoverheid middelen ontvangen voor het terugdringen van achterstanden die kinderen tijdens de coronapandemie hebben opgelopen. De gemeente en de partners onderwijs en kinderopvang zijn in het kader van dit Nationaal Programma Onderwijs in overleg getreden om hieraan met elkaar invulling te geven.

Daarnaast heeft de gemeente zich eind 2021, samen met het onderwijs, aangesloten bij de Gelijke Kansen Alliantie, een landelijk initiatief van het Ministerie van OCW. De middelen hiervoor stelt het ministerie direct beschikbaar aan het basisonderwijs.

Leerlingenvervoer is uitgevoerd binnen de wettelijke en gemeentelijke kaders. Het bieden van maatwerk heeft hierin centraal gestaan. In 2021 is een start gemaakt met een nieuwe aanbestedingsprocedure.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Versterken preventie en de effectiviteit van de jeugdhulp en passend onderwijs	Verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp. Hierdoor verbeteren de kansen voor kinderen en jeugdigen op een goede toekomst en kunnen de kosten van overbruggingszorg worden teruggedrongen doordat er minder/kortere trajecten jeugdhulp in het onderwijs worden gerealiseerd.	

Toelichting per speerpunt

Versterken preventie en de effectiviteit van de jeugdhulp en passend onderwijs

Vanuit de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) heeft de werkgroep 'verbinding onderwijs en zorg' verder gewerkt aan hun pilot om onderwijs en zorg beter aan elkaar te koppelen. De pilot heeft in 2021 een vervolg gekregen. Naast het voortzetten van casusbesprekingen is de inzet van jeugdconsulenten op een aantal basisscholen en kinderopvanglocaties voorbereid en van start gegaan.

De gemeente heeft in samenwerking met schoolmaatschappelijk werk een pilot 'preventie+' (versterking vrij toegankelijke ondersteuning jeugd) uitgevoerd, waarbij het aantal uren schoolmaatschappelijk werk uitgebreid kon worden. De eerste resultaten zijn positief en hebben ertoe geleid dat in 2022 een voortzetting plaatsvindt.

In nauwe samenwerking met Den Haag, Rijswijk en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs is een gezamenlijke ambitie vastgesteld om onderwijs en jeugdhulp zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. 'Ieder kind ontwikkelt zich veilig en optimaal in de eigen context'.
Om dit te bereiken is en wordt regionaal (3 gemeenten) gewerkt aan de volgende pilots:

- Invoering Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen (OJA's) op scholen voor speciaal onderwijs en speciaal voortgezet onderwijs. Een OJA betreft het integrale aanbod van hulp voor jeugdigen/leerlingen die een combinatie van (extra) onderwijsondersteuning en jeugdhulp nodig hebben als voorwaarde om deel te kunnen nemen aan het onderwijs en om hun ontwikkelingsperspectief te kunnen bereiken. Doel was om deze per 1 januari 2022 in te voeren. De nieuwe implementatiedatum is gesteld op 1 april 2022.
- Terugdringen aantal thuiszitters door de invoering van Routeboek Verzuim en Thuiszitters op primair en voortgezet onderwijs. In nauwe samenwerking tussen gemeenten en onderwijs zijn de routeboeken Verzuim en Thuiszitters gerealiseerd. Op 70% van de basisscholen en op 100% van de scholen voor voortgezet onderwijs in Leidschendam-Voorburg zijn startgesprekken gevoerd waarbij er aandacht is besteed aan de routeboeken. De werkwijze is met schoolmaatschappelijk werk, onderwijs en leerplicht besproken.
- Privacy-convenant onderwijs is vastgesteld. Door onderwijs en gemeenten is een gezamenlijk convenant vastgesteld dat ervoor zorgt dat casuïstiekoverleggen binnen de AVG-regels zo goed mogelijk kunnen worden gevoerd.

Wat heeft het gekost?

Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	3.909	236	4.145	3.630	515
Baten	1.670	429	2.098	1.748	-351
Saldo van lasten en baten	**-2.239**	**193**	**-2.047**	**-1.883**	**164**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name leerlingenvervoer, voor- en vroegschoolse educatie, instroomgroepen statushouders, laaggeletterdheid, brede school activiteiten, leerplicht, de Lokale Educatieve Agenda en het schoolzwemmen.
De baten betreffen de rijksmiddelen ten behoeve van onderwijsachterstandenbeleid en leerplicht.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Onderwijs	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Openbaar basisonderwijs	0	45	45	0	45
Onderwijshuisvesting	3.868	138	4.006	4.033	-27
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.909	236	4.145	3.630	515
Lasten	**7.777**	**420**	**8.196**	**7.663**	**533**
Baten					
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	113	32	145	38	-106
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.670	429	2.098	1.748	-351
Baten	**1.783**	**460**	**2.243**	**1.786**	**-457**
Saldo van lasten en baten	**-5.994**	**41**	**-5.953**	**-5.877**	**76**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Onderwijs is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 76.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Openbaar basisonderwijs (€ 45.000 voordeel)
Er zijn in 2021 geen kosten geweest ten laste van het opgenomen coronabudget op dit taakveld.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ 515.000 voordeel)
Het voordeel op dit taakveld is het gevolg van meerdere voordelen:

- De middelen in het kader van het Nationaal programma Onderwijs (€ 274.000 voordeel) hebben in 2021 nog niet tot uitgaven geleid. De uitvoering van de maatregelen start in afstemming met het onderwijsveld in 2022. Bij de 1e Turap 2022 zullen de baten en lasten als budgetneutrale mutatie worden geactualiseerd.
- Er is een voordeel van € 115.000 bij het onderwijsachterstandenbeleid. Deels wordt dit veroorzaakt doordat door de coronacrisis lang niet alle geplaatste peuters altijd gebruik maakten van de opvang, waardoor er minder subsidie nodig was.
- In 2021 zijn de scholen verdeeld over twee periode voor een duur van 6 weken gesloten geweest. De ritfrequentie is gemiddeld lager geweest doordat er tijdelijk leerlingen ziek of in quarantaine zaten en ook hele klassen uitvielen als gevolg van de quarantainemaatregelen. Bij leerlingenvervoer zorgt dit voor een voordeel van € 98.000.

Baten

Taakveld Onderwijshuisvesting (€ 106.000 nadeel)
De gemeente faciliteert de bouw van scholen, waaronder Integraal Kind Centra (IKC's). In de begroting is rekening gehouden met huurinkomsten vanuit de nieuwe IKC's. Per abuis zijn deze dubbel begroot. Dit leidt samen met een aantal kleinere afwijkingen tot een nadeel ten opzichte van de begroting.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ 351.000 nadeel)
Het nadeel op dit taakveld is het gevolg van de baten die samenhangen met de gerealiseerde lasten wat betreft:

- De middelen die ontvangen zijn in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs worden als baat in 2022 verantwoord omdat er in 2021 geen bestedingen hebben plaatsgevonden (€ 274.000 nadeel).
- Doordat er minder uitgaven zijn voor het onderwijsachterstandenbeleid worden er minder ontvangsten vanuit het Rijk als baat verantwoord in 2021 (€ 80.000 nadeel).

Investeringen

Onderwijs	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	14.577.737	7.409.671	7.168.065
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**14.577.737**	**7.409.671**	**7.168.065**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Omschrijving

De gemeentelijke koers in cultuurbeleid is opgenomen in de "Visie op kunst en cultuur (Van Forum tot Universum)". Onder de paraplu van de Economische Agenda wordt het actieplan recreatie & toerisme uitgevoerd. Het beleid van de gemeente en haar partners is opgenomen in het lokaal sportakkoord 2019-2021 van Leidschendam-Voorburg.

Wettelijke taken
De gemeente heeft verschillende wettelijke taken die verband houden met cultuur. Het gaat om het aanbieden van een bibliotheekfunctie, zorgdragen voor een toereikend lokaal media-aanbod en het beschermen en toegankelijk maken van cultureel erfgoed (archeologisch en cultuurhistorisch). De gemeente heeft tevens de wettelijke taak om speelvoorzieningen in de openbare ruimte te inspecteren en veilig te houden en een zorgplicht ten aanzien van het bomenbestand in de openbare ruimte. De gemeente heeft geen wettelijke taken op het gebied van sport en bewegen, maar heeft wel een rol op het gebied van preventieprogramma's.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
5.1	Sportbeleid en activering
5.2	Sportaccommodaties
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie & cultuurparticipatie
5.4	Musea
5.5	Cultureel erfgoed
5.6	Media
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Wat willen wij bereiken?

Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl
Sport en bewegen maken onderdeel uit van een gezonde leefstijl. Leefstijl heeft alles te maken met gedrag. Minder eten, meer bewegen, niet roken, voldoende ontspanning en weinig alcohol leiden tot aanzienlijke gezondheidswinst en een betere kwaliteit van leven. Dat heeft een positieve invloed op veel andere leefgebieden.

Inwoners ontdekken en ontwikkelen hun talenten en vaardigheden
Uit onderzoek blijkt dat een constructieve tijdsbesteding door bijvoorbeeld deelname aan creatieve, culturele of sportieve activiteiten en het vergroten van sociale, emotionele en gedragsmatige competenties voor jeugdigen twee van de tien belangrijkste beschermende factoren zijn in opvoeden en opgroeien. Tevens is er steeds meer bewijs dat beweging en kunst- en cultuuractiviteiten bijdragen aan gezond en gelukkig oud worden. Om deze effecten te bereiken is het belangrijk dat deze activiteiten voor alle inwoners, juist ook voor kwetsbare groepen, bereikbaar en beschikbaar zijn.

Leidschendam-Voorburg gaat een actieve rol spelen in de discussie met het rijk rond de steun voor cultuur in tijden van Corona. De gemeente ondersteunt culturele organisaties met goede service en toeleiding naar bestaande voorzieningen. De gemeente gaat faciliteren op kunst en cultuur in de vorm van ondersteuning, niet zozeer financieel dan wel op service.

Goed beschermd en beleefbaar erfgoed

Leidschendam-Voorburg heeft een rijk historisch verleden met veel (verwachte) archeologische vindplaatsen. Een goede bescherming hiervan is belangrijk. Behouden op zijn plek in de grond, waarbij de archeologie een integraal onderdeel van de nieuwe ruimtelijke inrichting wordt, staat voorop.
Een ‘mooiere, schonere, gezondere, toegankelijkere en veiligere leefomgeving’ draagt bij aan het welzijn van mens, plant en dier, en is dan ook een belangrijk doel van de Omgevingswet. De woon- en leefkwaliteit in Leidschendam-Voorburg is nauw verbonden met de kwaliteit van de groene en stedelijke voorzieningen. We blijven inzetten op het vergroten van de variatie en beleefbaarheid van groen in de wijken. In het buitengebied zetten wij in op het versterken van de recreatieve voorzieningen en netwerken, zoals bijvoorbeeld vanuit het meerjarenprogramma Duin, Horst en Weide.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Tot dit taakveld behoren de niet-fysieke maatregelen ter stimulering van sport zoals: sportstimulering en het lokale sportakkoord, de JOGG-aanpak “Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst" (voorheen Jongeren op gezond gewicht) en de buurtsportcoaches en cultuurcoaches (Brede Regeling Combinatiefuncties). Ook neemt de gemeente in 2021 weer deel aan stimuleringsprogramma Gezond in de stad (GIDS) om de gezondheidsverschillen tussen inwoners te verkleinen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente, sportverenigingen, onderwijs-, zorg- en welzijnspartners van het lokaal sportakkoord hebben in 2021 uitvoering gegeven aan het lokaal sportakkoord. Door subsidies is er invulling gegeven aan dit akkoord. Vanwege corona zijn er echter minder subsidies aangevraagd. Resterende middelen worden in 2022 ingezet. Naast het sportakkoord zijn de combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches ingezet voor (corona-gerelateerde) activiteiten.

De sport- en cultuurkaart is gecontinueerd. Met deze kaart kunnen inwoners van Leidschendam-Voorburg gratis of met korting deelnemen aan activiteiten.

De JOGG-aanpak is in 2021 uitgebreid in publiek-private samenwerking door meer partners te binden en een stevige aanpak om een gezonde omgeving voor kinderen te creëren.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Sportbeleid en activering	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	947	182	1.129	959	170
Baten	0	80	80	65	-15
Saldo van lasten en baten	**-947**	**-102**	**-1.049**	**-893**	**155**

Bedragen x € 1.000

Voor de inzet van de combinatiefunctionarissen ontvangt de gemeente vanuit het rijk een stimuleringsbudget. De lasten met betrekking tot sportbeleid en activering betreffen met name de

financiering van combinatiefunctionarissen en sportstimuleringsmaatregelen. Het budget van de combinatiefuncties is ondergebracht bij de subsidietafels. Daarbij wordt ingezet op het creëren van extra combinatiefuncties bij de subsidietafels voor activiteiten gericht op sport, bewegen, cultuur en zorg en welzijn voor alle leeftijdsgroepen.

De baten betreffen het verkregen uitvoeringsbudget 2021 van het rijk in het kader van het lokaal sportakkoord.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Tot dit taakveld behoren beheer en exploitatie van accommodaties voor sportbeoefening: zoals gymnastieklokalen, sporthallen, zwembaden en sportparken.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het onderhoud van de sportaccommodaties, gebaseerd op het geldende Beheerplan (buitensportvoorzieningen) en het van kracht zijnde meerjarenonderhoudsplan (gebouwen), is in 2021 ongewijzigd voortgezet. Er is groot onderhoud gepleegd aan sportvoorzieningen, zoals renovaties en vervangingen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Sportaccommodaties	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	5.387	60	5.448	5.805	-357
Baten	2.104	-124	1.980	1.810	-170
Saldo van lasten en baten	**-3.284**	**-184**	**-3.468**	**-3.995**	**-527**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen beheer, exploitatie, onderhoud, rente en afschrijvingslasten van sportaccommodaties. De baten betreffen huurinkomsten voor sportaccommodaties.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie & cultuurparticipatie

Tot dit taakveld behoren activiteiten ter bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel waaronder: het subsidiëren van amateurkunst beoefening, kunstzinnige vorming en cultuureducatie, het bevorderen van het educatief aanbod, de ondersteuning van het theater en overige cultuurvoorzieningen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft in 2021 ingezet op een nauwere samenwerking van de twee theaters. Er zijn afspraken gemaakt tussen de twee theaterorganisaties om zo veel mogelijk gezamenlijk naar buiten te treden en samen taken te verdelen in PR en representatie. In de toekomst zal ook de exploitatie van de podia meer in samenhang opgepakt worden. Hiermee wordt invulling gegeven aan de gedachte van de culturele hotspot, zoals die in de cultuurvisie staat. Voor 2021 werden de doelen met

betrekking tot cultuureducatie gerealiseerd via de subsidietafel Basisvaardigheden en Talentontwikkeling in afstemming met de betrokken maatschappelijke partners. Belangrijk aandachtspunt is het vergroten en verdiepen van het bereik onder kinderen en jongeren en het stimuleren van verdere afstemming en samenwerking tussen de diverse betrokken partijen. Ook Cultuur&Co, dat door de gemeente wordt gesubsidieerd, heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan culturele initiatieven.

De coronapandemie heeft de cultuursector hard getroffen. Veel instellingen moesten in 2021 weer tijdelijk de deuren sluiten en groepsactiviteiten waren slechts beperkt mogelijk. Mede vanuit het herstelbeleid heeft de gemeente budget beschikbaar gesteld aan bijvoorbeeld musea, bibliotheek en theaters om het wegvallen van inkomsten te compenseren. Ook zijn alternatieve activiteiten georganiseerd zoals livestream voorstelleningen voor kinderen en maatschappelijke projecten met jeugdigen buiten, in de wijk.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Cultuurpres.,productie&participatie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	732	313	1.045	1.053	-8
Baten	90	75	165	168	2
Saldo van lasten en baten	**-642**	**-238**	**-880**	**-886**	**-6**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen subsidies aan theater, cultuureducatie, amateurkunst beoefening en beheer van gemeentelijke accommodaties voor cultuur. De baten betreffen huurinkomsten voor deze accommodaties.

Taakveld 5.4 Musea

Tot dit taakveld behoren activiteiten gericht op het verwerven, behouden, onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur: het subsidiëren van Huygens' Hofwijck en Museum Swaensteyn en exposities, archeologie en historische archieven.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft de verdere samenwerking tussen de musea gestimuleerd en aangemoedigd. In 2021 heeft de reeds nauwe samenwerking tussen Museum Swaensteyn en Museum Huygens Hofwijck ertoe geleid dat beide musea zijn samengevoegd tot één museale organisatie. Een belangrijk doel van het samengaan is het vergroten van de slagkracht. De productie, presentatie en promotie van het rijke culturele verleden en heden van onze gemeente wordt nu aangestuurd vanuit één werkorganisatie. Daarmee kent de reden van samengaan naast een organisatorisch perspectief, ook een inhoudelijk fundament.

Daarnaast hebben de musea de samenwerking met economische en maatschappelijke partners bestendigd. Bovendien zijn de musea sinds 2021 vertegenwoordigd in het nieuw opgerichte cultuurpodium Cultuur&Co. Dit is aanvullend op de actieve deelname binnen de

ondernemersvereniging Huygenskwartier en het Erfgoedpodium. De gemeente stimuleert deze vormen van integrale samenwerking zodat kunst en cultuur zichtbaar en geborgd wordt in onze gemeente.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Musea	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	719	362	1.081	916	165
Baten	50	12	62	86	24
Saldo van lasten en baten	**-669**	**-350**	**-1.019**	**-830**	**189**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name subsidies aan musea (Huygens' Hofwijck en Swaensteyn) en archiefbeheer. De baten hebben betrekking op huurinkomsten van Museum Swaensteyn en legesopbrengsten met betrekking tot archieven.

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Tot dit taakveld behoren taken gericht op conserveren en voor publiek toegankelijk maken van cultureel erfgoed: historische gebouwen, beschermde stads- en dorpsgezichten en overige objecten met historische waarde in de publieke ruimte; subsidie, beheer, onderhoud, toezicht en handhaven van cultureel erfgoed; het (digitaal) zichtbaar maken van cultuurhistorische waarden.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft haar inzet in het Erfgoedpodium gecontinueerd. Hier organiseert de gemeente samen met de erfgoedpartners het hele jaar door activiteiten rond de culturele iconen zoals de Romeinen, de Vliet en buitenplaatsen. Het erfgoed is ontsloten door middel van toeristische routes, informatieborden en lezingen. De gemeente heeft de bestaande monumentenlijst van ruim 600 monumenten uitgebreid met bouwwerken van na 1850. Daarnaast heeft de Open Monumentendag plaatsgevonden met een unieke openstelling van monumenten, digitale bijdragen en extra aandacht voor het 400-jarig bestaan van Molen de Vlieger.
De gemeente nam deel aan het traject om het Kanaal van Corbulo en Forum Hadriani aan te laten wijzen als UNESCO Werelderfgoed. In de gemeente hebben 4 gebieden de status van Unesco Werelderfgoed gekregen en maken deel uit van de Limes. Er is een open dag georganiseerd tijdens een archeologisch onderzoek bij Damcentrum, waarbij bezoekers de resten van het Kanaal van Corbulo konden bekijken.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Cultureel erfgoed	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	344	10	354	296	59
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-344**	**-10**	**-354**	**-296**	**59**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name subsidies voor monumentenzorg en reguliere uitgaven ten behoeve van erfgoedbeheer. Er zijn geen financiële baten begroot.

Taakveld 5.6 Media

Tot dit taakveld behoren de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers: de bibliotheekfunctie, de lokale pers, de lokale omroep en lokale informatievoorziening.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In oktober 2021 nam de gemeenteraad een besluit over de ontwikkeling van de bibliotheek. Het college en de bibliotheek zijn daarmee aan het einde gekomen van het participatietraject met de klankbordgroep, inwoners en maatschappelijke, culturele en commerciële organisaties waarbij de vijf wettelijke functies van het bibliotheekwerk centraal hebben gestaan. De bibliotheek houdt drie locaties in de gemeente en zet in op het vergroten van haar maatschappelijke rol, ontwikkelt zich als huiskamer voor de gemeente en wil meer aansluiten bij de leefwereld van kinderen en jongeren. In 2022 wordt verder uitvoering gegeven aan het raadsbesluit.

In 2021 heeft het Commissariaat voor de media, mede op basis van bespreking in de gemeenteraad, opnieuw de lokale omroep Midvliet aangewezen om de komende 4 jaar te voorzien in een toereikend media aanbod. De gemeente verzorgt haar wettelijk aandeel in de financiering van de lokale publieke omroep.

De lokale media speelden een rol in het project Maatschappelijke Diensttijd bij de subsidietafel Basisvaardigheden en Talentontwikkeling door leer-werkplekken aan te bieden.

De gemeente informeerde inwoners zelf over belangrijke ontwikkelingen via de website www.lv.nl en sociale media, zoals Facebook en Twitter.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Media	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	2.110	75	2.185	2.177	8
Baten	265	0	265	289	24
Saldo van lasten en baten	**-1.844**	**-75**	**-1.919**	**-1.888**	**31**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de subsidies aan bibliotheken en de lokale omroep.
De baten betreffen huurinkomsten voor de bibliotheekgebouwen.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Dit taakveld omvat de aanleg en het onderhoud van openbaar groen, openbaar water en speel- en recreatieve voorzieningen. Ook volkstuincomplexen vallen onder dit taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente zet met het onderhouden en beheren van de openbare ruimte en infrastructuur in op het behoud van het groene karakter, het vergroten van de variatie en beleefbaarheid van groen in de wijken en de verbindingen tussen het stedelijk- en buitengebied. Hierbij wordt ook steeds meer gekeken naar de ecosysteemdiensten die het groen aan de bewoners levert. Hierbij valt te denken aan biodiversiteit, opslag van CO2, zuurstofproductie, fijnstof afvang en het temperen van klimaatextremen. In 2021 hebben we het beheer en onderhoud conform plan uit gevoerd. Zo hebben we bijvoorbeeld een grootdeel van de bomen vervangen in de IJsvolgellaan, Plaspoelstraat, Laan van Dobbe tot Zegge en langs de Noordsingel.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

Dunea N.V.

Doelstelling

Dunea N.V. Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland levert betrouwbaar drinkwater en beheert de duinen tussen Monster en Katwijk.

Ontwikkelingen

Dunea heeft in de komende jaren drie grote opgaven in de drinkwatervoorziening om haar leveringsgebied klaar te maken voor de toekomst. Uitdagingen zijn hier dat de bevolkingsgroei in het verzorgingsgebied sneller gaat en eerder plaatsvindt dan eerder aangenomen. Daarnaast zijn er effecten door de klimaatverandering en extra zuivering om de waterkwaliteit op peil te houden. Om de grotere afzet te kunnen faciliteren zal er extra en eerder moeten worden geïnvesteerd in een grotere productiecapaciteit. Vooralsnog kan Dunea de extra middelen opvangen die benodigd zijn om de productiecapaciteit te vergroten. Deze worden deels gedekt door de tarieven binnen de

toegestane kaders te verhogen.

Wat heeft het gekost?

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	7.388	785	8.173	7.823	349
Baten	125	645	770	872	102
Saldo van lasten en baten	**-7.263**	**-140**	**-7.403**	**-6.951**	**451**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Daarnaast zijn er beheer en exploitatielasten van watergangen, parken, speelvoorzieningen en openbare kunst.

De baten betreffen inkomsten vanuit verkoop snippergroen, huurinkomsten van volkstuinen en boetes met betrekking tot handhaving van bouwvergunningen.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Sport, cultuur en recreatie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Sportbeleid en activering	947	182	1.129	959	170
Sportaccommodaties	5.387	60	5.448	5.805	-357
Cultuurpres.,productie&participatie	732	313	1.045	1.053	-8
Musea	719	362	1.081	916	165
Cultureel erfgoed	344	10	354	296	59
Media	2.110	75	2.185	2.177	8
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.388	785	8.173	7.823	349
Lasten	**17.628**	**1.787**	**19.415**	**19.030**	**385**
Baten					
Sportbeleid en activering	0	80	80	65	-15
Sportaccommodaties	2.104	-124	1.980	1.810	-170
Cultuurpres.,productie&participatie	90	75	165	168	2
Musea	50	12	62	86	24
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	265	0	265	289	24
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	125	645	770	872	102
Baten	**2.634**	**689**	**3.323**	**3.291**	**-32**
Saldo van lasten en baten	**-14.994**	**-1.099**	**-16.092**	**-15.739**	**353**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sport, cultuur en recreatie is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 353.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Sportbeleid en activering (€ 170.000 voordeel)
Het voordeel op Taakveld Sportbeleid en activering is op hoofdlijnen te verklaren doordat sportverenigingen in 2021 lange tijd gesloten zijn geweest om de verspreiding van het coronavirus te beperken. Bij de 2e tussentijdse rapportage 2021 zijn er op dit taakveld middelen vrijgemaakt voor de compensatie voor de exploitatiekosten van sportverenigingen. Deze begrote lasten zijn daarentegen gemaakt en verantwoord op het taakveld Sportaccommodaties aangezien in dat taakveld ook de huurbaten worden gerealiseerd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel op taakveld Sportbeleid en activering.

Taakveld Sportaccommodaties (€ 357.000 nadeel)
Om de verspreiding van het coronavirus te beperken zijn de sportaccommodaties in 2021 lange tijd gesloten geweest. Ter compensatie hiervan zijn de huur- en exploitatielasten kwijtgescholden. Dit veroorzaakt een incidenteel nadeel van € 308.000. Het resterende nadeel wordt per saldo veroorzaakt door hogere lasten op verschillende onderdelen omtrent beheer, exploitatie, onderhoud van sportaccommodatie.

Taakveld Musea (€ 165.000 voordeel)
Voor de digitalisering genealogische archieven en het e-depot is in 2021 € 175.000 beschikbaar gesteld. Het project digitalisering genealogische archieven loopt conform planning. Inmiddels is de aanbesteding afgerond. Dit geldt ook voor het e-depot, daar is de opdracht deels uitgevoerd. De kosten lopen echter nog door in 2022, vandaar dat wordt voorgesteld om het restantbedrag van € 162.000 door te schuiven naar 2022.
Er zijn minder uitgaven nodig geweest in het kader van de gemeentelijke corona-steunmaatregelen dan begroot (€ 39.000 voordeel).

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 349.000 voordeel)
De afwijking heeft betrekking op de uitvoering van het project Duin, Horst en Weide.
Er is in 2021 € 175.000 meer uitgegeven. Dat komt door:

- Niet geraamde bijdragen van onze gemeente in twee projecten die in het kader van het meerjarige project Duin Horst en Weide uitgevoerd werden (€ 95.000).
- Kosten landschapstafel (€ 40.000) waartegenover ook hogere baten staan (zie onder de baten).
- Niet geraamde kosten van het project Park Vreugd en Rust (€ 40.000), waarvoor een subsidieaanvraag bij de provincie ingediend is, maar waar dit jaar nog geen toekenning voor verkregen is.

Daarnaast is er in het kader van verkoop snippergroen ca. € 57.000 uitgegeven aan taxatiekosten en behandeling van aanvragen. Daartegenover staan ook extra opbrengsten (zie bij de baten).

Tegenover deze nadelen staan ook voordelen.
Er is een € 245.000 lagere toerekening van personeelslasten naar het taakveld door onder andere (nog) niet ingevulde vacatures.
Verder is € 295.000 minder besteed op gebied van beheer en onderhoud, zoals bij de Driemanspolder, doorstroom watergangen, grondwaterstanden en beschoeiingen. Oorzaak van deze lagere uitgaven is gelegen in het feit dat het bestek van de Driemanspolder later in het jaar is ingegaan dan voorzien. Het vervangen van de beschoeiingen vindt plaats in samenwerking met een

woningbouwcoöperatie. De aanbesteding en werkvoorbereiding wordt verzorgd door de woningcoöperatie en is vertraagd. De waterwerkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2022.
Tot slot is gebleken dat het budget voor huurlasten te hoog is geraamd met ongeveer € 40.000. Bij de begroting 2023-2026 wordt dit budget bijgesteld.

Baten

Taakveld Sportaccommodaties (€ 170.000 nadeel)
Het nadeel op de baten bij dit taakveld wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door een lagere vaststelling van de SPUK-uitkering Sport. Gemeenten kunnen niet in alle gevallen de btw op exploitatielasten en investeringen met betrekking tot sportterreinen terugvragen. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd via de zogenaamde SPUK-uitkering vanuit het rijk. Op basis van de aanvraag 2021 is de werkelijke uitkering lager vastgesteld dan was geraamd. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. De oorzaak hiervan is dat een aantal werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2022 en doordat door gewijzigde regelgeving een aantal accommodaties geen onderdeel meer uit kunnen maken van de SPUK-regeling. Ter compensatie wordt bij de belastingdienst een verzoek tot btw teruggave gedaan. Daarnaast is er in de begroting rekening mee gehouden dat door de effecten van corona de huurinkomsten van de sportaccommodaties lager zouden uitvallen. Dit effect is verantwoord aan de lastenkant van dit taakveld en leidt daar tot een nadeel.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 102.000 voordeel)
Aan de hogere baten liggen de hogere opbrengsten voor de verkoop van snippergroen ten grondslag (€ 104.000). Voor het project Duin, Horst en Weide staan tegenover de hogere lasten ook hogere opbrengsten (€ 35.000). Daartegenover staan lagere opbrengsten door minder opgelegde dwangsommen dan begroot.

Investeringen

Sport, cultuur en recreatie	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	2.564.335	1.026.487	1.537.848
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**2.564.335**	**1.026.487**	**1.537.848**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 6. Sociaal domein

Omschrijving

Dit hoofdstuk van de begroting richt zich op alle inspanningen van de gemeente op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). In financiële omvang is dit het grootste programma van de begroting.
In het Sociaal Kompas, beleidsplan voor het sociaal domein 2017-2020, zijn de gemeentelijke doelstellingen op het sociaal domein vastgelegd. Deze doelstellingen en de inspanningen die daaraan bijdragen, zijn onderling sterk verweven en omvatten ook (delen van) programma's 4, 5 en 7. De verdeling naar programma's en taakvelden is (ook financieel) zo zorgvuldig mogelijk gemaakt maar doet niet altijd recht aan de (verweven) werkelijkheid. Het huidig Sociaal Kompas loopt tot en met 2020. In het eerste half jaar van 2021 zal aan de Raad een hernieuwd Sociaal Kompas ter vaststelling worden voorgelegd.

De gemeente wordt de laatste jaren geconfronteerd met sterk toenemende kosten in de uitvoering van de Jeugdwet en Wmo en komt daardoor tekort op de uitvoering van de wettelijke taken in het sociaal domein. Ook stijgen de kosten van de Participatiewet. Dit is overigens een landelijk beeld. Het is niet vanzelfsprekend dat tekorten in het Sociaal domein worden afgewenteld op andere beleidsterreinen. Dit noodzaakt de gemeente om binnen het programma Sociaal domein steeds kritisch te bekijken hoe opbrengsten en uitgaven meer met elkaar in evenwicht kunnen worden gebracht.

Wettelijke taken
De gemeente heeft omvangrijke wettelijke taken binnen dit programma. Gemeenten hebben de taak om zorg te dragen voor een effectief laagdrempelig en preventief ondersteuningsaanbod voor kinderen en hun ouders die problemen ervaren bij het opgroeien of opvoeden. Ook heeft de gemeente de taak schuldhulpverlening te bieden en bijzondere bijstand en bijstandsuitkeringen te verstrekken. De gemeente is voorts verantwoordelijk voor een effectieve toeleiding naar en ondersteuning bij arbeidsparticipatie voor iedereen die dat nodig heeft. Voor de doelgroep die meer ondersteuning en begeleiding nodig heeft dan op een reguliere werkplek kan worden geboden, is het de verantwoordelijkheid van de gemeente om die arbeidsplaatsen te creëren (het zogenoemde ‘beschut werk’). Ook is de gemeente wettelijk verplicht inwoners toegang te bieden tot een antidiscriminatievoorziening. Dit is een organisatie die klachten van inwoners registreert en onafhankelijke bijstand verleent aan deze inwoners in de afwikkeling van hun klachten.

De Rijksoverheid heeft bij gemeenten de primaire verantwoordelijkheid belegd voor het bevorderen van het zo lang mogelijk zelfstandig wonen van mensen. Preventie van opname in een instelling is belangrijk. Dit geldt voor alle doelgroepen: mensen met een lichamelijke, geestelijke, verstandelijke of zintuiglijke beperking. In dat licht heeft de gemeente per 2020 ook verantwoordelijkheden in de nieuwe Wet Verplichte GGZ en de Wet Zorg en Dwang.
De gemeente heeft vanuit de Wmo en de Jeugdwet de wettelijke plicht om individuele voorzieningen te verstrekken aan kwetsbare inwoners die hiervoor een indicatie hebben. Daarnaast heeft de gemeente een wettelijke taak om de toegang tot de ondersteuningsvormen waarvoor zij verantwoordelijk is, te organiseren. Met toegang wordt het hele proces van informatievoorziening en advies, cliëntondersteuning, gespreksvoering, toewijzing, overdracht, coördinatie van de ondersteuning en nazorg, bedoeld.
Vanaf juli 2021 is de gemeente tevens verantwoordelijk voor de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie
6.2	Wijkteams
6.3	Inkomensregelingen
6.4	Begeleide participatie
6.5	Arbeidsparticipatie
6.6	Maatwerkvoorzieningen
6.71	Maatwerk dienstverlening 18+
6.72	Maatwerk dienstverlening 18-
6.81	Geëscaleerde zorg 18+
6.82	Geëscaleerde zorg 18-

Wat willen wij bereiken?

Meer jeugd groeit op in een veilige omgeving
Het ideaal is dat ieder kind opgroeit tot een volwassen inwoner die zelfredzaam is en positief bijdraagt aan zijn of haar omgeving. Een gezonde ontwikkeling en een veilige omgeving zijn daarvoor de belangrijkste voorwaarden. Om dit te stimuleren, zijn preventie en versterking van het dagelijkse leven essentieel. Dit moet leiden tot een stimulerende opvoed- en opgroeiomgeving met een stevige pedagogische basis. Hiermee wordt voorkomen dat alledaagse opgroei- en opvoedproblemen uitgroeien tot ernstige problemen waarvoor professionele ondersteuning nodig is.

Meer inwoners kunnen zich financieel goed redden
Financiële zelfredzaamheid levert een belangrijke bijdrage aan maatschappelijke participatie en welbevinden van inwoners. Een deel van onze inwoners is – soms tijdelijk, soms langdurig – niet in staat de eindjes aan elkaar te knopen. Mensen die te maken hebben met armoede en/of problematische schulden, bevinden zich in een kwetsbare positie. Zij lopen een grotere kans op problemen op andere leefgebieden; denk aan gezondheid, huisvesting en relaties. Daarom stimuleert de gemeente de financiële zelfredzaamheid van inwoners en vervult de regiefunctie bij de aanpak van zowel armoede als schulden.

Meer inwoners zijn aan het werk
Het hebben van een betaalde baan is de beste weg om financiële zelfredzaamheid te bevorderen. Een baan verhoogt de eigenwaarde en het zelfvertrouwen, en biedt zingeving en structuur. Daarnaast is er een sterke indicatie dat het hebben van werk goed is voor de geestelijke gezondheid. Vooral voor kwetsbare inwoners is de positieve invloed van werk van belang voor hun participatie en herstel. Echter juist deze groep ervaart grote belemmeringen in het verkrijgen en behouden van werk. De inspanningen van de gemeente zijn erop gericht om zoveel mogelijk inwoners aan een passende baan te helpen bij een reguliere werkgever.

Leidschendam-Voorburg is een solidaire en inclusieve gemeente
Uit onderzoek blijkt dat sociale cohesie een belangrijke bijdrage levert aan de veiligheid en leefbaarheid in de wijk. Daarnaast draagt sociale cohesie in de buurt over het algemeen bij aan een betere gezondheid. Ook blijkt dat wanneer jongeren meer binding hebben met de wijk, het risico op crimineel en overlast gevend gedrag vermindert. Wie moeite heeft om actief sociale verbanden op te bouwen en te onderhouden, loopt een verhoogd risico op sociale uitsluiting en eenzaamheid. Langdurige eenzaamheid draagt bij aan het ontstaan van fysieke en psychische klachten en kan daarmee een zichzelf versterkende negatieve spiraal in werking zetten. De gemeente werkt aan een inclusieve en solidaire samenleving ten behoeve van de participatie en zelfredzaamheid van inwoners.

Geslacht, leeftijd, geaardheid, geestelijke en/of fysieke beperking, religie en herkomst mogen geen reden zijn voor uitsluiting.

Meer mensen zijn in staat (begeleid en langer) zelfstandig te wonen
Bij inwoners die lichte en/of tijdelijke problemen ervaren in hun zelfredzaamheid en/of participatie, kan het inzetten van tijdige en laagdrempelige ondersteuning veel problemen oplossen. Daarmee draagt het bij aan het voorkomen van zware, complexe of langdurige problematiek. Dit kan zowel professionele ondersteuning (door betaalde arbeidskrachten) als informele ondersteuning (door vrijwillige inzet of mantelzorg) zijn. Het totale palet aan laagdrempelige en lichte ondersteuningsvormen, waar gebruik van kan worden gemaakt zonder indicatie, wordt het 'voorliggend veld' genoemd.

Effectieve ondersteuning, licht waar mogelijk, zwaar waar nodig
De gemeente organiseert een gevarieerd en flexibel aanbod van enerzijds ondersteuning in de thuissituatie en anderzijds een vangnet met opvang- en crisisvoorzieningen voor inwoners met complexe of zware problematiek. Belangrijk is een soepele overgang van de hulp van Jeugdwet naar Wmo voor kwetsbare jongeren die de leeftijd van 18 jaar bereiken. De gemeente werkt samen met andere gemeenten in de regio, in diverse samenwerkingsverbanden, om deze voorzieningen voor inwoners te organiseren.
Snelle, klantvriendelijke toeleiding naar de juiste hulp
De gemeente organiseert de toegang tot hulp en ondersteuning, bestaande uit informatievoorziening en advies, cliëntondersteuning, gespreksvoering, toewijzing, overdracht, coördinatie van de ondersteuning en nazorg. De inspanningen van de gemeente zijn gericht op het vinden van de juiste oplossing voor een inwoner, passend bij zijn/haar vraag en rekening houdend met zijn/haar (leef)situatie. Daarmee vervult het toegangsproces tevens een belangrijke rol in het doelmatig inzetten van zorg. Daarnaast organiseert de gemeente toeleiding naar zorg voor mensen die de weg naar zorg niet zelfstandig kunnen of willen vinden (zorgmijders). De gemeente werkt in de organisatie van de toegang nauw samen met het Sociaal Servicepunt.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Tot dit taakveld behoren algemene voorzieningen (waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is) gericht op participatie: ondersteunen (burger)initiatieven vrijwilligers en mantelzorgers, het project maatschappelijk verantwoord verenigen, de welzijnsactiviteiten en dagbesteding in wijk- en dienstencentra, maatschappelijke integratie statushouders, vluchtelingenwerk, het jeugd- en jongerenwerk, algemeen maatschappelijk werk en wijkopbouwwerk. Ook eenzaamheidsbestrijding, LHBTQI+ beleid, zorg door mantelzorgers en/of vrijwilligers (informele zorg), Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en aanpak dementie vallen binnen dit taakveld.
Ook omvat dit taakveld de inspanningen die erop gericht zijn om Leidschendam-Voorburg een solidaire en inclusieve gemeente te maken met een sterke sociale cohesie, ruimte voor initiatief van inwoners en voldoende mogelijkheden voor participatie ongeacht geslacht, leeftijd, geaardheid, verstandelijke, psychische en/of fysieke belemmeringen, religie of afkomst.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Nagenoeg alle inzet op dit taakveld vindt sinds 2020 plaats door maatschappelijke partners die deelnemen aan één of meer van de subsidietafels. De tafels zijn thematisch georganiseerd. In 2021 is een vervolg gegeven aan de uitvoeringsplannen van 2020. Partners hebben de dienstverlening zo goed als mogelijk aangepast aan de (on)mogelijkheden die er tijdens verschillende fasen in de coronapandemie waren. Waar groepswerk niet of minder mogelijk was, is in kleinere groepen of individueel aandacht gegeven. Waar fysiek ontmoeten niet mogelijk was, is telefonisch en online

contact onderhouden om kwetsbare inwoners zo goed mogelijk te ondersteunen in hun zelfredzaamheid.

De regeling Maatschappelijk Verantwoord Verenigen is in september 2021 opengezet. Verenigingen hebben de mogelijkheid om subsidie aan te vragen voor activiteiten die breder zijn dan de vereniging zelf of de vereniging herstellen na het zware coronajaar 2020. Verenigingen hebben hier beperkt gebruik van gemaakt.

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. Met deze wet krijgt de gemeente een regierol in het inburgeringstraject. In april 2021 heeft de gemeenteraad het beleidsplan Inburgering vastgesteld. Om vanaf 2022 de nieuwe wettelijke taak goed uit te kunnen voeren, is na vaststelling van het beleid samen met partners gewerkt aan de ontwikkeling van het nieuwe inburgeringsstelsel. Hiermee is invulling gegeven aan de uitgangspunten van het beleidsplan. Dit betekent onder andere dat:

- De beleidsregels inburgering in december 2021 zijn vastgesteld door het college;
- Voor het taalaanbod van de leerroutes een aanbesteding is uitgevoerd en voor zowel de B1-route als de Zelfredzaamheidsroute een taalaanbieder gecontracteerd is;
- De pilot Brugklas succesvol uitgevoerd is; en
- De (subsidie)opdrachten voor voorzieningen zoals Maatschappelijke Begeleiding, participatieverklaringstrajecten, financieel ontzorgen en begeleiding naar financiële zelfredzaamheid verleend zijn.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Samenkracht en burgerparticipatie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	11.127	1.824	12.951	12.539	412
Baten	1.125	172	1.297	1.278	-19
Saldo van lasten en baten	**-10.002**	**-1.652**	**-11.655**	**-11.261**	**394**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name subsidies en bijdragen aan maatschappelijke organisaties die bovenstaande voorzieningen aanbieden. Daarnaast vallen ook de kosten voor beheer en exploitatie van wijk- en dienstencentra hieronder. De baten betreffen huurinkomsten van wijk- en dienstencentra en kinderopvanglocaties gevestigd in gemeentelijke panden. De baten bevatten ook de middelen voor bemoeizorg aan de OGGZ-doelgroep.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Tot dit taakveld behoren alle voorzieningen gericht op het identificeren van de mogelijkheden (eigen kracht) en hulpvraag van de inwoner en zijn/haar netwerk. Hierbij hoort ook het doorverwijzen naar de juiste vorm van individuele ondersteuning, het verstrekken van informatie, vroegsignalering en cliëntondersteuning. In het geval van meervoudige problematiek kan casemanagement ingezet worden waardoor meer regie mogelijk is op het betrokken huishouden.
De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft ervoor gekozen vooral de taken in de toegang naar ondersteuning grotendeels zelf uit te voeren (gespreksvoering, toewijzing, overdracht, zorgcoördinatie,

nazorg). Deze toegang wordt verzorgd door multidisciplinaire teams (MDT's). Hierin zijn alle expertises (Wmo, jeugd, werk, inkomen en leerplicht) vertegenwoordigd. Daarnaast is een aantal taken uitbesteed aan derden, zoals in de toeleiding van zorgmijders en onafhankelijke cliëntondersteuning. Ook werkt de gemeente voor een aantal taken nauw samen met kernpartners, verenigd in het Sociaal Servicepunt (informatievoorziening en advies). Huisartsen zijn een belangrijke factor in het toegangsproces, aangezien zij direct mogen doorverwijzen naar Jeugdhulp. Zij worden daar sinds 2019 in ondersteund door praktijkondersteuners jeugd (POH jeugd).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2021 heeft het Sociaal Servicepunt haar rol in informatie en advies uitgevoerd door dagelijks telefonisch bereikbaar te zijn en spreekuren op afspraak te houden. Inloopspreekuren waren vanwege de coronacrisis beperkt mogelijk. Er zijn ongeveer een gelijk aantal contactmomenten geweest als in de jaren voor 2021.

Cliëntondersteuning is ondanks corona in 2021 zo goed als mogelijk uitgevoerd door de professionals van MEE, Woej en Kwadraad. Ondersteuning op afstand blijkt lastig. Daarom heeft dit zo snel als kon ook weer live plaatsgevonden. Uiteraard zijn wel de geldende maatregelen in acht genomen.
Verder is onder alle inwoners van 70+ reclame gemaakt voor het Sociaal Service Punt, van waaruit cliëntondersteuning plaatsvindt. Uiteindelijk is er geen afname geweest in aantal verzoeken om ondersteuning.

In 2020 startte de gemeente met de pilot 'Vroeg Eropaf'. Door de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening per 1 januari 2021 is de gemeente verplicht deze werkwijze structureel voort te zetten. Wat ook wenselijk is gezien de positieve resultaten van de pilot. In 2021 heeft het team Vroeg Eropaf 233 inwoners effectief bereikt. Dit betekent dat inwoners een vorm van hulp hebben geaccepteerd of hebben aangegeven het zelf nog te kunnen oplossen. Vroegsignalering is de manier om te voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldsituatie. Op basis van signalen van woningcorporaties, zorgverzekeraars, energie- en waterbedrijven (vaste lasten partners) benadert de gemeente bewoners met betaalachterstanden proactief om hen hulp en ondersteuning aan te bieden.

In opdracht van het Rijk heeft de gemeente in 2021 gedupeerden van de toeslagenaffaire ondersteund. De gemeente heeft deze gedupeerden, wanneer gewenst, ondersteund op het gebied van vijf primaire leefgebieden, namelijk: financiën, wonen, zorg, gezin en werk. Daarnaast heeft de gemeente de gemeentelijke schulden van gedupeerden kwijtgescholden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Wijkteams	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	1.747	415	2.162	2.102	60
Baten	0	225	225	493	268
Saldo van lasten en baten	**-1.747**	**-190**	**-1.937**	**-1.609**	**328**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name Wmo Cliëntbegeleiding, Sociaal Servicepunt (inclusief de exploitatiekosten van De Waterlelie), uitvoeringskosten, opvang verwarde personen, en uitvoering van de Hart-wet-euro balans.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Tot dit taakveld behoren alle inkomens- en bijstandsvoorzieningen: inkomensvoorzieningen en loonkostensubsidies op grond van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ, bijzondere bijstand, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen, de schoolspullenpas en de Ooievaarspas.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Net als in het jaar 2020 heeft het jaar 2021 in het teken gestaan van de financiële ondersteuning naar aanleiding van de coronacrisis. Inwoners die door de coronacrisis in zwaar weer terecht kwamen, konden een beroep doen op Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandige Ondernemers (TOZO, deze regeling was speciaal voor ondernemers) of op de Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (Tonk), die breder toegankelijk was. Deze steunmaatregelen liepen op 1 oktober 2021 af, waarna ondernemers gebruik konden maken van bijstand voor zelfstandigen (Bbz light).

Naast de financiële ondersteuning naar aanleiding van de coronacrisis is, net als in voorgaande jaren, ook ingezet op de financiële zelfredzaamheid van inwoners. Aan inwoners die hiervoor in aanmerking kwamen zijn minimaregelingen en uitkeringen verstrekt. Zo maakten in totaal 2.250 inwoners in 2021 gebruik van een Ooievaarspas, waardoor met name kinderen in minimagezinnen zoveel mogelijk mee konden doen aan maatschappelijke activiteiten. Ter vergelijking: in 2020 maakten 1.950 inwoners gebruik van een Ooievaarspas. Aan het einde van 2021 ontvingen 1.730 inwoners een bijstandsuitkering. De verwachting was dat door de coronacrisis meer inwoners een beroep zouden doen op een bijstandsuitkering, tot op heden is dit (nog) niet het geval.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Minder kinderen groeien op in armoede	Het aantal kinderen dat opgroeit in armoede is gedaald van 13,5% in 2016 naar minder dan 10% in 2022 (Bron: Minimabeleid 2019-2022, p. 12)	

Toelichting per speerpunt

Minder kinderen groeien op in armoede

Het minimabeleid met de diverse regelingen voor kinderen wordt uitgevoerd waarbij kinderen die opgroeien in een minimagezin worden ondersteund.
Het communicatiemateriaal van de minimaregelingen is herzien en wordt verspreid.

Toelichting:
In 2022 wordt een nieuw armoedeonderzoek gedaan waarbij ook het aantal kinderen dat opgroeit in armoede wordt berekend.

Wat heeft het gekost?

Inkomensregelingen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	37.194	6.535	43.728	42.321	1.408
Baten	30.680	6.347	37.027	36.828	-199
Saldo van lasten en baten	**-6.513**	**-188**	**-6.701**	**-5.493**	**1.208**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name de kosten voor alle uitkeringen en de bijzondere bijstand inclusief armoedebestrijding (bijv. de schoolspullenpas). Daarnaast bevat dit taakveld de kwijtscheldingen van afval- en rioolheffingen.
De baten betreffen met name de rijksinkomsten Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten (BUIG) en inkomsten uit andere gemeenten voor de uitvoeringskosten van de werkorganisatie Duivenvoorde.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Tot dit taakveld behoren voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet direct gericht zijn op doorstroming naar arbeid: 'oud' beschut werk (Wsw-werkplekken in de sociale werkvoorziening), nieuw beschut werk (loonvormend) en alternatief beschut werk (niet-loonvormend).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het jaar 2021 was het startjaar voor Werkbedrijf de Binnenbaan. Dat betekent dat SW-medewerkers en inwoners met een beschutte werkplek vanaf 2021 werken voor de Binnenbaan (voorheen DSW Rijkswijk e.o.). Voor de inwoners die hier werken is een prikkelarme omgeving belangrijk. De gemeente heeft in 2021 dan ook ingezet om de overgang van DSW Rijswijk e.o. naar De Binnenbaan zo soepel mogelijk te laten verlopen en zo min mogelijk veranderingen door te voeren in het dagelijks werk van werknemers.

In 2021 had de Binnenbaan 126 inwoners van Leidschendam-Voorburg in dienst; 107 SW-medewerkers en 19 inwoners binnen een beschutte werkplek. Op het gebied van de re-integratietrajecten is gekeken welke trajecten opgezet kunnen worden om inwoners binnen het doelgroepenregister beter te ondersteunen naar de weg naar werk. Deze aantallen zijn ten opzichte van 2020 gestegen. Dat betekent dat de gemeente meer inwoners met een lange afstand tot de arbeidsmarkt heeft kunnen begeleiden naar begeleide participatie. In 2021 hebben 10 inwoners een re-integratietraject gevolgd bij de Binnenbaan. Door middel van deze re-integratietrajecten wordt gekeken of iemand in aanmerking komt voor een indicatie banenafspraak, waarna de gemeente de cliënt begeleidt naar een geschikte (beschut) werkplek.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk e.o. (DSW) in Liquidatie

Doelstelling

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering ondergebracht bij de DSW. Daarnaast voert de DSW re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen

Op 1 januari 2021 heeft Werkbedrijf de Binnenbaan de activiteiten van DSW Rijswijk en omgeving overgenomen. In 2021 is verder gewerkt aan het opheffingsproces. Op 16 december 2021 heeft het Algemeen Bestuur akkoord gegeven op het actiepunt voor de vereffenaar om naar de Kamer van Koophandel te gaan om DSW Rijswijk en omgeving uit te schrijven.

Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.

Doelstelling

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering van de Wsw ondergebracht bij de Werkbedrijf de Binnenbaan. Daarnaast voert het Werkbedrijf de Binnenbaan re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.

Ontwikkelingen

In 2021 is het Werkbedrijf De Binnenbaan gestart en heeft de uitvoeringstaken op het gebied van de WSW volledig overgenomen van de DSW.

Wat heeft het gekost?

Begeleide participatie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	3.742	37	3.779	3.265	513
Baten	0	0	0	86	86
Saldo van lasten en baten	**-3.742**	**-37**	**-3.779**	**-3.180**	**599**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen onder andere de uitvoering van de Wsw en de re-integratiewerkzaamheden door Werkbedrijf De Binnenbaan en de uitvoering van (alternatief) beschut werk.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Tot dit taakveld behoren alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen, waaronder sociale activering, detacheringsbanen, scholingstrajecten, proefplaatsingen, jobcoaching, (bepaalde) vormen van tijdelijke loonkostensubsidie, en loonwaardebepalingen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In het afgelopen jaar is er ondanks de coronacrisis in veel sectoren een krappe arbeidsmarkt ontstaan. De mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt hebben hiervan kunnen profiteren. Om inwoners met een langere afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden naar werk zijn onder andere matchmakers en een leerwerkmakelaar ingezet. Dit heeft bijgedragen aan de re-integratie van deze inwoners.
Daarnaast is gebleken dat de verwachte stijging van de bijstand voor met name de kwetsbare doelgroepen zoals ondernemers, jongeren, migranten of mensen met een arbeidsbeperkten is uitgebleven. Voor de mensen in deze kwetsbare doelgroepen die toch in de bijstand terecht zijn gekomen, is middels de aanpak Re-integratie en Participatie (raadsvoorstel 2246) het afgelopen jaar extra inzet geweest. Dit alles heeft als gevolg dat er een daling heeft plaatsgevonden in het totale bijstandbestand van 1.830 eind 2020 naar 1.730 eind 2021, oftewel een afname van circa 100 bijstandsuitkeringen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Arbeidsparticipatie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	4.668	617	5.285	4.951	335
Baten	182	829	1.011	898	-113
Saldo van lasten en baten	**-4.486**	**213**	**-4.274**	**-4.053**	**221**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen participatie- en re-integratie trajecten, begeleiding naar werk, loonkostensubsidie en maatwerktrajecten.
De baten betreft de vergoeding van Wassenaar en Voorschoten in het kader van de uitvoering binnen het taakveld Arbeidsparticipatie, de bijdrage voor het uitvoeringsplan arbeidsmarktregio en de ESF-subsidie.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen

Tot dit taakveld horen (Wmo)voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren voor mensen met fysieke beperkingen, die op basis van een beschikking verstrekt worden: woningaanpassingen, hulpmiddelen en de overige voorzieningen voor fysiek beperkten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente draagt zorgt voor een adequate verstrekking van maatwerkvoorzieningen. Voor de individuele voorzieningen zetten we in op hulpmiddelen en woningaanpassingen voor mensen met lichamelijke beperkingen. In het jaar 2021 maakten 2.439 inwoners (Zin en Pgb) gebruik van een WVR-voorziening (Woon-, Vervoers- en Rolstoelvoorziening). Voor inwoners met cognitieve beperkingen wil de gemeente voorzien in goede dagbesteding en individueel goede begeleiding bij dagelijkse taken en vaardigheden. Huishoudelijke ondersteuning was er vooral voor inwoners met lichamelijke beperkingen, maar ook inwoners met cognitieve beperkingen konden deze ondersteuning krijgen.
In 2021 is er een nieuwe aanbesteding geweest voor de aanbieder van hulpmiddelen. Dit heeft geen gevolgen gehad inwoners die hier gebruik van maken.

Inwoners konden zich met vragen wenden tot de Wmo consulenten die hen adviseren over de mogelijkheden in de gemeente. In complexe gevallen worden de vragen multidisciplinair behandeld zodat inwoners volledig werden geadviseerd. Hiermee geeft de gemeente uitvoering aan het sociaal kompas, haar wettelijke taken en onderdelen van het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	2.308	-179	2.130	2.047	82
Baten	5	-2	3	8	5
Saldo van lasten en baten	**-2.303**	**176**	**-2.127**	**-2.039**	**88**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de kosten voor hulpmiddelen en woonvoorzieningen.
De baten betreffen de eigen bijdragen die cliënten betalen voor woonvoorzieningen.

Taakveld 6.71 Maatwerk dienstverlening 18+

Tot dit taakveld behoort individuele ondersteuning aan inwoners die zelfstandig wonen en die daarvoor een toekenningsbeschikking (indicatie) hebben ontvangen van de gemeente: Wmo begeleiding (individueel en dagbesteding), huishoudelijke ondersteuning, respijtzorg ten behoeve van mantelzorgers, individueel vervoer en curatieve schuldhulpverlening. Het omvat zowel de voorzieningen in natura als de persoonsgebonden budgetten (PGB's).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Door het oppakken van deze hulpvragen en door de samenwerking met welzijnspartijen, ondersteunt de gemeente haar inwoners in hun behoefte zolang mogelijk thuis te wonen.
De gemeente werkt regionaal samen op inkoop en contractmanagement van Wmo-begeleiding (H6) en Wmo toezicht (H10). In het H6 samenwerkingsverband wordt specialistische en basis begeleiding in individuele vorm en in groepsvorm ingekocht.

De stijging van de afgelopen jaren op huishoudelijke ondersteuning en begeleiding heeft in 2021 doorgezet, maar lijkt af te vlakken. In 2021 steeg het aantal inwoners dat gebruik maakt van huishoudelijke ondersteuning met circa 11% ten opzichte van 2020 (in 2020 betrof de stijging circa 13% ten opzichte van 2019). Ook het aantal inwoners dat gebruik maakt van begeleiding steeg minder hard in het jaar 2021 circa 2,5% dan in 2020 (circa 6 %). Wat betreft huishoudelijke ondersteuning is de gemeente in afwachting van de wetswijziging waarin resultaatgericht beschikken een plek krijgt in de Wmo.

In 2021 heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg 3.334 Wmo meldingen ontvangen waarmee de inwoner aangeeft wat zijn of haar hulpvraag is en zijn deze inwoners begeleid naar ondersteuning.

Ook is er in 2021 ingezet op de pilot Frisse start, waarbij de woning van de inwoner 'start klaar' gemaakt is voor de huishoudelijke ondersteuning, die niet kon starten omdat de woning (te) vervuild was en er eerst een eenmalige (grote) schoonmaak nodig was. De resultaten van de Pilot volgen nog.

De MetropoolRegio Rotterdam Den Haag (MRDH) draagt zorg voor de organisatie van het individueel vervoer door de Regiotaxi. De huidige contracten zijn in 2021 opnieuw aanbesteed.

Het nieuwe beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024 is ingegaan in 2021. Eén van de doelen waarop is ingezet is het voorkomen of anders vroegtijdig signaleren van schulden. Voor de inwoners die toch in een schuldsituatie terecht komen, regelt de gemeente curatieve schuldhulpverlening. Het doel van het curatieve schuldhulpverleningstraject is het duurzaam oplossen van de schuldsituatie van de inwoner.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Huishoudelijke ondersteuning	Inwoners moeten kunnen beschikken over kwalitatieve huishoudelijke ondersteuning	
Schuldhulpverleningsbeleid	Het huidige gemeentelijke schuldhulpverleningsbeleid loopt in 2020 af.	

Toelichting per speerpunt

Huishoudelijke ondersteuning

De kwaliteit van de huishoudelijke ondersteuning heeft altijd de aandacht. Er is door de raad een principebesluit genomen om vast te houden aan resultaatgericht beschikken. Momenteel is de gemeente in afwachting van de wetswijziging waarin resultaatgericht beschikken een plek krijgt in de Wmo. De verwachting was dat de wetswijziging medio 2021 in werking zou treden. Door de demissionaire status van de regering is een geplande wetswijziging om resultaatgericht indiceren onder de Wmo mogelijk te maken, aangehouden. Het beleid kan pas (technisch) aangepast worden, wanneer er besluitvorming heeft plaatsgevonden over de wetswijziging.

Schuldhulpverleningsbeleid

In november 2020 is het beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024 vastgesteld door de gemeenteraad. In 2021 is uitvoering gegeven aan het actieplan. De aanbesteding curatieve schuldhulpverlening voor particulieren en ondernemers is afgerond en de uitvoering is gegund aan Kredietbank Nederland en Zuidweg & Partners. 145 inwoners hebben zich gemeld voor schuldhulpverlening in Leidschendam-Voorburg. Naast schuldbemiddeling is de gemeente ook gaan werken met het saneringskrediet. Dat zorgt voor overzicht en rust waardoor de inwoners zich weer kan richten op de toekomst. Het team Vroeg Eropaf (vroegsignalering) heeft 233 inwoners bereikt op basis van signalen van woningcorporaties, zorgverzekeraars, energiebedrijven en andere schuldeisers. Daarnaast is de gemeente begin 2021 aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute (NSR) om inwoners en ondernemers sneller gepaste hulp aan te kunnen bieden. Het aantal bezoekers Geldfit (toegangspoort NSR) is ruim 1.300 en er zijn meer dan 300 adviezen gegeven. Verder is de gemeente aangesloten bij het Startpunt Geldzaken van het NIBUD en is voor inwoners de Buddy App beschikbaar om hen te helpen met hun financiën. Ook is er ingezet op de onderlinge samenwerking met en tussen ketenpartners schuldhulpverlening.

Wat heeft het gekost?

Maatwerk dienstverlening 18+	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	11.791	1.998	13.790	12.883	906
Baten	420	294	714	577	-137
Saldo van lasten en baten	**-11.371**	**-1.705**	**-13.076**	**-12.306**	**769**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen met name kosten voor huishoudelijke ondersteuning, begeleiding (in groepsverband en individueel) en curatieve schuldhulpverlening.
De baten betreffen de inkomensafhankelijke eigen bijdragen die cliënten betalen bij het afnemen van Wmo-diensten.

Taakveld 6.72 Maatwerk dienstverlening 18-

Tot dit taakveld behoren vormen van jeugdhulp voor kinderen en jongeren tot 18 jaar die uitsluitend toegankelijk zijn met een toekenningsbeschikking (indicatie) van de gemeente of een verwijzing van

een huisarts of specialist. Het betreft: ambulante begeleiding en dagbesteding, jeugd- en opvoedhulp, jeugd-GGZ, vervoer van en naar dagbesteding, persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf. In sommige gevallen is sprake van verlengde jeugdhulp voor jongeren tussen de 18 en 23 jaar. Alle hulp kan ook via een Persoonsgebonden Budget ingezet worden, mits het niet in natura beschikbaar is.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2021 is de nieuwe inkoop van specialistische jeugdhulp geïmplementeerd. De 10 gemeenten in Haaglanden hebben samengewerkt met jeugdhulpaanbieders via ontwikkeltafels op thema's als resultaatsturing en kostenbeheersing en gezamenlijk maatregelen geïmplementeerd.
In 2021 is de regiovisie jeugdzorg Haaglanden 2021-2026 en het uitvoeringsplan 2022 opgeleverd. Hierin zijn ook de actielijnen waarop in 2021 is gewerkt opgenomen omdat deze actielijnen bijdragen aan verdere kostenbeheersing. Het gaat om de volgende actielijnen:

- Lobby Wet Langdurige Zorg (WLZ): meer uitstroom van jeugdigen naar de WLZ;
- Sturing in de toegang: beperking van de omvang en duur van de inzet van jeugdhulp en meer doorverwijzing naar voorliggend veld.
- Jeugdhulp/Onderwijs: inzicht en kennis delen t.b.v. Onderwijs/Jeugdhulp-combinaties met samenwerkingsverbanden.
- Sturing op rechtmatigheid: focus op contractmanagement en opsporing fraude

In 2021 hebben er 2.100 jeugdigen jeugdhulp ontvangen, dit aantal is vergelijkbaar met voorgaande jaren.
Lokaal is ingezet op sturing in de toegang via de praktijkondersteuners bij de huisartsen en jeugdhulp in relatie tot passend onderwijs en de problematiek 18-/18+. Voor de doelgroep 18-/18+ zijn goede resultaten geboekt waardoor continuïteit en de aansluiting van zorg voor jongeren die 18 jaar worden is verbeterd. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen voor de wijziging van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022. Er is in 2021 een schatting gemaakt betreffende de financiële consequenties van het nieuwe woonplaatsbeginsel. Deze zijn verwerkt in de begroting 2022. Het daadwerkelijke financiële effect zal in 2022 zichtbaar zijn.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Transformatie jeugdhulp	Doorontwikkeling zorgaanbod. Doorontwikkeling Jeugdzorgplus.	

Toelichting per speerpunt

Transformatie jeugdhulp
De instroom in jeugdzorgplus is fors terug gelopen. De oorzaak van de achterblijvende instroom is onzeker en kan oorzaak hebben in corona, effect van beleid of grote instroom in de justitiële jeugdinrichtingen. Er is hard gewerkt aan alternatieve kleinschalige woonvoorzieningen en ambulant jeugdhulpaanbod. Door achterblijvende instroom komt de exploitatie van de Jeugdzorgplus instellingen onder druk te staan en waardoor een herijking van het oorspronkelijke plan noodzakelijk voor de doorontwikkeling van het zorgaanbod is. Dit is in regionaal verband opgepakt.

Verbonden partij(en)

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen H10 Inkoopbureau)

Doelstelling

Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.

Ontwikkelingen

Het Servicebureau heeft samen met de 10 gemeenten van regio Haaglanden in 2021 verdere invulling gegeven aan de implementatie van de nieuwe inkoop jeugdhulp 2021. Samen met gemeenten en zorgaanbieders werkt het Servicebureau aan onderwerpen zoals kostenbeheersmaatregelen en het richtinggevend kader.

Wat heeft het gekost?

Maatwerk dienstverlening 18-	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	24.727	1.837	26.564	22.912	3.652
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-24.727**	**-1.837**	**-26.564**	**-22.912**	**3.652**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de kosten voor jeugdzorg (in natura en PGB's). De jeugdhulp wordt grotendeels ingekocht door het regionaal Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen voorzieningen inclusief de zorg en begeleiding die geboden wordt aan de inwoners die in deze voorzieningen verblijven: vrouwenopvang, beschermd wonen (voor volwassen inwoners met psychiatrische en verslavingsproblematiek), maatschappelijke opvang (voor daklozen). Ook de aanpak van huiselijk geweld (onderdeel van Veilig Thuis) en de inloopfunctie voor volwassen inwoners met psychiatrische en verslavingsproblematiek vallen onder dit taakveld. Een groot deel van deze voorzieningen wordt georganiseerd en gefinancierd door centrumgemeente Den Haag.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In 2021 zijn keuzes voorbereid, gemaakt en geïmplementeerd met betrekking tot de overheveling van de verantwoordelijkheid en bijbehorend budget voor Beschermd Wonen van centrumgemeente Den Haag naar onze gemeente. Dit zodat wij voorbereid zijn op onze taak en verantwoordelijkheid per 2023. In december 2021 is de Regiovisie BWMO 2022-2025 vastgesteld.

Met de aanpak Dak- en Thuislozen is in 2021 aangesloten bij de landelijke aanpak waarvoor het rijk in 2020 en 2021 aan de centrumgemeente en regiogemeenten budget beschikbaar heeft gesteld. In 2021 is gestart met Kamers met Aandacht, lokaal een projectleider innovatieve woonzorgprojecten aangesteld en regionaal een trekker voor het realiseren van uitstroom uit instellingen.

Bij de instroom van adviezen bij VTH voor de H10 is ten opzichte van 2020 een kleine afname te zien van 1% in de regio. Het aantal met betrekking tot Leidschendam-Voorburg is echter toegenomen met ruim 12%, van 236 in 2020 naar 269 in 2021. Dit kunnen de effecten zijn van de grotere bekendheid van de meldplicht in onze gemeenten en een verbeterde samenwerking met Veilig Thuis.
De instroom van feitelijke meldingen is echter afgenomen ten opzichte van 2020 met een kleine 4% (van 539 naar 519). Deze daling is wel kleiner dan die in de regio H10 (10%). Er wordt dus vaker contact gezocht met Veilig Thuis voor advies in een casus, waar de uiteindelijke meldingen bij Veilig Thuis voor een onderzoek dus afneemt. Juist de betere advisering kan hier de oorzaak zijn van het feit dat er uiteindelijk minder vaak een melding gedaan hoeft te worden.

De wachtlijst na veiligheidsbeoordeling is zowel in de regio als in Leidschendam - Voorburg toegenomen. In Leidschendam-Voorburg is de stijging van 12 naar 20 (40%) en in de regio van 323 naar 453 (29%). De problematiek van de wachttijden vermindert dus nog niet, maar loopt nog op. Dit heeft vooral te maken met het gebrek aan personeel door de krapte op de arbeidsmarkt.

De realisatie van een veiligheidsbeoordeling binnen de geldende norm (binnen 5 werkdagen afgerond) is gestegen ten opzichte van 2020 met ruim 10%. Dit is vooral het gevolg van het beter benutten van de aanwezige capaciteit binnen Veilig Thuis Haaglanden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Geëscaleerde zorg 18+	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	456	-308	148	150	-2
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-456**	**308**	**-148**	**-150**	**-2**

Bedragen x € 1.000

Een groot deel van de voorzieningen voor geëscaleerde zorg voor volwassenen wordt georganiseerd en gefinancierd door centrumgemeente Den Haag. De lokale lasten betreffen de subsidie aan de inloop GGZ, noodopvang dakloze gezinnen en huiselijk geweld (inclusief gemeentelijke bijdrage aan vrouwenopvang).

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Tot dit taakveld behoren voorzieningen en maatregelen gericht op het waarborgen van de veiligheid van kinderen en jeugdigen tot 18 jaar. Hieronder vallen: Jeugdreclassering, Jeugdbescherming, Verslavingszorg, Veilig Thuis (jeugd), Crisis Interventie Team, Jeugdbeschermingstafel en Verwijsindex en Meldsystemen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Om de uitvoering van de wettelijke taken rondom het gedwongen kader te garanderen zijn er meerjarige contracten afgesloten met de jeugdreclassering, jeugdbescherming, verslavingszorg, Veilig Thuis, het crisisinterventieteam, de jeugdbeschermingstafel en Verwijsindex- en meldsystemen.

In 2021 zijn er 30 ondertoezichtstellingen gestart door de jeugdbescherming en is het crisisinterventieteam bij 66 jeugdigen betrokken geweest. Deze cijfers zijn vergelijkbaar met eerdere jaren.

In regionaal verband is gewerkt aan de verbetering van de jeugdbeschermingsketen op basis van het regionale samenwerkingsmodel (genaamd Beter Samenspel). Waar mogelijk is geanticipeerd op het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming vanuit de ministeries van J&V en VWS.
De jeugdbescherming en jeugdreclassering is in 2021 versterkt op basis van de verbeterplannen gericht op het gecertificeerde aanbod en de beschikbaarheid van passende zorg onder meer door middel van de doorbraakaanpak. Lokaal hebben we hier op casusniveau aan deelgenomen. Met de gecertificeerde instellingen zijn afspraken gemaakt over het betalen van zak- en kleedgeld voor

kinderen met een beschermings- of reclasseringsmaatregel in de regio Haaglanden waarmee een knelpunt is opgelost.

Daarnaast is verder gegaan met de uitvoering van de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2019-2023 van Veilig Thuis.

De overeenkomsten voor jeugdzorgplus zijn met een jaar verlengd tot eind 2022. Voor 1 januari 2023 moet een nieuwe aanbesteding zijn afgerond. De overeenkomsten zijn verlengd in verband met de inhoudelijke doorontwikkeling en een onvoorziene daling van de vraag naar jeugdzorgplus. Herijking van de visie is hierdoor noodzakelijk.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Implementatie Beter Samenspel	Beter Samenspel is een vernieuwde samenwerking tussen de Gecertificeerde instellingen (GI'S) en het lokale team. Deze nieuwe werkwijze zal leiden tot vroegtijdige signalering van problematiek, waarmee escalatie wordt voorkomen en inzet van lichtere hulp voldoende is en blijft. Daarnaast wordt beoogd dat minder jeugdigen opnieuw in onveilige situaties komen.	
Voorbereiding aanbesteding Jeugdzorg+ 2021	In samenwerking met het Rijk is aangekondigd dat de huidige visie en aanpak jeugdzorgplus doorontwikkeld gaat worden. Jeugdzorgplus (gesloten jeugdzorg) gaat doorontwikkeld worden naar kleinschalige woonvormen. De huidige visie op jeugdzorgplus is in de jaren 2020 en 2021 vertaald naar verschillende acties.	

Toelichting per speerpunt

Implementatie Beter Samenspel

De samenwerking in de keten is op een constructieve manier tot stand gekomen. De structurele aansluiting bij het regionale projectleidersoverleg is gerealiseerd. Er zijn verdere afspraken gemaakt over regionale samenwerkingsafspraken en regievoering binnen de gemeente. De medewerkers hebben structureel overleg op casusniveau met meerdere organisaties binnen de keten. Hierdoor is er ook betere communicatie binnen de keten gerealiseerd. Er is veel enthousiasme bij de medewerkers
over Beter Samenspel. De meerwaarde wordt gezien en ervaren.
Trainingen voor de medewerkers zijn wegens de coronacrisis vertraagd, maar ze zijn opnieuw gepland.

Voorbereiding aanbesteding Jeugdzorg+ 2021

Deze acties zijn nog niet volledig uitgevoerd en lopen daarom door in 2022. De huidige overeenkomsten jeugdzorgplus zijn verlengd voor 2022. Om meer tijd te creëren voor de doorontwikkeling van jeugdzorgplus (dat wil zeggen afbouw van het aantal gesloten plekken), is het contract verlengd tot en met 2022. In 2022 zal strategie voor de inkoop jeugdzorgplus 2023 worden bepaald, mede beïnvloed door de landelijke ontwikkelingen rondom jeugdzorgplus.

Verbonden partij(en)

GGD en VT Haaglanden

Doelstelling

Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid (onderdeel GGD). Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak (Onderdeel Veilig Thuis).

Ontwikkelingen

In de tweede helft van 2021 is de vier-jaarlijkse evaluatie van de Gemeenschappelijk Regeling GGD en VT Haaglanden uitgevoerd. De uitkomsten van de evaluatie zullen in 2022 besproken worden. De evaluatie richt zich in de basis op de organisatievorm én de werking van de GR. Het doel van de evaluatie is om het construct van de GR verder te optimaliseren, zodat de GR maximaal dienstbaar is aan de inhoudelijke opgaven en ontwikkelingen en kan doen waarvoor zij is opgericht, namelijk regionaal samenwerken op:
a. het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid;
b. het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.
De evaluatie kan dus leiden tot handreikingen ter versterking van de vorm en de werking van de GR, eventueel in de tijd uitgelijnd.

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen H10 Inkoopbureau)

Doelstelling

Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.

Ontwikkelingen

Het Servicebureau heeft samen met de 10 gemeenten van regio Haaglanden in 2021 verdere invulling gegeven aan de implementatie van de nieuwe inkoop jeugdhulp 2021. Samen met gemeenten en zorgaanbieders werkt het Servicebureau aan onderwerpen zoals kostenbeheersmaatregelen en het richtinggevend kader.

Wat heeft het gekost?

Geëscaleerde zorg 18-	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	2.580	266	2.846	3.051	-206
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-2.580**	**-266**	**-2.846**	**-3.051**	**-206**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreft de gedwongen jeugdhulp (onder andere jeugdreclassering en jeugdbescherming), de kosten van de gemeenschappelijke regeling GGD Veilig Thuis, onderdeel Veilig Thuis, de kosten voor crisisinterventies in de jeugdzorg en de jeugdbeschermingstafel.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Sociaal domein	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	11.127	1.824	12.951	12.539	412
Wijkteams	1.747	415	2.162	2.102	60
Inkomensregelingen	37.194	6.535	43.728	42.321	1.408
Begeleide participatie	3.742	37	3.779	3.265	513
Arbeidsparticipatie	4.668	617	5.285	4.951	335
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	2.308	-179	2.130	2.047	82
Maatwerk dienstverlening 18+	11.791	1.998	13.790	12.883	906
Maatwerk dienstverlening 18-	24.727	1.837	26.564	22.912	3.652
Geëscaleerde zorg 18+	456	-308	148	150	-2
Geëscaleerde zorg 18-	2.580	266	2.846	3.051	-206
Lasten	**100.340**	**13.043**	**113.382**	**106.221**	**7.162**
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	1.125	172	1.297	1.278	-19
Wijkteams	0	225	225	493	268
Inkomensregelingen	30.680	6.347	37.027	36.828	-199
Begeleide participatie	0	0	0	86	86
Arbeidsparticipatie	182	829	1.011	898	-113
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	5	-2	3	8	5
Maatwerk dienstverlening 18+	420	294	714	577	-137
Maatwerk dienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Baten	**32.413**	**7.864**	**40.277**	**40.168**	**-109**
Saldo van lasten en baten	**-67.927**	**-5.178**	**-73.105**	**-66.052**	**7.052**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sociaal domein is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 7,1 miljoen voordelig. Van dit totaal is ruim € 2 miljoen te verklaren door de terugloop in plaatsingen bij jeugdzorgplus instellingen. Waar de afgelopen jaren een stijging zichtbaar was in de kosten voor het sociaal domein, is in het jaar 2021 sprake van een afvlakking. Voor zowel de Jeugdwet, Wmo als Participatiewet zijn de kosten lager dan begroot. Dit heeft enerzijds te maken met ingezet beleid en anderzijds met exogene ontwikkelingen. De verwachte vraag naar ondersteuning is in 2021 in elk geval achtergebleven op de prognoses. Daarnaast is een deel van de extra middelen om de effecten van de coronacrisis op te vangen nog niet besteed. De baten moeten hierbij verantwoord worden in 2021 terwijl de inzet doorloopt in 2022.
Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie (€ 412.000 voordeel)
Op dit taakveld is sprake van een optelsom van verschillende grote en kleinere over- en onderschrijdingen. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht:

- Een deel van het voorbereidingsbudget Inburgering (€ 213.000 voordeel) is nog niet in 2021 besteed. In 2022 worden een aantal zaken verder ontwikkeld zoals het project voor de

ondertussengroep, de verordening, de inrichting van de ICT en de inkoop van de onderwijsroute. Er zal daarom € 109.000 van dit incidentele voorbereidingsbudget worden overgeheveld.
- Een aantal activiteiten uit het programma Sterk voor Noord zijn niet in 2021 uitgevoerd. Het gaat om de inzet op de opdracht afval, ongedierte, gedrag en sociale cohesie en een aantal fysieke projecten. Het gaat hierbij om het aanleggen van een kunstgrasveld in de Heuvelwijk, een bijdrage aan het kunstgrasveld in de Amstelwijk, het realiseren van een hardlooprondje en een containertuintje. Het voordeel van € 85.000 wordt overgeheveld naar 2022.
- De toename van het aantal meldingen bij het Meldpunt Bezorgd is minder groot dan verwacht werd. De GGD-bijdrage valt hierdoor lager uit (€ 66.000 voordeel).
- Het budget voor Maatschappelijk Verantwoord Verenigen is in 2021 niet geheel besteed omdat er minder aanvragen vanuit verenigingen zijn geweest. Door de coronamaatregelen hadden verenigingen weinig mogelijkheden om activiteiten op te starten. (€ 58.000 voordeel)
- Voor het door ontwikkelen van de huidige nazorgaanpak van ex-gedetineerden is een subsidie aangevraagd voor het extra inzetten van casemanagement. Deze extra inzet heeft plaatsgevonden vanuit de bestaande capaciteit. Hierdoor is er sprake van een voordelig resultaat (€ 53.000 voordeel).

Taakveld Inkomensregelingen (€ 1.408.000 voordeel)
- In de septembercirculaire 2021 zijn vanuit het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand in het kader van de coronacrisis. De gemeente heeft hiervoor € 765.000 ontvangen. Deze middelen zijn in 2021 niet in zijn geheel besteed, mede omdat deze middelen pas in september beschikbaar kwamen. In 2022 zullen deze middelen verder worden ingezet om de dienstverlening aan onze inwoners verder te versterken en inwoners die vanwege de coronacrisis verder achterop geraakt zijn te ondersteunen zoals bijvoorbeeld inwoners met een langere afstand tot de arbeidsmarkt. Een deel van de incidentele middelen voor de steunmaatregelen (€ 675.000) wordt overgeheveld naar 2022.
  Daarnaast zijn er minder aanvragen binnengekomen voor de reguliere bijzondere bijstand. Dit leidt samen tot een voordeel van € 778.000.
- De uitgaven voor de BBZ leiden tot een nadeel van circa € 66.000. In het afgelopen jaar heeft de debiteurenadministratie een controle uitgevoerd op openstaande vorderingen die tot aanvullende afboekingen heeft geleid. Hierdoor is een aanvullende storting in de voorziening noodzakelijk.
- Landelijk en ook binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg is te zien dat deze stijging van het aantal mensen in de bijstand uitblijft. In 2021 is het aantal cliënten in de bijstand met circa 100 afgenomen. Dit heeft geresulteerd in lagere bijstandsuitgaven (€ 599.000 voordeel). Een uitgebreide toelichting is opgenomen in raadsbrief 2247.
- Als gevolg van de coronacrisis hebben onze inwoners beperkt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om gratis te reizen met het openbaar vervoer via de Ooievaarspas. De uitgaven zijn daarmee lager uitgevallen (€ 85.000 voordeel).

Taakveld Begeleide participatie (€ 513.000 voordeel)
- De bijdrage aan het Werkbedrijf De Binnenbaan is in 2021 € 361.000 lager uitgevallen vanwege een lagere afrekening dienstverlening SW en het niet realiseren van de taakstelling voor de praktijkplaatsen re-integratie.
- In het afgelopen jaar is de gemeenschappelijke regeling DSW geliquideerd. Uit de afrekening is gebleken dat er sprake is van een voordelig subsidieresultaat Wsw en een voordelig resultaat op de bedrijfsvoering. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van circa € 142.000.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 335.000 voordeel)
- In 2021 zijn er minder mensen geplaatst op re-integratie voorzieningen. Een belangrijke reden hiervoor is de krapte op de arbeidsmarkt met als gevolg dat onze inwoners snel een baan

vinden. Ook de inzet van matchmakers en de leerwerkmakelaar hebben bijgedragen aan het sneller vinden van werk door inwoners. Hierdoor zijn minder re-integratie trajecten ingezet. Het minder inzetten van re-integratietrajecten zorgt voor een voordeel van circa € 138.000.
- Perspectief op Werk (€ 130.000 voordeel): De middelen uit de arbeidsmarktregio zijn niet volledig besteed in het afgelopen jaar. Het project HalloWerk loopt door in 2022. Naast de lasten zijn ook de baten vanuit de arbeidsmarktregio hierdoor lager dan begroot. Per saldo is het effect op het rekeningresultaat nagenoeg neutraal.
- Het wetsontwerp Breed offensief beoogt processen te stroomlijnen en te harmoniseren om op die manier meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Het wetsontwerp werd controversieel verklaard en zal worden aangepast. De middelen voor de activiteiten, die in de septembercirculaire beschikbaar zijn gesteld, zijn om deze reden niet besteed in 2021. Het voordeel van € 67.000 wordt overgeheveld naar 2022.

Taakveld Maatwerkvoorzieningen (Wmo) (€ 82.000 voordeel)
- Hulpmiddelen (€ 105.000 nadeel): Gedurende het jaar 2021 is het budget van hulpmiddelen met € 340.000 naar beneden bijgesteld. In het laatste kwartaal van 2021 heeft er echter een inhaalslag plaatsgevonden, waarbij er meer voorzieningen zijn afgegeven dan vooraf geprognosticeerd. Dit heeft geleid tot een tekort op het budget.
- Woonvoorzieningen en woningsinitiatieven (€ 198.000 voordeel): De stijging in kosten die in 2020 zichtbaar was is in 2021 afgezwakt doordat er minder kostbare aanpassingen zijn geplaatst. Daarnaast is de begroting voor woningaanpassingen doorgaans lastig te prognosticeren omdat door een aantal grote aanpassingen de realisatie sterk kan wijzigen. € 81.000 van het saldo wordt verklaard door incidentele budget voor Woninginitiatieven, waarvan een deel van de kosten pas in het jaar 2022 worden gerealiseerd.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 906.000 voordeel)
- Begeleiding (€ 486.000 voordeel): Gedurende het jaar 2021 is de begroting van begeleiding met € 650.000 opgehoogd. In tegenstelling tot wat er in de jaren 2019, 2020 en de eerste drie kwartalen van 2021 zichtbaar was, is in het laatste kwartaal van 2021 de stijging van het aantal cliënten en het aantal meldingen echter flink afgenomen. Dit heeft geresulteerd in een positief saldo van € 476.000. Verwacht wordt dat dit een structureel karakter heeft.
- Huishoudelijke Ondersteuning (€ 75.000 nadeel): Gedurende het jaar 2021 is het budget van huishoudelijke ondersteuning met € 350.000 naar beneden bijgesteld. In het laatste kwartaal van 2021 was de stijging van het aantal cliënten echter groter dan vooraf geprognosticeerd. Dit heeft geleid tot een tekort op het budget.
- Uitvoeringskosten (€ 185.000 voordeel): Het positieve saldo op het uitvoeringsbudget wordt voornamelijk verklaard doordat de detacheerder bij inhuurvragen geen geschikte kandidaten kon leveren. Daarnaast waren de inhuurvragen binnen sociaal domein breed minder dan verwacht.
- Schuldhulpverlening (€ 283.000 voordeel): In het afgelopen jaar is in verschillende coronamonitors aangegeven dat de verwachting is dat er landelijk sprake zou zijn van een aanzuigende verwerking voor financiële hulpvragen. Gebleken is dat dit effect is uitgebleven door het verlengen van diverse landelijke steunmaatregelen in 2021 (voordeel € 283.0000).

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18- (€ 3.652.000 voordeel)
- Jeugdzorg in Natura (€ 3.256.000 voordeel): Er is binnen dit taakveld circa € 3,3 miljoen minder besteed aan contracteerde jeugdzorg ten opzichte van de begroting. De herziening van de tarieven van de regionaal ingekochte jeugdzorg heeft bij een deel van de producten tot lagere tarieven geleid. Daarnaast is er in het afgelopen jaar geïntensiveerd op de sturing van toewijzingen jeugdzorg en op de controle van declaraties. Door de achterstanden van de declaraties was het tot en met de maand september complex om een betrouwbare prognose

op te stellen. Op basis van de conceptafrekening is gebleken dat de jeugdzorguitgaven, na het inlopen van de achterstanden bij de declaraties, fors lager uitvallen. Het voordeel wordt vooral verklaard door de leegstand bij de jeugdzorgplus-instelling Schakenbosch (effect van circa € 1,2 miljoen) en Parnassia Groep (effect van circa € 1 miljoen). Door de afbouw van jeugdzorgplus en de coronacrisis was bij deze instellingen de bezettingsgraad van de beschikbare bedden in het afgelopen jaar bijzonder laag.

- Persoonsgebonden budget (€ 396.000 voordeel): Er is in 2021 circa € 396.000 minder besteed aan PGB ten opzichte van de begroting. De prognoses van Sociale Verzekeringsbank (SVB) laten een dalende trend zien in de jeugdzorguitgaven persoonsgebonden budget. Dit is conform het landelijke beeld. De oorzaak hiervan is meer sturing op de uitgaven jeugdzorg.

Taakveld Geëscaleerde zorg 18- (€ 206.000 nadeel)

- De gemeentelijke bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veilig thuis valt over 2021 lager uit doordat het aantal meldingen in de eindafrekening lager is dan bij de laatste bestuursrapportage werd verwacht (voordeel € 108.000).
- In het afgelopen jaar is er sprake geweest van een stijging in de jeugdzorguitgaven binnen het gedwongen kader en het crisisinterventieteam. De toename bij de gecertificeerde instellingen is het gevolg van harmonisatie van de tarieven voor ondertoezichtstelling, voogdijmaatregelen en jeugdreclassering en een tijdelijke toeslag van 2% voor het opbouwen van een reserve bij Jeugdbescherming West. In verband met de oplopende werkdruk bij de gecertificeerde instellingen is regionaal een caseloadverlaging afgesproken. Dit heeft geleid tot hogere uitgaven. Er is namelijk meer inzet en minder casussen per FTE (€ 313.000 nadeel).

Baten

Taakveld Wijkteams (€ 268.000 voordeel)
De rijksbijdrage toeslagenaffaire is op basis van forfaitaire normbedragen vastgesteld waardoor de inkomsten hoger uitvallen dan de begrote directie kosten.

Taakveld Inkomensregelingen (€ 199.000 nadeel)

- Er is sprake van een nadeel op de baten voor de bijdrage van de uitvoeringskosten Werk & Inkomen. Bij het verwerken van de bijdragen in de begroting is per abuis uitgegaan van een hogere bijdrage voor de gemeente Wassenaar. Uit de afrekening is gebleken dat deze bijdrage lager ligt (€ 269.000 nadeel). Bij de verwerking van het jaarplan 2022 zal dit worden gecorrigeerd.
- BUIG: Er is sprake van een nadeel op de baten als gevolg van een bijstelling op het definitieve rijksbudget BUIG. Dit komt omdat de gevolgen van de coronacrisis vooralsnog beperkt blijven voor het aantal mensen met een bijstandsuitkering. Binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg daalt het aantal cliënten in de bijstand. De daling van het aantal mensen in de bijstand is mede te verklaren door een krappe arbeidsmarkt en de extra aanpak voor re-integratie en participatie. Als gevolg hiervan is de definitieve BUIG-uitkering met € 175.000 naar beneden bijgesteld, een uitgebreide toelichting is opgenomen in raadsbrief 2247.
- Voor de TOZO uitkeringen zijn de terugvorderingen hoger dan begroot. Dit resulteert in een voordeel van € 209.000.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 113.000 nadeel)

- Perspectief op Werk: De middelen uit de arbeidsmarktregio zijn niet volledig besteed in het afgelopen jaar. Het project HalloWerk loopt namelijk door in 2022. De niet besteedde middelen vloeien terug naar de arbeidsmarktregio.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 137.000 nadeel)

- Bij de Wmo wordt een eigen bijdrage gevraagd voor voorzieningen. Omdat het aantal verstrekkingen in 2021 lager is dan begroot, vallen de baten met betrekking tot de eigen bijdragen lager uit (€ 172.000 nadeel).

Investeringen

Sociaal domein	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Omschrijving

Wettelijke taken

De gemeente heeft een aantal wettelijke taken op het gebied van publieke gezondheidszorg: Jeugdgezondheidszorg (JGZ), infectieziektebestrijding, epidemiologie, gezondheidsbevordering, technische hygiëne zorg, psychosociale hulpverlening bij ongevallen, rampen en ingrijpende gebeurtenissen, medische milieukunde, prenatale voorlichting aan aanstaande ouders en preventieve ouderengezondheidszorg.

Gemeenten zijn tevens wettelijk verplicht een Gemeentelijke Gezondheids Dienst (GGD) in stand te houden. De infectieziektebestrijding en een deel van de overige taken worden uitgevoerd door de GGD. De wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg worden uitgevoerd door Stichting JGZ Zuid-Holland West, op grond van een convenant waarin diverse gemeenten met elkaar samenwerken.

De gemeente heeft tevens een aantal milieu gerelateerde wettelijke taken. De gemeente is wettelijk verplicht om huishoudelijk afval (gescheiden) in te zamelen. Elke gemeente maakt zelf de keuze hoe zij in haar afvalbeleid de afweging maakt tussen de wensen van burgers, financiële middelen (afvalstoffenheffing) en milieuambities. De vaststelling van het afvalbeleid is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De uitvoering van dit afvalbeleid is belegd bij Avalex. Ook binnen de uitvoering is ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling. Daarnaast zorgt de gemeente voor de afvoer van afvalwater en overtollig regenwater via de riolering, en stimuleert een goede waterkwaliteit door voorlichting, scheiding van regen-, grond- en afvalwater en wordt de doorstroming van het oppervlaktewater verbetert. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor het grondwater in stedelijk gebied.

Er wordt ambitie en tempo getoond op het afvaldossier. Het streven blijft naar 100 kg restafval jaarlijks per inwoner met inachtneming van het serviceniveau. Meer ambitie op wijkgerichte aanpak. Er komt een onderzoek naar na-scheiden. De coalitie gaat afvaldump aanpakken, bijvoorbeeld door de komst van een afvalbrengstation, of een vast grofvuil moment.
In Nederland worden mens en milieu tegen maatschappelijk onaanvaardbaar geachte gezondheids- en milieurisico's beschermd. Omdat het geheel van wet- en regelgeving ingewikkeld is, wil het Rijk met de invoering van de Omgevingswet (met ingang van 2022) de regels voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving vereenvoudigen en samenvoegen.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
7.1	Volksgezondheid
7.2	Riolering
7.3	Afval
7.4	Milieubeheer
7.5	Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen wij bereiken?

Meer inwoners met een gezonde leefstijl

Op individueel niveau leidt een betere gezondheid tot meer welbevinden, participatie, veerkracht en zelfregie. Op maatschappelijk niveau leidt een betere gezondheid tot meer arbeidsproductiviteit en lagere zorgkosten. Minder eten, meer bewegen, niet roken, veilig vrijen, voldoende ontspanning en

weinig alcohol leiden tot aanzienlijke gezondheidswinst en een betere kwaliteit van leven. Eveneens bepalend zijn genetische aanleg en de sociale, fysieke en economische omstandigheden waarin mensen leven. De gemeentelijke inspanningen zijn gericht op het stimuleren van een gezonde leefstijl.

Een gezond woon- en leefklimaat
Een van de doelen van de Omgevingswet is het beschermen van de veiligheid en de gezondheid van de mens en zijn omgevingskwaliteit. In Leidschendam-Voorburg wordt al enige tijd ingezet op een gezond woon- en leefklimaat ten behoeve van minder ziekte en overlast door luchtvervuiling. Afval wordt steeds meer benaderd als grondstof. In een meer circulaire economie is afval van waarde. Dat betekent duurzaam omgaan met natuurlijke hulpbronnen en zuiniger zijn op grondstoffen. Afvalscheiding en de wijze van inzameling zijn daarbij van wezenlijk belang. De gemeentelijke inspanningen zijn gericht op verdere stappen in het verder terugdringen van het aantal kilogrammen huishoudelijk restafval per inwoner. Daarnaast zet de gemeente in op het bevorderen van particuliere initiatieven gericht op duurzaamheid.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen: het monitoren van de gezondheidssituatie; ziektepreventie, gezondheidsbevordering, vroegtijdig signaleren van specifieke stoornissen en gezondheidsbedreigende factoren, bestrijding van infectieziekten en aanbieden van vaccinaties, het geven van voorlichting, advies en begeleiding; het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders; het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen; het bevorderen van medisch milieukundige zorg; het bevorderen van technische hygiëne zorg; het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen.
De infectieziektebestrijding en een deel van de overige taken worden uitgevoerd door de GGD. De wettelijke taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg worden uitgevoerd door Stichting JGZ Zuid-Holland West, op grond van een convenant waarin diverse gemeenten met elkaar samenwerken. Daarnaast voeren diverse partners preventieve activiteiten uit op basis van subsidieafspraken (deze kosten vallen voornamelijk in taakveld 6.1).

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De gemeente heeft uitvoering gegeven aan haar wettelijke taken op publieke gezondheidszorg en jeugdgezondheidszorg door deelname aan de gemeenschappelijke regeling GGD en door het convenant met JGZ Zuid-Holland West. De GGD was in 2021 vooral zichtbaar door een centrale rol te vervullen in de bestrijding van corona. Denk bijvoorbeeld aan het aanbieden van vaccinaties en testen van mensen met klachten.

De gemeente heeft tevens vaccinatielocaties aangewezen voor de GGD. Hierbij gaat het zowel om grote vaccinatielocaties als kleine fijnmazige locaties om te vaccineren in de wijk. Tevens is het gemeentehuis beschikbaar gesteld aan huisartsen als vaccinatielocatie. In de kerstperiode hebben gemeenteambtenaren meegeholpen om het vaccineren te ondersteunen voor de boostervaccinatie.

In 2021 is ook de GGD-visie 2030 opgesteld en de evaluatie van de GR GGD en VT Haaglanden opgestart.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

GGD en VT Haaglanden

Doelstelling

Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid (onderdeel GGD). Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak (Onderdeel Veilig Thuis).

Ontwikkelingen

In de tweede helft van 2021 is de vier-jaarlijkse evaluatie van de Gemeenschappelijk Regeling GGD en VT Haaglanden uitgevoerd. De uitkomsten van de evaluatie zullen in 2022 besproken worden. De evaluatie richt zich in de basis op de organisatievorm én de werking van de GR. Het doel van de evaluatie is om het construct van de GR verder te optimaliseren, zodat de GR maximaal dienstbaar is aan de inhoudelijke opgaven en ontwikkelingen en kan doen waarvoor zij is opgericht, namelijk regionaal samenwerken op:
a. het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid;
b. het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.
De evaluatie kan dus leiden tot handreikingen ter versterking van de vorm en de werking van de GR, eventueel in de tijd uitgelijnd.

Wat heeft het gekost?

Volksgezondheid	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	2.654	175	2.829	2.765	64
Baten	0	90	90	97	7
Saldo van lasten en baten	**-2.654**	**-85**	**-2.739**	**-2.667**	**72**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de gemeenschappelijke regeling GGD, lokaal gezondheidsbeleid en de jeugd gezondheidszorg vormen de grootste posten binnen dit taakveld.

Taakveld 7.2 Riolering

Tot dit taakveld behoort de wettelijke zorgplicht om het stedelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren, de afvoer van het regenwater in de openbare ruimte en de afvoer van grondwater in de openbare ruimte onder bepaalde voorwaarden. Deze gemeentelijke taken zijn vastgelegd in het Water & Rioleringsplan (WRP) 2016-2021. In het WRP zijn de beleidsdoelen, maatregelen en financiële dekking opgenomen. De belangrijkste doelen zijn:

- De afvalwaterriolering borgt de volksgezondheid door het verwijderen van afvalwater uit de leefomgeving.
- De hemelwaterriolering is toekomstbestendig en houdt rekening met autonome ontwikkelingen als de woningbouw en een veranderend klimaat met extremere neerslag. Toekomstbestendig betekent ook aandacht voor duurzaamheid; gericht op een gelijkblijvende en liefst afnemende belasting van het milieu.

- Het oppervlaktewatersysteem is in 2050 duurzaam, robuust, schoon en aansprekend en zodanig ingericht dat de gevolgen van klimaatverandering zo goed mogelijk opgevangen worden.
- Het grondwatersysteem wordt waar mogelijk benut voor het vasthouden van regenwater en draagt zo bij aan een veerkrachtig watersysteem dat neerslag goed kan verwerken en droge perioden kan overbruggen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het WRP beschrijft onder andere de maatregelen die nodig zijn om de doelen te realiseren en geeft aan hoe het beheer van de riolering, het watersysteem en andere watervoorzieningen de komende jaren wordt vormgegeven. In 2021 is een nieuw WRP 2022-2027 vastgesteld.
In het maatregelenprogramma voor 2021 valt de uitvoering op van de rioolvervanging Strabolaan. De geplande start van de rioolvervanging Laag Prinsenhof is vertraagd tot begin 2023. De vertraging is veroorzaakt door de belemmeringen om het participatietraject te starten. Deze belemmeringen voor het starten van de volgende projectfase en de participatie waren de noodzaak van het aanvragen van een nieuw krediet voor de overige kosten voor verkeer, groen en wegen en dergelijke. De maatregelen rondom corona heeft in het participatieproces ook tot vertraging geleid. In totaal is de huidige vertraging nu 10 maanden.

In het kader van de 'Bui van de Eeuw' start de aanpak van de wateroverlast door extreme neerslag van het gebied rondom de Prins Bernhardlaan/Spinozalaan. Dit wordt afgestemd met en op de aanpassing van het winkelcentrum de Julianabaan. Bij de Julianabaan wordt momenteel gezocht naar 'quick wins' om de aanpak wateroverlast en vergroening alvast te realiseren. Verder is een rijkssubsidie Impulsregeling klimaatadaptatie toegewezen voor de Julianabaan en Laag Prinsenhof. Aan de zuidzijde van de Prins Bernhardlaan is de onderzoeksfase afgerond en kan de voorbereidingsfase starten.
In het Huygenskwartier is de onderzoeksfase gestart en zijn al enkele voorzieningen getroffen om de toestroom van water naar dit gebied te beperken tijdens regen.

Naast het regulier beheer, onderhoud en vervanging van voorzieningen zijn er ook een paar belangrijke aandachtspunten zoals de kernprestatie-indicator 'Goed Gebruik van de riolering en andere voorzieningen'. Dit betekent meer stimuleren van het infiltreren van hemelwater en intensiveren van de Operatie Steenbreek en het bestrijden van verkeerde lozingen zoals hygiënische doekjes en vet, die tot pompstoringen leiden. Voor de intensievere uitvoering van dit bestaande beleid is in het nieuwe WRP extra capaciteit opgenomen.

De gemeente wordt hiermee verder klimaatbestendig gemaakt. Klimaatadaptatie staat ook centraal in de rioolvervangingsprojecten. In het gereed gekomen deel van het project Strabolaan is 10.000 m2 afgekoppeld in 2021. Daarbij hoort ook de aanleg van drainage.
In de 'Bui van de Eeuw' projecten is 670 m2 afgekoppeld. Dat is minder dan de geplande 1.000 m2 vanwege onder andere de overheveling van krediet naar het project Huygenskwartier, dat later in de tijd is gepland.

Er zijn in 2021 minder rioolinspecties uitgevoerd, omdat we op basis van de risicobenadering een inspectieplan is. Hiermee is voorkomen dat onnodige rioolinspecties zijn uitgevoerd.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

Centrumregeling samenwerking gemalendiensten

Doelstelling

De Centrumregeling samenwerking gemalendiensten (NAD) is in 2019 opgericht. Het is een samenwerking tussen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp. Het doel van deze samenwerking is de personele kwetsbaarheid bij het operationeel gemalenbeheer te verminderen met één gezamenlijke beheer- en onderhoudsdienst voor gemalen die goed uitgerust zijn om aan de huidige en toekomstige problematiek rondom de gemalen het hoofd te bieden.

Ontwikkelingen

Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen geweest in 2021. Door onderbezetting is een deel van de werkzaamheden uitbesteed en is per augustus 2021 voor 0,5 FTE een Beleidsadviseur Gemalen en Persleidingen ingehuurd.
Door de beperkte bezetting lag de focus in 2021 primair op het verzorgen van het reguliere beheer en onderhoud van de diverse type gemalen, randvoorzieningen en persleidingen.

Wat heeft het gekost?

Riolering	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	4.110	150	4.259	4.395	-136
Baten	6.589	265	6.853	6.658	-195
Saldo van lasten en baten	**2.479**	**115**	**2.594**	**2.263**	**-332**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de kosten voor het beheer en onderhoud van het gemeentelijk riool- en drainagestelsel (zie voor de kostenopbouw van de rioolheffing de paragraaf lokale heffingen).
De baten betreffen de inkomsten uit de rioolheffing.

Taakveld 7.3 Afval

Tot dit taakveld behoren de taken, die het belang dienen van de bescherming van het milieu, met inbegrip van een doelmatig afvalstoffenbeheer. De gemeente werkt mee aan het Programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) om te komen tot een vermindering van het restafval. Hiervoor is het project Grip op grondstoffen (GoG) gestart. De doelstelling daarbij is per persoon per jaar maximaal 100 kg restafval per inwoner en minimaal 75% afvalscheiding.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het doel van Grip op Grondstoffen is betere afvalscheiding, waardoor milieuwinst behaald wordt. Tevens wordt hierdoor minder restafval verbrand en is er een hogere opbrengst door het inzamelen van gescheiden grondstoffen. Dit drukt de kostenstijging.

In 2015 is de landelijke VANG-doelstelling van 100 kg. restafval per persoon per jaar geformuleerd. In 2021 zit de gemeente hier met 201,7 kilo per persoon per jaar nog fors boven. Uit sorteeranalyses uit begin 2021 is gebleken dat het huishoudelijk restafval voor ongeveer 30% bestaat uit GFT-afval. Een verdere 10% is oud papier en karton. Dit maakt duidelijk dat er nog veel te winnen is door een goede

scheiding van het afval. In de komende jaren gaan gemeente en Avalex zich nog meer richten op betere afvalscheiding door communicatiecampagnes en door het aanbieden van meer scheidingsmogelijkheden. Landelijke afspraken over de producentenverantwoordelijkheid (textiel, PMD, matrassen) spelen hier in een belangrijke rol.

In 2021 zijn de klankbordgesprekken met wijkbewoners over de inzamelmethode afgerond in de wijken Park Veursehout, De Zijde, Duivenvoorde, 't Lien en De Rietvink. Na afronding van deze gesprekken is de implementatie van HNI 2.0 in deze wijken geïmplementeerd. Daarna is de inzamelfrequentie van restafval aan huis (laagbouw) gewijzigd van wekelijks naar alternerend inzamelen (1x per 14 dagen).
Uit de kwartaalrapportages van Avalex blijkt dat bij de inzameling van PMD met minicontainers meer dan 90% goedgekeurd wordt. Hierdoor hebben we meer vergoeding ontvangen voor de inzameling van PMD dan geraamd.

Vanuit ‘de basis op orde’ is de inzamelcapaciteit met 60% uitgebreid in de wijk Prinsenhof (hoogbouw), dat zijn meer ondergrondse containers voor restafval. Daarnaast zijn er nog enkele extra semi ondergrondse containers voor GFT en oud papier geplaatst.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

Gemeenschappelijke regeling Avalex

Doelstelling

Door een regionale organisatie van de afvalinzameling wil de gemeente schaalvoordelen behalen. De afvalinzameling is gericht op het inzamelen van grondstoffen. Dit betekent dat inwoners afval zoveel mogelijk gescheiden aanbieden.

Ontwikkelingen

In 2021 is Avalex mede-eigenaar geworden (voor 13%) van HVC. HVC verwerkt vanaf 1 januari 2022 het huishoudelijk restafval, het grofvuil en het gft-afval.
In 2021 heeft ook een evaluatie van de huidige governance-structuur, de bedrijfsvoeringsorganisatie, plaatsgevonden. Deze evaluatie was in 2019 toegezegd. Op basis van de evaluatie is besloten de huidige governance-structuur te handhaven. Een nieuwe evaluatie vindt plaats uiterlijk op 1 februari 2024 volgens artikel 20 van de gemeenschappelijke regeling Avalex.

Wat heeft het gekost?

Afval	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	9.566	127	9.693	9.435	259
Baten	12.771	93	12.863	12.747	-116
Saldo van lasten en baten	**3.204**	**-34**	**3.170**	**3.312**	**142**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen (een deel van) de kosten voor afvalinzameling en de gemeentelijke kosten voor het project 'omgekeerd inzamelen'.
De overige kosten van afvalinzameling en -verwerking betreffen straatvegen, kwijtscheldingen, overhead en btw, zijn op andere taakvelden verantwoord. Het totaal van deze kosten wordt doorberekend in de afvalstoffenheffing. Zie paragraaf lokale heffingen voor een toelichting op de kostendekkendheid.

De baten betreffen de inkomsten uit de afvalstoffenheffing.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Tot dit taakveld behoren gemeentelijke taken ter bescherming van het milieu waaronder bodem, geluid- en luchtkwaliteit, verduurzaming, energie en ongediertebestrijding. Een deel van de wettelijke taken op deze gebieden is ondergebracht bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH).
Gemeenten hebben afgesproken een forse bijdrage te leveren aan het beperken van de gevolgen van de klimaatverandering. Op weg naar een CO2-neutrale gemeente in 2050 is het streven om in 2030 de tussendoelstelling 49% CO2 en energiereductie en 22% duurzame energie te bereiken ten opzichte van 2007.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

In het voorjaar 2021 is de Regionale Energiestrategie 1.0 vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraden. Parallel daaraan is de Lokale Energiestrategie en Transitievisie opgesteld en uiteindelijk na inspraak op 7 december 2021 definitief vastgesteld in de raad. Voor de eerste transitiewijk De Heuvel/Amstelwijk is een aanvraag ingediend voor een bijdrage vanuit de Proeftuinen Aardgasvrije Wijken (PAW) om de eerste 500 woningen aardgasvrij te kunnen maken. Voor de reserve Duurzaamheid en Energietransitie is een bestedingsplan vastgesteld. Er is begonnen met het breder informeren/activeren van de inwoners via informatieve filmpjes, webinars, artikelen in de krant en VVE-cafés. Voor de gemeentelijke gebouwen is een routekaart verduurzaming gemeentelijke gebouwen opgesteld waarbij als eerste stap het raadhuis voorzien is van 92 zonnepanelen. Beleidsregels Duurzaam Bouwen zijn vastgesteld en het interferentiebeleid bodemenergie is bijna gereed.

Daarnaast zijn de uitgaven voor de Regeling Reductie Energieverbruik lager uitgevallen. De reden hiervan is dat niet alle geplande activiteiten (huisbezoeken) hebben kunnen plaatsvinden als gevolg van de aangescherpte coronamaatregelen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Lokale energiestrategie uitwerken	In de lokale energiestrategie wordt de wijkaanpak inclusief het participatietraject daarvoor uitgewerkt. Tevens wordt gekomen tot een wettelijk vereiste warmtetransitie-visie.	

Toelichting per speerpunt

Lokale energiestrategie uitwerken
In december 2021 is door de gemeenteraad de Lokale Energiestrategie (LES) en Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. Voor wat betreft beide strategische beleidsstukken geldt dat zij het kader bieden waarbinnen de gemeente de energietransitie wil vormgeven. In de LES en TVW is op hoofdlijnen de wijkaanpak en het participatietraject vorm gegeven. Daarmee is onder meer voldaan aan het vereiste om als gemeente voor 1 januari 2022 een TVW vast te stellen. In juni 2021 is tevens het financiële kader voor de energietransitie op basis van het bestedingsplan van de bestemmingsreserve duurzaamheid en energietransitie van 46 miljoen door de gemeenteraad vastgesteld.

Verbonden partij(en)

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)

Doelstelling

Omgevingsdienst Haaglanden verzorgt voor de gemeente wettelijke taken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht (op bodem en op zwaardere/ complexere milieu-inrichtingen) en handhaving. Het college blijft voor deze taken het bevoegd gezag.

Ontwikkelingen

Financiering van de taakuitvoering door de ODH vond in 2021 plaats op basis van de per opdrachtgever te leveren producten en diensten. De deelnemersbijdrage is op basis van voorcalculatie vastgesteld.
Het jaar 2021 is qua taakuitvoering voor de taken voor de gemeente Leidschendam-Voorburg een relatief rustig jaar geweest. Het aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toetsing & Vergunningverlening en de urenrealisatie liggen onder de werkplanraming. Het aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toezicht & Handhaving ligt onder de werkplanraming, maar de tijdsbesteding is iets hoger geweest dan verwacht.

Wat heeft het gekost?

Milieubeheer	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	2.564	36	2.600	2.404	195
Baten	85	169	254	375	122
Saldo van lasten en baten	**-2.479**	**133**	**-2.346**	**-2.029**	**317**

Bedragen x € 1.000

De lasten hangen samen met de uitvoering van de duurzaamheidsagenda, waaronder de subsidieregeling voor duurzame maatregelen, klimaatbeleid, bodemonderzoek en -sanering en de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling ODH.
De baten betreffen de incidentele rijksbijdrage voor Extern Advies Warmtetransitie (EAW) en de subsidiebijdrage Regeling Reductie Energiegebruik (RRE).

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Tot dit taakveld behoort het uitvoeren van de Wet op de Lijkbezorging: het beheren van begraafplaatsen en crematoria, uitvoeren van de lijkschouw (het vaststellen dat de betrokkene is overleden), begraafplaatsrechten en afkoopsommen grafrechten. Er zijn drie gemeentelijke begraafplaatsen: de Oosterbegraafplaats in Voorburg, Oude begraafplaats Parkweg in Voorburg en begraafplaats Noorthey in Leidschendam. Er zijn geen crematoria.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Om de functie van begraafplaats/gedenkpark zo goed mogelijk te kunnen vervullen wordt een breed scala aan verschillende graven en as-bestemmingen aangeboden. De begraafplaats/gedenkparken worden onderhouden op basis van het vastgestelde beheer- en onderhoudsplan begraafplaatsen.

In 2021 hebben er 176 uitvaarten en 18 asverstrooiingen plaatsgevonden, zijn er 20 urnen geplaatst en 9 gedenksteentjes toegevoegd aan de gedenkboom. De livestream is 170 keer aangezet tijdens de uitvaarten. Slechts in 6 gevallen hebben de nabestaanden afgezien van een livestream.
Ten opzichte van 2020 is er een lichte stijging geweest van het aantal uitvaarten en asverstrooiingen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Begraafplaatsen en crematoria	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	1.094	0	1.094	1.000	94
Baten	1.068	0	1.068	1.100	32
Saldo van lasten en baten	**-26**	**0**	**-26**	**100**	**126**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de beheer- en onderhoudskosten van de begraafplaatsen en gedenkparken (zie voor de kostenopbouw van de lijkbezorgingsrechten de paragraaf lokale heffingen).
De baten betreffen de inkomsten voor de lijkbezorgingsrechten.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Volksgezondheid en milieu	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Volksgezondheid	2.654	175	2.829	2.765	64
Riolering	4.110	150	4.259	4.395	-136
Afval	9.566	127	9.693	9.435	259
Milieubeheer	2.564	36	2.600	2.404	195
Begraafplaatsen en crematoria	1.094	0	1.094	1.000	94
Lasten	**19.987**	**488**	**20.475**	**19.999**	**476**
Baten					
Volksgezondheid	0	90	90	97	7
Riolering	6.589	265	6.853	6.658	-195
Afval	12.771	93	12.863	12.747	-116
Milieubeheer	85	169	254	375	122
Begraafplaatsen en crematoria	1.068	0	1.068	1.100	32
Baten	**20.512**	**616**	**21.128**	**20.978**	**-151**
Saldo van lasten en baten	**524**	**129**	**653**	**979**	**326**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Volksgezondheid en milieu is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 326.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Riolering (€ 136.000 nadeel)
Er sprake van lagere lasten voor inspectie en onderhoud doordat er op basis van de risicobenadering een inspectieplan wordt uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat onnodig inspecties worden uitgevoerd (€ 153.000 voordeel). Ook is de doorbelasting van personeelslasten naar dit taakveld lager uitgevallen (€ 40.000 voordeel). Deze lagere lasten op dit taakveld hebben onder andere tot gevolg dat, in plaats van de eerder begrote onttrekking, een storting in de voorziening plaatsvindt (€ 330.000 nadeel). Zie ook de paragraaf Lokale Heffingen voor een onderbouwing van de berekening van de kostendekkendheid rioolheffing en de hiermee samenhangende storting in de voorziening.

Taakveld Afval (€ 259.000 voordeel)
Het grootste voordeel wordt verklaard doordat in 2021 na kort onderzoek gebleken is dat er binnen onze gemeente geen geschikte locatie beschikbaar is voor een nieuw afval-brengstation. Er zijn daardoor verder geen kosten gemaakt.
Daarnaast is er een voordeel op de eindafrekening 2021 van de DVO (Dienstverleningsovereenkomst) van Avalex (€ 163.000 voordeel). Tevens is er sprake van een lagere doorbelasting van personeelslasten naar dit taakveld.

Taakveld Milieubeheer (€ 195.000 voordeel)
In de december circulaire 2019 zijn gelden verstrekt voor het klimaatakkoord voor de periode 2020 en 2021 en deze worden ingezet voor de Warmte transitievisie, de wijkaanpak en de inrichting van energieloketten. In 2021 is € 59.000 niet uitgegeven als gevolg van de aangescherpte coronamaatregelen.

Daarnaast zijn de kosten voor de Regeling Reductie Energieverbruik € 139.000 lager uitgevallen dan geraamd. Dit heeft mede zijn oorzaak in de verscherpte coronamaatregelen, waardoor niet alle geplande activiteiten (huisbezoeken) hebben kunnen plaatsvinden. Het onbenutte deel van de subsidie (€ 54.000) vloeit terug naar het rijk. Een andere oorzaak van de onderschrijding is ontstaan door een te hoge raming van de baten (€ 75.000). De onderschrijding op de kosten zijn gelijk aan de onderschrijding van de baten; dit leidt op de activiteit tot een neutraal saldo.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (€ 94.000 voordeel)
Door de maatregelen rond corona is er vertraging ontstaan in het aanpassen van de faciliteiten in de aula's van de begraafplaatsen. Daarom wordt het budget door geschoven te worden van 2021 naar 2022.

<u>Voorstel overheveling</u>
Voorgesteld wordt om het budget van € 50.000 voor de aanpassing van de faciliteiten in de aula van de Oosterbegraafplaats over te hevelen.

Baten

Taakveld Riolering (€ 195.000 nadeel)
Er was sprake van een financiële afwikkeling over een aansprakelijkheidsstelling wat een nadeel oplevert (€ 36.000). Echter, mede gezien de lagere lasten bleek dat voor de eerder begrote onttrekking aan de voorziening (€ 155.000), nu een storting nodig is (zie bij de lasten).

Taakveld Afval (€ 116.000 nadeel)
Het nadelig saldo wordt verklaard doordat de geraamde onttrekking aan de voorziening afval lager is uitgevallen (€ 227.000 nadeel). Door de lagere lasten was een bijdrage uit de voorziening veel lager dan begroot. Dit nadeel wordt gecompenseerd door hogere opbrengst van grondstoffen als gevolg hogere volumes en hogere prijzen (€ 100.000 voordeel).

Taakveld Milieubeheer (€ 122.000 voordeel)
SiSa regeling Spoorweglawaai € 167.000 (voordeel). Met het rijk is afgesproken dat de misgelopen bijdrage van Stadsgewest Haaglanden (voorloper MRDH) uit 2011 alsnog ten laste gebracht mag worden van de rijksmiddelen. Hierdoor hebben wij een incidentele meevaller van € 167.000.
Vergoeding laadpalen € 74.000 (voordeel) was niet begroot.
Regeling Reductie Energiegebruik € 139.000 (nadeel): De inkomsten zijn lager uitgevallen doordat op dit project niet alle activiteiten hebben plaatsgevonden (huisbezoeken) als gevolg van de coronacirsis. Het onbenutte deel van de subsidie dient terugbetaald te worden aan het rijk (€ 54.000). Een andere oorzaak van de onderschrijding is ontstaan door een te hoge raming van de baten (€ 75.000). Voor dit project geldt dat de onderschrijding aan de baten kant als de lasten gelijk zijn en dus geen saldo geeft.

Investeringen

Volksgezondheid en milieu	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	5.588.447	1.811.466	3.776.981
Inkomsten	0	220	220
Saldo uitgaven en inkomsten	**5.588.447**	**1.811.246**	**3.777.201**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma 8. Bouwen en wonen (VHROSV)

Omschrijving

Het sterke punt van Leidschendam-Voorburg is de kwaliteit van wonen. De vraag naar woningen is groter en anders dan het aanbod. Het kabinet wil de woningbouwproductie aanjagen, starters helpen en scheefwonen (huurders met een relatief hoog inkomen die in een sociale huurwoning wonen) tegengaan. Daarnaast is er behoefte aan ruimte voor bedrijvigheid en andere functies die een aantrekkelijke leefomgeving maken. In de Omgevingsvisie (een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving) geeft de gemeente aan hoe zij de gewenste en benodigde functies op het gebied van wonen, werken en vrije tijd een plek wil geven. Dit is een samenspel van bebouwing, bereikbaarheid, leefbaarheid en duurzaamheid, in relatie tot het vestigingsklimaat en de agglomeratiekracht (de kracht van stedelijke gebieden) van de regio.

Alle activiteiten op het gebied volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing behoren tot dit programma. Hieronder valt ook de (leges) omgevingsvergunning, bouwtoezicht en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG).

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
8.1	Ruimtelijke ordening
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)
8.3	Wonen en bouwen

Wat willen wij bereiken?

Leidschendam-Voorburg staat bekend om de rust, het groen en de ruimte. Inwoners en bezoekers maken graag gebruik van de vele voorzieningen die er zijn. Binnen het geheel van de gemeente heeft elke kern zijn eigen karakter. Om een fijne woongemeente te blijven, zet de gemeente in op het versterken van de kracht en leefbaarheid van elke kern. Iedereen moet een passende woning kunnen vinden. Dat betekent meer levensloopbestendige woningen en woningen voor jongeren en jonge gezinnen. Naast voldoende woningen zet de gemeente ook in op voldoende ruimte voor bedrijvigheid en voorzieningen voor jong en oud, passend bij het karakter van Leidschendam, Voorburg en Stompwijk.

Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving

Een goed ingerichte omgeving draagt bij aan een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving. Alle wetten voor de leefomgeving worden met de Omgevingswet (begin 2022) gebundeld in één wet. Bij het beheren en benutten van de fysieke leefomgeving in de gemeente spelen de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan een belangrijke rol. Deze en andere instrumenten leggen vast wat van belang is voor een mooie, schone, gezonde, toegankelijke en veilige leefomgeving.
De voorbereiding op de Omgevingswet en de taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT), het voorbereiden en vaststellen van bestemmingsplannen en het faciliterend grondbeleid horen bij dit taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De beoogde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet is verplaatst van begin 2022 naar 1 januari 2023.

Ter voorbereiding op de Omgevingsvisie is in 2021 een viertal bouwstenen opgeleverd. Op basis hiervan kan de omgevingsvisie in de volgende collegeperiode verder worden vormgegeven en afgerond.
De huidige ongeveer 100 bestemmingsplannen zijn teruggebracht tot een bestemmingsplan stedelijk gebied die inmiddels is vastgesteld, en een bestemmingsplan landelijk gebied, welke in voorbereiding is. De reacties op de terinzagelegging worden momenteel verwerkt.
Van de drie belangrijkste koppelingen (standaarden) met het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) zijn er inmiddels twee technisch aangesloten.
Er is gewerkt aan procesverbetering en het initiatievenproces is in 2021 geactualiseerd en aangescherpt.
Ook in de keten is gewerkt aan de verbetering van processen, zodat binnen 8 weken een vergunning verleend kan worden.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Ruimtelijke ordening	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	3.083	838	3.921	3.492	429
Baten	513	-39	474	396	-78
Saldo van lasten en baten	**-2.570**	**-877**	**-3.447**	**-3.096**	**351**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de implementatie van de Omgevingswet, de kapitaallasten Rietvink, de kosten die de gemeente maakt voor ruimtelijke ontwikkelingen (kostenverhaal), het herzien van bestemmingsplannen en de beleidsadvisering ruimte en grondbeleid.
De baten betreffen de inkomsten uit het kostenverhaal van de gemeentelijke kosten ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

De activiteiten op het gebied van gemeentelijke grondexploitaties dragen bij aan de aantrekkelijkheid van en de leefbaarheid in de gemeente. Dit taakveld omvat de gemeentelijke grondexploitaties Vlietvoorde, Rijnlandlaan en Klein Plaspoelpolder en de participatie in de VOF Damcentrum, inclusief bijbehorende baten en lasten.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Het bestemmingsplan Vlietvoorde is in 2021 vastgesteld. Voor de nog niet aanbestede ontwikkelgebieden van Vlietvoorde (deelgebieden: West, Noorthey en Schakelstuk) zijn de onderhandelingen gestart voor de grondverkoop.

De gebiedsontwikkeling Rijnlandlaan bestaat uit de realisatie van sociale woningbouw, de vestiging van vmbo Veurs Voorburg, kinderopvang en herinrichting van de openbare ruimte. De 48 appartementen en het kinderdagverblijf zijn gereed, het oude kinderdagverblijf is gesloopt en de bouw van de school loopt op schema. In oktober 2021 is gevierd dat het hoogste punt van de school is bereikt. De school wordt medio 2022 opgeleverd. De gemeente start in het voorjaar van 2022 met de inrichting van de openbare ruimte rondom de school.

Voor de transformatie van Klein Plaspoelpolder zijn in 2021 de spelregelkaarten voor de deellocaties 2, 3b en 4 (die in eigendom zijn van de gemeente) geactualiseerd. Deelgebied 1a, Voorburgs Kwartier 1ste fase, is opgeleverd en in deelgebied 1b, Voorburgs Kwartier 2de fase, is de bouw gestart en rond de zomer afgerond.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

VOF Leidschendam-Centrum

Doelstelling

Samen met een ontwikkelingscombinatie geeft de gemeente uitvoering aan de grondexploitatie van de VOF en daarmee aan de herstructurering van Leidschendam Centrum.

Ontwikkelingen

In 2021 is gestart met de uitbreiding van de Plaspoelhaven, die zo goed als klaar is. In het eerste kwartaal van 2022 zullen de laatste werkzaamheden afgerond worden, waaronder de aanleg van het speelterrein aan de Bolder, de aanplant van groenvoorzieningen en de aanleg van steigers voor ligplaatsen door de gemeente.
Op de bouwlocatie Leytsche Hof heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden en het terrein is, na de omlegging van kabels en leidingen, verder bouwrijp gemaakt.
De omgevingsvergunning voor het bouwplan Leytsche hof is onherroepelijk geworden. Voor dit bouwplan heeft SJB een bijdrage aangevraagd op grond van de 'Bijdrageregeling Duurzame Nieuwbouw Leidschendam Centrum' van de VOF. De aanvraag voldoet aan de criteria en is eind februari 2022 toegekend. De grond zal naar verwachting in april 2022 aan SJB worden geleverd, Daarna start de bouw.
De bouwlocatie Schoorlaan is bouwrijp opgeleverd en de bouw aldaar is gestart in oktober 2021. De voorbereidingen voor de herinrichting van de Schoorlaan zijn gestart.
Voor het bouwplan Rijnlandstraat-Noord heeft de gemeente de verlegging van het gelegen recht van weg op deze locatie aangekondigd. Dit is noodzakelijk om straks de gronden te kunnen leveren aan SJB. Het bouwplan is behandeld in de gemeenteraad van 22 februari 2022.

Wat heeft het gekost?

Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	17.806	-9.173	8.633	6.904	1.728
Baten	17.806	-9.173	8.633	6.234	-2.398
Saldo van lasten en baten	**0**	**0**	**0**	**-670**	**-670**

Bedragen x € 1.000

De lasten bestaan uit apparaatskosten, kosten voor verwervingen, kosten voor bouw- en woonrijp maken en overige kosten behorend bij de grondexploitatie.
De baten bestaan uit gronduitgiften (intern en extern), subsidies, investeringsbijdragen en overige opbrengsten.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Tot dit taakveld horen gebieds- en locatieontwikkeling, woningbouw, woningverbetering en -renovatie, woonruimteverdeling en -vergunningen, de omgevingsvergunning (leges), bouwtoezicht en de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Bij ontwikkelingen in de leefomgeving moet de gemeente steeds afwegen hoe zij de beperkte ruimte wil laten benutten om een aantrekkelijke groene en duurzame woongemeente te kunnen blijven. In de Omgevingsvisie geeft de gemeente aan hoe zij de gewenste en benodigde functies op het gebied van wonen, werken en vrije tijd een plek wil geven. De uitdaging voor de gemeente, en de woningmarktregio, is te sturen op een woningvoorraad met toekomstwaarde, die aansluit op de woonbehoeftes van inwoners op de lange termijn. Ook de betaalbaarheid en stijgende woonlasten vragen aandacht van alle betrokken partijen.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De Bouwsteen groene woongemeente Leidschendam-Voorburg is op 13 juli 2021 in de raad vastgesteld.
Samen met de verordening sociale en middeldure woningbouw Leidschendam-Voorburg 2020 vormt deze de basis voor sturing op meer differentiatie in het aanbod van (flexibele) woningen. Waar mogelijk gebeurt dat gebiedsgericht, in een veilige en toegankelijke woon- en leefomgeving. De woningen zijn bedoeld voor een mix aan inwoners met en zonder zorgvraag.
De Taskforce sociale woningbouw Leidschendam-Voorburg heeft als doel te komen tot versnelling van sociale woningbouw en uitbreiding van het aantal locaties. In deze Taskforce is het volgende inzichtelijk gemaakt:

- het sociale huurdeel (DAEB) van het toekomstige woningbouwprogramma;
- de woningbouwprojecten waarin WoonInvest en/of Vidomes het sociale programma voor hun rekening nemen.

Voor de ontwikkeling van innovatieve woonzorgvormen is eind 2021 een Projectleider Innovatieve woonzorgvormen aangesteld. De projectleider heeft als opdracht de vestiging van een voorziening voor wonen met zorg op één van de bestaande bouwlocaties. Deze activiteiten worden uitgevoerd conform het bestedingsplan langer zelfstandig wonen Leidschendam-Voorburg 2021 t/m 2030 en de bouwsteen groene woongemeente. Momenteel vindt een verkenning van mogelijke locaties plaats. De gemeente treedt onder andere in contact met zorginstellingen. Doel hiervan is om de huisvesting en ondersteuning van kwetsbare groepen te verkennen.

De economische groei zet verder door wat onder andere resulteert in meer vergunningsaanvragen en initiatieven van derden.
Medio 2021 zijn vanuit het bestedingsplan reserve duurzaamheid en energietransitie de budgetten voor wijkaanpakken en bewonersinitiatieven toegevoegd aan dit taakveld. De Lokale EnergieStrategie is in december 2021 vastgesteld waardoor de daadwerkelijke wijkaanpak nog niet in 2021 is begonnen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
Sociale en middel-dure woningbouw stimuleren	Bij nieuwe initiatieven tot woningbouw geldt een aandeel sociale huurwoningen van 30% en aandeel middel-dure huur-/koopwoningen van 20% per locatie als uitgangspunt.	

Toelichting per speerpunt

Sociale en middel-dure woningbouw stimuleren

De sturing op sociale woningbouw Leidschendam-Voorburg leidt vaker en tot meer sociale huurwoningen in de woningbouwplannen van externe initiatiefnemers dan in de periode voordat deze regeling gold. De periode sinds de inwerkingtreding van de verordening sociale en middeldure woningbouw Leidschendam-Voorburg 2020 is te kort om het effect ervan op de toevoeging van middeldure woningen te zien. De voorwaarde in de verordening tot realisering van 30% sociale huurwoningen en 20% middeldure huur-/koopwoningen per woningbouwlocatie wordt standaard opgenomen in de afspraken tussen gemeente en initiatienemer tot woningbouw.

Wat heeft het gekost?

Wonen en bouwen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	2.663	1.156	3.819	3.318	501
Baten	1.995	-422	1.573	1.619	46
Saldo van lasten en baten	**-668**	**-1.578**	**-2.246**	**-1.699**	**547**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de kosten voor de uitvoering van de vergunningverlening, het bouw- en woningtoezicht en het beheer van de basisregistratie.
De baten betreffen legesopbrengsten (voor onder andere omgevingsvergunningen), verhaal kosten bestuursdwang en basisregistraties en de verkoop van gemeentelijk vastgoed.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma VHROSV	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Ruimtelijke ordening	3.083	838	3.921	3.492	429
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	17.806	-9.173	8.633	6.904	1.728
Wonen en bouwen	2.663	1.156	3.819	3.318	501
Lasten	**23.552**	**-7.180**	**16.373**	**13.714**	**2.659**
Baten					
Ruimtelijke ordening	513	-39	474	396	-78
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	17.806	-9.173	8.633	6.234	-2.398
Wonen en bouwen	1.995	-422	1.573	1.619	46
Baten	**20.314**	**-9.635**	**10.679**	**8.249**	**-2.431**
Saldo van lasten en baten	**-3.238**	**-2.455**	**-5.693**	**-5.465**	**228**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Bouwen en wonen (VHROSV) is en opzichte van de begroting 2021 in totaal € 228.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 429.000 voordeel)
Ten behoeve van de implementatie Omgevingswet is € 257.000 minder uitgegeven.
In 2021 konden de activiteiten ter voorbereiding op het Omgevingsplan door capaciteitsissues maar gedeeltelijk ingericht worden. Bovendien de bestemmingsplannen Stedelijk gebied meer inzet dan was voorzien. Daarnaast heeft het grote moeite gekost om de rol van projectleider dienstverlening/ vergunningverlening in te vullen. Inmiddels is deze gevonden.
Het project participatie voor initiatiefnemers onder de Omgevingswet heeft vertraging opgelopen en kon pas in 2022 gestart worden. Het is de bedoeling dat in 2022 deze noodzakelijke activiteiten verder opgepakt worden.
Daarnaast is er minder uitgegeven voor projecten waar kostenverhaal aan gekoppeld is (€ 172.000). Bij het project Schakenbosch wordt dit veroorzaakt doordat niet alle werkzaamheden die voor rekening van de gemeente komen dit jaar uitgevoerd zijn. De laatste werkzaamheden worden in 2022 uitgevoerd (raming € 90.000).
Daarnaast is een aantal projecten in het kader van kostenverhaal in 2021 afgerond waarvan de werkelijke kosten lager uitgevallen zijn dan de bijdragen die op grond van de plankostenscan in rekening gebracht zijn. Hier tegenover staan ook minder opbrengsten dan verwacht (circa € 78.000).

Voorstel overheveling
Voorgesteld wordt om € 257.000 voor implementatie van de Omgevingswet over te hevelen naar 2022 om de nog noodzakelijke werkzaamheden te kunnen oppakken en af te ronden.
Daarnaast wordt voorgesteld om € 90.000 over te hevelen naar 2022 om de laatste werkzaamheden in het kader van het project Schakenbosch af te kunnen ronden.

Taakveld Grondexploitatie (€ 1.728.000 incidenteel voordeel)
Er zijn drie gemeentelijke grondexploitaties: Vlietvoorde, Klein Plaspoel Polder (KPP) en Rijnlandlaan (RLL). Deze worden door middel van het Meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG) minimaal 1 maal per jaar geactualiseerd. Dan wordt berekend wat aan het eind van periode (bij oplevering van de ontwikkelde gebied) het resultaat is. Deze uitkomst kan leiden tot een mutatie in de verliesvoorziening. Bij het MPG 2022 – 1e herziening is gebleken dat er een storting van € 670.000 (het saldo van de in de tabel openomen lasten en baten) in de verliesvoorziening van Vlietvoorde en RLL moet plaatsvinden om het berekende resultaat te kunnen dekken.

Taakveld Wonen en bouwen (€ 501.000 voordeel)
De afwijking in het afgelopen jaar wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere realisatie van de activiteit bewonersinitiatieven (subsidie en rentekorting). Er is in 2021 minder gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een lening met rentekorting af te sluiten voor duurzaamheidsmaatregelen. Wel is het zo dat de subsidies al voor een veel hoger bedrag dan bij realisatie staat, zijn toegekend maar door vertraging bij de uitvoering door de inwoners (gebrek aan materialen en beschikbare aannemers) nog niet allemaal zijn vastgesteld en uitgekeerd. Het restant aan middelen op deze activiteit vloeit bij jaarrekening terug in de reserve duurzaamheid en energietransitie. De daadwerkelijke betaling van deze subsidies vindt in het eerste kwartaal van 2022 plaats en wordt gedekt uit de reserve duurzaamheid en energietransitie.

Voor herstelwerkzaamheden van de bergingen aan de Bolder bij de Starrevaart is € 41.000 nog niet uitgegeven omdat de werkzaamheden pas uitgevoerd kunnen worden nadat de damwanden ter plaatse vervangen zijn door het hoogheemraadschap. De vervanging vindt naar verwachting plaats in 2023 waarna ook de werkzaamheden aan de bergingen afgerond kunnen worden.

Voorstel overheveling
Om de herstelwerkzaamheden aan de bergingen aan de Bolder bij de Starrevaart af te ronden, stellen we voor om het restantbudget van € 41.000 over te hevelen naar 2023.

Baten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 78.000 nadeel)
Deze afwijking wordt met name veroorzaakt door de lagere opbrengsten kostenverhaal, doordat de werkelijke kosten lager uitgevallen zijn dan de bijdragen die op grond van de plankostenscan in rekening gebracht zijn.

Taakveld Grondexploitatie (€ 2.398.000 nadeel)
Zie toelichting bij de lasten.

Investeringen

VHROSV	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	434.234	206.039	228.195
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**434.234**	**206.039**	**228.195**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving

Binnen de begroting bestaat onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor ophalen afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten etc.) hangen samen met een concreet taakveld en zijn opgenomen in de betreffende programma's. Deze dekkingsmiddelen verlagen het saldo van lasten en baten op de betreffende programma's in de begroting.

De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's en zijn ingedeeld naar voorgeschreven taakvelden.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
0.5	Treasury
0.61	OZB woningen
0.62	OZB niet-woningen
0.64	Belastingen overig
0.7	Algemene en overige uitkeringen
0.8	Overige baten en Lasten

Wat willen wij bereiken?

Voor dit programma zijn er geen specifieke doelen.

Taakveld 0.5 Treasury

Tot dit taakveld behoren de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury-functie. Dit betreft financiering en het beheren van de aandelen in Stedin Holding N.V., Dunea en de BNG Bank.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voor dit taakveld zijn er geen specifieke doelen.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Verbonden partij(en)

BNG Bank NV

Doelstelling

BNG Bank NV (voorheen Bank Nederlandse Gemeenten) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.

Ontwikkelingen

Het belangrijkste instrument blijft het verstrekken van financiering tegen lage prijzen aan de kernklanten. Die lage prijzen vereisen een uitstekend risicoprofiel (de huidige ratings zijn AAA), zodat er financiering kan worden aangetrokken tegen scherpe tarieven. Om het risicoprofiel en daarmee de lage prijzen ook de komende jaren te behouden, is het noodzakelijk dat BNG Bank het volume beheerst van leningen die beslag leggen op het risicokapitaal van de bank (tot maximaal 10% van de leningenportefeuille). Daarom worden keuzes gemaakt.
De langlopende rentetarieven blijven een drukkend effect hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat. Het coronavirus heeft vergaande maatschappelijke gevolgen ook voor de klanten. Door de huidige renteomgeving is er meer concurrentie. Daarom richt de BNG zich op het continu verbeteren van klant- en kredietprocessen. Dit betekent blijven investeren in digitalisering, risicobeheersing en het voldoen aan toezicht en regelgeving. BNG Bank zal zich blijven richten op de publieke sector en het realiseren van maatschappelijke impact.

Stedin Holding N.V.

Doelstelling

Stedin maakt het mogelijk dat energie altijd beschikbaar is: voor deze generatie en voor volgende generaties. Om te wonen, werken en leven in het meest stedelijke gebied van Nederland: Zuid-Holland, inclusief de Rotterdamse haven, en Utrecht.

Ontwikkelingen

Stedin speelt een belangrijke rol in de energietransitie voor wat betreft de infrastructuur die nodig is om te schakelen van gas naar elektriciteit. Daarnaast is er veel extra capaciteit nodig om het opladen van elektrische voertuigen mogelijk te maken en het terugleveren van stroom uit zonnepanelen te verwerken. Dit vergt zeer grote investeringen waarvoor Stedin op termijn nog niet de benodigde middelen beschikbaar heeft. Stedin is samen met de aandeelhouders, met het traject 'lange termijn financiering 3', aan het onderzoeken op welke wijze deze kapitaalinjectie vorm kan krijgen. Dit is het vervolg op het succesvol afgesloten traject lange termijn financiering 2. Ook nieuwe partijen worden hierbij betrokken. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten worden actief betrokken bij het traject.

Wat heeft het gekost?

Treasury	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	-144	80	-64	257	-321
Baten	2.650	280	2.930	2.864	-66
Saldo van lasten en baten	**2.794**	**200**	**2.994**	**2.607**	**-387**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op rente van opgenomen kort- en langlopende geldleningen. De baten betreffen rente op verstrekte geldleningen en eigen vermogen alsmede de dividenduitkeringen van Stedin en de BNG Bank.

Taakveld 0.61 OZB Woningen

Tot dit taakveld behoort de onroerende zaakbelasting (OZB) op eigendom van woningen. De kaders voor de OZB zijn opgenomen in het tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2021. De hoogte van de OZB en riool- en afvalstoffenheffing bepalen samen de woonlasten in de gemeente.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We zorgen voor een efficiënte uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en de OZB. De uitvoering bestaat uit het waarderen van de woningen, het opleggen van de aanslagen, invordering en afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften. Jaarlijks worden de tarieven berekend. De WOZ-waarde van woningen is voor het belastingjaar 2021 gestegen. De tarieven zijn naar beneden bijgesteld zodat een gelijkblijvende opbrengst wordt gerealiseerd. Daarnaast zijn de tarieven geïndexeerd met de CPB-indexatie.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

OZB Woningen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	255	0	255	330	-75
Baten	8.897	0	8.897	9.044	147
Saldo van lasten en baten	**8.642**	**0**	**8.642**	**8.714**	**72**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de uitvoering van de OZB op woningen, de heffing op en waardering van woningen en het behandelen van bezwaar- en beroepschriften. De baten betreffen de opbrengsten uit de belastingen.

Taakveld 0.62 OZB Niet-woningen

Tot dit taakveld behoort de onroerende zaakbelasting (OZB) op niet-woningen. De kaders voor de OZB zijn opgenomen in het tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2021.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

We zorgen voor een efficiënte uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en de OZB. De uitvoering bestaat uit het waarderen van de panden, het opleggen van de aanslagen, invordering en afhandeling van bezwaar- en beroepschriften. Jaarlijks worden de tarieven berekend. De WOZ-waarde van niet-woningen is voor het belastingjaar 2021 gestegen. De tarieven zijn naar beneden bijgesteld zodat een gelijkblijvende opbrengst wordt gerealiseerd. Daarnaast zijn de tarieven geïndexeerd met de CPB-indexatie.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

OZB Niet-woningen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	194	0	194	151	44
Baten	4.483	0	4.483	4.263	-220
Saldo van lasten en baten	**4.289**	**0**	**4.289**	**4.113**	**-176**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de uitvoering van de OZB op niet-woningen, de heffing op en waardering van niet-woningen, het behandelen van bezwaar en beroep en de uitvoering van kwijtschelding procedures.
De baten betreffen de opbrengsten uit de belastingen.

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Tot dit taakveld behoren overige gemeentelijke belastingen, zoals de hondenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting. De kaders voor deze belastingen zijn opgenomen in het tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2021.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Belastingheffing is noodzakelijk om het voorzieningenniveau binnen de gemeente op peil te houden en te investeren in lokale voorzieningen. De gemeente heeft in 2021 de hondenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting geïnd. De gemeente heeft in 2021 de tarieven van de hondenbelasting voor de eerste hond met € 6,48 verlaagd.

Precariobelasting
In 2021 conform de gewijzigde wetgeving voor de laatste keer precariobelasting op kabels en leidingen geheven.

Reclamebelasting
De gemeente faciliteert de ondernemersfondsen Huygenskwartier Voorburg en Leidschendam-Centrum door middel van de reclamebelasting. De tarieven van de reclamebelasting zijn door de raad aangepast. Zie voor een nadere toelichting programma economie.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Belastingen overig	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	283	0	283	307	-24
Baten	918	-30	888	804	-84
Saldo van lasten en baten	**635**	**-30**	**605**	**497**	**-108**

Bedragen x € 1.000

De lasten hebben betrekking op de uitvoering van de hondenbelasting en precariobelasting op kabels en leidingen en reclamebelasting. De baten betreffen de opbrengsten uit de belastingen.

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen

Tot dit taakveld behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds zoals de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en de decentralisatie-uitkeringen. Specifieke uitkeringen (zoals bijvoorbeeld de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten, de BUIG) behoren niet tot dit taakveld. Specifieke uitkeringen worden opgenomen onder het betreffende taakveld.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

De uitkeringen uit het gemeentefonds in de jaarrekening 2021 zijn bepaald op basis van de decembercirculaire gemeentefonds 2021. Op verschillende momenten is de raad geïnformeerd over de ontwikkeling van het gemeentefonds op basis van de circulaires van het ministerie van BZK. Belangrijke mutaties in 2021 zijn de verwerking van de extra middelen voor jeugdzorg naar aanleiding van de tekorten en de incidentele inkomsten op basis van het corona steunpakket.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Algemene en overige uitkeringen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	120.584	4.497	125.082	127.404	2.322
Saldo van lasten en baten	**120.584**	**4.497**	**125.082**	**127.404**	**2.322**

Bedragen x € 1.000

Binnen dit taakveld worden geen lasten verantwoord.
De baten betreffen de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren stelposten, taakstellende bezuinigingen en de begrotingsruimte.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Voor dit taakveld zijn geen specifieke doelen beschreven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Overige baten en lasten	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	-726	487	-239	43	-282
Baten	19	-19	0	28	28
Saldo van lasten en baten	**745**	**-506**	**239**	**-15**	**-254**

Bedragen x € 1.000

Onder de lasten zijn opgenomen de ramingen voor onderuitputting van kapitaallasten en toerekening van personele uren aan investeringen en de storting in de voorziening dubieuze debiteuren.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Algemene Dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Treasury	-144	80	-64	257	-321
OZB Woningen	255	0	255	330	-75
OZB Niet-woningen	194	0	194	151	44
Belastingen overig	283	0	283	307	-24
Algemene en overige uitkeringen	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	-726	487	-239	43	-282
Lasten	**-138**	**567**	**429**	**1.089**	**-659**
Baten					
Treasury	2.650	280	2.930	2.864	-66
OZB Woningen	8.897	0	8.897	9.044	147
OZB Niet-woningen	4.483	0	4.483	4.263	-220
Belastingen overig	918	-30	888	804	-84
Algemene en overige uitkeringen	120.584	4.497	125.082	127.404	2.322
Overige baten en lasten	19	-19	0	28	28
Baten	**137.552**	**4.728**	**142.280**	**144.408**	**2.128**
Saldo van lasten en baten	**137.689**	**4.161**	**141.851**	**143.320**	**1.469**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van lasten en baten van de Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.469.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Treasury (€ 321.000 nadeel)
Het nadeel op het taakveld wordt veroorzaakt doordat er door opgelopen vertragingen in de realisatie van grondexploitaties en investeringen minder rente aan andere taakvelden worden toegerekend.

Daarnaast is er door een naheffing een nadeel op de belastingaangifte BTW compensatiefonds van de afgelopen jaren.

Taakveld Overige baten en lasten (€ 282.000 nadeel)
Het nadeel op taakveld overige baten en lasten betreft een dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren. Daarnaast is er een nadeel op de verwachte toerekening van ambtelijke uren naar investeringen, grexen en projecten. Bij begroting was niet duidelijk waar deze toerekening precies gerealiseerd zou worden. De realisatie heeft echter wel plaatsgevonden maar is gerealiseerd in taakveld overhead.

Baten

Taakveld OZB woningen (€ 147.000 voordeel)
Het voordeel op taakveld OZB woningen wordt veroorzaakt doordat de opbrengsten hoger zijn door een gemiddeld genomen hogere waardeontwikkeling dan vooraf geprognosticeerd.
Taakveld OZB niet woningen (€ 220.000 nadeel)
Het nadeel op Taakveld OZB niet woningen kan worden verklaard doordat de opbrengsten lager zijn door een gemiddeld genomen lagere waardeontwikkeling, als gevolg van leegstand door o.a. corona, dan vooraf geprognosticeerd.

Taakveld Algemene en overige uitkeringen (€ 2.322.000 voordeel)
Het voordeel op de baten algemene uitkering is het gevolg van de financiële effecten van de decembercirculaire 2021. De gemeenteraad is via raadsbrief 2670 geïnformeerd over de gevolgen. Deze gevolgen betreffen:

- Extra incidentele inkomsten op basis van het corona steunpakket (€ 1.256.000)
- Diverse taakmutaties, waaronder versterking dienstverlening op basis van het rapport 'ongekend onrecht' naar aanleiding van de toeslagenaffaire. Op basis van de uitwerking van het lokale voorstel ‘aanwending middelen versterking dienstverlening’, kan het nodig zijn om het voordeel van € 485.000 wat nu onderdeel uitmaakt van het rekeningresultaat opnieuw beschikbaar te stellen. Verwerking vindt in dat geval plaats in het eerst volgende P&C document of een separaat voorstel. De totale mutatie als gevolg van de taakmutaties is € 566.000 voordelig.
- Actualisatie van de uitkeringsmaatstaven en uitkeringsfactor waardoor de algemene uitkering stijgt met € 171.000.
- Een mutatie op de decentralisatie en integratieuitkeringen van € 33.000.
- En de afwikkeling van de jaren 2019 en 2020 heeft een aanvullende uitkering van € 294.000 opgeleverd ten opzichte van de verwachting bij de septembercirculaire.

Investeringen

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Overhead

Omschrijving

Tot Overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de gemeentesecretaris;
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging);
- documentaire informatievoorziening (DIV);
- managementondersteuning primair proces.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
	Overzicht Overhead

Wat willen wij bereiken?

Er zijn voor dit "programma" geen specifieke doelen beschreven.

Taakveld 0.4 Overhead

Tot dit taakveld behoren alle kosten die samenhangen met de ondersteuning van het primaire proces.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Leidschendam-Voorburg is een servicegerichte gemeente. Met het oog op ontwikkelingen en trends heeft de gemeente met het programma De Moderne Overheid aansluiting gezocht bij de wensen en eisen die inwoners aan onze dienstverlening stellen.

Het betrekken van burgers bij het ontwikkelen van beleid en uitvoering is essentieel voor het draagvlak in de samenleving en het vertrouwen in de overheid. Nieuwe afspraken over een betere burgerparticipatie zijn het afgelopen jaar aan de raad voorgelegd en na een intensief debat aangenomen.

Voor een toelichting op de bedrijfsvoering wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Overhead	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	30.475	2.164	32.639	31.833	806
Baten	21	179	201	627	426
Saldo van lasten en baten	**-30.454**	**-1.984**	**-32.438**	**-31.206**	**1.232**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen personeelslasten en materiële lasten behorende bij de ondersteunende functies, de kosten van huisvesting en het wagenpark van het ambtelijk apparaat en informatiserings- en automatiseringskosten.
De baten betreffen onder andere de baten voor extern gedetacheerd personeel.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Overhead	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Overhead	30.475	2.164	32.639	31.833	806
Lasten	**30.475**	**2.164**	**32.639**	**31.833**	**806**
Baten					
Overhead	21	179	201	627	426
Baten	**21**	**179**	**201**	**627**	**426**
Saldo van lasten en baten	**-30.454**	**-1.984**	**-32.438**	**-31.206**	**1.232**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen Overhead is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 1.232.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Overhead (€ 806.000 voordeel)
Aan de lastenkant laat het taakveld overhead een voordeel zien. Dit voordeel is een verzameling van veel (kleinere) activiteiten. Daaronder vallen onder andere de kosten voor cursus, opleiding, overige interne vitaliteitsvoorzieningen, toerekening ambtelijke uren aan investeringen, grexen en projecten en het Document Productie Centrum (afname drukwerk) waarvan door de effecten van de coronacrisis de lasten zijn afgenomen. Ook de uitkeringen aan voormalig personeel zijn incidenteel lager uitgevallen. In de begroting van 2021 is een stelpost voor CAO ontwikkelingen opgenomen. De onderhandelingen hebben geleid tot een resultaat dat lager is dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Het restant bedrag van deze stelpost leidt tot een voordeel op overhead. Deze en de overige kleinere activiteiten leiden tot een voordeel van afgerond € 1.460.000.

Onderdeel van het positieve saldo is ook een nadeel op de personeelsgerelateerde kosten van afgerond € 400.000. In verband met de krapte op de arbeidsmarkt is het lastiger om goed gekwalificeerd personeel te vinden. Mede daardoor heeft er meer externe inhuur plaatsvonden. De kosten van de externe inhuur lagen hoger dan van het vaste personeel. Daarnaast zijn de kosten van ICT door de corona gerelateerde effecten hoger uitgevallen (€ 177.000). Ook de kosten van juridische dienstverlening zijn hoger uitgevallen in verband met extra inzet op niet voorziene dossiers (€ 82.000). Dit leidt tot een incidenteel nadeel.

Voor de begeleiding van het proces inzake de ontvlechting met de gemeente Westland is in 2021 € 250.000 beschikbaar gesteld. De kosten lopen echter ook nog door in 2022, vandaar dat wordt voorgesteld om het restantbedrag van € 136.000 over te hevelen naar 2022.

Baten

Taakveld Overhead (€ 426.000 voordeel)
Aan de batenkant is het voordeel, naast een aantal kleinere activiteiten, op hoofdlijn te verklaren doordat er meer vergoedingen zijn ontvangen voor personeel dat extern is gedetacheerd. De hoogte van deze baten is bij het opstellen van de begroting moeilijk te bepalen en daarom worden deze baten niet geraamd.

Investeringen

Overhead	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	3.232.870	1.659.077	1.573.793
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**3.232.870**	**1.659.077**	**1.573.793**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Vennootschapsbelasting

Omschrijving

Op dit taakveld wordt (de raming van) het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last opgenomen. Het gaat om het (geraamde) bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende jaar.

Dit bedrag is verschuldigd vanwege fiscale winst die per saldo wordt/is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten (bijvoorbeeld grondexploitaties) in het betreffende begrotingsjaar na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
	Overzicht Vennootschapsbelasting

Wat willen wij bereiken?

Jaarlijks tijdig een complete aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de belastingdienst.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

Op dit taakveld wordt te betalen vennootschapsbelasting (VPB) als last verantwoord.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er is getoetst of er ondernemersactiviteiten zijn verricht en/of er op deze activiteiten winst is gemaakt waarmee de gemeente onder de vennootschapsbelasting valt. Daarnaast is er een aangifte vennootschapsbelasting ingediend bij de belastingdienst en vinden er actief gesprekken plaats met de huisjurist om de ontwikkelingen te monitoren.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Vennootschapsbelasting	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	30	0	30	31	-1
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-30**	**0**	**-30**	**-31**	**-1**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de verwachte afdrachten aan vennootschapsbelasting.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Vennootschapsbelasting	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Vennootschapsbelasting	30	0	30	31	-1
Lasten	**30**	**0**	**30**	**31**	**-1**
Baten					
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**-30**	**0**	**-30**	**-31**	**-1**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen de Vennootschapsbelasting is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 1.000 nadelig. De realisatie betreft voornamelijk de voorlopige aanslag 2021.

Investeringen

Vennootschapsbelasting	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

Programma Onvoorzien

Omschrijving

Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is geraamd.

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Nummer	Naam Taakveld
	Onvoorzien

Wat willen wij bereiken?

Er zijn voor dit "programma" geen specifieke doelen beschreven.

Taakveld Onvoorzien

Wettelijk is voorgeschreven dat in de programmabegroting een post voor onvoorziene uitgaven is geraamd. Er zijn geen voorschriften, of normen, over de omvang van deze post. Het is aan de raad om aan te geven welke omvang zij nodig acht. Dit betreft het totaalbedrag dat beschikbaar is voor alle programma's tezamen. Bij aanwending moet worden voldaan aan de volgende criteria (de drie O's): Onvoorzien, Onontkoombaar en Onuitstelbaar.

Wat hebben wij daarvoor gedaan?

Er zijn voor dit taakveld geen specifieke doelen beschreven.

Speerpunt	Omschrijving	Status
	Er zijn geen speerpunten voor dit taakveld	

Wat heeft het gekost?

Onvoorziene uitgaven	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten	100	0	100	0	100
Baten	0	0	0	0	0
Saldo van lasten en baten	**-100**	**0**	**-100**	**0**	**100**

Bedragen x € 1.000

De lasten betreffen de post voor onvoorziene uitgaven.

Financiële toelichting op hoofdlijnen

Tabel van lasten en baten

Programma Onvoorziene uitgaven	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Onvoorziene uitgaven	100	0	100	0	100
Lasten	**100**	**0**	**100**	**0**	**100**
Baten					
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**-100**	**0**	**-100**	**0**	**100**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

In 2021 zijn er geen activiteiten als onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar bestempeld. Daardoor heeft er geen begrotingswijziging en realisatie ten laste van het budget onvoorziene uitgaven plaatsgevonden.

Investeringen

Onvoorzien	Begroting na wijziging in 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Uitgaven	0	0	0
Inkomsten	0	0	0
Saldo uitgaven en inkomsten	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1

Voor een uitgebreide toelichting per investering, wordt verwezen naar jaarrekening onderdeel realisatie investeringsplan.

2.2 Paragrafen

2.2.1 Lokale Heffingen

Beleidsuitgangspunten

De beleidsuitgangspunten van het beleid voor de heffing van gemeentelijke belastingen en tarieven zijn de CPB-indexatie van 1,35% op basis van de informatie uit de Macro Economische verkenning 2020 (MEV 2020) van het Centraal Planbureau en maximaal 100% kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing, rioolheffing, marktgelden, begraafrechten en leges, conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Gemeentelijk belastinggebied

De gemeentelijke belastingen omvatten de onroerende zaakbelastingen, hondenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en toeristenbelasting.

De tarieven van de onroerende zaakbelastingen, hondenbelasting en toeristenbelasting zijn ten opzichte van 2020 geïndexeerd met de CPB-indexatie van 1,35%.
De precariobelasting in 2021 niet verhoogd. Vanaf 1 januari 2022 is het wettelijk niet meer mogelijk om precariobelasting te heffen op kabels en leidingen van nutswerken.

Met de ondernemersfondsen Huygenskwartier Voorburg en Leidschendam Centrum is afgesproken 1% indexatie toe te passen op de tarieven van de reclamebelasting. Een toelichting is opgenomen bij het programma economie, taakveld economische ontwikkeling.

Gemeentelijke heffingen

De gemeentelijke heffingen betreffen de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten, marktgelden en de leges. Dit zijn inkomsten voor door de gemeente geleverde diensten en producten.

De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn vastgesteld in de raad van 18 november 2020, middels het Tarievenvoorstel en belastingverordeningen 2021.

Overzicht opbrengsten Belastingen, heffingen en leges

Belastingsoort	Realisatie 2020	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021
Afvalstoffenheffing	12.136	12.391	12.401
Onroerende zaakbelasting	12.194	13.233	13.172
Rioolheffing	6.413	6.671	6.665
Leges (inclusief bouwleges)	2.773	2.869	2.989
Begraafrechten	827	872	879
Precariobelasting	368	368	368
Hondenbelasting	393	365	359
Toeristenbelasting	151	190	89
Reclamebelasting	86	155	77
Marktgelden	56	80	44
Totaal	**35.398**	**37.193**	**37.042**

Bedragen x € 1.000

Toelichting
Er is minder aan reclamebelasting, toeristenbelasting en marktgelden geïnd. Dat is vooral te verklaren door de effecten van de coronacrisis.

Overzicht kostendekkendheid Afval/riool/Lijkbezorging/Marktgelden/Leges
Onderstaand zijn de overzichten van de kostendekkendheid van afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges weergegeven.

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Omschrijving	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Realisatie 2021
Kosten taakveld T73 Afval	9.156	9.365	9.359
Kosten taakveld T21 Verkeer en Vervoer	383	377	384
Kosten taakveld T63 Inkomensregelingen	750	725	776
Inkomsten taakveld T73 Afval	-377	-120	-295
Inkomsten Garantieprovisie HVC			-78
Netto kosten taakveld	**9.912**	**10.347**	**10.146**
Toe te rekenen kosten:			
Overhead	369	388	382
BTW	1.563	1.922	1.923
Totale kosten	**11.844**	**12.657**	**12.451**
Opbrengst afvalstoffen heffingen	12.136	12.651	12.401
Storting in de voorziening Afval	292		
Onttrekking aan de voorziening Afval			50
Dekkingspercentage	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid afvalstoffenheffing
In 2021 is een bedrag van € 50.788 onttrokken aan de voorziening afval om uit te komen op de maximale kostendekkendheid van 100%. Zonder deze storting zou het dekkingspercentage 99,2% zijn. De voorziening is om (toekomstige) schommelingen in het tarief op te kunnen vangen.

De kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval worden bekostigd vanuit de gemeentelijke afvalstoffenheffing. Bij de bepaling van de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T73 Afval (bijdrage gemeenschappelijke regeling Avalex en kwijtschelding) worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud veegmachines) worden voor 35% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren inkomsten op Taakveld T73 Afval (Nedvang vergoeding verpakkingsmaterialen) worden voor 100% meegenomen in het tarief.

- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T73 Afval en aan Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging, legen afvalbakken en onderhoud van de veegmachines) wordt een overheadopslag meegenomen.
- De BTW op de directe kosten wordt meegenomen in de afvalstoffenheffing.

Kostendekkendheid rioolheffing

Omschrijving	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Realisatie 2021
Kosten taakveld T72 Riolering	3.850	4.083	4.071
Kosten taakveld T63 Inkomensregelingen	394	370	414
Kosten taakveld T21 Verkeer en Vervoer	317	345	322
Inkomsten taakveld T72 Riolering, excl. Heffingen	-19	-3	0
Kosten taakveld T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	126	268	112
Netto kosten taakveld	**4.668**	**5.064**	**4.919**
Toe te rekenen kosten:			
Overhead	579	685	636
BTW	758	808	779
Totale kosten	**6.005**	**6.557**	**6.334**
Opbrengst heffingen	6.413	6.557	6.665
Storting in voorziening riolering	409	0	331
Onttrekking voorziening riolering		29	0
Dekkingspercentage	**100,0%**	**100,4%**	**100,0%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid rioolheffing

De kosten voor de gemeentelijke watertaken worden bekostigd vanuit de gemeentelijke rioolheffing. In 2021 is een bedrag van € 330.636 toegevoegd aan de voorziening riool om uit te komen op de maximale kostendekkendheid van 100%. Zonder deze storting zou het dekkingspercentage 105,2% zijn. We storten het bedrag in de voorziening om (toekomstige) schommelingen in het tarief op te kunnen vangen.

Bij de bepaling van de hoogte van de rioolheffing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- Eerste aanleg van riolering wordt gedekt vanuit de betreffende grondexploitatie.
- De direct te relateren uitgaven en inkomsten op Taakveld T72 Riolering worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren uitgaven op Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging en onderhoud veegmachines) worden voor 35% meegenomen in het tarief.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T72 Riolering en Taakveld T21 Verkeer en Vervoer (onderdelen straatreiniging en onderhoud van de veegmachines) wordt een overheadopslag meegenomen.
- De BTW op de directe kosten wordt meegenomen in de rioolheffing.
- Conform het WRP 2016-2021 vindt er de komende jaren een storting in de voorziening plaats ter dekking van toekomstige kapitaallasten.

- De ambtelijke uren worden in tegenstelling tot in het verleden niet meer doorberekend, maar direct op het taakveld geboekt.

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Omschrijving	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Realisatie 2021
Kosten taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria	853	1.095	999
Inkomsten taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria	-140	-195	-221
Netto kosten taakveld	**713**	**900**	**778**
Toe te rekenen kosten			
Overhead	213	226	226
Totale kosten	**926**	**1.126**	**1.004**
Opbrengst heffingen	841	873	879
Dekkingspercentage	**90,8%**	**77,5%**	**87,5%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

De kosten voor begraafplaatsen en crematoria worden bekostigd vanuit de opbrengst van de gemeentelijke begraaftarieven.

Bij de bepaling van de hoogte van de begraaftarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- De direct te relateren inkomsten op Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria (onttrekking uit de voorziening afkoopsommen grafonderhoud) worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren aan Taakveld T75 Begraafplaatsen en crematoria wordt een overheadopslag meegenomen.

Kostendekkendheid leges

Omschrijving	Realisatie 2020	Primitieve begroting 2021	Realisatie 2021
Kosten legesverordening	2.010	2.348	2.073
Netto kosten taakveld	**2.010**	**2.348**	**2.073**
Toe te rekenen kosten:			
Overhead, incl. (omslag)rente	1.261	1.339	1.172
BTW		0	
Totale kosten	**3.271**	**3.687**	**3.245**
Opbrengst heffingen	2.542	3.202	2.665
Dekkingspercentage	**77,71%**	**86,85%**	**82,13%**

Bedragen x € 1.000

Toelichting kostendekkendheid leges

Bij de bepaling van de hoogte van de legestarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het tarief is maximaal 100% kostendekkend.
- De direct te relateren uitgaven geraamd op Taakveld 02, 063, 12, 21, 22 en 83 worden voor 100% meegenomen in het tarief.
- Voor de toe te rekenen directe ambtelijke uren is gebruik gemaakt van de personeelsbegroting van de desbetreffende afdeling(en). Daarnaast is gebruik gemaakt van de ureninschatting op basis van het aantal aanvragen en de gemiddelde behandeltijd per aanvraag.
- Op de toe te rekenen directe ambtelijke uren wordt een overheadopslag meegenomen.
- Voor een aantal producten zoals paspoorten, ID-kaarten en rijbewijzen gelden maximale tarieven die door het rijk worden vastgesteld.
- De baten zijn gebaseerd op de realisatie in 2021.

Leges uit de legestabel mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Dit geldt echter op totaalniveau over alle leges. Het kan dus voorkomen dat individuele hoofdstukken uit de tabel, of titels meer dan 100% kostendekkend zijn. Het totaal van de tabel is nooit meer dan 100% kostendekkend.

In het overzicht kostendekkendheid leges 2021 zijn alleen de hoofdstukken weergegeven waar een realisatie heeft plaatsgevonden.

Overzicht Kostendekkendheid 2021 leges per hoofdstuk

Titel	Hoofdstuk	Netto kosten (taakveld)	Overhead (incl. omslagrente)	BTW	Totale kosten	Opbrengst heffingen	Dekking
T1-1	Burgerlijke stand	98.463	91.717		190.180	132.641	70%
T1-2	Reisdocumenten	365.164	125.864		491.028	337.585	69%
T1-3	Rijbewijzen	259.295	153.881		413.176	318.994	77%
T1-4	Verstrekkingen BRP	53.532	26.682		80.214	38.749	48%
T1-5	Huisvestingswet 2014	9.300	8.944		18.244	4.140	23%
T1-6	Leegstandswet	561	540		1.101	201	0%
T1-7	Verkeer en vervoer	282.840	249.127		531.967	275.826	52%
T1-8	Diversen	24.962	12.030		36.992	23.158	63%
	Subtotaal titel 1	**1.094.117**	**668.785**	**-**	**1.762.902**	**1.131.294**	**64%**
T2-2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	70.000			70.000	-	0%
T2-3	Aanvraag omgevingsvergunning	294.482			294.482	-	0%
T2-4	Bouwen van bouwwerk zonder afwijking van het bestemmingsplan	457.254	412.331		869.585	1.401.090	161%
T2-5	Bouwen van bouwwerk (met afwijking van bestemmingsplan)	30.210	27.242		57.452	78.650	137%
T2-6	Afwijken van bestemmingsplan zonder bouwactiviteiten	2.223	2.005		4.228	4.425	105%
T2-8	Aanlegactiviteiten	3.591	3.238		6.829	6.300	92%
T2-10	Aanpassen van een rijksmonument/ provinciaal of gemeentelijk monument	2.166	1.953		4.119	3.800	92%
T2-13	Aanleggen of veranderen van een weg	1.140	1.028		2.168	1.200	55%
T2-14	Realiseren van een in-/uitrit	2.850	2.570		5.420	5.000	92%
T2-16	Kappen	10.260	9.252		19.512	18.000	92%
	Subtotaal titel 2	**874.176**	**459.619**	**-**	**1.333.795**	**1.518.465**	**114%**
T3-1	Horeca	28.408	27.320		55.728	8.711	16%
T3-2	Organiseren evenementen of markten	60.614	591		61.205	837	1%
T3-3	Teruggaaf en restitutie	-	-		-	-6.572	0%
T3-5	Huisvestingswet 2014	81	77		158	195	123%
T3-6	Overige	15.394	15.223		30.617	11.830	39%
	Subtotaal titel 3	**104.497**	**43.211**	**-**	**147.708**	**15.001**	**10%**
	Totaal	**2.072.790**	**1.171.615**	**-**	**3.244.405**	**2.664.760**	**82%**

Bedragen x € 1

Kwijtscheldingsbeleid gemeentelijke belastingen en heffingen

Voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing kunnen inwoners een beroep doen op de gemeentelijke kwijtscheldingsregeling.

Voor de afvalstoffenheffing in jaar 2021 voor een bedrag van € 776.000 kwijtschelding verleend (begroot € 763.750). Bij de rioolheffing is in het jaar 2021 voor een bedrag van € 413.000 kwijtschelding verleend (begroot € 407.000). Deze overschrijdingen zijn te verklaren doordat er door de coronacrisis meer kwijtscheldingsverzoeken zijn ingediend en dit heeft geleid tot een hoger bedrag aan kwijtscheldingen.

Gemeentelijke woonlasten

De gemeentelijke woonlasten zijn een graadmeter voor de mate van stijging of daling van de gemeentelijke lasten. Bij de berekening van de woonlasten worden de onroerende zaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing betrokken. Voor een goede vergelijking is in de onderstaande tabel een overzicht over meerdere jaren gemaakt.

Woonlasten in €	Eenpersoonshuishouden			Meerpersoonshuishouden		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
a. Onroerende zaakbelasting*	239,28	249,83	253,8	239,28	249,83	253,80
b. Afvalstoffenheffing	293,28	303,72	309,48	354,72	367,44	374,40
c. Rioolheffing	144,48	174,36	180	144,48	174,36	180,00
Totale woonlasten	**677,04**	**727,91**	**743,28**	**738,48**	**791,63**	**808,20**

*Cijfers OZB gebaseerd op WOZ-waarden van € 294.250 voor 2019, € 314.250 voor 2020 en € 336.250 voor 2021. Deze berekening geldt alleen voor eigenaren van woningen (OZB-tarief voor woningen in 2021 = 0,07548% van de WOZ-waarde).

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen maakt jaarlijks een 'Atlas van de lokale lasten'. Dit is een landelijk overzicht van de lokale lasten per gemeente. In de woonlasten zijn de rioolheffing, afvalstoffenheffing en de OZB meegenomen. Bij de OZB is door COELO uitgegaan van een gemiddelde landelijke WOZ-waarde. Deze wijkt af van de waarde die de gemeente gebruikt in de gemeentelijke woonlasten tabel (zie hierboven). Hierdoor zijn de gemeentelijke woonlasten in de tabellen niet aan elkaar gelijk.

Gemeentelijke woonlasten 2021	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden	Ranglijst COELO
Den Haag	€ 596,00	€ 664,00	23
Zoetermeer	€ 745,00	€ 792,00	131
Leidschendam-Voorburg	€ 728,00	€ 793,00	133
Zoeterwoude	€ 834,00	€ 845,00	206
Delft	€ 735,00	€ 867,00	242
Rijswijk	€ 792,00	€ 906,00	287
Lansingerland	€ 859,00	€ 920,00	303
Pijnacker-Nootdorp	€ 828,00	€ 926,00	311
Westland	€ 837,00	€ 955,00	328
Midden-Delfland	€ 972,00	€ 1.063,00	356
Voorschoten	€ 1.058,00	€ 1.125,00	366
Wassenaar	€ 1.081,00	€ 1.302,00	369

2.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen en haar taken te kunnen voortzetten. Het is immers van belang te kunnen beschikken over voldoende weerstandsvermogen, zowel in structurele als incidentele zin, om tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit direct ten koste gaat van het gemeentelijke beleid en de kwaliteit van de bedrijfsvoering.

In de paragrafen weerstandsvermogen van de begroting en de jaarrekening wordt inzicht gegeven in de omvang, de dekking en de beheersing van de risico's waarmee de gemeente kan worden geconfronteerd. Dit geeft aan hoe robuust de financiële positie is en gaat in op de vraag hoe financiële risico's opgevangen kunnen worden. Voor het beoordelen van deze robuustheid is inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de risico's die de gemeente loopt en de aanwezige weerstandscapaciteit voor de dekking van deze risico's.

Onder een risico wordt verstaan: een niet door de gemeente te beïnvloeden gebeurtenis, onvoorspelbaar en onafwendbaar indien deze zich voordoet, met veelal financiële of materiële gevolgen die niet specifiek af te dekken zijn of afgedekt zijn. Het kenmerk van een risico is dat het onafwendbaar is en dat er geen keuzemogelijkheden zijn. De gemeente kan zich soms indekken tegen risico's, bijvoorbeeld door verzekeringen af te sluiten. In het kader van het weerstandsvermogen gaat het dus om die resterende risico's, die niet in de exploitatie of op andere wijze zijn op te vangen.

Afhankelijk van de verhouding tussen risico's en weerstandscapaciteit, kan worden besloten de beschikbare middelen voor het opvangen van risico's te verhogen of te verlagen. Ook kunnen op basis van dit inzicht maatregelen worden genomen om risico's te beperken.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de financiële middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die zich onverwachts kunnen voordoen en die van substantiële aard zijn, te kunnen dekken. Dit kunnen zowel incidentele als structurele middelen zijn: de reserves, de (onbenutte) belastingcapaciteit en de post voor onvoorziene uitgaven. De samenstelling van de weerstandscapaciteit per 31 december 2021 en 31 december 2020 staat in onderstaande tabel.

Weerstandscapaciteit	Soort	31-12-2021	31-12-2020
a. Algemene reserve met bufferfunctie	Incidenteel	12.908	13.573
b. Algemene reserve vrij besteedbaar	Incidenteel	72.295	169.601
c. Ruimte op de begroting/onvoorzien	Structureel	100	100
Totaal		**85.303**	**183.275**

Bedragen x € 1.000

De algemene reserve met bufferfunctie is bestemd voor het opvangen van financiële gevolgen van calamiteiten en risico's. De algemene reserve vrij besteedbaar is ook onderdeel van de weerstandscapaciteit. De post voor onvoorziene uitgaven is bestemd voor de dekking van onvoorziene, onontkoombare en onuitstelbare exploitatielasten.

De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 7 maart 2017 besloten de reserve met bufferfunctie te normeren op een bandbreedte van 1,0 tot 1,4 maal de hoogte van het berekende financiële risicoprofiel. Een verhoging van de reserve met bufferfunctie komt ten laste van de algemene reserve vrij besteedbaar. Wanneer de hoogte van de reserve de bandbreedte overschrijdt komt het surplus ten

gunste van de algemene reserve vrij besteedbaar. Het effectueren hiervan gebeurt bij het opstellen van de jaarstukken.

De algemene reserve met bufferfunctie is met € 665.200 verlaagt ten gunsten van de algemene reserve vrij besteedbaar om te voldoen aan de maximale bandbreedte van 1,4 maal de hoogte van het berekende financiële risicoprofiel. Deze verlaging hangt samen met de wijziging van het risicoprofiel van een aantal risico's. In de paragraaf Risico-inventarisatie en -kwantificering wordt dit nader toegelicht.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de ongedekte financiële risico's en de financiële weerstandscapaciteit om deze risico's op te kunnen opvangen. Het gaat om de mate waarin de gemeente in staat is financiële middelen vrij te maken en maatregelen te nemen om incidentele en structurele financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid en de gemeentelijke dienstverlening. Naarmate risico's beter kunnen worden afgedekt en opgevangen, is sprake van een groter weerstandsvermogen. Om een waardeoordeel te kunnen geven over het weerstandsvermogen is het noodzakelijk dat het wordt afgezet tegen een norm.

Een algemeen gehanteerde norm bij gemeenten is een waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de Universiteit van Utrecht (zie de tabel).

Ratio waardering weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In onderstaande tabel wordt in de vorm van een ratio een oordeel gegeven over het weerstandsvermogen. Deze ratio wordt berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit te delen door het risicoprofiel.

De ratio's over de jaren 2020 en 2021 zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

Ratio	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021
1. Risicoprofiel	11.359	10.711	9.220
2. Weerstandscapaciteit	183.275	172.663	85.303
3. Ratio (verhouding tussen 1 en 2)	16,1	16,1	9,3
4. Ruimte (verschil tussen 1 en 2)	171.916	161.952	76.083

Bedragen x € 1.000

Uit voorgaande tabel blijkt dat het weerstandsvermogen gemeten aan de algemene norm van de NAR, uitstekend is. De totale weerstandscapaciteit is in 2021 9,3 maal zo groot als het risicoprofiel. Ten opzichte van de realisatie 2020 is de ratio fors afgenomen van 16,1 naar 9,3. Dit is het gevolg van het vormen van diverse bestemmingsreserves voor een bedrag € 97 miljoen uit verkoopopbrengst van de Eneco aandelen.

Risicobeheersing

Binnen de organisatie worden risico's van processen regelmatig geïnventariseerd en daar waar noodzakelijk worden beheersmaatregelen getroffen. Ook voor wat betreft projectbeheersing wordt met risicoanalyses gewerkt. Ook in dit kader worden de belangrijkste risico's door het nemen van adequate maatregelen beperkt. Risico's belemmeren het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen. Het is daarom van belang om de risico's in beeld te hebben en zo goed mogelijk te bepalen. Voor een stabiel financieel beleid wordt een deel van het eigen vermogen (reserves) gereserveerd om financiële risico's op te vangen.

Bij het bepalen van het risicoprofiel wordt een analyse uitgevoerd of de risico's volledig en actueel zijn. In onderstaande tabel treft u een overzicht van alle geïdentificeerde risico's die relevant zijn voor onze gemeente. De maximale omvang betreft een schatting van de financiële gevolgen van een risico's wanneer deze zich voordoet. Het risicoprofiel per risico wordt bepaald op basis van de gemiddelde omvang en de kans dat een risico zich voordoet.

Risico-inventarisatie en -kwantificering

In onderstaande tabel zijn de risico's gekwantificeerd, waarbij door een inschatting van de kans dat de gebeurtenis zou kunnen optreden het risicoprofiel ontstaat. Overigens kunnen de opgenomen bedragen suggereren dat de risico's zich in die mate gaan voordoen. Er is echter sprake van inschattingen en de uitkomsten van een kansberekening. De werkelijke uitkomsten wijken hier hoogstwaarschijnlijk in alle gevallen van af.

Omschrijving	Maximale omvang	Kans (in procent)	Gemiddelde omvang	Risicoprofiel
Gemeenschappelijke regelingen				
Gemeenschappelijke regeling	1.500	10	750	75
Gemeentefonds				
Uitkeringen Gemeentefonds	3.300	70	1.650	1.155
Grondexploitaties				
Grondexploitatie	3.196	Risk-mapping	3.196	3.196
Open-einde regelingen				
Wmo	2.400	70	1.200	840
Jeugdhulp	2.000	30	1.000	300
Specifieke uitkeringen	3.000	30	1.500	450
Overige				
Garantiestellingen	21.800	10	10.900	1.090
Bodemsaneringen	3.000	30	1.500	450
Dividend	500	30	250	75
Verkoop aandelen Eneco	10.000	10	5.000	500
WW-uitkeringen	500	30	250	75
Bouwleges	1.800	70	900	630
Btw-sportvrijstelling	150	70	75	52
Rente	820	10	410	41
Stikstofproblematiek		PM	0	
Corona	1.000	10	500	50
Continuïteit JHA Schakenbosch	690	70	345	241
Gevolgen oorlog Oekraïne		PM		
Totaal				**9.220**

Bedragen x € 1.000

Hieronder worden de risico's toegelicht.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR.

Beheersmaatregelen

De Wet Gemeenschappelijke regelingen schrijft voor dat de meerjarenraming, de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling moeten voldoen aan krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels. De raad wordt jaarlijks in de gelegenheid gesteld om een zienswijze naar voren te brengen over de ontwerpbegrotingen van de gemeenschappelijke regelingen.

Toelichting

Gemeenschappelijke regelingen zijn verbonden partijen waar de gemeente Leidschendam-Voorburg een financieel en bestuurlijk belang in heeft. Verbonden partijen voeren meestal gemeentelijke taken uit en leveren een bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen. Een financieel belang houdt in dat de gemeente geld ter beschikking stelt aan de verbonden partij. De gemeente loopt een financieel risico bij tekorten van gemeenschappelijke regelingen. Via het bestuur van de gemeenschappelijke regeling kan de gemeente aandacht vragen voor financiële tekorten en hierop sturen.

Gemeentefonds

Uitkeringen Gemeentefonds

De gemeente loopt het risico dat de inkomsten uit het Gemeentefonds door externe ontwikkelingen fors tegenvallen. De inkomsten kunnen tegenvallen door:
1. Negatieve herverdeeleffecten bij wijziging van het verdeelmodel
2. Ontwikkeling accress gemeentefonds
3. Een lagere onderbesteding of overbesteding van het btw-compensatiefonds met als gevolg een lagere algemene uitkering uit het Gemeentefonds

Beheersmaatregelen

De beheersmaatregelen beperken zich tot het voortdurend volgen van de ontwikkelingen van het Gemeentefonds en het actualiseren van de ramingen aan de laatste ontwikkelingen en maatstaven. Daarnaast neemt de gemeente deel aan de overleggen die de VNG organiseert met betrekking tot de wijzigingen in het verdeelmodel.

Toelichting

Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie is voornemens om met ingang van 1 januari 2023 het nieuwe verdeelmodel in werking te laten treden.
Echter de VNG adviseert na raadpleging van haar leden om, voordat er sprake kan zijn van invoering van het model, volledig recht te doen aan de aanbevelingen in het ROB-advies, inclusief het ingroeipad. De eerdere reactie van het ministerie gaat hierin nog niet ver genoeg. Op basis van het advies van de ROB kan immers worden vastgesteld dat het nieuwe model nog niet aan alle eisen uit het beoordelingskader voldoet. Met name op het punt van uitlegbaarheid en kostenoriëntatie in het sociaal domein (naar de toekomst toe) zijn grote twijfels die voor invoering weggenomen zouden moeten worden. Het nieuwe verdeelmodel dan ook pas worden ingevoerd als dit verdeelmodel in lijn met de aanbevelingen van het ROB-advies is aangepast en wanneer ‘de koek’ is vergroot.
Het is hiermee nog steeds onzeker op welk moment het nieuwe verdeelmodel in werking treedt en wat de effecten voor de gemeente Leidschendam-Voorburg zijn.

Het maximale nadeel dat een gemeente in het eerste jaar kan lopen bedraagt € 15 per inwoner. Er bestaat het risico, dat de gemeente haar lasten niet tijdig kan ombuigen om dit in het eerste jaar op te vangen. In dat geval moet de gemeente dit tekort eenmalig opvangen. Op basis van het aantal inwoners is dit maximale risico in 2023 € 1,1 miljoen. Uit de laatste doorrekeningen blijkt een nadeel variërend van € 12 tot € 24 per inwoner. Het maximale risico is op basis van deze indicaties € 1,8 miljoen. De kanspercentage wordt verhoogd naar 70% omdat het een stuk waarschijnlijker is geworden dat invoering zal plaatsvinden en Leidschendam-Voorburg hierbij een nadeel-gemeente zal zijn.

Nederland is tot nu toe goed door de coronacrisis heen gekomen. Echter de kans dat het Rijk de komende jaren zal (moeten) bezuinigen blijft aanwezig. De inflatieontwikkelingen en de opstelling van Rusland kunnen economisch flinke impact hebben.
Het gemeentefonds omvat voor Leidschendam-Voorburg ongeveer € 120 miljoen per jaar. Ondanks de voorzichtige raming van de groei (accres) daarvan blijft de kans reëel dat de groei toch lager wordt. Een 1% lagere groei betekent een lagere uitkering gemeentefonds van circa € 1,2 miljoen. Gezien de grote economische onzekerheden schatten we de kans hoog in.

Tot nog toe was er in alle jaren sprake van een onderbesteding van het BTW compensatiefonds. De niet bestede middelen werden dan achteraf verdeeld over de gemeenten via de algemene uitkering. In de begroting is daarom een inschatting gemaakt van de inkomsten die de gemeente ontvangt uit onderbesteding. De afgelopen jaren is er landelijk door de gemeenten een steeds groter beroep gedaan op het btw-compensatiefonds. Het risico bestaat dat er niet langer sprake zal zijn van een onderbesteding en de gemeente de geraamde inkomsten van € 330.000 per jaar (deels) niet zal ontvangen. Dit risico wordt gemiddeld ingeschat.

Grondexploitaties
Grondexploitatie
Er is een risico dat het huidige verwachte programma (type woningen) niet aansluit op de vraag van de markt, wat leidt tot vertragingen.

Beheersmaatregelen

Het risico wordt gemitigeerd door adequaat marktonderzoek, goede gebiedspromotie en aandacht voor de woonomgeving. Daarnaast vindt er heldere communicatie plaats over kwaliteit in relatie tot budgetten.

Toelichting

Het risicoprofiel is berekend door middel van de Risk Mapping methode. Het risicoprofiel is bepaald met een waarschijnlijkheid van 80%. Dat wil zeggen dat op basis van de uitgevoerde risicoanalyse, een risicobuffer ter grootte van het berekende risicoprofiel met een waarschijnlijkheid van 80% toereikend is om de financiële risico's van de grondexploitatie op te vangen. Vertrouwelijke informatie over de risico's worden toegelicht in het MPG.

Open-einde regelingen

Wmo

De Wmo is een open-einde regeling en kent daardoor geen bestedingsplafond. Hierdoor moet de gemeente ondersteuning blijven leveren aan haar inwoners, ook als het budget niet toereikend is. De invoering van een vast tarief voor de eigen bijdragen aan Wmo-voorzieningen per 1 januari 2020 heeft het risico op budgetoverschrijdingen als gevolg van het open-einde karakter van de Wmo verder vergroot, doordat gebruik van Wmo-voorzieningen goedkoper en dus laagdrempeliger is geworden.
Daarnaast bestaat het risico dat de gemeente in de toekomst hogere tarieven moet betalen aan zorgaanbieders voor de uitvoering van huishoudelijke ondersteuning. In 2018 zijn er landelijke (Cao) afspraken gemaakt over loonschalen voor medewerkers die werkzaam zijn in de Huishoudelijke Ondersteuning. Onze gemeente heeft een contract voor onbepaalde tijd van vóór juni 2017. Hierdoor is de gemeente Leidschendam-Voorburg wettelijk niet verplicht de huidige prijzen aan te passen aan deze loonschaal. Door de tarieven voor huishoudelijke ondersteuning jaarlijks te indexeren, compenseert de gemeente de aanbieders voor kostenstijgingen in de bedrijfsvoering. Door resultaatgerichte indicaties is er geen direct verband tussen de loonschalen en onze tarieven. De verstrekkingen van voorzieningen is gebaseerd op de Wmo en de gemeentelijke verordening voor maatschappelijke ondersteuning.

Beheersmaatregelen

De gemeentelijke consulenten bepalen aan de hand van onderzoeken of voorzieningen noodzakelijk zijn. Bij het toekennen van voorzieningen wordt vooral gekeken naar wat de inwoners nog zelf kunnen. Door dit maatwerk worden de kosten beperkt. De vraag naar zorg uit de Wmo wordt verder voortdurend gemonitord en de budgetten worden periodiek bijgesteld aan de hand van actuele prognoses.
Met aanbieders van huishoudelijke ondersteuning wordt periodiek gesproken door contractmanagement, onder meer over de huidige tarieven.

Toelichting

De omvang van het risico op overschrijding van het Wmo-budget als gevolg van het open-einde karakter wordt geschat op circa 20% van het Wmo-budget. Dit risico blijft bestaan zolang de Wmo een open-einde regeling is. De afgelopen jaren is er vaak een tekort geweest op de Wmo-budgetten, onder andere vanwege de aanzuigende werking van het vaste tarief voor eigen bijdragen en wachtlijsten in de GGZ-zorg. Ook is nog niet in te schatten welk effect er kan ontstaan op Wmo-aanvragen in de nasleep van de coronacrisis, bijvoorbeeld in de vorm van uitgestelde hulpvragen. Derhalve wordt de kans op het ontstaan van tekorten op de Wmo-budgetten als hoog ingeschat.

Jeugdhulp

Jaarlijks wordt de begroting van de jeugdzorg uitgaven geactualiseerd aan de laatste trendmatige ontwikkeling. Het risico bestaat dat deze ontwikkeling van de jeugd zorguitgaven te laag is ingeschat.

Beheersmaatregelen

Regionaal en lokaal zijn beheersmaatregelen getroffen om de groei van de jeugdzorg uitgaven te reduceren. Daarnaast wordt op lokaal niveau de zorgvraag kritisch beoordeeld en vindt meer sturing op de aanbieders plaats. Diverse beheersmaatregelen, die ook in de landelijke hervormingsagenda zijn opgenomen, zijn deels ook ingezet binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg. Voorbeelden hiervan zijn: maximale bestedingsruimte, richtinggevend kader, sturing op de Wet Langdurige Zorg (WLZ), Praktijkondersteuners Huisarts (POH) en aansluiting onderwijs-jeugdhulp.

Toelichting

De jeugdhulpuitgaven zijn sinds de decentralisatie in 2015 jaarlijks fors gestegen. De kostenstijging wordt veroorzaakt door een sterke stijging van de gemiddelde zorgkosten per jeugdige en in mindere mate veroorzaakt door een stijging van het aantal jeugdigen in zorg.

Het is niet te voorspellen of de groei van de jeugdhulpuitgaven doorzet. Groei van de jeugdhulpuitgaven blijft een risico. Als de zorgvraag hoger is dan geraamd, is de gemeente wettelijk verplicht deze te leveren. Het is nog onduidelijk in welke mate de coronacrisis van invloed is op de instroom van jeugdigen in de jeugdhulp. Met ingang van 2022 wordt het nieuwe woonplaatsbeginsel ingevoerd. In 2022 zal blijken of de daling van de uitgaven gelijk zal zijn aan de daling van het budget dat de gemeente van het rijk voor jeugdzorg ontvangt. De maximale omvang van het risico wordt geschat op 10% van de begrote zorguitgaven: € 2 miljoen. De kans dat dit risico zich in volle omvang voordoet wordt geschat op 30%.

<u>Specifieke uitkeringen</u>

Bij een specifieke uitkering bestaat het risico dat de definitief toegekende subsidie lager uitpakt dan de voorlopige subsidie en of dat de werkelijke gemaakte kosten de begrote lasten overschrijden vanwege het open einde karakter van de regeling.

Beheersmaatregelen

De ontwikkelingen op de diverse regelingen wordt voortdurend gemonitord vanuit beleid en de periodieke budgetbewaking in het kader van de P&C-cyclus. Indien nodig wordt via de tussentijdse rapportages de gemeenteraad verzocht de begroting aan te passen.

Toelichting

De gemeente ontvangt voor de uitvoering van een aantal specifieke taken specifieke uitkeringen van de Rijksoverheid of mede overheden. Veel van deze specifieke uitkeringen kennen een min of meer structureel karakter, zoals:

- Onderwijsachterstandenbeleid;
- Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatie wet (BUIG) en Vangnetuitkering;
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)
- Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten.

Hoewel de subsidievoorwaarden en verantwoordingsvereisten van bovengenoemde specifieke uitkeringen en subsidies doorgaans over de jaren gelijk zijn gebleven, kan de subsidieverstrekker deze eenzijdig wijzigen. Dit kan financiële gevolgen hebben wanneer het subsidiebedrag of het eigen risicopercentage wordt aangepast (BUIG) of door onvoorziene aanscherping van de verantwoordingseisen bepaalde activiteiten niet langer subsidiabel blijken (OAB, BBZ en RMC). De financiële omvang van het risico is bepaald op circa 10% van de definitieve beschikkingen 2021. De kans dat dit risico optreedt wordt als gemiddeld ingeschat, namelijk 30%.

Overige

<u>Garantiestellingen</u>

Het financiële risico dat de gemeente loopt als een garantienemer niet aan zijn of haar betalingsverplichtingen kan voldoen en de geldverstrekker een beroep doet op de door de gemeente afgegeven garantie.

Beheersmaatregelen

Bij de afgifte van garanties door de gemeente wordt er gekeken naar de kredietwaardigheid van de partijen. Daarnaast wordt jaarlijks bijgehouden of de garantienemer zijn leningen aflost en welk deel van de garantie dan nog open staat. Met het vaststellen van het Treasury statuut in de Raadsvergadering in januari 2020 is besloten tot een verruiming van het gemeentelijk garantiebeleid. Dat heeft geleid tot afgeven van één nieuwe garantie in 2020 aan een sportvereniging. Een actiever garantiebeleid vergt ook een actievere sturing op de risico's van afgegeven garanties.

Toelichting

De hoogte van de verstrekte garanties blijft ook in 2021 onder het plafond zoals dit in het Treasury statuut is bepaald. Tot op heden zijn er geen signalen binnengekomen dat partijen niet aan hun betalingsverplichtingen konden voldoen en is er nooit door geldverstrekkers aanspraak gemaakt op eerder afgegeven garanties. De kans dat het risico zich voordoet wordt om die reden als laag ingeschat, namelijk maximaal 10%. De financiële impact kan wel heel groot zijn. De maximale omvang van alle nog openstaande bankgaranties aan instellingen en particulieren bedraagt ultimo 2021 € 21,8 miljoen.

<u>Bodemsaneringen</u>

In het kader van de Omgevingswet worden de bodemtaken in 2022 van provincie naar de gemeente overgedragen. De gemeente is dan ook verantwoordelijk voor de bodem wanneer de verontreiniging groter is dan 25 m3. De financiële gevolgen die uit een verontreiniging voortvloeit komt daarmee voor rekening van de gemeente. Aangezien onduidelijk is of het Rijk voor de extra bodemtaken een bijdrage gaat verstrekken ligt hier een risico voor de gemeente.

Beheersmaatregelen

Om eventuele risico's te mitigeren worden bodemonderzoeken uitgevoerd bij aankoop van gronden door de gemeente. Eventuele financiële effecten worden meegenomen in de bepaling van de grondprijs. Om risico's en onzekerheden inzake de ondergrond (bodem) te verkleinen worden de komende jaren diverse kaarten gemaakt om voor iedereen (intern en extern) inzichtelijk te maken wat de kansen inzake de bodem zijn. Niet alleen bodemverontreiniging is van belang maar ook WKO (Warmte Koude Opslag), geothermische omstandigheden, draagkracht van de bodem, bodemdaling/verzakkingen, archeologie, enzovoort.

Toelichting

Er bestaat een reëel risico dat als gemeenten de bodemtaken adequaat willen gaan uitvoeren (overeenkomstig de wettelijke regels) er onvoldoende externe middelen beschikbaar zijn. Dit kan tot gevolg hebben dat zonder extra gemeentelijke middelen bepaalde taken niet of met een lagere kwaliteit worden uitgevoerd, of dat er minder controles door de ODH uitgevoerd kunnen worden. In juli 2021 wordt een aanvullend bodemonderzoek naar lood uitgevoerd op 2 volkstuincomplexen. Als blijkt dat het gehalte aan lood boven de norm van het RIVM ligt, zullen sanerende maatregelen noodzakelijk zijn. Het financiële risico betreft met name een volkstuincomplex waar de gemeente eigenaar van is. Ook nieuwe stoffen kunnen de bodem negatief belasten en zijn in de toekomst voor de gemeente kostenverhogend. Het rijk en het RIVM onderzoeken om welke stoffen het gaat en wie de onderzoekskosten moet betalen. De provincie Zuid-Holland heeft geïnventariseerd wat de jaarlijkse kosten zijn voor de nazorg-locatie aan de Nieuwstraat voor de periode 2021 t/m 2031. Aangenomen wordt dat de provincie en of rijk de nazorgkosten voor de komende 10 jaar vergoeden. De gemeentelijke bijdrage wordt hiervoor minimaal geacht.

Dividend
Jaarlijks ontvangen de aandeelhouders van de BNG bank over de gemaakte winst een dividenduitkering. De resultaten van de BNG bank zijn onderhevig aan exogene factoren. Dit kan er toe leiden dat resultaten en de daarmee samenhangende dividenduitkeringen tegenvallen.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus worden de ontwikkelingen op dit risico nauwlettend gemonitord en wordt de begroting indien nodig bijgesteld.

Toelichting

De kans bestaat dat in enig jaar het dividend tegenvalt door tegenvallende resultaten van de betreffende onderneming.

Verkoop aandelen Eneco
In 2002 heeft Eneco de aandelen in Remu N.V. gekocht van N.V. Remu Houdstermaatschappij en Stichting Beheer Belangen GCN ("Remu c.s."). Remu c.s. pretendeert op grond van de overeenkomst van 18 december 2002 recht te hebben op een privatiseringsvergoeding. De vordering bij de rechtbank bedroeg ongeveer € 265 miljoen. Eneco heeft bij de rechtbank en in hoger beroep succesvol betwist dat Remu c.s. recht zou hebben op de privatiseringsvergoeding, omdat de voorwaarden waaronder deze vergoeding verschuldigd zou worden niet zijn voldaan. In dit verband bepaalde de overeenkomst onder meer dat het recht op de privatiseringsvergoeding per 31 december 2010 vervalt. De rechtbank en het hof hebben de vorderingen van Remu c.s. integraal afgewezen. Inmiddels heeft de advocaat van Remu c.s. een cassatieverzoek ingediend. Deze procedure loopt nog steeds.

Beheersmaatregelen

De gemeente laat zich over de claim informeren door Eneco en heeft zelf geen invloed op het verloop van de rechtszaak. De ontwikkelingen hieromtrent worden nauwlettend in de gaten gehouden door de gemeente.

Toelichting

De claim op (de aandeelhouders) van Eneco bedraagt circa € 300 miljoen. Indien de claim wordt gehonoreerd, dient de gemeente circa € 10 miljoen bij te dragen. De kans hierop wordt echter als zeer klein ingeschat, doordat de claim in eerste en tweede aanleg afgewezen is door de rechter.

WW-uitkeringen
Overheidswerkgevers zijn eigenrisicodrager voor WW-uitkeringen aan voormalige werknemers. Dit betekent dat de overheidswerkgever geen premies behoeft te betalen voor de WW, echter wel moet zorgen voor de re-integratie van de werkloze ambtenaren en de WW-uitkeringen. De duur van de uitkeringen is maximaal drie jaar.

Beheersmaatregelen

De focus ligt op de zorgvuldige beëindiging van de arbeidsovereenkomst door o.a. het aangaan van vaststellingsovereenkomsten met beperking van risico’s rondom WW-aanspraken. Ook is er standaard verplichte begeleiding Van-Werk-Naar-Werk door een gecontracteerd extern bureau om aanspraak op WW te voorkomen of de duur te beperken.

Toelichting

Er zijn momenteel geen nieuwe ontwikkelingen op dit risico.

Bouwleges

De inkomsten van de bouwleges worden jaarlijks geraamd op basis van de bouwaanvragen die dan bekend zijn en worden verwacht. Aanvragen worden in de praktijk regelmatig uitgesteld of gaan soms niet door. Ook worden nieuwe aanvragen ingediend waarmee geen rekening is gehouden. Dit maakt de inkomsten voor de bouwleges onvoorspelbaar, waardoor een fasering bij grote bouwaanvragen een significant effect heeft op de begroting.

Beheersmaatregelen

Periodiek wordt een inschatting gemaakt van de te verwachten bouwaanvragen (projecten). In de tussentijdse rapportages worden mutaties naar aanleiding van deze analyses verwerkt.

Toelichting

De maximale omvang van het risico is gebaseerd op basis van het begrote bedrag aan inkomsten.

Btw-sportvrijstelling

Sinds 2019 is het voor gemeenten niet meer mogelijk om de btw op onderhoudskosten en investeringen van niet-commerciële sportaccommodaties af te trekken. Deze btw-schade wordt gecompenseerd doordat het rijk een zogenaamde SPUK-uitkering Sport aan gemeenten verstrekt. Het rijk heeft voor deze SPUK-uitkering een landelijk plafond ingesteld. Het blijkt dat de hoogte van de SPUK-aanvragen van alle gemeenten dit landelijke plafond overstijgt, waardoor het risico bestaat op een lagere SPUK-uitkering dan de totale btw-schade. Het rijk heeft al een bedrag toegevoegd aan het oorspronkelijk beschikbare SPUK-budget, echter is nog onduidelijk hoe het rijk uiteindelijk met de totale overschrijding om zal gaan. Het geschatte risico is bepaald op de nu bekende cijfers en informatie.

Beheersmaatregelen

Het gaat hierbij om de invoering van landelijke wetgeving. Eventuele fluctuaties worden gemonitord gedurende periodieke budget overleggen en bijgesteld in de begroting.

Toelichting

Conform verwachting heeft het aantal SPUK-aanvragen Sport van alle gemeenten het landelijke plafond overstegen. Als gevolg hiervan heeft de gemeente 77% van het aangevraagde bedrag ontvangen in 2021. Het risico blijft daardoor gehandhaafd in 2022.

Rente

Het renterisico betreft het risico dat de gemeente loopt bij onvoorzien hoge rentestijgingen bij (nieuw) aan te trekken geldleningen.

Beheersmaatregelen

Sinds 2020 is automatische saldoregulatie bij de BNG geactiveerd. Tekorten aan liquiditeiten op de rekening courant worden hierdoor dagelijks aangevuld vanuit de gemeentelijke schatkistrekening. Op de schatkistrekening staan de overtollige liquide middelen uit de verkoop van Eneco gestald. De aflossingen op de bestaande leningen zijn en worden op die wijze geherfinancierd. Hierdoor is er momenteel nauwelijks een renterisico. Bij het aantrekken van toekomstige leningen (vanaf 2023) wordt meer gebruik gemaakt van lineaire leningen. Bij lineaire leningen vinden aflossingen namelijk meer gespreid over de tijd plaatsvinden en neemt ook het renterisico bij herfinanciering af.

Toelichting

Door de verbeterde liquiditeitspositie, als gevolg van de verkoop van Eneco, is de verwachting dat er in 2022 een beperkt aantal nieuwe geldleningen worden aangetrokken. Leningen die in 2022 worden afgelost kunnen nog gedeeltelijk met eigen financieringsmiddelen worden geherfinancierd. Hierdoor daalt de portefeuille langlopende geldleningen. Mogelijk neemt de leningenportefeuille vanaf 2023 weer toenemen. Ten tijde van het samenstellen van de begroting 2022 waren de rentetarieven op de kapitaalmarkt laag. Indien de huidige leningenportefeuille van € 82,1 mln. geherfinancierd moet worden tegen een rente die 1% hoger uitvalt dan is het effect € 820.000. De kans dat de marktrente op korte termijn fors stijgt is gelet op de huidige economische vooruitzichten zeer onwaarschijnlijk. Door de coronacrisis lopen de staatsschulden van de EU-landen op. De Europese Centrale Bank zal om bij te dragen aan economisch herstel de rentetarieven laag houden.

Stikstofproblematiek

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) vormde de basis om toestemming te verlenen voor bouwplannen en andere ruimtelijke ontwikkelingen die zorgen voor het neerslaan van stikstof in beschermde natuurgebieden. Het PAS bood op voorhand ruimte voor nieuwe ontwikkelingen door vooruit te lopen op de verwachte positieve effecten van toekomstige maatregelen, die de nadelige gevolgen van het neerslaan van stikstof in natuurgebieden zouden moeten verminderen. De Raad van State heeft dit programma echter geblokkeerd. Het PAS als basis voor het verlenen van toestemming voor stikstof veroorzakende activiteiten is daarmee voorlopig weggevallen.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus worden de ontwikkelingen op dit risico nauwlettend in de gaten gehouden en wordt de begroting indien nodig bijgesteld.

Toelichting

Vooralsnog lijken de ontwikkelingen op het gebied van stikstofdepositie in Leidschendam-Voorburg niet daadwerkelijk tot vertraging van relevante omvang bij bouwprojecten te hebben geleid. Het Rijk heeft eind 2019 de AERIUS-rekentool, die wordt gebruikt voor het doorrekenen van de stikstofdepositie als gevolg van bouw- en overige plannen, aangepast om de gevolgen van de PAS-uitspraken van de Raad van State in de gehanteerde rekenmethodiek te verwerken. Eind 2020 is de rekentool verder aangescherpt.
Inmiddels is een flink aantal in Leidschendam-Voorburg concreet lopende bouwplannen met deze beide nieuwe AERIUS-versies doorgerekend. In geen enkel geval, ook niet na de aanscherping van de rekenmethodiek, leidde een plan tot een zo grote toename van de stikstofdepositie in beschermde natuurgebieden, dat het plan niet kon doorgaan of ingrijpend moest worden aangepast. Voor zover sprake is van vertragingen bij bouwprojecten, kan worden gesteld dat daarbij andere oorzaken spelen dan de stikstofsituatie.
Het Rijk werkt verder aan nieuwe wet- en regelgeving met betrekking tot stikstofdepositie. De verwachting was dat deze medio 2021 in werking zou treden. Echter, door het aftreden van het kabinet en de langdurige kabinetsformatie na de verkiezingen van maart 2021 is onzeker wanneer deze wetgeving wordt ingevoerd. Op voorhand is niet de verwachting dat als gevolg daarvan het risico op vertraging van bouwprojecten in Leidschendam-Voorburg groter wordt.

Corona

De coronacrisis brengt nadelige maatschappelijke gevolgen met zich mee. Veel maatschappelijke instellingen, kwetsbare inwoners en ondernemers ontvangen ondersteuning vanuit de tijdelijke middelen die de overheid beschikbaar heeft gesteld. Onduidelijk is wat het maatschappelijk effect zal zijn als deze tijdelijke steun wegvalt. Het risico bestaat dat als deze tijdelijke steun wegvalt er een groter beroep op de lokale overheden wordt gedaan.

Beheersmaatregelen

De gemeenteraad heeft twee bestemmingsreserves beschikbaar gesteld, één om de maatregelen te dekken die nodig zijn in het bestrijden van de acute coronacrisis en één voor het herstel en de doorontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning na de coronacrisis. Met het vaststellen van de bestedingsplannen van deze bestemmingsreserves heeft de gemeenteraad een besluit genomen over de invulling van deze reserves. De bestedingen en ontwikkelingen worden periodiek gerapporteerd aan de gemeenteraad.

Toelichting

Om zo goed mogelijk uit de coronacrisis te komen, heeft de gemeenteraad een reserve herstelbeleid beschikbaar gesteld. In 2022 wordt deze reserve ingezet voor de doelgroepen die door de coronacrisis geraakt zijn. Deze inzet moet leiden tot een maatschappelijke situatie die minimaal gelijk is aan die van voor de coronacrisis. Het risico bestaat dat de omvang van de bestemmingsreserve te laag blijkt om dit te realiseren.

Continuïteit JHA Schakenbosch

De instroom in jeugdzorg plus is fors terug gelopen. De oorzaak van de achterblijvende instroom is onzeker. Mogelijke oorzaken zijn corona, effect van beleid of grote instroom in de justitiële jeugdinrichtingen. Er is hard gewerkt aan alternatieve kleinschalige woonvoorzieningen en ambulant jeugdhulpaanbod. Door achterblijvende instroom komt de exploitatie van de jeugdzorgplus instellingen onder druk te staan waardoor een herijking van het oorspronkelijke plan voor de doorontwikkeling van jeugdhulp plus noodzakelijk is. Dit wordt in regionaal verband opgepakt.

Beheersmaatregelen

Afhankelijk van de financiële situatie zal een herstelplan worden uitgewerkt. Met dit herstelplan wordt inzichtelijk wat er nodig is om de continuïteit van zorg te kunnen waarborgen en kunnen hier door zowel Schakenbosch als gemeenten stappen op worden ondernomen. Het Servicebureau H10 voert de regie op het vervolgproces. Het Servicebureau werkt momenteel samen met gemeenten en Schakenbosch aan een probleemanalyse.

Toelichting

Er is bij Schakenbosch sprake van een acute liquiditeitsproblematiek als gevolg van een versnelde teruggang (30%) van de instroom van cliënten. Er is door de Jeugdautoriteit (JA) een advies uitgebracht over de financiële positie van deze jeugdzorgplus-aanbieder. De JA beoordeelt de situatie als zeer kritiek en oordeelt dat het draaiboek continuïteit jeugdhulp op deze situatie van toepassing is. Het draaiboek continuïteit jeugdhulp is onderdeel van het van de zomer getekende convenant ‘bevorderen continuïteit jeugdhulp’ en treedt in werking wanneer er zorgen zijn over de continuïteit van zorg. In dit draaiboek worden de rollen van gemeenten, aanbieder en de Jeugdautoriteit uitgewerkt per trede. Gezien de ontwikkelingen 2021 bij Schakenbosch, het feit dat er op dit moment nog altijd sprake is van een ernstige onderbezetting in de jeugdzorgplus en de afbouw van plaatsen die voor 2023 dient te zijn gerealiseerd, heeft de Jeugdautoriteit zorgen over de continuïteit van de dienstverlening door Schakenbosch en adviseert zij de (accounthoudende) gemeenten en Schakenbosch samen over te gaan tot uitvoering van het draaiboek.

Gevolgen oorlog Oekraïne

Het conflict tussen Rusland en de Oekraïne kan ook gevolgen hebben voor Nederlandse gemeenten waarvan het nog onbekend is of het rijk voldoende compenseert. Dat kan gaan om opvang van vluchtelingen door gemeenten en particulieren, ondersteuning van Oekraïners en Russen die momenteel in Nederland verblijven, extra risico's voor digitale veiligheid en financiële gevolgen van economische sancties.

Beheersmaatregelen

Opvang en ondersteuning
De gemeente heeft een crisisteam samengesteld. Hier komen alle vragen en uitdagingen rondom onder andere de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne samen om verder te worden uitgewerkt in concrete hulp waar nodig. De eerste focus van dit crisisteam ligt op het humanitaire aspect: ons steentje bijdragen in het opvangen van de vluchtelingenstroom. Daarbij worden ook de kosten gemonitord en geregistreerd. Met het rijk wordt (in VNG-verband) overlegd over tegemoetkoming in de gemaakte kosten.

Digitale veiligheid
De oorlog in Oekraïne geeft aanleiding om de Nederlandse veiligheidsbelangen scherp in de gaten te blijven houden. Het conflict kan verschillende effecten op ons land hebben, bijvoorbeeld op het gebied van cybersecurity of energiezekerheid. De afgelopen jaren zijn er landelijk voorbereidingen getroffen over hoe met zulke gevolgen om te gaan. De betrokken ministeries beschouwen continu de situatie op hun vakgebied, waarbij de NCTV partijen samenbrengt en verbindt. Er is contact met veiligheidsregio's en vitale sectoren. Mocht het nodig zijn, dan kan het kabinet de nationale crisisstructuur activeren.

Toelichting

Opvang en ondersteuning
Het conflict tussen Rusland en Oekraine heeft primair effect op de mensen in de Oekraine. De vluchtelingenstroom die als gevolg van dit conflict op gang is gekomen, heeft ook gevolgen voor onze gemeente. Opvang en ondersteuning van de vluchtelingen zal zeer waarschijnlijk hoge kosten met zich meebrengen. Door de snelheid waarmee de crisis zich ontwikkelt, is het nog onzeker hoe en in welke mate het rijk hierin compensatie aanbiedt.

Digitale veiligheid
De rijksoverheid houdt er rekening mee dat het conflict in Oekraïne op verschillende manieren de nationale veiligheid van Nederland kan raken. Hierbij valt te denken aan cyberaanvallen, die vitale delen van bestuur, infrastructuur, economie of samenleving kunnen raken. Meer concreet kan het dan gaan om communicatiesystemen en energie-infrastructuur, maar ook om ziekenhuizen of betalingsverkeer. Ook buiten de kaders van nationale veiligheid wordt er gekeken hoe het conflict impact in de samenleving kan hebben, denk hierbij aan thema's als migratie of gevolgen voor ondernemers.

Kengetallen

Het BBV schrijft een set financiële kengetallen voor. De set kengetallen geven in één oogopslag een beeld van de financiële positie van de gemeente. In de onderstaande tabel staan de kengetallen voor het verantwoordingsjaar 2021.

Kengetal	Realisatie 2020	Begroting 2021	Realisatie 2021
1a. Netto schuldquote	7,9 %	34,8%	22,2%
1b. Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen)	6,4 %	34,8%	14,0%
2. Solvabiliteitsratio	67,5 %	63,3%	64,1%
3. Structurele exploitatieruimte	1,1 %	-1,9%	1,7%
4. Grondexploitatie	10,8 %	13,8%	16,3%
5. Belastingcapaciteit	101,9 %	104,6%	99,7%

Toelichting kengetallen

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan over de terugbetaling wordt de netto schuldquote zowel inclusief als exclusief in de doorgeleende gelden berekend. Des te lager deze schuldquote is des te meer eigen middelen de gemeente ter beschikking heeft. Bij een waarde onder 100 is dit goed te noemen. De VNG kwalificeert een hoogte van 100% als code oranje, vanaf 130% is dat code rood. De netto schuldquote is in 2021 met circa 14% toegenomen naar 22,2%. Het eigen vermogen is in 2021 met € 5,1 miljoen afgenomen als gevolg van diverse onttrekkingen. Daarnaast zijn de vaste schulden afgenomen met circa € 13 miljoen. Daarentegen zijn de deelnemingen met € 13 miljoen toegenomen.

2. Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves en het begrotingssaldo. Des te hoger deze ratio is des te meer middelen de gemeente ter beschikking heeft om aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt volgens de VNG een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. De gemeenteraad heeft echter een grens van 30% vastgesteld.

Het eigen vermogen per balansdatum is ten opzichte van 31 december 2010 met € 6 miljoen afgenomen. Dit is het gevolg van diverse onttrekkingen in het kader van coronamaatregelen. De gemeente presteert hiermee boven de vastgestelde norm van de gemeenteraad.

3. Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht in de exploitatie wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Dit kengetal wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten, uitgedrukt in een percentage. Bij een waarde hoger dan 0 is er structurele exploitatieruimte. Ten opzichte van het boekjaar 2020 is dit kengetal in evenwicht gebleven.

4. Grondexploitatie
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal wordt de boekwaarde van bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. De waarde van de gronden bedraagt circa 16% van de totale baten. De verwachting is dat dit kengetal de komende jaren sneller af gaat lopen, omdat de grondexploitatie binnen 5 jaar afgesloten zullen zijn.

5. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in de gemeente. Een waarde van 100% geeft aan dat de gemeente qua

woonlasten op het landelijk gemiddelde zit. De gemeente zit qua woonlasten met 0,3% lager dan het landelijk gemiddelde.

De uitkomsten van de kengetallen geven aan dat de financiële positie van de gemeente goed is. De kengetallen voldoen aan de VNG-normen. De renten en aflossingen zijn gedekt in de begroting, de solvabiliteit is ruim voldoende en de financiële weerbaarheid is goed. De gemeente is ook goed in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij de verkoop van in exploitatie genomen gronden zal een aanzienlijk deel van de leningen die zijn aangegaan voor de financiering van de grondexploitatie worden afgelost. Daardoor verbeteren de schuldquote en de solvabiliteit.

2.2.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte vormen het gezicht van de gemeente. Ook zijn ze een middel om de doelen uit de programma's te realiseren. De grondoppervlakte van onze gemeente is circa 3.562 hectare. Hierin wonen, werken en recreëren we.

Goed onderhoud is belangrijk.
Dit vloeit voor uit de wettelijke verplichting (zoals het onderhoud van riolering en wegen), maar ook voor de stevige financiële positie van onze gemeente. Door onderhoud blijft het leefklimaat in onze gemeente aantrekkelijk. Goed onderhoud draagt ook bij aan de doelstellingen, zoals die voor verkeer, milieu en openbare ruimte. Dit vraagt beleidsvisies op het beheer van de financiële gevolgen voor de budgetten.

Voor een goed onderhoud aan de kapitaalgoederen zijn nodig:

- actueel beheersysteem
- voldoende budget voor zowel klein als grootschalig onderhoud
- voldoende budget voor vervangingen
- voldoende budget voor reconstructie van verhardingen van wegen
- voldoende kennis van wet- en regelgeving.

Deze paragraaf heeft een overzicht hoe het afgelopen jaar de kapitaalgoederen zijn onderhouden.

Beheerplannen en beheerssystemen
Vanuit de beleidskaders worden concrete maatregelen uitgewerkt. De bestaande beheerplannen en onderhoudsplanning is de basis van onze werkzaamheden.

In het Beheerkwaliteitsplan (2017) staan de beleidsuitgangspunten, de kwaliteit van het beheer en de benodigde middelen centraal. Met een (actueel) beheersysteem is het mogelijk de kwaliteit van de buitenruimte te monitoren en bij te sturen. Het streven is om integraal te werken. In de tabel aan het einde van deze paragraaf staat een overzicht aan van de bestaande beleidsbeheerplannen van de gemeente.

Wegen

Beleid en beheer
De beleidskaders voor het beheer van wegen is opgenomen in het Integraal Beleidsplan Wegbeheer (2019) en het Beheerkwaliteitsplan (2017). Met deze kaders en met behulp van de tweejaarlijkse weg inspecties van het totale areaal wordt het uitvoeringsprogramma wegen opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma wordt om de twee jaar bijgesteld en er wordt jaarlijks, bij de voorbereiding van de werken, afgestemd met de lopende projecten zoals bijvoorbeeld het UPR of de werken van de diverse nutspartijen.
Met het Integraal Beleidsplan Wegen en het Beheerkwaliteitsplan wordt zorg gedragen dat de wegen conform de vastgestelde ambities wordt onderhouden.

Kwaliteit
Het streefdoel is dat in 2023 het gehele areaal wegen op het door de raad gewenste ambitieniveau is, waarbij de achterstanden op dat moment zijn weggewerkt.

Wat hebben we er voor gedaan?
Groot onderhoud aan wegen met elementverharding is in 2021 onder andere uitgevoerd op de volgende locaties:

Valkhof	Groene Zoom	Pr. Bernhardlaan	Park 't Loo
Heuvelweg	De Tol	De Star	Kwikstaartlaan
Prinses Beatrixlaan	Bucaillestraat	Vijverhof	Jan Mulderstraat
Rodelaan	Scharlakenhof	Spinozalaan	Oosteinde
Corn. Voorhoevelaan	Zaagmolenstraat	Elzendreef	Gruttolaan
Klaverblad	Sportparkweg	Sint Martinuslaan	Koperwieklaan
Stadstuin Rusthout	Jan van Galenstraat	Klaverweide	Hofzichtlaan
Kon. Julianaweg	Prins Hendriklaan	Parkweg	Pr. Mariannelaan
Westboschlaan	Wilgendreef	Oranjelust	

Groot onderhoud aan wegen met asfaltverharding is in 2021 onder andere uitgevoerd op de volgende locaties:

Dr. Perquinstraat	Essepad	Pr. Bernhardlaan	Rodelaan
Kapelbosje	Veurkapel	Mgr. van Steelaan	Klaverweide
Bovenmeerweg	Ondermeerweg	Oostvlietweg	Veursestraatweg
Noordsingel	Meer & Geerweg	Wilsveen	Westvlietweg
Voorburgseweg	Vlietweg		

De projecten worden, daar waar mogelijk, integraal voorbereid. Ook wordt dan met name gekeken naar het verbeteren van de groeiplaatsen van bomen en het afkoppelen van de waterafvoer vanaf het wegdek zodat regenwater niet meer afgevoerd wordt naar de riolering, maar naar oppervlaktewater.

Water en riolering

Beleid en beheer

Het beleid dat geldt in 2021 is vastgelegd in het Water en Rioleringsplan 2016-2021 en betreft de invulling van de gemeentelijke zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater, hemelwater, grondwater en inrichting en beheer van oppervlaktewater als onderdeel van de gemeentelijke openbare ruimte. In het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2019-2022 is een intensivering doorgevoerd voor steenbreek in de openbare ruimte en afkoppelen bij herbestraten en grotere gebouwen. Dit jaar is er gewerkt aan het opstellen van Het Water en Rioleringsplan 2022-2027. Deze is op 10 november 2021 vastgesteld en geldt vanaf 2022. Ook de hemelwaterverordening is geactualiseerd en vastgesteld op 5 oktober 2021.

In totaal is er sprake van een onderbesteding op de exploitatiebegroting van ongeveer 5%. Met betrekking tot de investeringskredieten is achterstand ontstaan door vele wisselingen van projectleiders in 2021 voor de UPR-projecten, gemalen en de levensduur-verlengende maatregelen (relinen) van riolen. Bij de Strabolaan speelde echter de vertraging door het na elkaar uitvoeren van delen van het project. Dit maakte de uitvoerbaarheid van de vervanging van het rioolgemaal en de persleiding eenvoudiger. Bij Laag Prinsenhof is de engineering uitgesteld tot 2022 wegens de integrale benadering en het participatietraject (coronacrisis).

Kwaliteit

De huidige kwaliteit wordt gemonitord aan de hand van 5 kernprestatie-indicatoren. De KPI-monitor van 2020 (beschikbaar half 2021) is opgenomen in het WRP 2022-2027. De indicatoren welke op groen staan zijn:

- Tevreden gebruikers,
- realisatie volgens plan,
- toestand op orde,
- toelaatbaar omgevingseffect

De indicator “Goed gebruik” staat op geel. In het Water- en rioleringsplan 2022-2027 zijn capaciteit en financiële middelen opgenomen om de score van deze indicator te verhogen.

Wat hebben we er voor gedaan?

Grondwater en drainage

In de bebouwde kom zijn in 2021 de maatgevende hoge en lage grondwaterstanden met behulp van een model berekend op basis van de grondwaterstandmetingen in de afgelopen 10 jaar. Het grondwatermeetnet is in stand gehouden. In het WRP 2022-2027 is voor het eerst een beleidskader opgenomen in de vorm van uitgangspunten voor streefwaarden van hoge en lage maatgevende grondwaterstanden.

Oppervlaktewater

In 2021 zijn geen baggerwerken uitgevoerd, omdat deze zo veel mogelijk de cyclus van de hoogheemraadschappen volgen met een jaar vertraging. De pilot kroosruimen is zo succesvol en heeft geleid tot een flink hogere belevingswaarde van het water door de bewoners, dat deze is uitgebreid naar meer watergangen.

Beschoeiingen

- In de Ruysdaellaan is beschoeiing vervangen ten noorden van de Bernadetteschool.
- In het Bernard IJzerdraatplantsoen en aan de Hanny Schaftstraat zijn beschoeiingen vervangen door een natuurvriendelijker onbeschoeide oever.
- De beschoeiing aan de Nicolaas Beetslaan nabij de Machinesloot is gerepareerd.
- De geplande vervanging van enkele beschoeiingen in 't Lien is vertraagd doordat dit plaats vindt in samenwerking met Wooninvest en zij de werkvoorbereiding en aanbesteding voor hun rekening nemen.

Riolering en duikers

Het jaarlijkse inspectie- en onderhoudsplan riolering is dit jaar is volgens plan minimaal uitgevoerd aangezien er op basis van de risicobenadering er een risico-gestuurd inspectie plan moet worden opgesteld.
Voor het repareren van huis- en kolkaansluitingen waren de lasten hoger dan oorspronkelijk begroot als gevolg van de nieuwe aanbesteding van een raamcontract. Het raamcontract is duurder door een hogere prijs en doordat er gebruik gemaakt wordt van een elektrische graafmachine. Deze is duurder in gebruik, maar minder milieubelastend en veroorzaakt minder overlast bij werkzaamheden dichtbij woningen.
De revisiegegevens zijn verwerkt in het rioolbeheerprogramma en zijn beschikbaar voor het digitaal stelsel omgevingswet. Voor het Uitvoeringsplan Rioolvervanging zijn hydraulische onderzoeken uitgevoerd, zodat de voorbereiding van een aantal UPR-projecten kan starten. Het onderzoek naar risico-riolen is uitgevoerd en de meest urgente risico-riolen zijn van een nieuwe binnenwand voorzien. De vervanging van minder urgent te vervangen riolering is ingepland.
In de regio is financieel bijgedragen aan de samenwerking via het Netwerk Waterketen Delfland en de COP Ruimtelijke Klimaatadaptatie.

Het Uitvoeringsplan Rioolvervanging 2020-2024 is opgesteld in 2020 en dit jaar is de uitvoering gestart. In uitvoering is het project Strabolaan, inclusief het vervangen rioolgemaal Strabolaan. In voorbereiding zijn:

- De projecten Laag Prinsenhof (start uitvoering vertraagd tot begin 2023) en;

- Prins Bernhardlaan zuidzijde nabij het Burgemeester Feithplein.

In 2020 heeft het participatietraject met de bewoners plaatsgevonden om te inventariseren welke kleinschalige maatregelen in het openbaar gebied zij wensen. Dit heeft geresulteerd in diverse wensen en ideeën welke worden betrokken in het projectplan. De raad heeft op 5 oktober 2021 het benodigde krediet voor de aanpassingen van de bovengrondse voorzieningen beschikbaar gesteld. Begin 2022 start de ontwerpfase waarbij de bewoners worden geconsulteerd. Hun input wordt opgenomen in een reactienota en dient als input om te komen tot het definitieve ontwerp. Na aanbesteding van het werk wordt de uitvoering verwacht in begin 2023.
Daarbij dient nog wel opgemerkt te worden dat de financiële uitgangspunten van de rioolvervanging in lijn worden gebracht met de overige UPR-projecten. Dit zal tot een aanzienlijke kredietverhoging leiden.

Gemalen en drukriolering
De gemeenschappelijke regeling Netwerk Afvalwaterketen Delftland (NAD) Gemalenbeheer voert voor ons het dagelijks onderhoud van de gemalen uit sinds 2020. Dit betreft onder andere het verhelpen van meldingen en storingen. Ingeschat is dat ongeveer 70% van de serieuze meldingen zijn verholpen zonder dat de afvoer van rioolwater is onderbroken. In de overige gevallen is de storing in de afvoer verholpen voordat problemen ontstonden, slechts in 1 geval is dit niet gelukt.

De in 2020 ontstane achterstand in het investeringsplan gemalen, dat Leidschendam-Voorburg grotendeels zelf uitvoert, is nog niet ingehaald, onder andere als gevolg van de eerder aangegeven wisselingen van ingehuurde projectleiders. Ten behoeve van het digitaal stelsel omgevingswet is de preciezere ligging van een groot aantal persleidingen vastgelegd.

Bui van de Eeuw
Vanuit de Bui van de Eeuw is in 2021:
- Onderzoek uitgevoerd rondom het winkelcentrum Julianabaan/Marcellus Emantslaan
- In het Huygenskwartier een tweetal voorzieningen getroffen om de toestroom van water naar dit gebied te beperken tijdens regen. Daarnaast loopt onderzoek naar grootschaliger afkoppelen.
- Een proeflocatie ingericht in de Willemstraat om de sponswerking van de bodem te benutten en de grondwaterstanden beter te reguleren om zo kleinschalig te kunnen afkoppelen.
- Afgekoppeld aan de Rodelaan.

Groen
Beleid en beheer
De beleidskaders voor het groen zijn opgenomen in het Beheerkwaliteitsplan (2017), de Bomennota (2012), het Groenstructuurplan (2012, update in 2017) en de diverse wijkgroenbeheerplannen. We hebben nu voor 10 van de 13 wijken een wijkgroenbeheerplan. Voor 3 wijken dient nog een wijkgroenbeheerplan te worden opgesteld. Tussen haakjes wordt aangegeven wanneer de planning van het wijkgroenbeheerplan klaar is:
- De Heuvel/Amstelwijk (2022),
- De Prinsenhof (2023),
- Duivenvoorde/De Zijde/Veursehout (2024).

In al deze beheerplannen is een lijst met renovatievoorstellen opgenomen. Ieder jaar worden hiervan een aantal voorstellen uitgevoerd.

Kwaliteit
We onderhouden het groen in het buitengebied op C-niveau, de woonwijken op B-niveau en de centrumgebieden op A-niveau. Daarnaast worden nagenoeg alle bomen eenmaal per drie jaar op veiligheid gecontroleerd en attentiebomen worden jaarlijks gecontroleerd.

Wat hebben we er voor gedaan?
Naast het dagelijks onderhouden zoals snoeien en maaien, zijn vanuit de wijkgroenbeheerplannen in 2021 de volgende renovatiemaatregelen uitgevoerd.

Wijk	Maatregelen
Essesteijn	Vervanging en extra aanplant bomen vanuit het wijkgroenbeheerplan
	Marius Gobiushof vervangen beplanting
Damsigt	Kleurenbuurt divers plantvakken vervangen
	Hannie Schaftstraat groenrenovatie in combinatie met aanleg natuurvriendelijke oever
	Aanbrengen bonte berm bij Burgemeester Nederbrachtpark
	Renovatie plantvakken langs Bachlaan en op Raadhuisweide
	Laan van Dobbe tot Zegge, aanplant nieuwe bomen in boombakken
	Plantvakken Elsbergstraat ophogen en renoveren
Voorburg Noord	Binnentuin van Melemstraat
Voorburg Oud	Extra plantvak bij park Vronesteijn, in kader operatie steenbreek
Voorburg Bovenveen	Willem Klooslaan middenberm bomen en beplanting vervangen
Leidschendam Zuid Damcentrum	Overlastgevende bomen Plaspoelstraat vervangen.
	Plantvak renovaties 't Hert
	Beplanting rond IKC de Tol aanpassen.
Veursehout/De Zijde Duivenvoorde	Vervanging overlastgevende hemelbomen IJsvogellaan
De Heuvel	Vervangen populieren langs Noordsingel

Sportparken

Beleid en beheer
De gemeente Leidschendam-Voorburg wil zorgdragen voor goed bespeelbare en gebruiksvriendelijke buitensportaccommodaties. Om dit uit te voeren is het beheerplan sportparken gemeente Leidschendam-Voorburg opgesteld. Het beheerplan sportparken 2019-2022 is op 17 juli 2018 door het college vastgesteld en bestaat uit het Dagelijks Onderhoud Plan (DOP) en het Meerjaren InvesteringsPlan (MIP).
Het beheerplan is ook de financiële onderbouwing voor de begroting.

Kwaliteit
Op het gebied van sportparken en de bijhorende inrichtingselementen worden de volgende kwaliteitsniveaus onderscheiden.

- Goed: De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Veelal betreft het elementen die 1-3 jaar oud zijn. Met standaard regulier onderhoud blijft de kwaliteit nog jaren behouden.
- Voldoende: De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Met kleine onderhoudsmaatregelen (lichte reparaties) is de kwaliteit makkelijk te handhaven.

- Matig: De kwaliteit van het element is geschikt, functioneel en veilig voor gebruik. Er zijn echter op korte termijn grote onderhoudsmaatregelen (vervangen van onderdelen) of renovaties noodzakelijk om de kwaliteit, functionaliteit en veiligheid te behouden. Hierna kan het element weer geruime tijd mee. Het element bevindt zich net voor de renovatiefase.
- Onvoldoende: De kwaliteit van het element is ongeschikt, niet functioneel en/of onveilig voor gebruik. Het dient op zeer korte termijn vervangen of intensief gerenoveerd te worden om weer op een acceptabel kwaliteitsniveau te brengen.
- Slecht: De kwaliteit van het element is ongeschikt, niet functioneel en onveilig voor gebruik. Het element kan niet meer als zodanig worden gebruikt en dient per ommegaande buiten gebruik te worden gesteld. Indien noodzakelijk, vervangen.

De gemeente hanteert als streefwaarde voor de te leveren kwaliteit op de sportparken minimaal een voldoende.

Wat hebben we er voor gedaan
Het onderhoud is uitgevoerd volgens het beheerplan sportparken gemeente Leidschendam-Voorburg.

Gebouwen

Beleid en beheer
Het kapitaalgoed gebouwen wordt onderhouden op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid.

Het college heeft op 3 november 2020 vastgesteld welke status het vastgoed van de gemeente Leidschendam-Voorburg heeft. Op basis van deze statuslijst wordt bepaald welk vastgoed in aanmerking komt voor onderhoud. Dit onderhoud wordt vastgelegd in de MeerJaren OnderhoudsPrognose (MJOP). De MJOP 2019-2022 is op 10 juli 2018 door het college vastgesteld. De MJOP is behalve de prognose ook de financiële onderbouwing voor de begroting.
De MJOP moet vijfjaarlijks worden geactualiseerd. De controle/actualisatie van de MJOP gebeurt in twee delen. Het ene deel bevat de installaties (uitgevoerd in 2018) van het vastgoed en het andere deel het bouwkundig onderhoud (uitvoering afgerond 2021) van het vastgoed.
Gedurende het jaar worden vastgoed mutaties (koop, verkoop, sloop) in de MJOP verwerkt. Aan het einde van het kalenderjaar wordt er een controle uitgevoerd op de uitvoering. Onderhoud (vervanging) dat niet uitgevoerd is (technische staat is nog goed) wordt in overleg met de contractpartners doorgeschoven naar een later tijdstip.

Kwaliteit
De kwaliteit voor het (onderhoud) vastgoed wordt vastgesteld door conditiemetingen.
De conditiemetingen van de gemeentelijke gebouwen zijn gebaseerd op het in Nederland algemeen erkende normenstelsel de NEN 2767. De meting van de staat van onderhoud conform de NEN 2767 kent een scoreverloop van 1 (zeer goed [splinternieuw]) tot 6 (zeer slecht [krot]).

- Onderhoudsconditie 1 en 2
  Dit kenmerkt zich door relatief korte vervangings- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden ruim voor het verstrijken van de technische levensduur vervangen. Uitvoeren van zeer regelmatig contract- of preventief onderhoud waardoor weinig tot geen klachten voorkomen.
- Onderhoudsconditie 3
  Dit kenmerkt zich door langere vervanging- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden omstreeks (net voor of net na) het verstrijken van de technische levensduur vervangen. Uitvoeren regelmatig contract- of preventief onderhoud waardoor relatief weinig tot beperkt aantal klachten kunnen voorkomen.
- Onderhoudsconditie 4

Dit kenmerkt zich door lange vervangings- en onderhoudscycli. Onderdelen en elementen worden pas vervangen nadat deze technisch onherstelbaar kapot zijn. Uitvoeren regelmatig curatief onderhoud waardoor klachten kunnen worden voorkomen.

- Onderhoudsconditie 5 en 6
  Het verouderingsproces is onomkeerbaar en uitvoeren van onderhoud heeft nauwelijks tot geen effect. Een conditiescore van 3 is – naar de maatstaf van de meeste vastgoedportefeuillehouders of gebruikers – voldoende.

Het onderhoudsbeleid voor de gemeentelijk is als volgt ingericht:

- Voor de gebouwen voor de huisvesting van de eigen organisatie met een publieke functie en schoolgebouwen wordt conditie 2 aangehouden. Dit houdt in een goede onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.
- Voor de verhuurde panden en de sportgebouwen wordt conditie 2-3 aangehouden. Dat houdt in een goede tot redelijke onderhoudstoestand afhankelijk van de ouderdom van het gebouw.

Wat hebben we er voor gedaan?
Het onderhoud wordt uitgevoerd volgens de MJOP.

Tabel Kerncijfers

		Hoeveelheden	Hoeveelheden	Hoeveelheden
Soort	**Eenheid**	**Realisatie 2020**	**Begroot**	**Realisatie 2021**
Wegen elementverharding	100 m2	22.810	23.400	22.805
Wegen asfaltverharding	100 m2	6.863	6.880	7.174
Civiele kunstwerken	stuks	239	236	266
Watergangen	100 m2	23.500	23.500	27.800
Riool gemengd stelsel	km	167	167	167
Riool gescheiden stelsel afvalwater	km	49	49	54
Riool gescheiden stelsel hemelwater	km	96	96	91
Rioolgemalen	stuks	57	57	64
Drukrioleringsgemalen	stuks	284	284	277
Drainage	km	89	89	89
Persleidingen	km	44	44	44
Bomen	stuks	36.700	36.800	37.000
Gras	100 m2	16.500	16.500	16.500
Beplanting	100 m2	9.250	9.250	10.250
Speellocaties	stuks	171	172	172
Speelelementen	stuks	1.018	1.059	1.049
Valondergronden speellocaties	100 m2	289	313	299
Lichtmasten	stuks	12.328	12.328	12.328
Verkeersregelinstallaties	stuks	47	47	47
Verkeersmeubilair	stuks	27.347	27.347	27.347
Fietsparkeervoorzieningen	stuks	8.150	8.150	8.150
Gemeentelijke gebouwen (in onderhoud)	stuks	80	121	84

Tabel Onderhoudsbudgetten 2021

Onderhoudsbudgetten	Realisatie 2020	Actuele begroting 2021	Realisatie 2021
Programma T0 Bestuur en Ondersteuning			
T 03 Beheer overige gebouw en gronden	350	213	256
T 04 Overhead (ambtelijke huisvesting)	1.715	734	844
Totaal Programma Bestuur en Ondersteuning	**2.065**	**947**	**1.100**
Programma T2 Verkeer en Vervoer			
T 21 Verkeer en vervoer	3.704	3.340	3.370
T 22 Parkeren (parkeergarages)	36	43	49
Totaal Programma Verkeer en Vervoer	**3.740**	**3.383**	**3.419**
Programma T4 Onderwijs			
T 42 Onderwijshuisvesting	99	6	6
Totaal Programma Onderwijs	**99**	**6**	**6**
Programma T5 Sport, cultuur en recreatie			
T 52 Sportaccommodaties	719	674	753
T 53 Cultuurpres.,productie&participatie (gebouwen)	29	31	29
T 54 Musea (gebouwen)	62	32	57
T 56 Media (gebouwen)	7	94	115
T 57 Openbaar groen	2.809	3.328	3.118
Totaal Programma Sport, cultuur en recreatie	**3.626**	**4.159**	**4.072**
Programma T6 Sociaal domein			
T 61 Samenkracht en burgerparticipatie (gebouwen)	250	233	194
Totaal Programma Sociaal domein	**250**	**233**	**194**
Programma T7 Volksgezondheid en milieu			
T 72 Rioleringen	568	682	922
T 75 Begraafplaatsen	224	277	283
Totaal Programma Volksgezondheid en milieu	**792**	**959**	**1.205**
Totaal programma's	**10.572**	**9.687**	**9.996**

Bedragen x € 1.000

Tabel Beheerplannen

Beheerplannen	Bestuurlijk vastgesteld in	Looptijd	Financiële vertaling in begroting	Opmerking
Beheerkwaliteitsplan (Bkp)	2017	2017 - 2022	Ja	
Wegen	2019	2019 - 2023	Ja	
Kunstwerken		2019 - 2023		Vaststelling 2022
Baggeren	2011	2011 - 2020	Ja	Vaststelling 2022
Watergangen (WRP)	2015	2016 - 2021	Ja	
Riolering (WRP)	2015	2016 - 2021	Ja	
Wijkgroenbeheerplan ‘t Lien/De Rietvink	2013	2014 - 2018	Ja	Niet alle beheermaatregelen zijn afgerond, de looptijd van het plan is verlengd tot 2024.
Wijkgroenbeheerplan Leidschendam-Zuid/Zeeheldenwijk	2014	2015 - 2019	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Voorburg West en Park Leeuwenberg	2015	2016 - 2020	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Voorburg Oud en Midden	2016	2017 - 2021	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Bovenveen	2017	2018 - 2022	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Voorburg Noord	2018	2019 - 2023	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Damsigt en omgeving	2019	2020 - 2024	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Essensteijn	2020	2021 - 2030	Ja	
Wijkgroenbeheerplan Stompwijk				Vaststelling 2022
Wijkgroenbeheerplan De Heuvel/Amstelwijk				Vaststelling 2022
Wijkgroenbeheerplan Veursehout/De Zijde/Duivenvoorde				Vaststelling 2023
Wijkgroenbeheerplan Prinsenhof				Vaststelling 2024
Speelvoorzieningen	2016	2016 - 2025	Ja	
Openbare verlichting	2016	2016 - 2022	Ja	
Verkeersregelinstallaties	2016	2016 - 2025	Ja	
Verkeersvoorzieningen	2018	2018 - 2022	Ja	
Gebouwen	2018	2018- 2023	Ja	Bouwkundig update 2021. Technische installaties update 2018

2.2.4 Financiering

Algemeen

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan het financieringsbeleid en de uitvoering ervan in 2021. De Wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is de basis voor de financiering en de treasury taken. In de financiële beheersverordening en het Treasurystatuut van onze gemeente staan nadere regels voor de financieringsfunctie. Als leidraad hiervoor is gebruik gemaakt van de Handreiking Treasury van het ministerie van BZK.

In deze paragraaf wordt ingegaan op:

1. Treasurybeleid
2. Risico-inventarisatie en -kwantificering
3. Financieringspositie
4. Rentelasten en toegerekende rente
5. Opnemen van kortlopende geldleningen
6. Uitzetten van overtollige geldmiddelen

Treasurybeleid

Het gemeentelijk treasurybeleid is gebaseerd op de wet Fido en het Treasurystatuut. De hoofdlijnen zijn:

a. De gemeente gaat leningen aan, zet middelen uit en verleent garanties uitsluitend ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak.
b. De treasuryfunctie draagt zorg voor duurzame en voordelige toegang tot de financiële vermogensmarkten, het beperken van renterisico's en levert adequate informatie over onze liquiditeits- en financieringspositie.
c. De treasuryfunctie zorgt ook voor het optimaliseren van renteresultaten binnen de kaders van de wet Fido en het Treasurystatuut.
d. Er wordt zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van interne financieringsmiddelen om het aantrekken van leningen te beperken.
e. De gemeente verstrekt alleen garanties, borgtochten of leningen aan derden als dit past binnen de kaders zoals deze zijn gesteld in het Trearuystatuut en de "voorwaarden en overige regels garanties en leningen".
f. Overtollige geldmiddelen worden uitgezet bij het Rijk (schatkistbankieren).

Het liquiditeitenbeheer van de gemeente (beheer van betalingen en ontvangsten) is gebaseerd op een prognose voor een periode van twaalf maanden. Met het dagelijks monitoren van de liquiditeitspositie en informatie uit de organisatie is de liquiditeitsprognose in 2021 continue geactualiseerd.

De Treasurycommissie is in 2021 een aantal keer bij elkaar gekomen. De Treasurycommissie heeft gekeken naar de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van financiering (rente en omvang) voor de gemeente.

Juist tijdens de coronacrisis met o.a. de TOZO-uitkeringen is het van belang dat de inwoners, ondernemers en instellingen kunnen rekenen op tijdige betalingen door de gemeente. Het betaalproces is daarin een kritiek proces en was sterk afhankelijk van paar gespecialiseerde medewerkers. Door automatische saldoregulatie van de gemeentelijke rekening courant te activeren is het betaalproces minder afhankelijk van medewerkers. Het saldo van de gemeentelijke betaalrekening wordt dagelijks automatisch aangevuld / afgeroomd met als tegenrekening de gemeentelijke schatkistrekening.

Risico-inventarisatie en - kwantificering

De risico's voor de gemeente zijn:

1. Renterisico op de vlottende schuld;
2. Renterisico op de vaste schuld;
3. Kredietrisico verstrekte geldleningen.

Ad. 1. Renterisico op de vlottende schuld

De kasgeldlimiet is in de Wet FIDO opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. De kasgeldlimiet bepaalt dat de gemeenten hun financieringsbehoefte voor slechts een beperkt bedrag met kortgeld (looptijd ‹ 1 jaar) mogen financieren. Hierdoor worden de renterisico's op korte termijn beperkt. De norm is in de wet gesteld op 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten. De gemiddelde korte schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet aan het einde van drie achtereenvolgende kwartalen niet overschrijden. Aan het einde van het derde kwartaal moet in zo'n geval de korte schuld omgezet worden in een vaste schuld.

Over het jaar 2021 bedroeg de kasgeldlimiet afgerond € 19,5 miljoen. Dit is de bovengrens van de toegestane omvang van de kortlopende schuld. Op basis van de verwachte marktrente wordt bij het aantrekken van een geldlening nu rente vergoed, terwijl het gebruikelijk is dat er dan rente wordt betaald. Leningen kunnen uitsluitend worden aangetrokken als onze financieringsbehoefte dat noodzakelijk maakt. Het is op grond van de Wet FIDO niet toegestaan om geld te lenen met als enig doel het maken van (rente) winst.

In 2021 werd de kasgeldlimiet niet benut, omdat er voldoende eigen middelen beschikbaar waren. Er werden in 2021 ook geen kasgeldleningen aangetrokken. In onderstaande tabel wordt de berekening van de kasgeldlimiet weergegeven.

Kasgeldlimiet	2021
Begrotingstotaal	229,8
Vastgesteld percentage berekening kasgeldlimiet	8,50%
Kasgeldlimiet	19,5

Bedragen x € 1 miljoen

De beleidslijn van de treasuryfunctie is om bij behoefte aan extra liquiditeiten bedragen tot de kasgeldlimiet te financieren met kort geld. Dit gebeurt omdat financiering met kortlopende geldleningen meestal goedkoper is dan met langlopende geldleningen. Op lange termijn is het renterisico op kortlopende geldleningen echter groter omdat de rente snel kan wijzigen. De rente op langlopende geldleningen wordt voor een vooraf bepaalde periode vastgezet, waardoor de gemeente voor een langere periode rekening kan houden met stabiele financieringslasten.

De kasgeldlimiet is een belangrijke graadmeter voor de beoordeling van de liquiditeitspositie. De kasgeldlimiet is het maximumbedrag dat is toegestaan aan de gemeente om haar (kapitaal)uitgaven te financieren met kortlopende geldleningen (vlottende schuld). De kasgeldlimiet wordt bepaald door een percentage (8,5%) van het begrotingstotaal van de gemeente. Voor 2021 bedroeg de kasgeldlimiet afgerond € 19,5 miljoen. De liquiditeitspositie in relatie tot de kasgeldlimiet in 2021 wordt in onderstaande tabel per kwartaal weergegeven.

Liquiditeitspositie 2021 (per ultimo)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Toegestane kasgeldlimiet				
1. in procenten van de grondslag	8,5	8,5	8,5	8,5
2. in bedrag	19.531	19.531	19.531	19.531
Omvang vlottende korte schuld				
3. Opgenomen gelden < 1 jaar	0	0	0	0
4. Schuld in rekening courant	0	0	0	0
5. Gestorte gelden door derden < 1 jaar	0	0	0	0
6. Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
Totaal vlottende korte schuld	**0**	**0**	**0**	**0**
Omvang vlottende middelen				
7. Contante gelden in kas	0	0	0	0
8. Tegoeden in rekening courant	52.528	49.325	48.292	41.506
9. Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-
Totaal vlottende middelen	**52.528**	**49.325**	**48.292**	**41.506**
Toets kasgeldlimiet				
10. Totaal netto vlottende schuld	-52.528	-49.325	-48.292	-41.506
11. Toegestane kasgeldlimiet	19.531	19.531	19.531	19.531
Ruimte (+) / overschrijding (-)	**72.059**	**68.856**	**67.823**	**61.037**

Bedragen x € 1.000

Onder een vlottende of korte schuld worden schuldtitels gerekend met een rente-typische looptijd korter dan één jaar. De belangrijkste vormen hiervan zijn (opgenomen) daggeld- en kasgeldleningen en rekening-courantkrediet. De gemiddelde korte schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet aan het einde van drie achtereenvolgende kwartalen niet overschrijden. Aan het einde van het derde kwartaal moet in zo'n geval de korte schuld omgezet worden in een vaste (langlopende) schuld. De beleidslijn van de treasuryfunctie is om bedragen tot de kasgeldlimiet te financieren met kort geld. Dit gebeurt omdat financiering met kortlopende geldleningen goedkoper is dan met langlopende geldleningen. Op lange termijn is het renterisico op kortlopende geldleningen echter groter omdat de rente snel kan wijzigen. De rente op langlopende geldleningen wordt voor een vooraf bepaalde periode vastgezet, waardoor de gemeente voor een langere periode rekening kan houden met stabiele financieringslasten.

In 2021 zijn er geen middelen aangetrokken en is er niet afgeweken van de regel om maximaal tot de kasgeldlimiet te financieren met kort geld.

Ad. 2. Renterisico op de vaste schuld

Voor de financieringspositie is de renterisiconorm van belang. Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld. De norm geeft aan over welk maximaal bedrag per jaar renterisico gelopen mag worden. Dit betreft onder andere leningen waarvan de rente herzien gaat worden, maar ook de herfinanciering van aflossingen. Door spreiding in de tijd van aflossingen en herzieningen wordt het renterisico verkleind. De renterisiconorm wordt berekend met een wettelijk vastgesteld percentage van het begrotingstotaal. Dit percentage is bepaald op 20 en betekent voor onze gemeente een renterisiconorm van afgerond € 46 miljoen.

Renterisico 2021	Actuele Begroting	Realisatie
1. Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-
2. Aflossingen	11.293	11.293
3. Renterisico (1+2)	11.293	11.293
4. Renterisiconorm	45.955	45.955
5a. Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	34.662	34.662
5b. Overschrijding renterisiconorm (3>4)	-	
Berekening renterisiconorm		
4a. Begrotingstotaal van 2021	229.774	229.774
4b. Percentage ministeriële regeling	20%	20%
Renterisiconorm 2021 (4a x 4b)	**45.955**	**45.955**

Bedragen x € 1.000

*) In deze tabel is niet opgenomen de renteloze financiering van de grondexploitatie Leidschendam-Centrum.

Toelichting op de tabel:
De renteherzieningen op de vaste schuld staat in alle jaren geraamd op 0. Dit komt doordat de huidige opgenomen leningen de geldgevers geen mogelijkheid bieden tot tussentijdse renteaanpassingen. Het beleid is dat de gemeente alleen leningen afsluit met een vast rentepercentage dat tijdens de looptijd van de lening niet kan worden herzien.

De aflossingen genoemd in de tabel zijn de aflossingen zoals opgenomen in het aflossingsschema van de langlopende geldleningen van de huidige leningenportefeuille. Niet opgenomen is de aflossing op de renteloze financiering van de grondexploitatie Leidschendam-Centrum. Hier loopt de gemeente geen renterisico.

Uit de tabel blijkt dat de gemeente een beperkt renterisico loopt in het kader van de langlopende financiering en ruim binnen de wettelijke risiconorm blijft.

Ad. 3. Kredietrisico verstrekte geldleningen

Het kredietrisico op verstrekte geldleningen wordt omschreven als de mogelijkheid van een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij. In onderstaande tabel is een overzicht per risicogroep opgenomen.

Risicogroep	Hypothecaire zekerheid	Realisatie 2020	Realisatie 2021
1. Hypotheken aan personeel	ja	23	19
2. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (exclusief rekening-courant)	gedeeltelijk	891	732
Totaal		**914**	**751**

Bedragen x € 1.000

Toelichting

1. De gemeente verstrekt geen nieuwe hypotheken meer aan personeel. De daling ten opzichte van 2020 betreft de ontvangen aflossingen op de hypothecaire lening.

2. Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) zet op voordracht van de gemeente geldleningen uit in de sector volkshuisvesting. De gemeente heeft de opbrengst uit de verkoop aandelen Bouwfonds gebruikt voor de storting in het fonds als een geldlening. Een gedeelte van het gestorte bedrag is door SVN vastgelegd in verstrekte geldleningen aan derden tot een bedrag van circa € 0,73 miljoen. Er is een klein risico dat de verstrekte geldleningen niet worden terugbetaald. Daarnaast is een bedrag bij het SVN beschikbaar in de vorm van een rekening-courant met de gemeente tot een bedrag van € 3,6 miljoen.

Gezien de hoogte en de samenstelling van de portefeuille verstrekte geldleningen loopt de gemeente nauwelijks kredietrisico's.

Financieringspositie

Voor de bepaling van de financieringspositie zijn de financieringsbehoefte (geïnvesteerd vermogen in vaste activa) en de financieringsmiddelen (opgenomen langlopende leningen, reserves en voorzieningen) van belang. De financieringspositie van de gemeente is als volgt:

Financieringspositie	31-12-2020	31-12-2021
Financieringsbehoefte		
Investeringen	223.601	231.486
Financiële vaste activa	6.602	19.447
Grondexploitaties	39.539	37.288
Totaal financieringsbehoefte (1)	**269.742**	**288.220**
Financieringsmiddelen		
Reserves	227.227	220.420
Voorzieningen	12.504	14.667
Waarborgsommen	21	3
Opgenomen langlopende leningen	97.007	84.280
Totaal financieringsmiddelen (2)	**336.759**	**319.370**
Financieringstekort (2-1)	**67.017**	**31.150**

Bedragen x € 1.000

Voor de bepaling van de financieringsbehoefte is uitgegaan van de boekwaarden van activa en grondexploitaties per balansdatum. Doordat er het afgelopen jaar meer is geïnvesteerd is de financieringsbehoefte toegenomen ten opzichte van 2020.

In de financieringsbehoefte is voorzien door naast eigen financiering (reserves en voorzieningen) kortlopende geldleningen en langlopende geldleningen aan te trekken. In 2021 zijn geen nieuwe kort en langlopende geldleningen aangetrokken. Door de verkoopopbrengsten uit de verkoop van de aandelen Eneco is sprake van een financieringsoverschot per balansdatum. Het financieringsoverschot staat op de rekening van de gemeente bij ’s Rijks schatkist.

Ontwikkeling portefeuille langlopende geldleningen

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de leningenportefeuille langlopende geldleningen in 2021 weergegeven. In 2021 zijn geen langlopende leningen aangetrokken.

Portefeuille langlopende geldleningen *)	Realisatie 2020	Realisatie 2021
1. Beginstand per 1 januari	138.978	97.007
2. Nieuwe geldleningen	0	0
3. Reguliere aflossingen	41.971	11.293
4. Vervroegde aflossingen	0	0
5. Eindstand per 31 december	**97.007**	**85.714**

Bedragen x € 1.000

Rentelasten en toegerekende rente

Renteschema 2021	Primitieve begroting	Gewijzigde begroting	Realisatie
Rentelasten (kort en lang)	1.331	1.343	1.345
Rentebaten (kort en lang)	0	0	-17
Rente grondexploitatie (projectfinanciering)	-335	-347	-206
Rente eigen financieringsmiddelen	1.594	1.594	1.678
Totaal rente	**2.590**	**2.590**	**2.800**
Toegerekende rente (met omslagrente)	2.759	2.679	2.683
Renteresultaat (toegerekende rente - totale rente)	**169**	**89**	**-116**

Bedragen x € 1.000

Aan de grondexploitatie Vlietvoorde wordt de werkelijk betaalde rente van de specifiek hiervoor aangetrokken leningen u/g toegerekend. Van de overige leningen u/g bedraagt, op grond van het BBV, het rentepercentage 0,56 dat toegerekend kan worden aan de grondexploitaties. Aan investeringen en taakvelden is de rente met behulp van het rente-omslagpercentage toegerekend. Per saldo is er een positief renteresultaat gerealiseerd. De rente die is toegerekend aan de investeringen en taakvelden was € 116.000 lager dan de gerealiseerde rentelasten.

Het rente-omslagpercentage 2021 is in onderstaand schema berekend.

Renteomslagpercentage	Realisatie
A. Totale rentelasten (excl. Rente Grondexploitatie)	2.926
B. Boekwaarde activa per 1-1 (excl. Grondexploitatie)	254.268
Renteomslagpercentage (A/B x 100%)	**1,2%**

Bedragen x € 1.000

In de begroting 2021 was het rente-omslagpercentage gehandhaafd op het percentage van 1,2%, gelijk aan het percentage van 2020.

Het herrekende rente-omslagpercentage wijkt met 0% af van het in de begroting gehanteerde percentage. De afwijking van 0% valt binnen de toegestane bandbreedtes. Het rente-omslagpercentage dat in deze jaarrekening is gehanteerd voor de toerekening van rente aan investeringen blijft daardoor ongewijzigd aan dat van de begroting: 1,2%.

Opnemen van kortlopende geldleningen

De gemeente heeft in 2021 alle betalingen met eigen middelen gefinancierd. Er was geen behoefte aan aanvullende liquiditeiten. De gemeente heeft over 2021 vanwege de overtollige liquiditeiten geen kasgeldleningen aangetrokken.

Uitzetten van overtollige geldmiddelen

De gemeente heeft soms (tijdelijk) overtollige middelen die “uitgezet” moeten worden. Eind 2013 is het zogenaamde schatkistbankieren (zonder leenfaciliteit) gestart. De overtollige middelen worden dan uitgezet bij het Rijk. Decentrale overheden krijgen op de deposito’s van het schatkistbankieren een marktconforme rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. In 2021 zijn de overschotten steeds uitgezet via Schatkistbankieren en weer terugontvangen.

Ultimo 2021 was het saldo dat uitstond bij de schatkist € 29 miljoen. Er wordt gewerkt met automatische saldoregulatie tussen de gemeentelijke rekening-courant en de gemeentelijke rekening bij de schatkist. Het effect hiervan is zichtbaar in onderstaande tabel.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2021					
(1)	Drempelbedrag	1.723		4.595	
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dag-basis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	60	284	18	10
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.663	1.440	4.577	4.586
(3b) = (2) > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Het drempelbedrag schatkistbankieren is het normbedrag aan liquiditeitsoverschot dat een gemeente buiten 's Rijks schatkist mag aanhouden.
In juli 2021 is er een aanpassing gekomen in de regelgeving voor de berekening van het drempelbedrag. Daarom wordt er in 2021 met twee verschillende drempelbedragen gerekend.

2.2.5 Bedrijfsvoering

Algemeen

Voor een goede dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en instellingen is een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. Bedrijfsvoering definiëren we als de ondersteunende processen die het mogelijk maken de programma's te verwezenlijken.

In de afgelopen jaren hebben we hard gewerkt aan de ontwikkeling richting een opgavegerichte, flexibele organisatie die de klant centraal stelt en een betrouwbare samenwerkingspartner is. De succesfactoren en organisatieprincipes uit dat plan staan onverminderd overeind, zoals de behoeften van onze inwoners als uitgangspunt nemen, het werken met heldere opdrachten en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de prestaties van de gehele organisatie. Dat heeft zich vertaald naar onder andere een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het DT voor de gehele organisatie, veel ruimte bij medewerkers en een sturing die de grote opgaven centraal stelt.

Het is nodig om als organisatie effectiever te worden in en voor onze lokale samenleving. Dat vraagt in Leidschendam-Voorburg om aanscherpingen in de formele sturing en in het wegnemen van onduidelijkheden over rollen, taken en verantwoordelijkheden. Het vraagt ook om meer leiderschap als het gaat om focus aanbrengen, prioriteiten stellen en koers houden. De verbetering van de bedrijfsvoering gebeurt aan de hand van de volgende thema's:

- Het voeren van het gesprek op strategisch niveau en het behartigen van onze belangen in de regio;
- Keuzes maken, koers houden en zaken 'af-maken' op concernniveau;
- De gewenste samenhang binnen en tussen de 'domeinen' (sociaal, ruimtelijk, dienstverlening etc.);
- De verbinding met het bestuur en onze politiek-bestuurlijke antenne.

Leidschendam-Voorburg In Control

Binnen de gemeente zijn maatregelen genomen die gericht zijn op het optimaal sturen en beheersen van de organisatie. Vanuit een centrale plaats binnen de gemeentelijke organisatie, met als eindverantwoordelijke de concerncontroller, worden op regelmatige basis diverse processen gemonitord. Met een combinatie van inrichting, sturing en monitoring wordt gewerkt aan een gemeente die "in control" is en blijft. Om te zorgen dat de gemeentelijke organisatie voldoende "in control" is, wordt gebruik gemaakt van zowel hard als soft controls.

De belangrijkste ontwikkeling in 2021 was dat de wetgever de wetswijziging rechtmatigheidsverantwoording door het college een jaar heeft uitgesteld. Echter, dat heeft het college er niet van weerhouden om door te gaan met de voorbereidingen hiervoor. De BADO-nota rechtmatigheid heeft meer duidelijkheid gebracht, maar er is ook nog veel onduidelijk. Er is gestructureerd overlegd met de accountant en aanpak en methodieken worden beter op elkaar afgestemd. Samen met onze accountant werken we in 2022 verder.

In 2021 zijn een groot aantal verbetertrajecten gestart om de procesbeheersing te verbeteren. Naar verwachting zullen deze in 2022 hun eerste vruchten afwerpen en daarmee ook het college beter in staat stellen om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording.

De controle-aanpak is in 2021 ingericht vanuit een integrale risicoanalyse. Dit heeft direct geleid tot een aanpassing in de uit te voeren controlewerkzaamheden. Deze aanpak zal in 2022 verder worden gefinetuned. Er zijn ook nieuwe risico's in de organisatie zichtbaar geworden. Over de processen van WIJZ zijn een aantal feiten aan het licht gekomen die ertoe geleid hebben dat er een externe audit is uitgevoerd naar de financiële processen binnen WIJZ. De resultaten hiervan zijn door het management van WIJZ de aanleiding om in 2022 te starten met een aantal verbetertrajecten aangaande de procesbeheersing.

De ambitie om toe te werken naar een datagestuurde aanpak loopt voorlopig stuk vanwege knelpunten in de IT. Concerncontrol is in 2021 succesvol doorgegaan met het verhogen van de kwaliteit van de controles. Er is geïnvesteerd in training van medewerkers, en er is gewerkt aan uniformering en verbetering van de controle-aanpak. Ook is de aansluiting met (de werkwijze van) de accountant verbeterd.

Informatievoorziening en automatisering

Ter verbetering van de informatievoorziening en automatisering zijn in 2021 de volgende activiteiten uitgevoerd:

Geheugen van LV / Centrale opslag en ontsluiting van informatie

Nog meer applicaties zijn, in lijn met de visie op informatiemanagement, naar de cloud gemigreerd. Daarnaast is voortgang geboekt met het ontsluiten van gegevens in applicaties, waardoor deze kunnen worden gebruikt in het datawarehouse. Hieruit worden vervolgens rapportages opgesteld en in de diverse kaartlagen van Kaartviewer ondergebracht.
Ook zijn er vervolgstappen gezet in het professionaliseren van informatiemanagers en functioneel beheerders, zodat zij voorbereid zijn op de nieuwe regierol op het moment dat de ontvlechting van ICT-Westland is afgerond. De kaders zijn verder uitgewerkt zijn gehanteerd bij het selecteren en implementeren van nieuwe oplossingen en applicaties, waardoor deze voldoen aan de technische, beveiligings- en privacy-eisen van de gemeente.

Lerend vermogen

Er wordt continu gewerkt aan de uitbreiding van het fundament voor informatiegestuurd werken. Naast het breed aanbod van inzichten zijn er nieuwe bronnen ontsloten ten behoeve van belastingen, leerlingen vervoer, jeugdzorg en informatie over het beheer van de openbare ruimte. Daarnaast wordt er ook ondersteund op het gebied van data-analyses. Omdat de vraag blijft toenemen, is er ook gekeken hoe het proces van informatiebehoefte tot opleveren van inzichten geprofessionaliseerd kan worden op zowel technisch als organisatorisch vlak. Dat laatste uit zich in het definiëren van rollen die van cruciaal belang zijn om invulling te geven aan de groeiende informatiebehoefte. Daarnaast is de Wijkatlas weer bijgewerkt en neemt de behoefte aan meer kennis toe in de vorm van onderzoek. Hierdoor wordt ook gekeken naar de structurele positionering van onderzoek en hoe deze verder geprofessionaliseerd kan worden.

Veiligheid van informatie

Het borgen van de informatieveiligheid en privacy is essentieel in de toenemende digitalisering. Steeds meer systemen worden aan elkaar gekoppeld en steeds meer mensen moeten toegang krijgen tot dit netwerk van informatie. Dit veilig maken en houden heeft de hoogste prioriteit. De eerste delen van de security roadmap, vernieuwing van Wifi en LAN zijn of worden geïmplementeerd. De inrichting van de security binnen Office 365 is ook ter hand genomen.

Zorgvuldig omgaan met informatie van inwoners en medewerkers

Binnen de privacy aanpak van LV kiezen we voor risico gestuurd werk. Naast de inventarisatie bij afdelingen om processen privacy proof te maken, is bij het ontwikkelen of aanschaffen van systemen steeds vaker de norm *privacy by design* gehanteerd. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de oplossingsrichtingen voor het inrichten van een e-Depot dat voldoet aan zowel de Archiefwet als de borging van privacygevoelige informatie.

Extra activiteiten in verband met de coronacrisis

De voortdurende pandemie heeft opnieuw veel gevraagd van de gemeentelijke informatievoorziening en automatisering. Het thuiswerken is verder ondersteund door het aanbieden van meer toepassingen uit de Microsoft365-omgeving en verbeterde toegang tot de benodigde applicaties. Voor het (deels) werken op kantoor is een werkplekreserveringsapp ontwikkeld. Daarmee kunnen ambtenaren, wanneer zij toch naar kantoor moeten, voor bepaalde dagdelen een werkplek boeken. De

werkplekken zijn zo geplaatst dat ze aan de ander halve meter norm voldoen en de ict-systemen en voorzieningen zijn daarop aangepast.

HR-beleid

In 2021 richtte de inzet van HR zich nadrukkelijk op de totstandkoming van een hybride werkregeling. De periodieke corona-monitor gaf beeld van de ervaringen van medewerkers in coronatijd. De uitkomsten, vooral over het (deels verplicht) thuiswerken, waren aanleiding om veel aandacht te besteden aan verbinding met elkaar, leiding geven op afstand en vitaliteit van medewerkers. Daarnaast maakte (en maakt) de krappe arbeidsmarkt een aangescherpt arbeidsmarkt communicatieconcept noodzakelijk. Daarmee is eind 2021 een start gemaakt. De bestaande HR-kernwaarden ‘wendbare organisatie’ en ‘aantrekkelijk werkgeverschap’ zijn daarbij de leidende principes.

Inkoop en aanbesteding

Een van de doelen van het inkoopbeleid was verdere professionalisering van de inkoopfunctie. Het team Inkoop richtte zich in 2021 specifiek op de volgende zaken:

- Alle Europese aanbestedingsprocedures zijn vanaf dit jaar openbaar inzichtelijk en worden gepubliceerd via de aanbestedingskalender op de website van de gemeente.
- In de uitvoering van deze aanbestedingsprocedures zijn in het afgelopen jaar extra verbeteringen doorgevoerd op het vlak van rechtmatigheid en doelmatigheid.
- De business intelligence tool is verder uitgebreid. Deze tool geeft meer inzicht in en control op de uitgaven binnen de organisatie. Hierdoor zijn de uitgaven op ieder gewenst moment via dashboards inzichtelijk en daardoor kan team Inkoop beter proactief handelen.
- De werkprocessen zijn verder geactualiseerd. De inkoopactiviteiten die team Inkoop uitvoerde vonden uniform en rechtmatig plaats.
- In navolging van de circulaire aanbesteding ‘Warme Drankenautomaten’, nam de gemeente voor de Grond- Weg en Waterbouw aanbestedingsprocedure ‘Onderhoud Asfaltverharding’ ook circulariteit mee in de vorm van circulaire beoordelingscriteria.

In het afgelopen jaar zijn twee geplande acties uitgesteld:

- Voor de verdere implementatie van contractmanagement is het plan van aanpak opgesteld. De uitvoering van dit plan van aanpak is uitgesteld naar 2022.
- De actualisatie van het inkoopbeleid is uitgesteld in afwachting van het nieuw te ondertekenen Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI), waarbij inkoop bijdraagt aan het bereiken van maatschappelijke doelen.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Gemeenten spelen een belangrijke rol in het proces van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Zo liggen er kansen om invloed uit te oefenen op het ondernemersklimaat, maar daarnaast doen we als gemeente ook het nodige in het kader van MVO. De gemeente probeert zoveel mogelijk mensen met een uitkering aan het werk te helpen, voert een actief stagebeleid en is actief als leerwerkbedrijf. De coronacrisis heeft effect gehad op de uitvoering van MVO.

Gegevens gemeentelijk personeelsbestand

Formatie en bezetting	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
FTE formatie	622	623	648
FTE bezetting	593	608	610
Saldo	**29**	**15**	**37,56**

Budget en realisatie	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Salarisbudget	44.852	47.391	47.559
Kosten bezetting	42.679	45.266	46.968
Kosten inhuur regulier	3.446	3.291	3.899
Inhuur regulier t.o.v. totale kosten	8,07%	7,27%	8,30%
Resultaat	**-1.273**	**-1.166**	**-3.308**

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht inhuur	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Inhuur regulier	3.446	3.291	3.899
Inhuur projectmatig	4.983	5.195	6.469
Totaal inhuur	**8.429**	**8.486**	**10.368**

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht ziekteverzuim	Realisatie 2019	Realisatie 2020	Realisatie 2021
Ziekteverzuim in % (excl. zwangerschap)	4,15	4	5,1
Totaal ziekteverzuim	**4,15**	**4**	**5,1**

De toename van de personeelslasten in 2021 ten opzichte van 2020 is beperkt. Dit wordt mede veroorzaakt door het laat tot stand komen van nieuwe CAO-afspraken. Ook speelt ook mee dat het moeilijk is om goed gekwalificeerd personeel aan te trekken. Mede daardoor en door de effecten van de coronacrisis, vallen de kosten voor externe inhuur hoger uit dan in voorgaande jaren.

We gingen in 2021 een tweede jaar in met Covid19 waardoor medewerkers vaak digitaal en thuis werkten. Door de ervaringen van 2020 waren organisatie en medewerkers flexibeler en beter voorbereid. Een grote groep medewerkers had zijn draai in het thuiswerken gevonden bleek uit een intern onderzoek onder hen. Dit gold echter niet voor iedereen. Het voortdurend aanpassen, schakelen en het telkens bijstellen van verwachtingen vielen sommigen zwaar. Zeker na de tweede lockdown van 2021. De psychische gevolgen van de beperkingen door corona waren merkbaar op het spreekuur bij de bedrijfsarts. Wachttijden voor behandeling waren langer en werden uitgesteld. Dit resulteerde in een stijging van het langdurig verzuim. Medewerkers waren vooral langer ziek, medewerkers waren niet meer ziek en niet meer medewerkers waren ziek. De ontwikkelingen naar meer hybride werken, meer mogelijkheden in de samenleving en meer ruimte in de zorg kunnen volgend jaar van positieve invloed zijn op het verzuim.

2.2.6 Verbonden Partijen

Algemeen

Deze paragraaf gaat in op de partijen met wie de gemeente een bestuurlijke relatie heeft en waarin zij een financieel belang heeft. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel in het bestuur bezet of stemrecht heeft. Een financieel belang betekent dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente. De werkzaamheden van de verbonden partijen moeten een publiek belang dienen. De gemeenteraad of het college zetten verbonden partijen in als middel om gemeentelijk beleid te realiseren.

Beleidskader

De gemeente Leidschendam-Voorburg werkt op vele terreinen samen met externe partijen. Binnen deze samenwerkingsverbanden zijn verbonden partijen een bijzondere groep die extra aandacht verdient vanwege de aanzienlijke bestuurlijke, strategische en financiële belangen voor de gemeente.

Het afwegingskader vormt een basis om de risico's van de samenwerkingsverbanden inzichtelijk te maken en te actualiseren.
Het afwegingskader heeft ook als doel om eenduidigheid te bereiken gedurende de gehele beheersingscyclus van de samenwerking: van het aangaan van de samenwerking naar de periodieke evaluatie van de samenwerking tot en met de heroverweging van de samenwerking.

Gedurende de samenwerking is het van belang om ‘de vinger aan de pols’ te houden; de periodieke evaluatie. Deze check op de samenwerking gebeurt op twee momenten in het jaar; bij de jaarlijkse begrotingscyclus en bij de jaarrekening.

De periodieke evaluatie kijkt naar de stand van zaken van een verbonden partij en richt zich in mindere mate op de doelmatigheidsvraag: behaalt de gemeente de gewenste doelen door deelname aan de verbonden partij?
Deze vraag wordt eens per vier jaar gesteld. De heroverweging richt zich wel op het nut en noodzaak van de samenwerking en de vorm van de samenwerking. Per verbonden partij is aangegeven in welk jaar uiterlijk een heroverweging van de samenwerking plaatsvindt.

Lijst van verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Naam	Centrumregeling samenwerking gemalendiensten
Doelstelling	De Centrumregeling samenwerking gemalendiensten (NAD) is in 2019 opgericht. Het is een samenwerking tussen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp. Het doel van deze samenwerking is de personele kwetsbaarheid bij het operationeel gemalenbeheer te verminderen met één gezamenlijke beheer- en onderhoudsdienst voor gemalen die goed uitgerust zijn om aan de huidige en toekomstige problematiek rondom de gemalen het hoofd te bieden.
Bestuurlijk belang	
Belang in verbonden partij	33,33%
Overige deelnemers	Leidschendam-Voorburg, Delft en Pijnacker-Nootdorp.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Ontwikkelingen	Er zijn geen bijzondere ontwikkelingen geweest in 2021. Door onderbezetting is een deel van de werkzaamheden uitbesteed en is per augustus 2021 voor 0,5 FTE een Beleidsadviseur Gemalen en Persleidingen ingehuurd. Door de beperkte bezetting lag de focus in 2021 primair op het verzorgen van het reguliere beheer en onderhoud van de diverse type gemalen, randvoorzieningen en persleidingen.
Gemeentelijke bijdrage	€ 377.000
Spiegeling afwegingskader	Het afwegingskader kwam bij de instelling in 2019 (raadsbrief 649) uit bij een publiekrechtelijke rechtsvorm. De centrumregeling is hiervan de lichtste vorm. Deze vorm voldoet nog steeds.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 1.476.039
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 1.476.039
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 376.076
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 515.500
Resultaat over 2021	2020 € 77.550
Risico's	Financiële risico’s zijn niet voorzien. De redenen hiertoe zijn:1. Taken met bijhorende begrotingen worden voorafgaand vastgesteld in een dienstverleningsovereenkomst tussen de centrumgemeente en de “gast” gemeenten;2. De begroting van de taken is gekoppeld aan de begroting van het gemeentelijk rioleringsplan, die een kosten dekkende heffing kent;3. De centrumregeling voert uitsluitend beheer en onderhoud uit en kent daarmee een lager financieel risicoprofiel dan bij taken gerelateerd aan investeringen;4. Alleen de kosten die gemaakt worden voor de gemeente Pijnacker-Nootdorp komen ten laste van de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Gemaakte kosten in de overige gemeenten worden direct verrekend met de betreffende 'gast'-gemeenten.

Naam	Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
Doelstelling	In deze vrijwillige gemeenschappelijke regeling, werken 23 gemeenten samen aan een duurzame en internationaal concurrerende regio. Een grootstedelijk gebied met een aantrekkelijk landschap en een infrastructureel netwerk dat woonkernen, werklocaties en voorzieningen verbindt. Vanuit twee kerntaken - verkeer & vervoer en economisch vestigingsklimaat - werken de gemeenten in de metropoolregio aan vier thema's: vernieuwen verbindingen, vernieuwen economie, vernieuwen energie en vernieuwen stad en omgeving.
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de burgemeester, in de bestuurscommissie Vervoersautoriteit door de portefeuillehouder verkeer en vervoer, in de bestuurscommissie economisch vestigingsklimaat door de portefeuillehouder economie, in de adviescommissie vervoersautoriteit en adviescommissie economisch vestigingsklimaat door twee raadsleden.
Belang in verbonden partij	3,23%
Overige deelnemers	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Delft, Den Haag, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Leidschendam-Voorburg, Maassluis, Midden-Delfland, Nissewaard, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijswijk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen, Wassenaar, Westland, Westvoorne en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Rotterdam

Ontwikkelingen	Het jaar 2021 heeft voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag voor een belangrijk deel in het teken gestaan van de coronacrisis. Daarnaast is de basis gelegd voor de tweede tussenevaluatie van de MRDH en is een begin gemaakt met een strategische agenda voor de nieuwe bestuursperiode. **Taakveld 2.1 Verkeer en Vervoer** Samen met Rijkswaterstaat, de MRDH en Bereik! is ingezet op verbetering van de bereikbaarheid van de Mall of The Netherlands. De MRDH keek vooruit: samen gaven de 23 gemeenten invulling aan het Nationaal Groeifonds en aan de Regionale Groeiagenda. De gemeente Leidschendam-Voorburg bepleit in dat verband visievorming op regionaal niveau voor de lange termijn over de A12, de spoorlijn en een eventuele lightrailverbinding. **Taakveld 2.5 Openbaar Vervoer** Net als in 2020 heeft ook in 2021 de invloed van de coronacrisis op het openbaar vervoer centraal gestaan. Het rijk heeft opnieuw het overgrote deel van de gemiste reizigersinkomsten van de vervoerbedrijven gecompenseerd. Verder is in 2021 de MIRT Verkenning CID Binckhorst verbreed. In plaats van twee worden nu zes mogelijke tracés onderzocht. **Taakveld 3.1 Economische Ontwikkeling** Voor het onderdeel Economisch Vestigingsklimaat heeft het omgaan met-, maar ook benutten van, de coronacrisis een voorname rol gespeeld in 2021. De marktimplicaties van de pandemie leidde namelijk tot een versnelling op het gebied van digitalisering binnen verschillende sectoren. De verschillende campusontwikkeling- en innovatieprogramma's die zijn opgezet vanuit de MRDH hebben bijgedragen aan de samenwerking binnen en tussen sectoren, kennisinstellingen en overheden. Hiermee is niet alleen een wezenlijke impuls gegeven aan de weerbaarheid van de regionale economie maar ook aan het betrekken van regionaal (ondernemers)talent bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.
Gemeentelijke bijdrage	€ 208.224
Spiegeling afwegingskader	?
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 29.429.403
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 31.048.050
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 1.127.554.201
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 1.054.909.811
Resultaat over 2021	2021 € 1.459.857 en 2020 € 776.924

Risico's	De risico's die samenhangen met de programma's en de weerstandsvermogenratio die erop van toepassing is, zijn:- Economische Vestigingsklimaat; ratio van 1,6 (ruim voldoende).- Vervoersautoriteit; ratio 1 (voldoende).De normale bedrijfsrisico's doen zich regelmatig voor en deze zijn daarom vrij goed meetbaar. Hierdoor kunnen ze worden gedekt door ofwel beheersmaatregelen of door verzekeringen af te sluiten.

Naam	**Dienst Sociale Werkvoorziening Rijswijk e.o. (DSW) in Liquidatie**
Doelstelling	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering ondergebracht bij de DSW. Daarnaast voert de DSW re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur is de gemeente vertegenwoordigd met twee wethouders. In het dagelijks bestuur met één wethouder.
Belang in verbonden partij	23%. Het belang is gerelateerd aan het aantal arbeidsjaren werkend in Leidschendam-Voorburg.
Overige deelnemers	Rijswijk en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Rijswijk (statutair)
Ontwikkelingen	Op 1 januari 2021 heeft Werkbedrijf de Binnenbaan de activiteiten van DSW Rijswijk en omgeving overgenomen. In 2021 is verder gewerkt aan het opheffingsproces. Op 16 december 2021 heeft het Algemeen Bestuur akkoord gegeven op het actiepunt voor de vereffenaar om naar de Kamer van Koophandel te gaan om DSW Rijswijk en omgeving uit te schrijven.
Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	N.v.t.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 1.582.000
Eigen vermogen 31-12-2021	n.n.b.
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2021	n.n.b.
Resultaat over 2021	n.v.t.
Risico's	Alle operationele activiteiten en daarmee samenhangende risico’s en kansen overgedragen naar De Binnenbaan. Er zijn verder geen bijzonderheden ten aanzien van het beschikbare vermogen en de afwikkelingsrisico's van de DSW.

Naam	**Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)**
Doelstelling	Omgevingsdienst Haaglanden verzorgt voor de gemeente wettelijke taken op het gebied van milieuvergunningverlening, toezicht (op bodem en op zwaardere/ complexere milieu-inrichtingen) en handhaving. Het college blijft voor deze taken het bevoegd gezag.

Bestuurlijk belang	Een wethouder vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Leidschendam-Voorburg is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	2%
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland, Zoetermeer en provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	Financiering van de taakuitvoering door de ODH vond in 2021 plaats op basis van de per opdrachtgever te leveren producten en diensten. De deelnemersbijdrage is op basis van voorcalculatie vastgesteld. Het jaar 2021 is qua taakuitvoering voor de taken voor de gemeente Leidschendam-Voorburg een relatief rustig jaar geweest. Het aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toetsing & Vergunningverlening en de urenrealisatie liggen onder de werkplanraming. Het aantal uitgevoerde zaken binnen het programma Toezicht & Handhaving ligt onder de werkplanraming, maar de tijdsbesteding is iets hoger geweest dan verwacht.
Gemeentelijke bijdrage	€ 943.523
Spiegeling afwegingskader	2023
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 1.071.385
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 1.817.085
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 18.667.793
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 19.539.936
Resultaat over 2021	€ 745.700
Risico's	De maximumomvang van de incidentele weerstandscapaciteit (algemene reserve) bedraagt 5% van de bij begroting geraamde structurele exploitatielasten. Het totaal van de geraamde structurele exploitatielasten bedraagt op basis van de begroting 2022 € 25.142.300 zodat de maximumomvang kan worden bepaald op 5% van € 25.142.300 is € 1.257.100. Daarmee is de in de Algemene reserve aanwezige weerstandscapaciteit € 185.700 minder dan de vastgestelde maximumomvang van de weerstandscapaciteit. Voorgesteld wordt van het rekeningresultaat over 2021 een bedrag van € 185.700 toe te voegen aan de algemene reserve.

Naam	**Gemeenschappelijke regeling Avalex**
Doelstelling	Door een regionale organisatie van de afvalinzameling wil de gemeente schaalvoordelen behalen. De afvalinzameling is gericht op het inzamelen van grondstoffen. Dit betekent dat inwoners afval zoveel mogelijk gescheiden aanbieden.
Bestuurlijk belang	In het enkelvoudig bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie is de gemeente vertegenwoordigd door één wethouder.
Belang in verbonden partij	22,8%
Overige deelnemers	Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk en Wassenaar.

Vestigingsplaats	Rijswijk
Ontwikkelingen	In 2021 is Avalex mede-eigenaar geworden (voor 13%) van HVC. HVC verwerkt vanaf 1 januari 2022 het huishoudelijk restafval, het grofvuil en het gft-afval. In 2021 heeft ook een evaluatie van de huidige governance-structuur, de bedrijfsvoeringsorganisatie, plaatsgevonden. Deze evaluatie was in 2019 toegezegd. Op basis van de evaluatie is besloten de huidige governance-structuur te handhaven. Een nieuwe evaluatie vindt plaats uiterlijk op 1 februari 2024 volgens artikel 20 van de gemeenschappelijke regeling Avalex.
Gemeentelijke bijdrage	€ 8.802.077 DVO 2021
Spiegeling afwegingskader	In het kader van de aankoop van aandelen HVC heeft een spiegeling van HVC aan het afwegingskader plaatsgevonden. Hieruit kwamen geen bijzonderheden.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 5.353.000
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 6.253.000
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 34.352.000
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 36.952.000
Resultaat over 2021	2021 € 49.000 en 2020 € 29.000
Risico's	Avalex onderkent vijf risico's in de begroting: 1. Inwoners en gemeenten zijn niet tevreden over het ophalen van afval, service is onvoldoende2. Imagorisico, Avalex wordt negatief in de media gepositioneerd3. Financiële afrekeningen van gemeenten vallen tegen4. Ondersteuning van de gemeenten bij plannen om te komen tot de doelstelling voor minder restafval is niet optimaal, flexibiliteit van Avalex is onvoldoende5. Het niet halen van scheidingsdoelstellingenOm de risico's af te dekken heeft Avalex een weerstandsvermogen opgebouwd dat bestaat uit de algemene reserves (€ 4,5 miljoen) en bezuinigingsmogelijkheden. Naast de directe risico's bij Avalex, heeft de gemeente in 2021 een garantstelling afgegeven bij de aankoop van aandelen HVC door Avalex. De garantstelling over 2021, gebaseerd op de uitstaande leningenportefeuille per 31 december 2020, bedraagt voor de gemeente € 18.449.101. 1% van dit bedrag wordt als garantstellingsprovisie uitgekeerd. Deze provisie valt toe aan het taakveld Afval.

Naam	**Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)**
Doelstelling	De activiteiten van de VRH zijn gericht op het vergroten van de veiligheid van de bevolking en bezoekers van de regio Haaglanden. De VRH heeft tot taak de brandweerzorg en organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing in de regio goed te organiseren. Dit gebeurt in opdracht van de aangesloten gemeenten.
Bestuurlijk belang	De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur.
Belang in verbonden partij	7,03%

Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	De beleidsmatige ontwikkelingen binnen de VRH spelen zich af binnen de kolommen (brandweer, zorg, gemeentelijke crisisbeheersing en in het verlengde daarvan de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing, en de gemeenschappelijke meldkamer). Het beleid van de brandweer blijft ook de komende jaren gericht op het waarborgen van de fysieke veiligheid in de regio. De VRH blijft bij risicobeheersing een prominente gesprekspartner en adviseur van de gemeente. Het uitvoeringsprogramma wordt daartoe omgevingsrechtproof gemaakt en geeft daarmee richting aan de risicobeheersingsactiviteiten voor de komende jaren. Op basis van de recente evaluatie van de Wet Veiligheidsregio's staat voor de lopende kabinetsperiode gepland om, met behoud van het goede, een toekomstbestendig en samenhangend stelsel voor de crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren. Het transitieakkoord 'Meldkamer van de Toekomst' uit 2013 is inmiddels in de eindfase beland. De VRH heeft middelen gereserveerd voor zowel de afhechting van de rafelranden als voor het optimaliseren van de meldkamerfunctie.
Gemeentelijke bijdrage	€ 6.034.431
Spiegeling afwegingskader	2023
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 8.193.000
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 4.144.000
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 118.671.000
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 109.167.000
Resultaat over 2021	€ 1.264.000
Risico's	De VRH onderkent een aantal niet afgedekte risico's. Deze zijn te onderscheiden in incidentele en structurele risico's. Hieronder is aangegeven welke risico's de VRH onderkent en in hoeverre, als dit risico zich voordoet, een beroep wordt gedaan op de weerstandscapaciteit.De incidentele risico's hebben betrekking op:- 2e loopbaanbeleid. Dit risico is berekend op € 107.000- Wet normalisering rechtspositie ambtenaren. Het berekende risico komt uit op een bedrag van € 467.000De structurele risico's betreffen:- Niet verzekerbare risico's. Dit risico is berekend op € 242.000.- Ontwikkelingen vrije instroom vrijwilligers. Het risico is berekend op € 293.000.- Aansprakelijkheid dienstverlening. Het restrisico wordt geraamd op € 138.000.- Cyberdreiging/digitale dreiging. Dit risico legt een beslag op het weerstandsvermogen van €133.000.- Gemiddeld werkgeversrisico WGA/WW. Het totale beslag op het weerstandsvermogen is berekend op €107.000.-Overgangsregeling Functioneel Leeftijdsontslag. Dit risico berust bij de aan de VRH deelnemende gemeenten. In die zin is er voor de VRH geen sprake

van een financieel risico.

Naam	GGD en VT Haaglanden
Doelstelling	Het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid (onderdeel GGD). Het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, door middel van een samenhangende aanpak (Onderdeel Veilig Thuis).
Bestuurlijk belang	Een wethouder vertegenwoordigt de gemeente in het algemeen bestuur. Leidschendam-Voorburg is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	7% GGD / 5% VT
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	In de tweede helft van 2021 is de vier-jaarlijkse evaluatie van de Gemeenschappelijk Regeling GGD en VT Haaglanden uitgevoerd. De uitkomsten van de evaluatie zullen in 2022 besproken worden. De evaluatie richt zich in de basis op de organisatievorm én de werking van de GR. Het doel van de evaluatie is om het construct van de GR verder te optimaliseren, zodat de GR maximaal dienstbaar is aan de inhoudelijke opgaven en ontwikkelingen en kan doen waarvoor zij is opgericht, namelijk regionaal samenwerken op: a. het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid; b. het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. De evaluatie kan dus leiden tot handreikingen ter versterking van de vorm en de werking van de GR, eventueel in de tijd uitgelijnd.
Gemeentelijke bijdrage	€ 1.291.000
Spiegeling afwegingskader	De raad heeft gelegenheid gekregen haar zienswijze op de evaluatie mee te geven. De evaluatie richt zich op de organisatievorm én de werking van de GR en gaat verder dan de afspiegeling aan het afwegingskader. Door het uitvoeren van de evaluatie wordt de afspiegeling van het afwegingskader in 2022 overbodig. De timing van de volgende afspiegeling aan het afwegingskader zal bepaald worden na uitkomsten van de evaluatie.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 2.082.000
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 2.754.000
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 0
Resultaat over 2021	€ 2.028.000

Risico's	De gemeenschappelijke regeling GGD & VeiligThuis beschikt zelf niet over weerstandscapaciteit waardoor risico's door de deelnemende gemeenten moeten worden opgevangen. In de risicoparagraaf in de begroting 2022 van de gemeenschappelijke regeling (GR) is een inschatting gemaakt van de financiële risico's. Deze zijn in totaliteit begroot op maximaal € 1 miljoen (aandeel LV is circa € 55.000). met name gerelateerd aan het risico op verdere volumegroei bij Veilig Thuis. Vanuit het perspectief van de gemeente worden geen andere grote risico's gezien. Wel zijn er de afgelopen jaren een aantal knel- en verbeterpunten gesignaleerd in de werking van de GR. Deze worden allen meegenomen in de aanstaande evaluatie.

Naam	**Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen H10 Inkoopbureau)**
Doelstelling	Het servicebureau behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken binnen het sociaal domein, zoals gezamenlijke inkoop en het contracteren van Jeugdzorg.
Bestuurlijk belang	In 2015 is de gemeenschappelijke regeling omgezet van een GR openbaar lichaam naar een GR bedrijfsvoeringsorganisatie met een ongeleed bestuur. Het bestuur bestaat uit drie leden. Leidschendam-Voorburg, Wassenaar, Voorschoten, Pijnacker-Nootdorp en Zoetermeer zijn samen vertegenwoordigd met één lid. Besluitvorming vindt plaats met een gewogen stemverhouding, gebaseerd op inwonertal per gemeente.
Belang in verbonden partij	7%
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Voorschoten, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp
Ontwikkelingen	Het Servicebureau heeft samen met de 10 gemeenten van regio Haaglanden in 2021 verdere invulling gegeven aan de implementatie van de nieuwe inkoop jeugdhulp 2021. Samen met gemeenten en zorgaanbieders werkt het Servicebureau aan onderwerpen zoals kostenbeheersmaatregelen en het richtinggevend kader.
Gemeentelijke bijdrage	€ 207.224
Spiegeling afwegingskader	De Gemeenschappelijke regeling SJBH trad op 1 januari 2020 in werking. Partijen zijn deze regeling voor onbepaalde tijd aangegaan. Gekoppeld aan de evaluatie zal de spiegeling aan het afwegingskader in 2022 plaatsvinden.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 43.687
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 84.000
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 958.756
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 1.338.000
Resultaat over 2021	€ 41.000

Risico's	De gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden beschikt niet over een eigen weerstandsvermogen. De deelnemende gemeenten vangen daarom de risico's op. In de risicoparagraaf in de begroting 2023 van de gemeenschappelijke regeling zijn de risico's opgenomen. Ook is er een inschatting gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit is daarbij bepaald op € 680.000. Het aandeel van Leidschendam-Voorburg hierin is 7%, € 47.600.

Naam	**Stadsgewest Haaglanden (in liquidatie)**
Doelstelling	Liquideren van het stadsgewest.
Bestuurlijk belang	De gemeente is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door twee raadsleden. De gemeente is niet vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.
Belang in verbonden partij	Gewijzigd in 6,84% (voorheen 7,03%)
Overige deelnemers	Delft, Den Haag, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	De liquidatie van de Stadsgewest Haaglanden, per 31 december 2020, is in 2021 afgerond. Het liquidatiesaldo van € 1.562.540 is op basis van het aantal inwoners per 1 januari 2015 uitgekeerd aan de deelnemers van destijds. Het uitgekeerde bedrag aan onze gemeente van € 108.099 is verantwoordt in de jaarrekening 2021.
Gemeentelijke bijdrage	N.v.t.
Spiegeling afwegingskader	N.v.t.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	N.v.t.
Eigen vermogen 31-12-2021	N.v.t.
Vreemd vermogen 1-1-2021	Nv.t.
Vreemd vermogen 31-12-2021	N.v.t.
Resultaat over 2021	N.v.t.
Risico's	N.v.t.

Vennootschappen en coöperaties

Naam	**VOF Leidschendam-Centrum**
Doelstelling	Samen met een ontwikkelingscombinatie geeft de gemeente uitvoering aan de grondexploitatie van de VOF en daarmee aan de herstructurering van Leidschendam Centrum.
Bestuurlijk belang	De gemeente is door een wethouder vertegenwoordigd in de VOF.
Belang in verbonden partij	50%
Overige deelnemers	Schouten & De Jong Projectontwikkeling (SdJ) en Bouwfonds Property Development (BPD).
Vestigingsplaats	Leidschendam

Ontwikkelingen	In 2021 is gestart met de uitbreiding van de Plaspoelhaven, die zo goed als klaar is. In het eerste kwartaal van 2022 zullen de laatste werkzaamheden afgerond worden, waaronder de aanleg van het speelterrein aan de Bolder, de aanplant van groenvoorzieningen en de aanleg van steigers voor ligplaatsen door de gemeente. Op de bouwlocatie Leytsche Hof heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden en het terrein is, na de omlegging van kabels en leidingen, verder bouwrijp gemaakt. De omgevingsvergunning voor het bouwplan Leytsche hof is onherroepelijk geworden. Voor dit bouwplan heeft SJB een bijdrage aangevraagd op grond van de 'Bijdrageregeling Duurzame Nieuwbouw Leidschendam Centrum' van de VOF. De aanvraag voldoet aan de criteria en is eind februari 2022 toegekend. De grond zal naar verwachting in april 2022 aan SJB worden geleverd, Daarna start de bouw. De bouwlocatie Schoorlaan is bouwrijp opgeleverd en de bouw aldaar is gestart in oktober 2021. De voorbereidingen voor de herinrichting van de Schoorlaan zijn gestart. Voor het bouwplan Rijnlandstraat-Noord heeft de gemeente de verlegging van het gelegen recht van weg op deze locatie aangekondigd. Dit is noodzakelijk om straks de gronden te kunnen leveren aan SJB. Het bouwplan is behandeld in de gemeenteraad van 22 februari 2022.
Gemeentelijke bijdrage	N.v.t.
Spiegeling afwegingskader	N.v.t.
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 1.006.557
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 440.533
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 0
Resultaat over 2021	2021 € -566.024 en 2020 € 201.825
Risico's	Het enige risico betreft die van de (restant) civieltechnische werkzaamheden die nog verricht moeten worden, waarvan alleen de 2e en 3e fase van de Schoorlaan nog aanbesteed moet worden. De overige aanbestedingsvoordelen die zijn behaald op inmiddels afgerond bestekken, zijn vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Naam	**Dunea N.V.**
Doelstelling	Dunea N.V. Drinkwaterbedrijf Zuid-Holland levert betrouwbaar drinkwater en beheert de duinen tussen Monster en Katwijk.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht tijdens de algemene vergadering van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op Dunea N.V. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder. Statutair is vastgelegd dat Dunea geen dividend uitkeert.
Belang in verbonden partij	6,05%

Overige deelnemers	Den Haag, Hillegom, Katwijk, Lansingerland, Leiden, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Pijnacker-Nootdorp, Rijnwoude, Rijswijk, Teylingen, Voorschoten, Wassenaar, Zoetermeer en Zuidplas.
Vestigingsplaats	Zoetermeer
Ontwikkelingen	Dunea heeft in de komende jaren drie grote opgaven in de drinkwatervoorziening om haar leveringsgebied klaar te maken voor de toekomst. Uitdagingen zijn hier dat de bevolkingsgroei in het verzorgingsgebied sneller gaat en eerder plaatsvindt dan eerder aangenomen. Daarnaast zijn er effecten door de klimaatverandering en extra zuivering om de waterkwaliteit op peil te houden. Om de grotere afzet te kunnen faciliteren zal er extra en eerder moeten worden geïnvesteerd in een grotere productiecapaciteit. Vooralsnog kan Dunea de extra middelen opvangen die benodigd zijn om de productiecapaciteit te vergroten. Deze worden deels gedekt door de tarieven binnen de toegestane kaders te verhogen.
Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2023
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 230 miljoen
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 237 miljoen
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 351 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 360 miljoen
Resultaat over 2021	€ 7 miljoen
Risico's	De risico's zijn vooralsnog beperkt. De gemeenten zijn aandeelhouder van Dunea en bezitten in totaal 4 miljoen aandelen (verdeeld over de gemeenten op basis van inwoneraantal). Met een aandelenbezit van 6% en een nominale waarde van € 5,- per aandeel is onze deelname in de N.V. beperkt tot een bedrag van circa € 1,2 miljoen. De resultaten van Dunea nemen vanaf 2012 alleen maar toe en worden onder andere ingezet voor de versterking van de financiële positie van het bedrijf. De solvabiliteit over 2020 is ruim voldoende, waarmee Dunea een financieel gezond bedrijf is. De risico's voor Dunea kunnen in de toekomst mede door klimaatsverandering toenemen. Het afgelopen jaar was de drinkwatervoorziening niet in gevaar, maar er waren wel uitdagingen. Er bestaat altijd het risico dat Dunea haar doelen binnen de gegeven kaders niet tijdig kan realiseren.

Naam	**BNG Bank NV**
Doelstelling	BNG Bank NV (voorheen Bank Nederlandse Gemeenten) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten voor maatschappelijke voorzieningen voor de inwoners.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht in de algemene vereniging van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op de BNG Bank. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder.

Belang in verbonden partij	0,36%
Overige deelnemers	Gemeenten, provincies en waterschappen.
Vestigingsplaats	Den Haag
Ontwikkelingen	Het belangrijkste instrument blijft het verstrekken van financiering tegen lage prijzen aan de kernklanten. Die lage prijzen vereisen een uitstekend risicoprofiel (de huidige ratings zijn AAA), zodat er financiering kan worden aangetrokken tegen scherpe tarieven. Om het risicoprofiel en daarmee de lage prijzen ook de komende jaren te behouden, is het noodzakelijk dat BNG Bank het volume beheerst van leningen die beslag leggen op het risicokapitaal van de bank (tot maximaal 10% van de leningenportefeuille). Daarom worden keuzes gemaakt. De langlopende rentetarieven blijven een drukkend effect hebben op de ontwikkeling van het renteresultaat. Het coronavirus heeft vergaande maatschappelijke gevolgen ook voor de klanten. Door de huidige renteomgeving is er meer concurrentie. Daarom richt de BNG zich op het continu verbeteren van klant- en kredietprocessen. Dit betekent blijven investeren in digitalisering, risicobeheersing en het voldoen aan toezicht en regelgeving. BNG Bank zal zich blijven richten op de publieke sector en het realiseren van maatschappelijke impact.
Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2023
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 4.877 miljoen
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 5.097 miljoen
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 144.802 miljoen
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 155.262 miljoen
Resultaat over 2021	€ 221 miljoen
Risico's	De financiële doelstellingen zijn in 2021 gerealiseerd en de BNG heeft haar excellente kredietwaardigheid in 2020 behouden. Dit houdt in dat de BNG nog steeds voldoet aan de strenge voorwaarden met betrekking tot vermogenspositie, risicobeheersing en betrouwbaarheid en integriteit van de bedrijfsvoering. De BNG staat in de top-5 van de veiligste (lees: meest stabiele) banken ter wereld. Daarmee zijn de risico's voor de gemeente als aandeelhouder ook zeer beperkt.

Naam	**Stedin Holding N.V.**
Doelstelling	Stedin maakt het mogelijk dat energie altijd beschikbaar is: voor deze generatie en voor volgende generaties. Om te wonen, werken en leven in het meest stedelijke gebied van Nederland: Zuid-Holland, inclusief de Rotterdamse haven, en Utrecht.
Bestuurlijk belang	Op basis van het aandelenbezit kan de gemeente via het stemrecht in de algemene vereniging van aandeelhouders zeggenschap uitoefenen op Stedin Groep N.V. De gemeente wordt hierbij vertegenwoordigd door een wethouder.

Belang in verbonden partij	3,44% van het aandelenkapitaal
Overige deelnemers	Rotterdam, Den Haag, Dordrecht, Leidschendam-Voorburg, Lansingerland, Delft, Zoetermeer en Pijnacker-Nootdorp zijn de grootste aandeelhouders. De andere aandeelhouders (ook gemeenten) hebben belangen van kleiner dan 1%.
Vestigingsplaats	Rotterdam
Ontwikkelingen	Stedin speelt een belangrijke rol in de energietransitie voor wat betreft de infrastructuur die nodig is om te schakelen van gas naar elektriciteit. Daarnaast is er veel extra capaciteit nodig om het opladen van elektrische voertuigen mogelijk te maken en het terugleveren van stroom uit zonnepanelen te verwerken. Dit vergt zeer grote investeringen waarvoor Stedin op termijn nog niet de benodigde middelen beschikbaar heeft. Stedin is samen met de aandeelhouders, met het traject 'lange termijn financiering 3', aan het onderzoeken op welke wijze deze kapitaalinjectie vorm kan krijgen. Dit is het vervolg op het succesvol afgesloten traject lange termijn financiering 2. Ook nieuwe partijen worden hierbij betrokken. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten worden actief betrokken bij het traject.
Gemeentelijke bijdrage	€ 0
Spiegeling afwegingskader	2022
Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 2.949.000.000
Eigen vermogen 31-12-2021	€ 2.891.000.000
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 3.004.000.000
Vreemd vermogen 31-12-2021	€ 3.183.000.000
Resultaat over 2021	€ 42.000.000
Risico's	Stedin staat de komende jaren voor grote investeringen in het netwerk om de energietransitie mogelijk te maken. Zeer waarschijnlijk zal er geen dividend meer op de reguliere aandelen worden uitgekeerd. Dit effect is in de begroting van onze gemeente verwerkt. Verder zijn er op dit moment geen grote risico's.

Naam	**Werkbedrijf de Binnenbaan B.V.**
Doelstelling	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Doel is dat iedere persoon met een sociale werkvoorzieningsindicatie op het voor hem of haar maximale niveau werkzaam is. De deelnemers hebben de uitvoering van de Wsw ondergebracht bij de Werkbedrijf de Binnenbaan. Daarnaast voert het Werkbedrijf de Binnenbaan re-integratiewerkzaamheden uit voor de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt door middel van een afgevaardigde wethouder vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA).
Belang in verbonden partij	1%
Overige deelnemers	Zoetermeer (98%), Rijswijk (1%) en Leidschendam-Voorburg (1%).
Vestigingsplaats	Zoetermeer

Ontwikkelingen	In 2021 is het Werkbedrijf De Binnenbaan gestart en heeft de uitvoeringstaken op het gebied van de WSW volledig overgenomen van de DSW.
Gemeentelijke bijdrage	€ 2.774.000
Spiegeling afwegingskader	Per 1 januari 2021 is het nieuwe Werkbedrijf gestart. Gemeente Leidschendam-Voorburg heeft een inkooprelatie met dit werkbedrijf. De huidige afspraken zijn vastgelegd in verschillende dienstverleningsovereenkomsten. Deze kennen een looptijd van 5 jaar. In aanloop tot een besluit op een volgende contractperiode zal in 2024 worden gespiegeld aan het afwegingskader verbonden partijen.

Financiële informatie	
Eigen vermogen 1-1-2021	€ 100.000
Eigen vermogen 31-12-2021	n.n.b.
Vreemd vermogen 1-1-2021	€ 0
Vreemd vermogen 31-12-2021	n.n.b.
Resultaat over 2021	n.n.b.
Risico's	De gemeente loopt geen financieel risico op het Werkbedrijf de Binnenbaan B.V. Het risico op een negatief exploitatieresultaat ligt in het geheel bij de grootaandeelhouder gemeente Zoetermeer.

2.2.7 Grondbeleid

Algemeen
Deze paragraaf gaat in op het grondbeleid van de gemeente in juridische, strategische en financiële zin. De lopende grondexploitaties worden toegelicht.

Beleidsmatige verankering
Nota grondbeleid
De gemeente beschikt over een Nota Grondbeleid die aansluit op de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en de hierin opgenomen Grondexploitatiewet. In essentie gaat de Nota Grondbeleid in op de gemeentelijke rol bij ruimtelijke ontwikkelingen.
De gemeente voert situationeel grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente daar waar dat kan faciliterend optreedt. Dit is aan de orde bij ontwikkelingen, waar een externe het initiatief neemt. In deze situatie is doorgaans sprake van een private grondexploitatie en past de gemeente kostenverhaal toe voor de gemeentelijke inzet. Alleen onder bepaalde voorwaarden, die in de Nota Grondbeleid zijn vastgelegd, staat de keuze voor een meer actieve rol open. Deze rol kan variëren van het verstrekken van een financiële bijdrage aan een ontwikkeling tot het voeren van volledig actief grondbeleid. Bij volledig actief grondbeleid verwerft de gemeente gronden, en geeft zij bouwkavels uit. Financieel verantwoordt zij dit via een gemeentelijke grondexploitatie, die de gemeenteraad opent. Een gemeentelijke grondexploitatie wordt periodiek herzien en ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. De raad heeft in 2016 de vigerende versie van de Nota grondbeleid vastgesteld.

Naast de Nota Grondbeleid kent de gemeente ook een Nota Grondprijsbeleid. De Nota Grondprijsbeleid gaat in op hoe de gemeente bij gemeentelijke grondverkoop de grondprijs bepaalt. De vigerende Nota Grondprijsbeleid is in 2022 door de raad vastgesteld. Jaarlijks wordt er een grondprijzenbrief vastgesteld.

Grondexploitatie: resultaten risico's en voorziening lopende grondexploitaties
Er zijn drie (gemeentelijke) grondexploitaties: Vlietvoorde, Klein Plaspoelpolder (KPP) en Rijnlandlaan (RLL). Daarnaast participeert de gemeente via een VOF in een publiek-private grondexploitatie voor het project Leidschendam Centrum; zie hiervoor de paragraaf Verbonden Partijen.

De gemeente actualiseert grondexploitaties, gezien de financiële omvang en marktdynamiek, periodiek, middels een Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG).
Het MPG en de grondexploitaties worden twee keer per jaar herzien. De eerste herziening wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Ook de tweede herziening wordt ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden, tenzij de afwijking in het grondexploitatieresultaat op eindwaarde ten opzichte van de eerste herziening per grondexploitatie kleiner is dan € 0,5 miljoen. In dat geval wordt de gemeenteraad geïnformeerd middels een raadsbrief met een lightversie van de herziening van het MPG.

Verliesvoorziening van de grondexploitatie
Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft voor dat voor het verwachte verlies van een grondexploitatie een verliesvoorziening moet te worden getroffen. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft deze op eindwaarde. Hierdoor is de getroffen verliesvoorziening toereikend om het verwachte tekort op de einddatum af te dekken.

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
De commissie BBV stelt regels op voor de inrichting van de gemeentelijke financiën en de verslaglegging hierover. De gemeentelijke grondexploitaties voldoen aan de regelgeving van het BBV.

Vaststelling risicoprofiel

Aangezien de risico's bij ruimtelijke projecten substantieel kunnen zijn, is het van groot belang om deze te beheersen. Daarom wordt bij de grondexploitaties minimaal tweemaal per jaar per project een inventarisatie van zowel de positieve als van de negatieve risico's uitgevoerd, wat leidt tot een concreet overzicht van de risico's. Door middel van scenariostudies wordt het risicoprofiel berekend (zie ook de toelichting bij de paragraaf Weerstandsvermogen). Verderop in deze paragraaf wordt de hoogte van het risicoprofiel per grondexploitatie aangegeven.

Toelichting resultaten grondexploitaties

In deze paragraaf volgt een (geconsolideerd) overzicht van het financieel resultaat van de grondexploitaties op basis van de vastgestelde eerste herziening 2022. Om de resultaten van de grondexploitaties integraal in beeld te houden is er een Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) opgesteld.

Financieel resultaat grondexploitaties, geconsolideerd overzicht

In onderstaande tabel staan per (actieve) grondexploitatie:

- De werkelijke boekwaarde per 1 januari 2021 en per 31 december 2021;
- De gerealiseerde inkomsten en uitgaven in 2021;
- De nog te realiseren inkomsten en uitgaven en het saldo van de nog te realiseren prijsstijgingen en rente (op grond van de 1e herziening 2022);
- Het resultaat op eindwaarde per datum van afsluiting.

In de toelichtingen per grondexploitatie wordt het verschil met vorig jaar toegelicht.

	Vlietvoorde	Damcentrum	Rijnlandlaan	Klein Plas-poelpolder	Totaal
Boekwaarde per 1-1-2021	**39.996 N**	**3.620 N**	**-611 V**	**1447 N**	**44.452 N**
Gerealiseerde inkomsten in 2021	2.763 V	1.582 V		51 V	4.396 V
Gerealiseerde uitgaven in 2021	1.073 N	129 N	568 N	1.033 N	2.803 N
Boekwaarde per 31-12-2021	**38.306 N**	**2.167 N**	**-43 V**	**2.429 N**	**42.859 N**
Nog te realiseren inkomsten (excl. prijsstijgingen en rente)	49.678 V	2.167 V		9.497 V	61.342 V
Nog te realiseren uitgaven (excl. prijsstijgingen en rente)	16.221 N		541 N	4.981 N	21.743 N
Saldo te realiseren prijsstijging en rente	722 N		12 N	-30 V	704 N
Resultaat op eindwaarde per datum afsluiting	**5.571 N**	**0**	**510 N**	**-2.117 V**	**3.964 N**

Bedragen x € 1.000

1. Vlietvoorde

Algemeen

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft samen met de provincie Zuid-Holland, het Rijk en buurgemeente Voorschoten de ambitie om het karakteristieke landschap tussen beide gemeenten te behouden en te versterken. Dit gebied noemt men de 'Duivenvoordecorridor'. De grondexploitatie, behorende bij de ontwikkeling van dit gebied, heeft de naam 'Vlietvoorde' gekregen.

Ontwikkelingen 2021

In 2021 zijn de grondopbrengsten ontvangen voor de deellocatie De Bosrand en startte de ontwikkelaar met de bouw van 10 woningen.

Voor de deellocatie West is in 2021 overeenstemming met een ontwikkelaar bereikt. De gemeente sluit in 2022 de koop en realisatieovereenkomst.
De gemeente is in onderhandeling met initiatiefnemers voor ontwikkeling van de locaties Noorthey (gefaseerd) en het Schakelstuk (samen met de naastgelegen GAMMA). In 2022 worden de gesprekken afgerond.
Het bestemmingsplan Vlietvoorde is in 2021 vastgesteld en onherroepelijk geworden.

Resultaat Grondexploitatie
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de eerste herziening 2022 circa € 5,6 miljoen nadelig op eindwaarde (31 december 2025).

Risicoprofiel
Op de grondexploitatie is een risicoanalyse uitgevoerd om het risicoprofiel te bepalen. Het risicoprofiel is bepaald door middel van scenarioanalyses en berekend op circa € 1,43 miljoen.

Verliesvoorziening
De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft de voorziening op eindwaarde. Hierdoor is de getroffen verliesvoorziening van € 5,6 miljoen toereikend om het verwachte tekort op einddatum af te dekken.

2. Leidschendam-Centrum

Algemeen
De gemeente participeert via een VOF in een publiek-private grondexploitatie voor het project Leidschendam Centrum. Deze participatie is niet opgenomen in het MPG omdat de gemeente niet zelf een actieve grondexploitatie voert. Voor het project zijn door de gemeente wel gronden verworven die nog in eigendom zijn. De boekwaarde hiervan staat op de balans. Deze grondpositie is wel opgenomen in het MPG.

Ontwikkelingen 2021
In 2021 is gestart met de uitbreiding van de Plaspoelhaven, die zo goed als klaar is. In het eerste kwartaal van 2022 zullen de laatste werkzaamheden worden afgerond, waaronder de aanleg van het speelterrein aan de Bolder, de aanplant van groenvoorzieningen en de aanleg van steigers voor ligplaatsen door de gemeente.
Op de bouwlocatie Leytsche Hof heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden en het terrein is, na de omlegging van kabels en leidingen, verder bouwrijp gemaakt.
De omgevingsvergunning voor het bouwplan Leytsche hof is onherroepelijk geworden. Voor dit bouwplan heeft SJB een bijdrage aangevraagd op grond van de 'Bijdrageregeling Duurzame Nieuwbouw Leidschendam Centrum' van de VOF. De aanvraag voldoet aan de criteria en zal eind februari 2022 worden toegekend. De grond zal naar verwachting in april 2022 aan SJB worden geleverd,. Daarna start de bouw.
De bouwlocatie Schoorlaan is bouwrijp opgeleverd en de bouw aldaar is gestart in oktober 2021. De voorbereidingen voor de herinrichting van de Schoorlaan zijn gestart.
Voor het bouwplan Rijnlandstraat-Noord heeft de gemeente de verlegging van het gelegen recht van weg op deze locatie aangekondigd. Dit is noodzakelijk om straks de gronden te kunnen leveren aan SJB. Het bouwplan zelf wordt behandeld in de gemeenteraad van 22 februari 2022.

Deelname in VOF Leidschendam-Centrum
Voor het project Leidschendam-centrum is een VOF opgericht, waarin de gemeente een aandeel van 50% heeft (zie ook paragraaf ‘verbonden partijen’).

De Ontwikkelingscombinatie Schouten & de Jong Bouwfonds, bestaande uit Schouten & De Jong Projectontwikkeling B.V. en Bouwfonds Property Development B.V. (hierna SJB) heeft ook een

aandeel van 50%. In financiële zin heeft de gemeentelijke deelname tot gevolg dat de gemeente voor 50% deelt in het exploitatieresultaat van de VOF.

Op basis van aanvullende afspraken uit 2013 en 2016 vinden de grondleveringen aan de ontwikkelende partijen plaats op vastgestelde momenten en tegen vastgestelde grondprijzen. Daarnaast is afgesproken dat de rentelasten voor rekening komen van SJB. Zowel de opbrengsten als de hoogte van de rente vormen hiermee geen risico meer voor de grondexploitatie van de VOF. Wel is er nog een (beperkt) risico op de hoogte van de (restant)kosten voor civieltechnische werkzaamheden, maar hiervoor is in de grondexploitatie reservering voor onvoorziene kosten beschikbaar en zijn er nog reserveringen beschikbaar als gevolg van niet (volledig) benutte uitvoeringsbudgetten.

Financiële afwikkeling tussen gemeente en VOF
In opdracht van de VOF heeft de gemeente gronden verworven in het gebied of had de gemeente gronden reeds in bezit. Daarnaast draagt de VOF in opdracht van de gemeente zorg voor het woon- en bouwrijp maken van deze gronden. De boekwaarden van deze gronden, inclusief de bijkomende kosten, staan daarom op de balans van de gemeente. Hier tegenover staat een schuld van de gemeente aan de VOF in de vorm van een door de VOF aan de gemeente verstrekte renteloze geldlening.

De gemeente verkoopt in delen de gronden aan de VOF. De opbrengsten uit deze verkopen worden gebruikt om de lening af te lossen. Aan het einde van het project is de lening geheel afgelost met de verkoopopbrengsten. Op dit moment sluit de grondexploitatie van de VOF met een voordeel.

3. Klein Plaspoelpolder
Algemeen
In 2015 heeft de gemeenteraad de Ontwikkelvisie Klein Plaspoelpolder vastgesteld. De Ontwikkelvisie geeft het ruimtelijk kader voor de transformatie van Klein Plaspoelpolder van een verouderd bedrijventerrein naar een gevarieerde woonwijk, met zowel appartementen als eengezinswoningen in diverse prijsklassen en bestemd voor diverse doelgroepen.
Om dit te realiseren zijn verschillende deellocaties aangewezen om de komende jaren te bouwen. Drie van deze deellocaties (2, 3b en 4) zijn eigendom van de gemeente. Deze locaties worden verkocht. De overige deellocaties (1a enb, 3a en Triadome) zijn eigendom van ontwikkelaars. De gemeente bewaakt de integrale kwaliteit. Dat doet ze vooral op basis van de ontwikkelvisie. Deze is erop gericht om de bestaande kwaliteiten in het gebied te versterken en onderling met elkaar te verbinden. Per deellocatie heeft de gemeente, na een participatief traject met de bewoners, de ontwikkelvisie uitgewerkt in een spelregelkaart waaraan bouwplannen worden getoetst.

Financiën
De raad heeft in september 2017 besloten om een integrale grondexploitatie te openen voor de gebiedsontwikkeling van Klein Plaspoelpolder. Een grondexploitatie is een presentatiemiddel voor de financiële begroting van het plan. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de deellocaties die eigendom zijn van de gemeente en de deellocaties van derden. In de berekening worden de investeringen (grondaankoop, bouwrijp maken, inrichting, plankosten, etcetera) in het gebied gepland in de tijd. Hetzelfde wordt gedaan met de opbrengsten (verkoop grond door de gemeente en kostenverhaalsbijdragen van de ontwikkelaars).

De aanleg van de samenhangende openbare ruimte, waarvan de basis is vastgelegd in de ontwikkelvisie, is een verantwoordelijkheid van de gemeente. De gemeente verhaalt de plankosten en kosten voor de aanleg van deze openbare voorzieningen op de grondeigenaren in het gebied. Voor deellocatie 1a is het kostenverhaal inmiddels afgerond, voor deellocatie 1b zijn de afspraken over het kostenverhaal vastgelegd in de anterieure overeenkomst en voor deellocatie 3a en de Triadome-locatie moeten nog definitieve afspraken gemaakt worden over de kostenverhaalbijdrage.

Grondexploitatie (eerste herziening 2022)
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de eerste herziening 2022 circa € 2,1 miljoen voordelig op de eindwaarde (31 december 2025). Het risicoprofiel is bepaald door middel van scenarioanalyses en berekend op circa € 1,75 miljoen.

Voor meer informatie over de stand van zaken en een indicatieve planning per deellocatie verwijzen wij naar het projectenboek.

4. Rijnlandlaan

Algemeen
Dit project betreft de ontwikkeling van de locatie Rijnlandlaan in Voorburg. De gemeente werkt aan nieuwbouwplannen voor sociale huurwoningen en maatschappelijke functies. Het stedenbouwkundig plan gaat uit van:

- de realisering van sociale woningbouw (48 appartementen);
- een school voor voortgezet onderwijs (vmbo Veurs Voorburg);
- uitgeefbare grond voor een kinderverblijf (Pinkeltje) en
- het inrichten van het openbaar gebied (met zo veel mogelijk groen karakter).

Ontwikkelingen 2021
Op 23 januari 2018 stemde de gemeenteraad in met het stedenbouwkundig plan en opende de grondexploitatie voor het project Rijnlandlaan. De locatie is inmiddels gesaneerd en de grond is verkocht aan de woningcorporatie en het kinderdagverblijf. Het nieuwe kinderdagverblijf is eind 2020 in gebruik genomen.

De 48 appartementen en het kinderdagverblijf zijn gereed, het oude kinderdagverblijf is gesloopt en de bouw van de school loopt op schema. In oktober 2021 is gevierd dat het hoogte punt van de school werd bereikt. De school wordt medio 2022 opgeleverd. De gemeente start in het voorjaar van 2022 met de inrichting van de openbare ruimte rondom de school.

Grondexploitatie
Het resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de eerste herziening 2022 afgerond € 0,5 miljoen nadelig op eindwaarde (31 december 2022).

Risicoprofiel
De hoogte van het grondexploitatierisico bedraagt circa € 16.000.

Verliesvoorziening
De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft de voorziening op eindwaarde. Hierdoor is de getroffen verliesvoorziening van € 0,5 miljoen toereikend om het verwachte tekort op einddatum af te dekken.

Winstneming

De commissie BBV heeft in 2016 regels aangegeven voor tussentijdse winstneming. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. De resultaten van de huidige grondexploitaties in het MPG geven geen aanleiding voor tussentijdse winstneming.

Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de invoering van de vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheden ingevoerd. De gemeente moet beoordelen of zij met de uitoefening van haar activiteit(en) in fiscale zin een onderneming drijft. De activiteiten vanuit het grondbeleid en de grondexploitaties kunnen hiervoor in

aanmerking komen. Om dit te bepalen wordt conform de Handreiking Vennootschapsbelasting en het gemeentelijk grondbedrijf uit 2015 van de Samenwerking Vennootschapsbelasting Lagere Overheden (SVLO) een Quickscan opgesteld. In de Quickscan wordt het totale MPG bekeken. Hoewel de resultaten op eindwaarde van de grondexploitaties nadelig zijn komt uit de Quickscan een positief resultaat voor het MPG. Dit zou een fiscale ondernemingsactiviteit kunnen betekenen. In de Quickscan wordt echter de rente geëlimineerd. Deze heeft grote invloed op het resultaat van de grondexploitaties. Als conform de handreiking een Post Quickscan wordt uitgevoerd blijkt dat er geen sprake is van een fiscale ondernemingsactiviteit en dus ook geen belastingplicht.

Nieuwe grondexploitaties

In de nabije toekomst worden binnen de gemeente ruimtelijke ontwikkelingen voorzien. Voor zover deze betrekking hebben op de (her)ontwikkeling van bij de gemeente in bezit zijnde gronden zal per situatie op basis van een te formuleren ontwikkelstrategie bepaald worden of opening van een grondexploitatie aan de orde is. Te denken valt aan de ontwikkeling van De Star.

Warme gronden

‘Warme gronden’ betreft een nieuwe categorie grond die op termijn bestemd is voor concrete gebiedsontwikkeling door de gemeente. Op dit moment zijn er geen gronden opgenomen in deze categorie.

2.2.8 Corona

Algemeen

Corona in Leidschendam-Voorburg

De coronacrisis heeft ook in het afgelopen jaar in alle geledingen van de bevolking, de economie en de sociale infrastructuur effecten gehad. Dat betekent dat er in veel programma's van de jaarrekening 2021 effecten zijn toegelicht. Daarmee staat deze jaarrekening deels in het teken van de effecten van de coronacrisis.

Deze paragraaf gaat in op de extra uitgaven die zijn gedaan en gedekt zijn uit de bestemmingsreserve die de gemeenteraad beschikbaar heeft gesteld, voor de bestrijding van de onmiddellijke effecten van de coronacrisis.

Kort na de komst van het coronavirus in Nederland formuleerde de gemeente een drietal doelstellingen:

- Sociale infrastructuur beschermen: organisaties met een publieke taak (sport, cultuur, zorg en welzijn) zoveel mogelijk overeind houden;
- Economische schade beperken: banen en bedrijven in onze gemeente zoveel mogelijk behouden;
- Zelfredzaamheid inwoners ondersteunen: beperkingen in het geven/ontvangen van onderwijs en zorg zoveel mogelijk ondervangen.

Om deze doelstellingen te kunnen bereiken, heeft het college vele maatregelen genomen. In reguliere planning- en controlcyclus van 2021 is de gemeenteraad geïnformeerd over de genomen maatregelen en de financiële consequenties daarvan.

Om het college in staat te stellen snel te acteren op verzoeken uit de samenleving, heeft de gemeenteraad op 9 april 2020 een budget van € 5,0 miljoen beschikbaar gesteld aan het college voor steunmaatregelen aan (sport-)verenigingen, culturele instellingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers van onze gemeente.

In 2020 is een bedrag van € 2,0 miljoen uitgegeven, waardoor er nog € 3,0 miljoen resteerde in de bestemmingsreserve Corona voor 2021 en verder. In het bestedingsplan Corona 2021 werd verwacht dat het resterende bedrag volledig benut zou worden in 2021. Bij de 2e Tussentijdse rapportage is de onttrekking uit de bestemmingsreserve bij nader inzien verlaagd met € 0,8 miljoen naar € 2,2 miljoen. In 2021 is een totaalbedrag van € 1,9 miljoen uitgegeven in de vorm van huursubsidies, dekking van exploitatietekorten, marktinitiatieven en brede ondersteuning voor de sociale partners in de gemeente. Dit geeft een resultaat van € 0,3 miljoen, dat niet onttrokken wordt aan de bestemmingsreserve Corona. In de reserve resteert hiermee per 31 december 2021 een bedrag van € 1,1 miljoen.

Verloop Bestemmingsreserve Corona	2021
Beschikbare Corona-budget uit de reserve	3.006
Mutatie in de 2e Turap	-800
Totaal beschikbaar Corona-budget	**2.206**
Realisatie lasten	
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	
0.1 Bestuur	161
0.2 Burgerzaken	128
Programma 3 Economie	
3.4 Economische promotie	249
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	
5.2 Sportaccommodaties	262
5.3 Cultuurpres.,productie&participatie	182
5.4 Musea	106
5.6 Media	71
Programma 6 Sociaal domein	
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	437
6.71 Maatwerk dienstverlening 18+	-114
Programma 14 Overhead	
0.4 Overhead	604
Overig	
Overige taakvelden	-2
Totaal lasten	**2.084**
Realisatie baten	
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	
5.2 Sportaccommodaties	-55
5.3 Cultuurpres.,productie&participatie	-75
Overig	
Overige taakvelden	-30
Totaal baten	**-160**
Totaal lasten + baten	**1.924**
Samenvatting	
Beschikbare Corona-budget na 2e Turap	2.206
Gerealiseerde lasten en baten	1.924
Resultaat 2021	**282**

Bedragen x € 1.000

Verloop bestemmingsreserve Corona	2020	2021
Beginstand	5.000	3.006
Beschikbaar gestelde budget	-2.500	-2.206
Tussenstand	**2.500**	**800**
Te storten resultaat na realisatie	506	282
Eindstand	**3.006**	**1.082**

Bedragen x € 1.000

Hieronder worden de belangrijkste maatregelen nog kort benoemd.

0.1 Bestuur
Corona of niet, het is van belang dat de gemeenteraad haar controlerende taak kan blijven uitvoeren. Om dit in coronatijd mogelijk te maken, is geïnvesteerd in een IT-systeem en ondersteuning zodat de raads- en commissievergaderingen en beeldvormende vergaderingen konden blijven doorgang.

0.2 Burgerzaken
In 2021 vonden de Tweede kamerverkiezingen plaats. Vanwege coronamaatregelen konden de inwoners gedurende drie dagen stemmen. Daarnaast waren meerdere en andere locaties nodig voor de inrichting van de stemlokalen. Dit bracht extra kosten met zich mee.

3.4 Economische promotie
De gemeente heeft de lokale ondernemers op verschillende manieren ondersteund. Niet alle genomen maatregelen zijn te vatten in een financiële tabel. Zo heeft de gemeente de horecaondernemers ruim baan gegeven voor het vergroten van de terrassen.

De gemeente heeft via een bijdrage aan het promotiebudget de ondernemers in de Westfield Mall of the Netherlands en de Julianabaan ondersteund. Ondernemers en winkeliers in het Huygenskwartier en Leidschendam-Centrum zijn geholpen door een verlaging van de reclamebelasting met daar tegenover het behouden van de volledige bijdrage.

Ook heeft de gemeente een budget gecreëerd om collectieve initiatieven van ondernemers, de zogenaamde marktinitiatieven, te kunnen ondersteunen.

5.2 Sportaccommodaties
Sportverenigingen spelen een belangrijke rol in het sociale leven van veel inwoners van de gemeente. Het overeind houden van de verenigingen is dan ook een belangrijk speerpunt voor de gemeente. Naast het verstrekken van subsidies voor huurcompensatie, heeft de gemeente de verenigingen ook ondersteund via het compenseren van exploitatietekorten.

Vanuit het Rijk heeft de gemeente compensatie gekregen voor verminderde inkomsten voor verhuur van sportaccommodaties. Dit betrof een doeluitkering.

5.3 Cultuurpresentatie, productie & participatie
De gemeente heeft beide theaters ondersteund door middel van huursubsidie. Door de sluiting is ook sprake geweest van exploitatietekorten. De gemeente heeft deze gedeeltelijk gecompenseerd.

Naast de theaters, zijn ook de amateurverenigingen, zoals toneelverenigingen en zangkoren, gesteund. Niet alleen door huursubsidies maar ook door het verstrekken van bijdrages in behoeve van live-streams zodat voorstellingen waar leden zo lang naar toe hebben gewerkt, konden vinden.

Vanuit de provincie heeft de gemeente noodsteun voor de culturele sector ontvangen. Dit betrof een doeluitkering.

5.4 Musea
De gemeente heeft musea huursubsidie verstrekt en tevens de exploitatietekorten gedeeltelijk gecompenseerd. Voor het maken van het tijdsdocument Corona stelde de gemeente een budget ter beschikking aan de erfgoedverenigingen en stichtingen binnen de gemeente.

5.6 Media
Ondersteuning van de bibliotheek wegens gemiste inkomsten door verplichte sluiting en verkorte openingstijden.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
Onder de noemer samenkracht & burgerparticipatie ondersteunde de gemeente de sociale partners die extra inzet hebben gepleegd ter ondersteuning van de inwoners. Zo zijn de openingstijden van het Sociaal Servicepunt uitgebreid. De gemeente heeft aan meerdere organisaties extra middelen verstrekt voor de organisatie van zomeractiviteiten voor jongeren.

Verder zijn ook de wijkverenigingen in de gemeente geholpen met een huursubsidie. Omdat deze wijkverenigingen veel bijeenkomsten en activiteiten niet meer konden organiseren, raakten zij ook een deel van de deelnemersbijdragen en/of ledencontributie kwijt. De gemeente heeft hen hiervoor gecompenseerd.

6.71 Maatwerk dienstverlening 18+
Op dit taakveld wordt een voordeel van € 114.000 verklaard doordat de "meerkosten corona” aan zorgaanbieders lager zijn uitgevallen dan vooraf ingeschat (denk hierbij aan hygiënematerialen zoals mondkapjes, spatschermen, handgels, maar ook aan extra inzet van personeel).

0.4 Overhead
Het is van belang dat de gemeentelijke processen doorgaan. Dit geldt zowel in de uitvoering als voor het beleid. Hiervoor zijn maatregelen genomen waardoor collega’s die op de gemeentekantoren moeten werken, daar ook veilig kunnen werken. Om het thuiswerken mogelijk te maken zijn extra ICT-uitgaven gedaan.

Als gevolg van corona is nagedacht over de manier van samenwerken binnen de gemeente. Dit heeft geleid tot een nieuw kantoorconcept; Meet, Greet & Create. Om dit te faciliteren zijn meer overlegruimtes gecreëerd.

Ook zorgde corona voor extra communicatiekosten naar de inwoners toe. Mede daarom schafte de gemeente extra A0-borden en extra pagina’s in de lokale pers aan.

2.2.9 Duurzaamheid

Algemeen

De gemeente wil grote stappen zetten op het terrein van duurzaamheid en energietransitie. In 2021 zijn flinke stappen gezet om dit voor de komende jaren verder op de rit te zetten.

In het voorjaar 2021 is de Regionale Energiestrategie 1.0 vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraden. Parallel daaraan is de Lokale Energiestrategie en Transitievisie Warmte opgesteld en na inspraak op 7 december 2021 definitief vastgesteld in de gemeenteraad. Daarmee is dit een van de bouwstenen voor de omgevingsvisie en is het kader geschetst om de komende jaren de energietransitie vorm te geven.

Dit jaar is het bestedingsplan van de bestemmingsreserve duurzaamheid en energietransitie opgesteld. De middelen uit de reserve worden de komende jaren via jaarschijven, ingezet voor vier sporen: verduurzaming gemeentelijk vastgoed, verduurzaming onderwijsvastgoed, de wijkaanpakken en bewonersinitiatieven. De gemeentelijke subsidie groen dak en isolatie en korting op de rente bij een energie-bespaarlening van het Nationaal Warmtefonds vallen onder het spoor bewonersinitiatieven.

De stimuleringsregeling isolatie en groen dak is dit jaar goed gebruikt. Dankzij de ophoging via het bestedingsplan behoefde de inzet van de regeling niet voortijdig gesloten te worden. De meeste subsidie ging naar HR++ glas. Het gebruik van de energie-bespaarlening met rentekorting is groeiende ten opzichte van het voorgaande (introductie-)jaar.

Voor de eerste transitiewijk De Heuvel/Amstelwijk is in overleg met de corporaties, Stedin en Dunea een aanvraag ingediend voor een bijdrage vanuit de Proeftuinen Aardgasvrije Wijken (PAW) om de eerste 500 woningen aardgasvrij te kunnen maken. Het Rijk beslist in de loop van het eerste kwartaal van 2022 of de bijdrage toegekend wordt. Het beschikbare budget is ruimschoots overtekend.

Er is begonnen met het breder informeren/activeren van de inwoners via informatieve filmpjes, webinars, artikelen in de krant en VvE cafe's. Ook is ingezet op het activeren van bewoners in de energietransitie. Zo is in de wijk de Zijde Buurkracht ingezet waaruit een collectieve zonnepaneel-inkoopactie is voortgekomen. Energy-Common LV heeft via een bijdrage uit de RRE regeling energiecoaches ingezet en via dezelfde regeling zijn onder andere veel boxen met energiebesparende producten verstrekt via de WoonWijzerWinkel en Speedcomfort. Voor de gemeentelijke gebouwen is een routekaart verduurzaming gemeentelijke gebouwen opgesteld waarbij als eerste stap het gemeentehuis in Leidschendam is voorzien van 92 zonnepanelen.

De inspraakperiode voor de ontwerp notitie Duurzaam Bouwen liep tot 22 december 2021 en de notitie zal naar verwachting in april 2022 ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad. Het Interferentiebeleid bodemenergie is bijna gereed.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de realisatiecijfers van het bestedingsplan van de bestemmingsreserve duurzaamheid en energietransitie in 2021. De lasten zijn lager dan geraamd. Dit is in hoofdzaak te verklaren uit het feit dat er eerst een regeling moet worden opgesteld voordat de besteding van de gelden bestemd voor de onderwijsgebouwen kan worden aangevraagd, gehonoreerd en uitbetaald. De regeling is inmiddels in voorbereiding. Voor de post bewonersinitiatieven (subsidie en rentekorting) geldt, dat de subsidies al wel voor een veel hoger bedrag dan bij realisatie staat zijn toegekend. Maar door vertraging bij de uitvoering door de inwoners vanwege gebrek aan materialen en beschikbare aannemers, zijn deze nog niet allemaal zijn vastgesteld en uitgekeerd. Dit vindt in het eerste kwartaal van 2022 plaats. Tenslotte is er sprake van een onderbesteding bij de verduurzaming van de eigen panden. In 2021 is er meer tijd gaan zitten in

de voorbereiding van de uitvoering vanwege een capaciteitsprobleem. Niet bestede middelen vloeien terug in de bestemmingsreserve en blijven beschikbaar voor latere jaren.

	Begroting na wijzigingen 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Onderwijs	**83**	**0**	**83**
Verduurzaming onderwijsvastgoed	83	0	83
VHROSV – Bouwen en wonen	**1.100**	**716**	**384**
Wijkaanpakken	470	418	52
Bewonersinitiatieven	630	298	332
Bestuur en ondersteuning	**222**	**17**	**205**
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	222	17	205
Totaal	**1.405**	**733**	**672**

Bedragen x € 1.000

3 Jaarrekening

3.1 Waarderingsgrondslagen

Verslaggevingsvoorschriften
De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag, de jaarrekening en bijlagen. De jaarstukken zijn gebaseerd op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Vaste activa
De afschrijvingsmethodiek voor materiële vaste activa gebaseerd is op de annuïteitenmethode. Op 6 april 2021 is de financiële Verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet vastgesteld. Hierin zijn de spelregels rond investeringen geactualiseerd en vastgelegd. Met betrekking tot de afschrijvingstermijnen worden maximale afschrijvingstermijn vermeld. Tevens wordt bij riolering en sportvelden de componentenbenadering toegepast. Activa kleiner dan € 25.000 worden niet geactiveerd.

Immateriële vaste activa
De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden geactiveerd. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden als deze betrekking hebben op een toekomstige te openen grondexploitatie ingebracht zodra de desbetreffende grondexploitatie is geopend.
Voor 'bijdragen aan activa in eigendom van derden' is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa
In het BBV wordt onderscheid gemaakt tussen materiële vaste activa met economisch nut en activa met maatschappelijk nut. Alle investeringen worden gedurende de levensduur annuïtair afgeschreven.

Activa met economisch nut dragen bij aan de mogelijkheid middelen te verwerven of zijn verhandelbaar. Onder deze categorie vallen onder andere gebouwen, vervoermiddelen, inventaris en apparatuur. Het activeren van deze bezittingen is verplicht. Dat moet eenduidig te gebeuren en op de activa moet op consistente wijze afgeschreven te worden.

Naast de activa met economisch nut worden ook de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van kosten een heffing wordt geheven, afzonderlijk opgenomen (conform artikel 35, 1b BBV). Dit zijn investeringen in het riool en afvalverwijdering.

Activa met maatschappelijk nut hebben betrekking op investeringen in de openbare ruimte. Investeringen in bruggen, wegen, water etcetera vallen in deze categorie. Deze hebben dus geen economisch nut en zijn niet verhandelbaar. Deze investeringen moeten ook geactiveerd worden.

Volgens de Notitie materiële vaste activa 2020 (Commissie BBV) worden alle materiële vaste activa gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. De activa worden vanaf het eerstvolgende jaar na het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Bij de waardering wordt rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is.

De voorgeschreven maximale afschrijvingstermijnen zijn als volgt:

	Materiële vaste activa	Maximale afschrijvings-termijn
	Materiële vaste activa met economische nut	
a	Nieuwbouw gebouwen (permanent) en woonruimten	40 jaar
b	Renovatie, restauratie en aankoop gebouwen en woonruimten	25 jaar
c	Technische installaties in bedrijfsgebouwen (elektrische voorzieningen, verwarming, liften, machines) en overige voorzieningen binnenkant gebouwen (bijvoorbeeld scheidingswanden, vloerbedekking, sanitair), voorzieningen buitenkant gebouwen (bijvoorbeeld dakbedekking, zonwering, buitenberging)	25 jaar
d	Veiligheidsvoorzieningen in bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinen, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en (nood)gebouwen	15 jaar
e	Keukeninventaris, zware transportmiddelen, aanhangwagens, personenauto's, lichte motorvoertuigen, automatiseringsapparatuur	10 jaar
f	Hard- en software	5 jaar
g	Gronden en terreinen	n.v.t.
h	Aanleg sportvelden (componentenbenadering)	
	Natuurgrasveld	30 jaar
	Kunstgrasveld onderbouw	30 jaar
	Kunstgrasveld tussenlaag	20 jaar
	Kunstgrasveld toplaag	10 jaar
	We-traveld onderlaag	30 jaar
	We-traveld toplaag	20 jaar
	Materiële vaste activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	
i	Aanleg begraafplaatsen	60 jaar
j	Aanleg riolering (componentenbenadering)	60 jaar
	Mechanische en elektrische componenten riolering	15 jaar
	Pompen en gemalen	15 jaar
	Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	
k	Tunnels, viaducten en bruggen	40 jaar
l	Openbare verlichting	40 jaar
m	Wegen, fietspaden, voetpaden, pleinen en rotondes	30 jaar
n	Parken en groenvoorzieningen	30 jaar
o	Waterkering en watergangen (duikers, steigers en beschoeiingen)	25 jaar
p	Technische installaties (waaronder verkeersregelinstallaties)	15 jaar
q	Speelvoorzieningen en straatmeubilair	15 jaar

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en leningen uitegeleend zijn opgenomen tegen nominale waarde. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, dan vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

Voorraden
De grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winstbepaling op grondexploitaties is gebaseerd op de methode van 'percentage of completion' (POC-methode), zoals voorgeschreven in de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV. De gevormde voorzieningen voor verlieslatende complexen worden in mindering op de boekwaarde gebracht.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid zijn voorzieningen gevormd en op de vorderingen in mindering gebracht. De voorziening wordt gedeeltelijk statisch en gedeeltelijk dynamisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Voorziening dubieuze debiteuren
De waarderingsgrondslag van de voorziening dubieuze debiteuren Sociale zaken is gebaseerd op de ouderdom van de vorderingen en de aard en het betaalgedrag op deze openstaande vorderingen. Op basis van deze waarderingsgrondslag wordt de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken jaarlijks geactualiseerd.

Liquide middelen en overlopende posten
De liquide middelen en overlopende posten zijn tegen nominale waarde opgenomen. De overlopende posten hebben een looptijd van maximaal 1 jaar.

Voorzieningen
Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies, met uitzondering van de voorziening wethouderspensioenen die gewaardeerd is tegen contante waarde. De voorzieningen voor verwachte verliezen op grondexploitaties worden gevormd per grondexploitatie tegen eindwaarde, dit is het verlies zoals dat verwacht wordt op het moment dat de grondexploitatie wordt afgesloten. Alle onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen van het jaarverslag is het beleid nader uiteengezet. De voorzieningen voor dubieuze debiteuren en voor verwachte verliezen op grondexploitaties zijn in mindering gebracht op de waarden van de respectievelijke balansposten debiteuren en voorraden.

Vaste schulden
Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en hebben een looptijd van maximaal 1 jaar.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

Grondslagen resultaatbepaling
Deze grondslagen zijn grotendeels ontleend aan de waarderingsgrondslagen. Voor het overige geldt dat de lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en tijdens het opstellen van de jaarrekening bekend zijn, worden in het betreffende verslagjaar verwerkt. Daarbij geldt dat verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn en winsten worden verantwoord nadat ze zijn gerealiseerd.

Rente
In 2021 zijn de totale rentelasten via een rentepercentage van 1,20% verdeeld (omgeslagen). Voor de grondexploitaties geldt een andere methodiek van toerekening van rente. Voor die van de grondexploitatie Vlietvoorde geldt deels projectfinanciering en voor het overige deel van de boekwaarde is een percentage van 0,56 toegepast. Dit percentage is ook toegepast voor de grondexploitaties van Klein Plaspoelpolder en Rijnlandlaan.
Het omslagpercentage van 1,20% is gelijk aan het voor 2021 begrote percentage. Voor de langlopende geldleningen wordt rekening gehouden met transitorische rente aan het einde van het verslagjaar.

3.2 Overzicht van baten en lasten

	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Bestuur en Ondersteuning	9.707	229	9.936	11.392	-1.456
Veiligheid	8.768	313	9.080	8.809	272
Verkeer en Vervoer	10.483	42	10.525	9.987	538
Economie	1.065	2.733	3.798	3.748	51
Onderwijs	7.777	420	8.196	7.663	533
Sport, cultuur en recreatie	17.628	1.787	19.415	19.030	385
Sociaal domein	100.340	13.043	113.382	106.221	7.162
Volksgezondheid en milieu	19.987	488	20.475	19.999	476
VHROSV	23.552	-7.180	16.373	13.714	2.659
Totaal lasten programma's	**199.306**	**11.875**	**211.181**	**200.562**	**10.619**
Baten					
Bestuur en Ondersteuning	3.009	28	3.037	5.334	2.297
Veiligheid	140	77	217	219	2
Verkeer en Vervoer	810	16	826	1.123	297
Economie	270	1.811	2.081	2.207	126
Onderwijs	1.783	460	2.243	1.786	-457
Sport, cultuur en recreatie	2.634	689	3.323	3.291	-32
Sociaal domein	32.413	7.864	40.277	40.168	-109
Volksgezondheid en milieu	20.512	616	21.128	20.978	-151
VHROSV	20.314	-9.635	10.679	8.249	-2.431
Totaal baten programma's	**81.884**	**1.927**	**83.812**	**83.354**	**-458**
Saldo van lasten en baten programma's	**-117.422**	**-9.947**	**-127.369**	**-117.208**	**-10.161**
Lasten					
Algemene Dekkingsmiddelen	-138	567	429	1.089	-659
Overhead	30.475	2.164	32.639	31.833	806
Vennootschapsbelasting	30	0	30	31	-1
Onvoorziene uitgaven	100	0	100	0	100
Totaal lasten overige onderdelen	**30.468**	**2.731**	**33.199**	**32.952**	**246**
Baten					
Algemene Dekkingsmiddelen	137.552	4.728	142.280	144.408	-2.128
Overhead	21	179	201	627	-426
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Totaal baten overige onderdelen	**137.573**	**4.908**	**142.481**	**145.035**	**-2.554**
Saldo van lasten en baten overige onderdelen	**107.106**	**2.177**	**109.282**	**112.083**	**-2.800**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**-10.316**	**-7.771**	**-18.087**	**-5.125**	**-12.962**
Storting in reserves	10.531	101.610	112.141	98.580	13.560
Onttrekking aan reserves	13.098	106.856	119.953	105.387	-14.566
Saldo van mutaties reserves	**2.567**	**5.246**	**7.813**	**6.807**	**1.006**
Gerealiseerde resultaat	**-7.750**	**-2.525**	**-10.274**	**1.682**	**-11.956**
Resultaat na bestemming	-7.750	-2.525	-10.274	1.682	11.956
Saldo van incidentele baten en lasten (last)	3.545	4.171	7.716	2.308	-5.407
Structureel resultaat na bestemming	**-4.205**	**1.646**	**-2.559**	**3.990**	**6.549**

Bedragen x € 1.000

3.3 Begrotingsrechtmatigheid

Algemeen
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt de begrotingsrechtmatigheid als volgt omschreven:

“Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma’s (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de Raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn.”

Binnen dit kader zijn een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen, volgens de commissie BBV, ten minste de volgende “soorten” begrotingsafwijkingen worden onderkend:

volgnr		**Beschrijving soort onrechtmatigheid**	Telt mee voor het oordeel?
1		Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Nee
2		Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen	Nee
3		Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn	Ja
4		Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd	Ja
5		Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend	Ja
6		Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt	
	a	Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar	Ja
	b	Geconstateerd na verantwoordingsjaar	Nee
7		Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren	
	a	Jaar van investeren	Ja
	b	Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	Nee

Bij de onderstaande programma’s is sprake van een overschrijding van de lasten ten opzichte van de geactualiseerde begroting. Lastenoverschrijdingen die op grond van het voorgaande als onrechtmatig moeten worden gekwalificeerd zijn in de analyse begrotingsoverschrijdingen toegelicht.

Analyse begrotingsoverschrijdingen
Aangezien een lastenoverschrijding op programmaniveau een saldo is van meerdere onderdelen binnen een programma, is het mogelijk dat de nadere uitsplitsing van de overschrijdingen kan leiden tot een hoger bedrag aan overschrijdingen dan het saldo van overschrijdingen op het programma. Op bepaalde programmaonderdelen zijn namelijk ook lagere lasten dan begroot gerealiseerd. Deze zijn in het kader van de beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid buiten beschouwing gelaten. In onderstaande analyse is een ondergrens gehanteerd van € 50.000 ten opzichte van de actuele begroting.

Lasten overschrijding jaarstukken 2021 ten opzichte van begroot 2021	Onrechtmatig, althans, telt, niet meer voor het oordeel				Ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad				
Programma:	**1**	**2**	**6b**	**7b**	**3**	**4**	**5**	**6a**	**7a**
0. Bestuur en ondersteuning	1.456								
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien						659			
Totaal overschrijdingen programma	**1.456**	**0**	**0**	**0**	**0**	**659**	**0**	**0**	**0**
Investeringen:									
Bereikbaarheid Stompwijk / Veenpoldersweg				166					
Bereikbaarheid Stompwijk / VAT kosten				140					
Totaal overschrijdingen kredieten	**0**	**0**	**0**	**306**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal overschrijdingen	**1.456**	**0**	**0**	**306**	**0**	**659**	**0**	**0**	**0**

Bedragen x € 1.000

Toelichting uit de programma's:

Programma Bestuur en ondersteuning

Taakveld bestuur (€ 1.244.000 nadeel)
De lasten binnen taakveld bestuur zijn hoger dan geraamd. Dit is op hoofdlijn te verklaren doordat de regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), die tot en met 2021 in beheer was bij een externe partij, vanaf 2022 eigen beheer wordt uitgevoerd. De middelen die uit de kapitaalverzekering zijn vrijgevallen (zie ook baten bij dit taakveld) worden gestort in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. In de begroting wordt structurele storting in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders geraamd. Daarnaast zijn binnen dit taakveld een aantal kleinere voor- en nadelen.

De lasten in verband met het door ontwikkelen van de organisatie vallen lager uit. Er wordt voorgesteld om € 385.000 door te schuiven naar 2022.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden (€ 200.000 nadeel)
De lasten binnen dit taakveld vallen per saldo hoger uit door een diversiteit aan kleinere posten waaronder hogere kosten aan uitbesteed onderhoud van gebouwen en installaties en hogere energielasten. Daarnaast zijn er binnen dit taakveld lasten geboekt voor de instandhouding van een gebouw dat als vervangende ruimte dient bij de verbouw of nieuwbouw van scholen. De raming hiervan staat in taakveld onderwijshuisvesting. Tegenover dit nadeel staat dus een voordeel in dat taakveld.

Restant bedrag zijn overige kleine verschillen die vallen onder de onrechtmatigheidstoets.

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen het programma algemene dekkingsmiddelen wordt het saldo van de baten en lasten gesaldeerd weergegeven. Voor de rechtmatigheid wordt gekeken naar de lasten. Bij de lasten is een totale overschrijding van € 659.248. Deze overschrijding is op te delen in het taakveld overige baten en lasten, OZB woningen en treasury.

Taakveld Treasury (€ 321.000 nadeel)
Het nadeel op het taakveld wordt veroorzaakt doordat er door opgelopen vertragingen in de realisatie van grondexploitaties en investeringen minder rente aan andere taakvelden worden toegerekend. Daarnaast is er door een naheffing een nadeel op de belastingaangifte BTW compensatiefonds van de afgelopen jaren.

Taakveld Overige baten en lasten (€ 282.000 nadeel)
Het nadeel op taakveld Overige baten en lasten betreft een dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren. Daarnaast is er een nadeel op de verwachte toerekening van ambtelijke uren naar investeringen, grondexploitatie en projecten. Bij de begroting was niet duidelijk waar deze toerekening precies gerealiseerd zou worden. De realisatie heeft echter wel plaatsgevonden maar is gerealiseerd in taakveld overhead.

Taakveld OZB Woningen (€ 75.000 nadeel)
Deze overschrijding komt doordat belastingplichtigen bewaar kunnen aantekenen tegen de WOZ-waarde van hun woning. Als een bezwaar wordt toegekend, moeten wij daar op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht een kostenvergoeding voor betalen. Dit leidt tot een incidenteel nadeel.

Investeringen: Bereikbaarheid Stompwijk

Voor het totale project Bereikbaarheid Stompwijk is door de raad een krediet beschikbaar gesteld van € 29,0 miljoen. In de financiële administratie is dit krediet opgedeeld in diverse deelkredieten. Bij de deelkredieten Bereikbaarheid Stompwijk / Veenpolder en Bereikbaarheid Stompwijk / VAT kosten zijn de werkelijk uitgaven in 2021 hoger dan geraamd. Deze overschrijdingen op de deelkredieten worden opgevangen binnen de algemene post voor onvoorziene uitgaven voor dit project. Deze is geraamd op het deelkrediet Bereikbaarheid Stompwijk / Efficiencyresultaat.
Per saldo levert een en ander geen overschrijding op van het door de raad beschikbaar gestelde krediet van € 29,0 miljoen.

3.4 Financiële resultaten per programma

In onderstaande overzichten worden per programma de financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting groter dan € 100.000 op de lasten en baten en reserve-mutaties toegelicht.

Afwijking programma Bestuur en Ondersteuning

Bestuur en Ondersteuning	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Bestuur	4.268	-434	3.834	5.078	-1.244
Burgerzaken	4.019	99	4.117	4.127	-9
Beheer overige gebouwen en gronden	1.402	564	1.966	2.166	-200
Parkeerbelasting	19	0	19	21	-2
Totaal Lasten	**9.707**	**229**	**9.936**	**11.392**	**-1.456**
Baten					
Bestuur	0	23	23	2.287	2.264
Burgerzaken	1.136	0	1.136	1.085	-52
Beheer overige gebouwen en gronden	1.661	5	1.666	1.732	66
Parkeerbelasting	212	0	212	231	19
Totaal Baten	**3.009**	**28**	**3.037**	**5.334**	**2.297**
Saldo van lasten en baten	**-6.698**	**-201**	**-6.899**	**-6.058**	**841**
Mutaties reserves					
Stortingen	10.531	101.610	112.141	98.580	13.560
Onttrekkingen	13.098	106.856	119.953	105.387	-14.566
Saldo mutaties reserves	**2.567**	**5.246**	**7.813**	**6.807**	**-1.006**
Totaal resultaat	**-4.131**	**5.045**	**914**	**749**	**-165**

Bedragen x € 1.000

Toelichting Financiën

Het saldo van baten en lasten (exclusief mutaties reserves) van het programma Bestuur en Ondersteuning is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 841.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Bestuur (€ 1.244.000 nadeel)
De lasten binnen taakveld bestuur zijn hoger dan geraamd. Dit is op hoofdlijn te verklaren doordat de regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), die tot en met 2021 in beheer was bij een externe partij, vanaf 2022 in eigen beheer wordt uitgevoerd. Daarmee hebben de verplichtingen (en rechten) een plek gekregen op de balans per 31 december 2021. De middelen die uit de kapitaalverzekering zijn vrijgevallen (zie ook baten bij dit taakveld) worden gestort in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. In de begroting wordt structurele storting in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders geraamd. Daarnaast zijn binnen dit taakveld een aantal kleinere voor- en nadelen.

De lasten in verband met het doorontwikkelen van de organisatie vallen lager uit. Er wordt voorgesteld om € 385.000 over te hevelen naar 2022.

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden (€ 200.000 nadeel)
De lasten binnen dit taakveld vallen per saldo hoger uit door een diversiteit aan kleinere posten waaronder hogere kosten voor uitbesteed onderhoud van gebouwen en installaties en hogere

energielasten. Daarnaast zijn er binnen dit taakveld lasten geboekt voor de instandhouding van een gebouw dat als vervangende ruimte dient bij de verbouw of nieuwbouw van scholen. De raming hiervan staat in taakveld Onderwijshuisvesting. Tegenover dit nadeel staat dus een voordeel in dat taakveld.

Baten

Taakveld Bestuur (€ 2.264.000 voordeel)
De baten binnen taakveld Bestuur zijn hoger uitgevallen dan geraamd. Per saldo is dit te verklaren doordat de regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), die tot en met 2021 in beheer was bij een externe partij, vanaf 2022 in eigen beheer wordt uitgevoerd. De middelen die uit de kapitaalverzekering zijn vrijgevallen, zijn door de gemeente ontvangen en leiden tot een incidenteel voordeel in 2021. De middelen (zie ook lasten bij dit taakveld) worden gestort in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders. Daarnaast is er een voordeel uit de vrijval van een balanspost uit 2020 voor de nog te betalen pensioenpremies van ex-wethouders aan de pensioenverzekeraar. Nu de verzekeraar stopt met deze kapitaalverzekering, valt deze balanspost vrij. Dit leidt tot een incidenteel voordeel in 2021.

Mutaties in reserves

De lagere lasten en baten hebben voor een bedrag van € 14,2 miljoen betrekking op overhevelingen van verschillende bestemmingsreserves naar met name de bestemmingsreserve dekking afschrijvingen (€ 13,6 miljoen) die niet dan wel in mindere mate gerealiseerd zijn; te weten:

- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve Bereikbaar Stompwijk (€ 11,9 miljoen) in verband met de investering van de aanleg van de Veenpoldersweg heeft niet plaatsgevonden, omdat de betreffende investering in 2021 nog niet afgerond is.
- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve toekomstige werkzaamheden Rietvink (€ 0,35 miljoen) heeft niet plaatsgevonden, omdat de betreffende investering in 2021 nog niet afgerond is.
- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve Duurzaamheid en Energietransitie (€ 0,225 miljoen) in verband met van duurzaamheidsmaatregelen in / aan schoolgebouwen is € 0,016 miljoen lager uitgevallen, omdat er minder uitgeven is aan de betreffende werkzaamheden.
- De geraamde onttrekking aan de bestemmingsreserve Bereikbaarheid (€ 1,2 miljoen) in verband met de investeringen in het kader van de Leidsekade Venestraat heeft niet plaatsgevonden, omdat de betreffende investeringen in 2021 nog niet afgerond zijn.

Daarnaast is de geraamde overheveling van de algemene reserve met bufferfunctie (van € 0,6 miljoen) naar de algemene reserve vrij besteedbaar niet nodig gebleken in verband met de omvang van de risico’s.

Tot slot zijn baten in verband met de onttrekkingen aan de nieuwgevormde bestemmingsreserves € 1 miljoen lager dan geraamd. Dit wordt verklaard doordat de werkelijke lasten die met name op diverse programma's staan, € 1 miljoen lager zijn dan begroot. Bij de 2e Tussentijdse rapportage is besloten om de werkelijke en niet de geraamde lasten te onttrekken aan de nieuwgevormde bestemmingsreserves.

Afwijking programma Veiligheid

Programma Veiligheid	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Crisisbeheersing en brandweer	6.197	46	6.243	6.057	186
Openbare orde en veiligheid	2.570	267	2.837	2.752	86
Lasten	**8.768**	**313**	**9.080**	**8.809**	**272**
Baten					
Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	140	77	217	219	2
Baten	**140**	**77**	**217**	**219**	**2**
Saldo van lasten en baten	**-8.628**	**-236**	**-8.863**	**-8.590**	**274**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Veiligheid is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 274.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer (€ 186.000 voordeel)
De afwijking heeft voornamelijk betrekking op een lagere bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden van € 161.000. Deze afwijking betreft een eenmalige afwijking als gevolg van de verrekening van het positief resultaat uit 2020.
Het restantvoordeel betreft kleine onderschrijdingen op de activiteiten rampenbestrijding en aanleg van brand- en tapkranen.

Afwijking programma Verkeer en Vervoer

Programma Verkeer en Vervoer	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Verkeer en Vervoer	9.952	-215	9.737	9.364	373
Parkeren	473	107	580	533	47
Recreatieve havens	7	105	112	12	100
Openbaar vervoer	51	46	97	79	18
Lasten	**10.483**	**42**	**10.525**	**9.987**	**538**
Baten					
Verkeer en Vervoer	770	16	786	1.068	282
Parkeren	39	0	39	48	9
Recreatieve havens	2	0	2	7	6
Openbaar vervoer	0	0	0	0	0
Baten	**810**	**16**	**826**	**1.123**	**297**
Saldo van lasten en baten	**-9.673**	**-26**	**-9.699**	**-8.865**	**835**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Verkeer en Vervoer is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 835.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 373.000 voordeel)
Het voordeel van € 373.000 is ontstaan doordat diverse werken zijn vertraagd. De geplande aanbesteding van deelauto's (€ 130.000 incidenteel) is nog niet uitgevoerd. De afschrijvingslasten van de brugsignalering en DRIP's (€ 193.000) kunnen nog niet worden genomen omdat signalering nog niet in gebruik is genomen en ook de monitoring (€ 20.000 incidenteel) kan als gevolg hiervan niet worden uitgevoerd. Tevens is er sprake van een lagere doorbelasting van personeelslasten naar dit taakveld. De realisatie van de wandelroute tussen station Mariahoeve en de Mall is nog niet volledig afgerond; dat vindt plaats begin 2022.
Daartegenover is er meer geld besteed aan gladheidsbestrijding vanwege winterse weersomstandigheden, met name begin 2021. Ook zijn meer kosten gemaakt voor straatreiniging als gevolg van de inzet van de Binnenbaan voor het opruimen van afval dat naast ondergrondse containers was geplaatst. Tot slot zijn de lasten van elektriciteit voor de openbare verlichting en onderhoud van VRI's in 2021 hoger uitgevallen.

<u>Voorstel overheveling</u>
Voorgesteld wordt om de bovengenoemde incidentele restantbudgetten (totaal € 150.000) over te hevelen naar 2022, zodat de noodzakelijke activiteiten alsnog kunnen worden uitgevoerd.
Voor de realisatie van de wandelroute tussen station Mariahoeve en de Mall is € 40.000 beschikbaar gesteld. Voor de afrondende werkzaamheden voor de realisatie van de wandelroute tussen station Mariahoeve en de Mall in 2022 wordt voorgesteld om € 30.000 over te hevelen naar 2022.

Taakveld Parkeren (€ 47.000 voordeel)
Door de hierboven genoemde vertraging van het participatieproces rondom het vergroten van de blauwe zone rond om Damcentrum, is het budget voor belijning en bebording nog niet volledig uitgegeven. Het gaat om een incidenteel bedrag van € 16.000 waarvan verwacht wordt dat deze in 2022 alsnog wordt besteed.

Nog niet alle activiteiten voor de transitie van digitale parkeerontheffingen en participatie voor de uitvoering van het parkeerbeleid hebben plaatsgevonden. Er dient nog € 35.000 te worden besteed in 2022.

Voorstel overhevelingen
Voorgesteld wordt om de bovengenoemde incidentele restantbudgetten (totaal € 51.000) over te hevelen naar 2022, zodat de noodzakelijke activiteiten alsnog kunnen worden uitgevoerd.

Taakveld Recreatieve havens (€ 100.000 voordeel)
De afwijking heeft enerzijds betrekking op de nog niet uitgegeven kosten voor de werkzaamheden aan de aanlegsteiger bij park Landgoed Hoekenburg bedragen (€ 50.000). Deze werkzaamheden zijn eind 2021 voorbereid en worden in 2022 uitgevoerd.
Anderzijds was er voor de aanleg van de ligplaatsenhaven Leidschendam Centrum € 54.000 voorbereidingskosten begroot (voor onder andere de sloopkosten van de brug, vergunningen, grond- en straatwerk, inclusief afboeken boekwaarde brug, inhuur expertise aanbesteding, notariskosten en inclusief directie voering voor de aanleg van de steigers). De realisatie van een nieuwe brug is complexer dan verwacht waardoor meer voorbereidingstijd nodig is en waardoor de sloop van de huidige brug nog niet plaats gevonden heeft. Daarnaast loopt het traject van het aanbesteden van de exploitatie nog.

Voorstel overhevelingen
Voorgesteld wordt om € 45.000 voor de werkzaamheden aan de aanlegsteiger bij park Landgoed Hoekenburg en € 54.000 voor de voorbereidingskosten voor de aanleg van de ligplaatshaven Leidschendam centrum over te hevelen naar 2022, zodat de noodzakelijke werkzaamheden alsnog kunnen worden uitgevoerd.

Taakveld Openbaar vervoer (€ 18.000 voordeel) - voorstel overheveling
In 2021 is € 46.000 beschikbaar gesteld om de mogelijkheden om te komen tot een OV Shuttle verder uit te werken. Aangezien de werkzaamheden hiervoor doorlopen in 2022 wordt voorgesteld om € 15.000 over te hevelen naar 2022.

Baten

Taakveld Verkeer en Vervoer (€ 282.000 voordeel)
Het betreft hier de afronding van liquidatie Stadsgewest Haaglanden conform liquidatieplan, waarbij de laatste tranche van het liquidatiesaldo uit 2015 is uitgekeerd. Deze informatie is in november pas ontvangen, waardoor het niet mogelijk was dit bedrag bij de tweede tussentijdse rapportage in de begroting op te nemen. Het betreft hier een incidenteel bedrag van totaal € 109.000.
Het voordeel bevat tevens eenmalig extra inkomsten van vergoedingen voor degeneratiekosten en herstelwerkzaamheden aan bestrating voor het leggen van kabels en leidingen en leges voor verleende vergunningen en instemmingsbesluiten (€ 148.000).
Daarnaast waren er meer opbrengsten bij lichtmast reclames en hebben we een vergoeding ontvangen voor het aanpassen van de haltebenaming HTM bij de Mall of the Netherlands.

Afwijking programma Economie

Programma Economie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Economische ontwikkeling	565	656	1.222	1.071	151
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	63	1.575	1.638	1.919	-280
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	63	0	63	67	-4
Economische promotie	373	502	875	691	184
Lasten	**1.065**	**2.733**	**3.798**	**3.748**	**51**
Baten					
Economische ontwikkeling	0	311	311	247	-64
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	0	1.500	1.500	1.793	293
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	80	0	80	44	-36
Economische promotie	190	0	190	124	-66
Baten	**270**	**1.811**	**2.081**	**2.207**	**126**
Saldo van lasten en baten	**-795**	**-922**	**-1.717**	**-1.541**	**176**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Economie is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 176.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Economische ontwikkeling (€ 151.000 voordeel)
Voor het project PPS Retail is € 76.000 nog niet besteed. Als gevolg van corona is het niet mogelijk geweest om alle geplande activiteiten te kunnen uitvoeren in de winkelgebieden. Tegenover de kosten staat ook een projectbijdrage van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

Daarnaast is er minder uitgegeven aan de uitvoering van het versterken van de lokale economie (€ 59.000). Door corona is het afgelopen twee jaar niet mogelijk geweest om consumentenonderzoeken in de winkelgebieden uit te voeren. Deze consumentenonderzoeken zijn van belang om het functioneren van onze winkelgebieden te monitoren. De verwachting is dat, nu de coronapandemie zijn einde nadert, in 2022 dergelijke onderzoeken weer kunnen opstarten.

Voorstel overheveling
Voor bovengenoemde activiteiten stellen we voor om deze restanten over te hevelen en deze alsnog in 2022 af te ronden. Voor de activiteit Economische agenda betreft dit € 39.000.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 280.000 nadeel)
Het nadeel heeft voornamelijk betrekking op hogere kosten voor bouw- en woonrijp maken voor de Mall of the Netherlands (€ 261.000). Hier staat ook een gelijke hogere vergoeding van Unibail-Rodamco-Westfield tegenover.

Taakveld Economische promotie (€ 184.000 voordeel)
Op de activiteit ondernemersfonds is er minder uitgegeven (€ 98.000).
Het verlagen van de reclamebelasting was één van de coronamaatregelen die genomen is in 2021. De onderschrijding op dit taakveld betreft een dekkingspost voor de misgelopen inkomsten op de reclamebelasting.

Op de activiteit beleidsadvisering evenementen is er minder uitgegeven (€ 53.000).
Door de coronacrisis is een aantal evenementen niet of beperkt doorgegaan. Ten aanzien van het creëren van de evenementenlocatie Stationsplein (Huygenskwartier) is het fysiek aanleggen van de nutsvoorzieningen doorgeschoven naar 2022. De voorbereidingen hiervan hebben in 2021 plaatsgevonden.

Op de activiteit toerisme is er minder uitgegeven (€ 26.000)
De uitvoering van de activiteiten promotieplan toerisme heeft vertraging opgelopen door de coronacrises, aanvraag cofinanciering en onderhandelingen met diverse partijen.
Hierdoor zijn bepaalde activiteiten niet in 2021 uitgevoerd, maar doorgeschoven naar 2022.

Voorstel overheveling
Voor het afronden van de bovengenoemde activiteiten stellen we voor om de restanten over te hevelen en deze alsnog in 2022 af te ronden. Voor de activiteit beleidsadvisering en evenementen betreft dit een bedrag van € 50.000 en voor de activiteit toerisme betreft dit een bedrag van € 25.000.

Baten

Taakveld Economische ontwikkeling (€ 64.000 nadeel)
Voor het project PPS Retail is € 76.000 minder uitgegeven. Tegenover de lagere kosten wordt dan ook een lagere bijdrage als dekking opgenomen. In 2022 wordt het project afgerond en wordt het restant van de projectbijdrage aangesproken.

Er is een subsidie van € 11.000 ontvangen voor het uitvoeren van het onderzoek 'Compacter en Vitaal Huygenskwartier Voorburg'. Dit onderzoek is afgerond in het 4e kwartaal van 2021 en uitgevoerd door Bureau Stedelijke Planning. Deze inkomsten zijn niet geraamd in 2021.

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 293.000 voordeel)
Voor de hogere kosten van de uitgevoerde werkzaamheden voor de Mall of the Netherlands is eenzelfde vergoeding van Unibail-Rodamco-Westfield ontvangen (€ 261.000).
Daarnaast zijn er diverse onroerend goed transacties geweest die niet waren begroot. Het gaat hier om de verkoop van een ligplaats aan de Laurentiusweer en tweemaal het vestigen van een recht van opstal.

Afwijking programma Onderwijs

Programma Onderwijs	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Openbaar basisonderwijs	0	45	45	0	45
Onderwijshuisvesting	3.868	138	4.006	4.033	-27
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.909	236	4.145	3.630	515
Lasten	**7.777**	**420**	**8.196**	**7.663**	**533**
Baten					
Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
Onderwijshuisvesting	113	32	145	38	-106
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.670	429	2.098	1.748	-351
Baten	**1.783**	**460**	**2.243**	**1.786**	**-457**
Saldo van lasten en baten	**-5.994**	**41**	**-5.953**	**-5.877**	**76**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Onderwijs is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 76.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Openbaar basisonderwijs (€ 45.000 voordeel)
Er zijn in 2021 geen kosten geweest ten laste van het opgenomen coronabudget op dit taakveld.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ 515.000 voordeel)
Het voordeel op dit taakveld is het gevolg van meerdere voordelen:

- De middelen in het kader van het Nationaal programma Onderwijs (€ 274.000 voordeel) hebben in 2021 nog niet tot uitgaven geleid. De uitvoering van de maatregelen start in afstemming met het onderwijsveld in 2022. Bij de 1e Turap 2022 zullen de baten en lasten als budgetneutrale mutatie worden geactualiseerd.
- Er is een voordeel van € 115.000 bij het onderwijsachterstandenbeleid. Deels wordt dit veroorzaakt doordat door de coronacrisis lang niet alle geplaatste peuters altijd gebruik maakten van de opvang, waardoor er minder subsidie nodig was.
- In 2021 zijn de scholen verdeeld over twee periode voor een duur van 6 weken gesloten geweest. De ritfrequentie is gemiddeld lager geweest doordat er tijdelijk leerlingen ziek of in quarantaine zaten en ook hele klassen uitvielen als gevolg van de quarantainemaatregelen. Bij leerlingenvervoer zorgt dit voor een voordeel van € 98.000.

Baten

Taakveld Onderwijshuisvesting (€ 106.000 nadeel)
De gemeente faciliteert de bouw van scholen, waaronder Integraal Kind Centra (IKC's). In de begroting is rekening gehouden met huurinkomsten vanuit de nieuwe IKC's. Per abuis zijn deze dubbel begroot. Dit leidt samen met een aantal kleinere afwijkingen tot een nadeel ten opzichte van de begroting.

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken (€ 351.000 nadeel)

Het nadeel op dit taakveld is het gevolg van de baten die samenhangen met de gerealiseerde lasten wat betreft:

- De middelen die ontvangen zijn in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs worden als baat in 2022 verantwoord omdat er in 2021 geen bestedingen hebben plaatsgevonden (€ 274.000 nadeel).
- Doordat er minder uitgaven zijn voor het onderwijsachterstandenbeleid worden er minder ontvangsten vanuit het Rijk als baat verantwoord in 2021 (€ 80.000 nadeel).

Afwijking programma Sport, cultuur en recreatie

Programma Sport, cultuur en recreatie	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Sportbeleid en activering	947	182	1.129	959	170
Sportaccommodaties	5.387	60	5.448	5.805	-357
Cultuurpres.,productie&participatie	732	313	1.045	1.053	-8
Musea	719	362	1.081	916	165
Cultureel erfgoed	344	10	354	296	59
Media	2.110	75	2.185	2.177	8
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.388	785	8.173	7.823	349
Lasten	**17.628**	**1.787**	**19.415**	**19.030**	**385**
Baten					
Sportbeleid en activering	0	80	80	65	-15
Sportaccommodaties	2.104	-124	1.980	1.810	-170
Cultuurpres.,productie&participatie	90	75	165	168	2
Musea	50	12	62	86	24
Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0
Media	265	0	265	289	24
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	125	645	770	872	102
Baten	**2.634**	**689**	**3.323**	**3.291**	**-32**
Saldo van lasten en baten	**-14.994**	**-1.099**	**-16.092**	**-15.739**	**353**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sport, cultuur en recreatie is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 353.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Sportbeleid en activering (€ 170.000 voordeel)
Het voordeel op Taakveld Sportbeleid en activering is op hoofdlijnen te verklaren doordat sportverenigingen in 2021 lange tijd gesloten zijn geweest om de verspreiding van het coronavirus te beperken. Bij de 2e tussentijdse rapportage 2021 zijn er op dit taakveld middelen vrijgemaakt voor de compensatie voor de exploitatiekosten van sportverenigingen. Deze begrote lasten zijn daarentegen gemaakt en verantwoord op het taakveld Sportaccommodaties aangezien in dat taakveld ook de huurbaten worden gerealiseerd. Dit leidt tot een incidenteel voordeel op taakveld Sportbeleid en activering.

Taakveld Sportaccommodaties (€ 357.000 nadeel)
Om de verspreiding van het coronavirus te beperken zijn de sportaccommodaties in 2021 lange tijd gesloten geweest. Ter compensatie hiervan zijn de huur- en exploitatielasten kwijtgescholden. Dit veroorzaakt een incidenteel nadeel van € 308.000. Het resterende nadeel wordt per saldo veroorzaakt door hogere lasten op verschillende onderdelen omtrent beheer, exploitatie, onderhoud van sportaccommodatie.

Taakveld Musea (€ 165.000 voordeel)
Voor de digitalisering genealogische archieven en het e-depot is in 2021 € 175.000 beschikbaar gesteld. Het project digitalisering genealogische archieven loopt conform planning. Inmiddels is de

aanbesteding afgerond. Dit geldt ook voor het e-depot, daar is de opdracht deels uitgevoerd. De kosten lopen echter nog door in 2022, vandaar dat wordt voorgesteld om het restantbedrag van € 162.000 door te schuiven naar 2022.
Er zijn minder uitgaven nodig geweest in het kader van de gemeentelijke corona-steunmaatregelen dan begroot (€ 39.000 voordeel).

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 349.000 voordeel)
De afwijking heeft betrekking op de uitvoering van het project Duin, Horst en Weide.
Er is in 2021 € 175.000 meer uitgegeven. Dat komt door:

- Niet geraamde bijdragen van onze gemeente in twee projecten die in het kader van het meerjarige project Duin Horst en Weide uitgevoerd werden (€ 95.000).
- Kosten landschapstafel (€ 40.000) waartegenover ook hogere baten staan (zie onder de baten).
- Niet geraamde kosten van het project Park Vreugd en Rust (€ 40.000), waarvoor een subsidieaanvraag bij de provincie ingediend is, maar waar dit jaar nog geen toekenning voor verkregen is.

Daarnaast is er in het kader van verkoop snippergroen ca. € 57.000 uitgegeven aan taxatiekosten en behandeling van aanvragen. Daartegenover staan ook extra opbrengsten (zie bij de baten).

Tegenover deze nadelen staan ook voordelen.
Er is een € 245.000 lagere toerekening van personeelslasten naar het taakveld door onder andere (nog) niet ingevulde vacatures.
Verder is € 295.000 minder besteed op gebied van beheer en onderhoud, zoals bij de Driemanspolder, doorstroom watergangen, grondwaterstanden en beschoeiingen. Oorzaak van deze lagere uitgaven is gelegen in het feit dat het bestek van de Driemanspolder later in het jaar is ingegaan dan voorzien. Het vervangen van de beschoeiingen vindt plaats in samenwerking met een woningbouwcoöperatie. De aanbesteding en werkvoorbereiding wordt verzorgd door de woningcoöperatie en is vertraagd. De waterwerkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2022.
Tot slot is gebleken dat het budget voor huurlasten te hoog is geraamd met ongeveer € 40.000. Bij de begroting 2023-2026 wordt dit budget bijgesteld.

Baten

Taakveld Sportaccommodaties (€ 170.000 nadeel)
Het nadeel op de baten bij dit taakveld wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door een lagere vaststelling van de SPUK-uitkering Sport. Gemeenten kunnen niet in alle gevallen de btw op exploitatielasten en investeringen met betrekking tot sportterreinen terugvragen. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd via de zogenaamde SPUK-uitkering vanuit het rijk. Op basis van de aanvraag 2021 is de werkelijke uitkering lager vastgesteld dan was geraamd. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. De oorzaak hiervan is dat een aantal werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2022 en doordat door gewijzigde regelgeving een aantal accommodaties geen onderdeel meer uit kunnen maken van de SPUK-regeling. Ter compensatie wordt bij de belastingdienst een verzoek tot btw teruggave gedaan.
Daarnaast is er in de begroting rekening mee gehouden dat door de effecten van corona de huurinkomsten van de sportaccommodaties lager zouden uitvallen. Dit effect is verantwoord aan de lastenkant van dit taakveld en leidt daar tot een nadeel.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 102.000 voordeel)
Aan de hogere baten liggen de hogere opbrengsten voor de verkoop van snippergroen ten grondslag (€ 104.000). Voor het project Duin, Horst en Weide staan tegenover de hogere lasten ook hogere opbrengsten (€ 35.000). Daartegenover staan lagere opbrengsten door minder opgelegde dwangsommen dan begroot.

Afwijking programma Sociaal domein

Programma Sociaal domein	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Samenkracht en burgerparticipatie	11.127	1.824	12.951	12.539	412
Wijkteams	1.747	415	2.162	2.102	60
Inkomensregelingen	37.194	6.535	43.728	42.321	1.408
Begeleide participatie	3.742	37	3.779	3.265	513
Arbeidsparticipatie	4.668	617	5.285	4.951	335
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	2.308	-179	2.130	2.047	82
Maatwerk dienstverlening 18+	11.791	1.998	13.790	12.883	906
Maatwerk dienstverlening 18-	24.727	1.837	26.564	22.912	3.652
Geëscaleerde zorg 18+	456	-308	148	150	-2
Geëscaleerde zorg 18-	2.580	266	2.846	3.051	-206
Lasten	**100.340**	**13.043**	**113.382**	**106.221**	**7.162**
Baten					
Samenkracht en burgerparticipatie	1.125	172	1.297	1.278	-19
Wijkteams	0	225	225	493	268
Inkomensregelingen	30.680	6.347	37.027	36.828	-199
Begeleide participatie	0	0	0	86	86
Arbeidsparticipatie	182	829	1.011	898	-113
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	5	-2	3	8	5
Maatwerk dienstverlening 18+	420	294	714	577	-137
Maatwerk dienstverlening 18-	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Baten	**32.413**	**7.864**	**40.277**	**40.168**	**-109**
Saldo van lasten en baten	**-67.927**	**-5.178**	**-73.105**	**-66.052**	**7.052**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Sociaal domein is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 7,1 miljoen voordelig. Van dit totaal is ruim € 2 miljoen te verklaren door de terugloop in plaatsingen bij jeugdzorgplus instellingen. Waar de afgelopen jaren een stijging zichtbaar was in de kosten voor het sociaal domein, is in het jaar 2021 sprake van een afvlakking. Voor zowel de Jeugdwet, Wmo als Participatiewet zijn de kosten lager dan begroot. Dit heeft enerzijds te maken met ingezet beleid en anderzijds met exogene ontwikkelingen. De verwachte vraag naar ondersteuning is in 2021 in elk geval achtergebleven op de prognoses. Daarnaast is een deel van de extra middelen om de effecten van de coronacrisis op te vangen nog niet besteed. De baten moeten hierbij verantwoord worden in 2021 terwijl de inzet doorloopt in 2022.
Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie (€ 412.000 voordeel)
Op dit taakveld is sprake van een optelsom van verschillende grote en kleinere over- en onderschrijdingen. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht:

- Een deel van het voorbereidingsbudget Inburgering (€ 213.000 voordeel) is nog niet in 2021 besteed. In 2022 worden een aantal zaken verder ontwikkeld zoals het project voor de ondertussengroep, de verordening, de inrichting van de ICT en de inkoop van de

onderwijsroute. Er zal daarom € 109.000 van dit incidentele voorbereidingsbudget worden overgeheveld.
- Een aantal activiteiten uit het programma Sterk voor Noord zijn niet in 2021 uitgevoerd. Het gaat om de inzet op de opdracht afval, ongedierte, gedrag en sociale cohesie en een aantal fysieke projecten. Het gaat hierbij om het aanleggen van een kunstgrasveld in de Heuvelwijk, een bijdrage aan het kunstgrasveld in de Amstelwijk, het realiseren van een hardlooprondje en een containertuintje. Het voordeel van € 85.000 wordt overgeheveld naar 2022.
- De toename van het aantal meldingen bij het Meldpunt Bezorgd is minder groot dan verwacht werd. De GGD-bijdrage valt hierdoor lager uit (€ 66.000 voordeel).
- Het budget voor Maatschappelijk Verantwoord Verenigen is in 2021 niet geheel besteed omdat er minder aanvragen vanuit verenigingen zijn geweest. Door de coronamaatregelen hadden verenigingen weinig mogelijkheden om activiteiten op te starten. (€ 58.000 voordeel)
- Voor het door ontwikkelen van de huidige nazorgaanpak van ex-gedetineerden is een subsidie aangevraagd voor het extra inzetten van casemanagement. Deze extra inzet heeft plaatsgevonden vanuit de bestaande capaciteit. Hierdoor is er sprake van een voordelig resultaat (€ 53.000 voordeel).

Taakveld Inkomensregelingen (€ 1.408.000 voordeel)
- In de septembercirculaire 2021 zijn vanuit het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor bijzondere bijstand in het kader van de coronacrisis. De gemeente heeft hiervoor € 765.000 ontvangen. Deze middelen zijn in 2021 niet in zijn geheel besteed, mede omdat deze middelen pas in september beschikbaar kwamen. In 2022 zullen deze middelen verder worden ingezet om de dienstverlening aan onze inwoners verder te versterken en inwoners die vanwege de coronacrisis verder achterop geraakt zijn te ondersteunen zoals bijvoorbeeld inwoners met een langere afstand tot de arbeidsmarkt. Een deel van de incidentele middelen voor de steunmaatregelen (€ 675.000) wordt overgeheveld naar 2022.
  Daarnaast zijn er minder aanvragen binnengekomen voor de reguliere bijzondere bijstand. Dit leidt samen tot een voordeel van € 778.000.
- De uitgaven voor de BBZ leiden tot een nadeel van circa € 66.000. In het afgelopen jaar heeft de debiteurenadministratie een controle uitgevoerd op openstaande vorderingen die tot aanvullende afboekingen heeft geleid. Hierdoor is een aanvullende storting in de voorziening noodzakelijk.
- Landelijk en ook binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg is te zien dat deze stijging van het aantal mensen in de bijstand uitblijft. In 2021 is het aantal cliënten in de bijstand met circa 100 afgenomen. Dit heeft geresulteerd in lagere bijstandsuitgaven (€ 599.000 voordeel). Een uitgebreide toelichting is opgenomen in raadsbrief 2247.
- Als gevolg van de coronacrisis hebben onze inwoners beperkt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om gratis te reizen met het openbaar vervoer via de Ooievaarspas. De uitgaven zijn daarmee lager uitgevallen (€ 85.000 voordeel).

Taakveld Begeleide participatie (€ 513.000 voordeel)
- De bijdrage aan het Werkbedrijf De Binnenbaan is in 2021 € 361.000 lager uitgevallen vanwege een lagere afrekening dienstverlening SW en het niet realiseren van de taakstelling voor de praktijkplaatsen re-integratie.
- In het afgelopen jaar is de gemeenschappelijke regeling DSW geliquideerd. Uit de afrekening is gebleken dat er sprake is van een voordelig subsidieresultaat Wsw en een voordelig resultaat op de bedrijfsvoering. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van circa € 142.000.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 335.000 voordeel)
- In 2021 zijn er minder mensen geplaatst op re-integratie voorzieningen. Een belangrijke reden hiervoor is de krapte op de arbeidsmarkt met als gevolg dat onze inwoners snel een baan vinden. Ook de inzet van matchmakers en de leerwerkmakelaar hebben bijgedragen aan het

sneller vinden van werk door inwoners. Hierdoor zijn minder re-integratie trajecten ingezet. Het minder inzetten van re-integratietrajecten zorgt voor een voordeel van circa € 138.000.
- Perspectief op Werk (€ 130.000 voordeel): De middelen uit de arbeidsmarktregio zijn niet volledig besteed in het afgelopen jaar. Het project HalloWerk loopt door in 2022. Naast de lasten zijn ook de baten vanuit de arbeidsmarktregio hierdoor lager dan begroot. Per saldo is het effect op het rekeningresultaat nagenoeg neutraal.
- Het wetsontwerp Breed offensief beoogt processen te stroomlijnen en te harmoniseren om op die manier meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Het wetsontwerp werd controversieel verklaard en zal worden aangepast. De middelen voor de activiteiten, die in de septembercirculaire beschikbaar zijn gesteld, zijn om deze reden niet besteed in 2021. Het voordeel van € 67.000 wordt overgeheveld naar 2022.

Taakveld Maatwerkvoorzieningen (Wmo) (€ 82.000 voordeel)
- Hulpmiddelen (€ 105.000 nadeel): Gedurende het jaar 2021 is het budget van hulpmiddelen met € 340.000 naar beneden bijgesteld. In het laatste kwartaal van 2021 heeft er echter een inhaalslag plaatsgevonden, waarbij er meer voorzieningen zijn afgegeven dan vooraf geprognosticeerd. Dit heeft geleid tot een tekort op het budget.
- Woonvoorzieningen en woningsinitiatieven (€ 198.000 voordeel): De stijging in kosten die in 2020 zichtbaar was is in 2021 afgezwakt doordat er minder kostbare aanpassingen zijn geplaatst. Daarnaast is de begroting voor woningaanpassingen doorgaans lastig te prognosticeren omdat door een aantal grote aanpassingen de realisatie sterk kan wijzigen. € 81.000 van het saldo wordt verklaard door incidentele budget voor Woninginitiatieven, waarvan een deel van de kosten pas in het jaar 2022 worden gerealiseerd.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 906.000 voordeel)
- Begeleiding (€ 486.000 voordeel): Gedurende het jaar 2021 is de begroting van begeleiding met € 650.000 opgehoogd. In tegenstelling tot wat er in de jaren 2019, 2020 en de eerste drie kwartalen van 2021 zichtbaar was, is in het laatste kwartaal van 2021 de stijging van het aantal cliënten en het aantal meldingen echter flink afgenomen. Dit heeft geresulteerd in een positief saldo van € 476.000. Verwacht wordt dat dit een structureel karakter heeft.
- Huishoudelijke Ondersteuning (€ 75.000 nadeel): Gedurende het jaar 2021 is het budget van huishoudelijke ondersteuning met € 350.000 naar beneden bijgesteld. In het laatste kwartaal van 2021 was de stijging van het aantal cliënten echter groter dan vooraf geprognosticeerd. Dit heeft geleid tot een tekort op het budget.
- Uitvoeringskosten (€ 185.000 voordeel): Het positieve saldo op het uitvoeringsbudget wordt voornamelijk verklaard doordat de detacheerder bij inhuurvragen geen geschikte kandidaten kon leveren. Daarnaast waren de inhuurvragen binnen sociaal domein breed minder dan verwacht.
- Schuldhulpverlening (€ 283.000 voordeel): In het afgelopen jaar is in verschillende coronamonitors aangegeven dat de verwachting is dat er landelijk sprake zou zijn van een aanzuigende verwerking voor financiële hulpvragen. Gebleken is dat dit effect is uitgebleven door het verlengen van diverse landelijke steunmaatregelen in 2021 (voordeel € 283.0000).

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18- (€ 3.652.000 voordeel)
- Jeugdzorg in Natura (€ 3.256.000 voordeel): Er is binnen dit taakveld circa € 3,3 miljoen minder besteed aan contracteerde jeugdzorg ten opzichte van de begroting. De herziening van de tarieven van de regionaal ingekochte jeugdzorg heeft bij een deel van de producten tot lagere tarieven geleid. Daarnaast is er in het afgelopen jaar geïntensiveerd op de sturing van toewijzingen jeugdzorg en op de controle van declaraties. Door de achterstanden van de declaraties was het tot en met de maand september complex om een betrouwbare prognose op te stellen. Op basis van de conceptafrekening is gebleken dat de jeugdzorguitgaven, na het inlopen van de achterstanden bij de declaraties, fors lager uitvallen. Het voordeel wordt

vooral verklaard door de leegstand bij de jeugdzorgplus-instelling Schakenbosch (effect van circa € 1,2 miljoen) en Parnassia Groep (effect van circa € 1 miljoen). Door de afbouw van jeugdzorgplus en de coronacrisis was bij deze instellingen de bezettingsgraad van de beschikbare bedden in het afgelopen jaar bijzonder laag.
- Persoonsgebonden budget (€396.000 voordeel): Er is in 2021 circa € 396.000 minder besteed aan PGB ten opzichte van de begroting. De prognoses van Sociale Verzekeringsbank (SVB) laten een dalende trend zien in de jeugdzorguitgaven persoonsgebonden budget. Dit is conform het landelijke beeld. De oorzaak hiervan is meer sturing op de uitgaven jeugdzorg.

Taakveld Geëscaleerde zorg 18- (€ 206.000 nadeel)
- De gemeentelijke bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Veilig thuis valt over 2021 lager uit doordat het aantal meldingen in de eindafrekening lager is dan bij de laatste bestuursrapportage werd verwacht (voordeel € 108.000).
- In het afgelopen jaar is er sprake geweest van een stijging in de jeugdzorguitgaven binnen het gedwongen kader en het crisisinterventieteam. De toename bij de gecertificeerde instellingen is het gevolg van harmonisatie van de tarieven voor ondertoezichtstelling, voogdijmaatregelen en jeugdreclassering en een tijdelijke toeslag van 2% voor het opbouwen van een reserve bij Jeugdbescherming West. In verband met de oplopende werkdruk bij de gecertificeerde instellingen is regionaal een caseloadverlaging afgesproken. Dit heeft geleid tot hogere uitgaven. Er is namelijk meer inzet en minder casussen per FTE (€ 313.000 nadeel).

Baten

Taakveld Wijkteams (€ 268.000 voordeel)
De rijksbijdrage toeslagenaffaire is op basis van forfaitaire normbedragen vastgesteld waardoor de inkomsten hoger uitvallen dan de begrote directie kosten.

Taakveld Inkomensregelingen (€ 199.000 nadeel)
- Er is sprake van een nadeel op de baten voor de bijdrage van de uitvoeringskosten Werk & Inkomen. Bij het verwerken van de bijdragen in de begroting is per abuis uitgegaan van een hogere bijdrage voor de gemeente Wassenaar. Uit de afrekening is gebleken dat deze bijdrage lager ligt (€ 269.000 nadeel). Bij de verwerking van het jaarplan 2022 zal dit worden gecorrigeerd.
- BUIG: Er is sprake van een nadeel op de baten als gevolg van een bijstelling op het definitieve rijksbudget BUIG. Dit komt omdat de gevolgen van de coronacrisis vooralsnog beperkt blijven voor het aantal mensen met een bijstandsuitkering. Binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg daalt het aantal cliënten in de bijstand. De daling van het aantal mensen in de bijstand is mede te verklaren door een krappe arbeidsmarkt en de extra aanpak voor re-integratie en participatie. Als gevolg hiervan is de definitieve BUIG-uitkering met € 175.000 naar beneden bijgesteld, een uitgebreide toelichting is opgenomen in raadsbrief 2247.
- Voor de TOZO uitkeringen zijn de terugvorderingen hoger dan begroot. Dit resulteert in een voordeel van € 209.000.

Taakveld Arbeidsparticipatie (€ 113.000 nadeel)
- Perspectief op Werk: De middelen uit de arbeidsmarktregio zijn niet volledig besteed in het afgelopen jaar. Het project HalloWerk loopt namelijk door in 2022. De niet besteedde middelen vloeien terug naar de arbeidsmarktregio.

Taakveld Maatwerk dienstverlening 18+ (€ 137.000 nadeel)
- Bij de Wmo wordt een eigen bijdrage gevraagd voor voorzieningen. Omdat het aantal verstrekkingen in 2021 lager is dan begroot, vallen de baten met betrekking tot de eigen bijdragen lager uit (€ 172.000 nadeel).

Afwijking programma Volksgezondheid en milieu

Programma Volksgezondheid en milieu	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Volksgezondheid	2.654	175	2.829	2.765	64
Riolering	4.110	150	4.259	4.395	-136
Afval	9.566	127	9.693	9.435	259
Milieubeheer	2.564	36	2.600	2.404	195
Begraafplaatsen en crematoria	1.094	0	1.094	1.000	94
Lasten	**19.987**	**488**	**20.475**	**19.999**	**476**
Baten					
Volksgezondheid	0	90	90	97	7
Riolering	6.589	265	6.853	6.658	-195
Afval	12.771	93	12.863	12.747	-116
Milieubeheer	85	169	254	375	122
Begraafplaatsen en crematoria	1.068	0	1.068	1.100	32
Baten	**20.512**	**616**	**21.128**	**20.978**	**-151**
Saldo van lasten en baten	**524**	**129**	**653**	**979**	**326**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Volksgezondheid en milieu is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 326.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Riolering (€ 136.000 nadeel)
Er sprake van lagere lasten voor inspectie en onderhoud doordat er op basis van de risicobenadering een inspectieplan wordt uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat onnodig inspecties worden uitgevoerd (€ 153.000 voordeel). Ook is de doorbelasting van personeelslasten naar dit taakveld lager uitgevallen (€ 40.000 voordeel). Deze lagere lasten op dit taakveld hebben onder andere tot gevolg dat, in plaats van de eerder begrote onttrekking, een storting in de voorziening plaatsvindt (€ 330.000 nadeel). Zie ook de paragraaf Lokale Heffingen voor een onderbouwing van de berekening van de kostendekkendheid rioolheffing en de hiermee samenhangende storting in de voorziening.

Taakveld Afval (€ 259.000 voordeel)
Het grootste voordeel wordt verklaard doordat in 2021 na kort onderzoek gebleken is dat er binnen onze gemeente geen geschikte locatie beschikbaar is voor een nieuw afval-brengstation. Er zijn daardoor verder geen kosten gemaakt.
Daarnaast is er een voordeel op de eindafrekening 2021 van de DVO (Dienstverleningsovereenkomst) van Avalex (€ 163.000 voordeel). Tevens is er sprake van een lagere doorbelasting van personeelslasten naar dit taakveld.

Taakveld Milieubeheer (€ 195.000 voordeel)
In de december circulaire 2019 zijn gelden verstrekt voor het klimaatakkoord voor de periode 2020 en 2021 en deze worden ingezet voor de Warmte transitievisie, de wijkaanpak en de inrichting van energieloketten. In 2021 is € 59.000 niet uitgegeven als gevolg van de aangescherpte coronamaatregelen.

Daarnaast zijn de kosten voor de Regeling Reductie Energieverbruik € 139.000 lager uitgevallen dan geraamd. Dit heeft mede zijn oorzaak in de verscherpte coronamaatregelen, waardoor niet alle geplande activiteiten (huisbezoeken) hebben kunnen plaatsvinden. Het onbenutte deel van de subsidie (€ 54.000) vloeit terug naar het rijk. Een andere oorzaak van de onderschrijding is ontstaan door een te hoge raming van de baten (€ 75.000). De onderschrijding op de kosten zijn gelijk aan de onderschrijding van de baten; dit leidt op de activiteit tot een neutraal saldo.

Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (€ 94.000 voordeel)
Door de maatregelen rond corona is er vertraging ontstaan in het aanpassen van de faciliteiten in de aula's van de begraafplaatsen. Daarom wordt het budget door geschoven te worden van 2021 naar 2022.

Voorstel overheveling
Voorgesteld wordt om het budget van € 50.000 voor de aanpassing van de faciliteiten in de aula van de Oosterbegraafplaats over te hevelen.

Baten

Taakveld Riolering (€ 195.000 nadeel)
Er was sprake van een financiële afwikkeling over een aansprakelijkheidsstelling wat een nadeel oplevert (€ 36.000). Echter, mede gezien de lagere lasten bleek dat voor de eerder begrote onttrekking aan de voorziening (€ 155.000), nu een storting nodig is (zie bij de lasten).

Taakveld Afval (€ 116.000 nadeel)
Het nadelig saldo wordt verklaard doordat de geraamde onttrekking aan de voorziening afval lager is uitgevallen (€ 227.000 nadeel). Door de lagere lasten was een bijdrage uit de voorziening veel lager dan begroot. Dit nadeel wordt gecompenseerd door hogere opbrengst van grondstoffen als gevolg hogere volumes en hogere prijzen (€ 100.000 voordeel).

Taakveld Milieubeheer (€ 122.000 voordeel)
SiSa regeling Spoorweglawaai € 167.000 (voordeel). Met het rijk is afgesproken dat de misgelopen bijdrage van Stadsgewest Haaglanden (voorloper MRDH) uit 2011 alsnog ten laste gebracht mag worden van de rijksmiddelen. Hierdoor hebben wij een incidentele meevaller van € 167.000.
Vergoeding laadpalen € 74.000 (voordeel) was niet begroot.
Regeling Reductie Energiegebruik € 139.000 (nadeel): De inkomsten zijn lager uitgevallen doordat op dit project niet alle activiteiten hebben plaatsgevonden (huisbezoeken) als gevolg van de coronacirsis. Het onbenutte deel van de subsidie dient terugbetaald te worden aan het rijk (€ 54.000). Een andere oorzaak van de onderschrijding is ontstaan door een te hoge raming van de baten (€ 75.000). Voor dit project geldt dat de onderschrijding aan de baten kant als de lasten gelijk zijn en dus geen saldo geeft.

Afwijking programma Bouwen en wonen (VHROSV)

Programma VHROSV	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Ruimtelijke ordening	3.083	838	3.921	3.492	429
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	17.806	-9.173	8.633	6.904	1.728
Wonen en bouwen	2.663	1.156	3.819	3.318	501
Lasten	**23.552**	**-7.180**	**16.373**	**13.714**	**2.659**
Baten					
Ruimtelijke ordening	513	-39	474	396	-78
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	17.806	-9.173	8.633	6.234	-2.398
Wonen en bouwen	1.995	-422	1.573	1.619	46
Baten	**20.314**	**-9.635**	**10.679**	**8.249**	**-2.431**
Saldo van lasten en baten	**-3.238**	**-2.455**	**-5.693**	**-5.465**	**228**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten van het programma Bouwen en wonen (VHROSV) is en opzichte van de begroting 2021 in totaal € 228.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 429.000 voordeel)
Ten behoeve van de implementatie Omgevingswet is € 257.000 minder uitgegeven.
In 2021 konden de activiteiten ter voorbereiding op het Omgevingsplan door capaciteitsissues maar gedeeltelijk ingericht worden. Bovendien de bestemmingsplannen Stedelijk gebied meer inzet dan was voorzien. Daarnaast heeft het grote moeite gekost om de rol van projectleider dienstverlening/ vergunningverlening in te vullen. Inmiddels is deze gevonden.
Het project participatie voor initiatiefnemers onder de Omgevingswet heeft vertraging opgelopen en kon pas in 2022 gestart worden. Het is de bedoeling dat in 2022 deze noodzakelijke activiteiten verder opgepakt worden.
Daarnaast is er minder uitgegeven voor projecten waar kostenverhaal aan gekoppeld is (€ 172.000). Bij het project Schakenbosch wordt dit veroorzaakt doordat niet alle werkzaamheden die voor rekening van de gemeente komen dit jaar uitgevoerd zijn. De laatste werkzaamheden worden in 2022 uitgevoerd (raming € 90.000).
Daarnaast is een aantal projecten in het kader van kostenverhaal in 2021 afgerond waarvan de werkelijke kosten lager uitgevallen zijn dan de bijdragen die op grond van de plankostenscan in rekening gebracht zijn. Hier tegenover staan ook minder opbrengsten dan verwacht (circa € 78.000).

Voorstel overheveling
Voorgesteld wordt om € 257.000 voor implementatie van de Omgevingswet over te hevelen naar 2022 om de nog noodzakelijke werkzaamheden te kunnen oppakken en af te ronden.
Daarnaast wordt voorgesteld om € 90.000 over te hevelen naar 2022 om de laatste werkzaamheden in het kader van het project Schakenbosch af te kunnen ronden.

Taakveld Grondexploitatie (€ 1.728.000 incidenteel voordeel)
Er zijn drie gemeentelijke grondexploitaties: Vlietvoorde, Klein Plaspoel Polder (KPP) en Rijnlandlaan (RLL). Deze worden door middel van het Meerjarenperspectief grondexploitaties (MPG) minimaal 1 maal per jaar geactualiseerd. Dan wordt berekend wat aan het eind van periode (bij oplevering van de

ontwikkelde gebied) het resultaat is. Deze uitkomst kan leiden tot een mutatie in de verliesvoorziening. Bij het MPG 2022 – 1e herziening is gebleken dat er een storting van € 670.000 (het saldo van de in de tabel openomen lasten en baten) in de verliesvoorziening van Vlietvoorde en RLL moet plaatsvinden om het berekende resultaat te kunnen dekken.

Taakveld Wonen en bouwen (€ 501.000 voordeel)
De afwijking in het afgelopen jaar wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere realisatie van de activiteit bewonersinitiatieven (subsidie en rentekorting). Er is in 2021 minder gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een lening met rentekorting af te sluiten voor duurzaamheidsmaatregelen. Wel is het zo dat de subsidies al voor een veel hoger bedrag dan bij realisatie staat, zijn toegekend maar door vertraging bij de uitvoering door de inwoners (gebrek aan materialen en beschikbare aannemers) nog niet allemaal zijn vastgesteld en uitgekeerd. Het restant aan middelen op deze activiteit vloeit bij jaarrekening terug in de reserve duurzaamheid en energietransitie. De daadwerkelijke betaling van deze subsidies vindt in het eerste kwartaal van 2022 plaats en wordt gedekt uit de reserve duurzaamheid en energietransitie.

Voor herstelwerkzaamheden van de bergingen aan de Bolder bij de Starrevaart is € 41.000 nog niet uitgegeven omdat de werkzaamheden pas uitgevoerd kunnen worden nadat de damwanden ter plaatse vervangen zijn door het hoogheemraadschap. De vervanging vindt naar verwachting plaats in 2023 waarna ook de werkzaamheden aan de bergingen afgerond kunnen worden.

<u>Voorstel overheveling</u>
Om de herstelwerkzaamheden aan de bergingen aan de Bolder bij de Starrevaart af te ronden, stellen we voor om het restantbudget van € 41.000 over te hevelen naar 2023.

Baten

Taakveld Ruimtelijke ordening (€ 78.000 nadeel)
Deze afwijking wordt met name veroorzaakt door de lagere opbrengsten kostenverhaal, doordat de werkelijke kosten lager uitgevallen zijn dan de bijdragen die op grond van de plankostenscan in rekening gebracht zijn.

Taakveld Grondexploitatie (€ 2.398.000 nadeel)
Zie toelichting bij de lasten.

Afwijking Algemene Dekkingsmiddelen

Programma Algemene Dekkingsmiddelen	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Treasury	-144	80	-64	257	-321
OZB Woningen	255	0	255	330	-75
OZB Niet-woningen	194	0	194	151	44
Belastingen overig	283	0	283	307	-24
Algemene en overige uitkeringen	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	-726	487	-239	43	-282
Lasten	**-138**	**567**	**429**	**1.089**	**-659**
Baten					
Treasury	2.650	280	2.930	2.864	-66
OZB Woningen	8.897	0	8.897	9.044	147
OZB Niet-woningen	4.483	0	4.483	4.263	-220
Belastingen overig	918	-30	888	804	-84
Algemene en overige uitkeringen	120.584	4.497	125.082	127.404	2.322
Overige baten en lasten	19	-19	0	28	28
Baten	**137.552**	**4.728**	**142.280**	**144.408**	**2.128**
Saldo van lasten en baten	**137.689**	**4.161**	**141.851**	**143.320**	**1.469**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van lasten en baten van de Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien is ten opzichte van de begroting 2020 in totaal € 1.469.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Treasury (€ 321.000 nadeel)
Het nadeel op het taakveld wordt veroorzaakt doordat er door opgelopen vertragingen in de realisatie van grondexploitaties en investeringen minder rente aan andere taakvelden worden toegerekend. Daarnaast is er door een naheffing een nadeel op de belastingaangifte BTW compensatiefonds van de afgelopen jaren.

Taakveld Overige baten en lasten (€ 282.000 nadeel)
Het nadeel op taakveld overige baten en lasten betreft een dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren. Daarnaast is er een nadeel op de verwachte toerekening van ambtelijke uren naar investeringen, grexen en projecten. Bij begroting was niet duidelijk waar deze toerekening precies gerealiseerd zou worden. De realisatie heeft echter wel plaatsgevonden maar is gerealiseerd in taakveld overhead.

Baten

Taakveld OZB woningen (€ 147.000 voordeel)
Het voordeel op taakveld OZB woningen wordt veroorzaakt doordat de opbrengsten hoger zijn door een gemiddeld genomen hogere waardeontwikkeling dan vooraf geprognosticeerd.
Taakveld OZB niet woningen (€ 220.000 nadeel)

Het nadeel op Taakveld OZB niet woningen kan worden verklaard doordat de opbrengsten lager zijn door een gemiddeld genomen lagere waardeontwikkeling, als gevolg van leegstand door o.a. corona, dan vooraf geprognosticeerd.

Taakveld Algemene en overige uitkeringen (€ 2.322.000 voordeel)
Het voordeel op de baten algemene uitkering is het gevolg van de financiële effecten van de decembercirculaire 2021. De gemeenteraad is via raadsbrief 2670 geïnformeerd over de gevolgen. Deze gevolgen betreffen:

- Extra incidentele inkomsten op basis van het corona steunpakket (€ 1.256.000)
- Diverse taakmutaties, waaronder versterking dienstverlening op basis van het rapport 'ongekend onrecht' naar aanleiding van de toeslagenaffaire. Op basis van de uitwerking van het lokale voorstel ‘aanwending middelen versterking dienstverlening’, kan het nodig zijn om het voordeel van € 485.000 wat nu onderdeel uitmaakt van het rekeningresultaat opnieuw beschikbaar te stellen. Verwerking vindt in dat geval plaats in het eerst volgende P&C document of een separaat voorstel. De totale mutatie als gevolg van de taakmutaties is € 566.000 voordelig.
- Actualisatie van de uitkeringsmaatstaven en uitkeringsfactor waardoor de algemene uitkering stijgt met € 171.000.
- Een mutatie op de decentralisatie en integratieuitkeringen van € 33.000.
- En de afwikkeling van de jaren 2019 en 2020 heeft een aanvullende uitkering van € 294.000 opgeleverd ten opzichte van de verwachting bij de septembercirculaire.

Afwijking Overhead

Programma Overhead	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Overhead	30.475	2.164	32.639	31.833	806
Lasten	**30.475**	**2.164**	**32.639**	**31.833**	**806**
Baten					
Overhead	21	179	201	627	426
Baten	**21**	**179**	**201**	**627**	**426**
Saldo van lasten en baten	**-30.454**	**-1.984**	**-32.438**	**-31.206**	**1.232**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen Overhead is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 1.232.000 voordelig. Hieronder wordt voor de relevante taakvelden ingegaan op de grootste onder- en overschrijdingen.

Lasten

Taakveld Overhead (€ 806.000 voordeel)
Aan de lastenkant laat het taakveld overhead een voordeel zien. Dit voordeel is een verzameling van veel (kleinere) activiteiten. Daaronder vallen onder andere de kosten voor cursus, opleiding, overige interne vitaliteitsvoorzieningen, toerekening ambtelijke uren aan investeringen, grexen en projecten en het Document Productie Centrum (afname drukwerk) waarvan door de effecten van de coronacrisis de lasten zijn afgenomen. Ook de uitkeringen aan voormalig personeel zijn incidenteel lager uitgevallen. In de begroting van 2021 is een stelpost voor CAO ontwikkelingen opgenomen. De onderhandelingen hebben geleid tot een resultaat dat lager is dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Het restant bedrag van deze stelpost leidt tot een voordeel op overhead. Deze en de overige kleinere activiteiten leiden tot een voordeel van afgerond € 1.460.000.

Onderdeel van het positieve saldo is ook een nadeel op de personeelsgerelateerde kosten van afgerond € 400.000. In verband met de krapte op de arbeidsmarkt is het lastiger om goed gekwalificeerd personeel te vinden. Mede daardoor heeft er meer externe inhuur plaatsvonden. De kosten van de externe inhuur lagen hoger dan van het vaste personeel. Daarnaast zijn de kosten van ICT door de corona gerelateerde effecten hoger uitgevallen (€ 177.000). Ook de kosten van juridische dienstverlening zijn hoger uitgevallen in verband met extra inzet op niet voorziene dossiers (€ 82.000). Dit leidt tot een incidenteel nadeel.

Voor de begeleiding van het proces inzake de ontvlechting met de gemeente Westland is in 2021 € 250.000 beschikbaar gesteld. De kosten lopen echter ook nog door in 2022, vandaar dat wordt voorgesteld om het restantbedrag van € 136.000 over te hevelen naar 2022.

Baten

Taakveld Overhead (€ 426.000 voordeel)
Aan de batenkant is het voordeel, naast een aantal kleinere activiteiten, op hoofdlijn te verklaren doordat er meer vergoedingen zijn ontvangen voor personeel dat extern is gedetacheerd. De hoogte van deze baten is bij het opstellen van de begroting moeilijk te bepalen en daarom worden deze baten niet geraamd.

Afwijking Vennootschapsbelasting

Programma Vennootschapsbelasting	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Vennootschapsbelasting	30	0	30	31	-1
Lasten	**30**	**0**	**30**	**31**	**-1**
Baten					
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**-30**	**0**	**-30**	**-31**	**-1**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

Het saldo van baten en lasten binnen de Vennootschapsbelasting is ten opzichte van de begroting 2021 in totaal € 1.000 nadelig. De realisatie betreft voornamelijk de voorlopige aanslag 2021.

Afwijking Onvoorzien

Programma Onvoorziene uitgaven	Primitieve begroting 2021	Begrotings-wijzigingen 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Verschil 2021
Lasten					
Onvoorziene uitgaven	100	0	100	0	100
Lasten	**100**	**0**	**100**	**0**	**100**
Baten					
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo van lasten en baten	**-100**	**0**	**-100**	**0**	**100**

Bedragen x € 1.000

Toelichting financiën

In 2021 zijn er geen activiteiten als onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar bestempeld. Daardoor heeft er geen begrotingswijziging en realisatie ten laste van het budget onvoorziene uitgaven plaatsgevonden.

3.5 Balans met toelichting

Balans (Activa)

ACTIVA	31-12-2021	31-12-2020
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	221	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	268	166
Totaal immateriële vaste activa	**489**	**166**
Materiële vaste activa		
Investeringen met een economisch nut	157.168	151.192
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	55.556	55.498
Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	18.273	16.744
Totaal materiële vaste activa	**230.997**	**223.435**
Financiële vaste activa		
a. Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	18.775	5.688
b. Overige langlopende leningen u/g	19	23
c. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar en langer	653	891
Totaal financiële vaste activa	**19.447**	**6.602**
Totaal vaste activa	**250.933**	**230.203**
Vlottende activa		
Voorraden:		
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	**37.288**	**39.539**
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:		
a. Vorderingen op openbare lichamen	13.650	10.932
b. Uitzettingen in 's Rijks schatkist	25.129	62.074
c. Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.638	3.379
d. Overige vorderingen	9.136	12.556
Totaal uitzettingen	**51.553**	**88.941**
Liquide middelen	**3**	**3**
Overlopende activa:		
a. De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel - overige nederlandse overheidslichamen	660	340
b. Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	5.962	11.259
Totaal overlopende activa	**6.622**	**11.600**
Totaal vlottende activa	**95.466**	**140.083**
Totaal activa	**346.398**	**370.286**

Bedragen x € 1.000

Balans (Passiva)

PASSIVA	31-12-2021	31-12-2020
Vaste passiva		
Eigen Vermogen		
Algemene reserves	85.203	183.175
Bestemmingsreserves	135.217	42.794
Gerealiseerd resultaat	1.682	1.258
Totaal eigen vermogen	**222.102**	**227.227**
Voorzieningen		
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.014	4.620
- Voorzieningen ter egalisatie van kosten	3.675	3.113
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangings-investeringen, waarbij een heffing wordt geheven	0	0
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	4.978	4.771
Totaal voorzieningen	**14.667**	**12.504**
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:		
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	82.120	93.413
- Waarborgsommen	3	21
- Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	2.160	3.594
Totaal vaste schulden	**84.283**	**97.028**
Totaal vaste passiva	**321.052**	**336.759**
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:		
a. Overige kasgeldleningen	0	0
b. Banksaldi	0	0
c. Overige schulden	8.710	11.390
Totaal netto-vlottende schulden	**8.710**	**11.390**
Overlopende passiva:		
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.635	16.216
b. De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	2.158	2.347
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.428	2.125
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	1.416	1.449
Totaal overlopende passiva	**16.637**	**22.137**
Totaal vlottende passiva	**25.347**	**33.527**
Totaal	**346.398**	**370.286**

Bedragen x € 1.000

Gewaarborgde geldleningen diverse instellingen	**20.697**	**23.701**
Gewaarborgde geldleningen eigen woningbezit	**1.152**	**1.058**

Toelichting op balansposten

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa zijn uitgaven waar geen gemeentelijke bezittingen tegenover staan. Dit zijn de activa die niet stoffelijk van aard zijn en die niet onder de financiële vaste activa vallen. Het BBV kent een limitatieve lijst van immateriële vaste activa, te weten: de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio; kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief; bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2021
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	221	0	0	0	221
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	166	101	0	0	0	268
Totaal	**166**	**323**	**0**	**0**	**0**	**489**

Bedragen x € 1.000

In 2021 is een haalbaarheidsonderzoek gestart met betrekking tot de huisvesting van de gemeenteraad en van stadsbeheer. Daarnaast is er een onderzoek geweest naar het ruimtelijk kader gebied De Star.
De gemeente heeft in 2021 wederom een bijdrage gegeven aan sportverenigingen voor de aanschaf van LED-verlichting op sportvelden. De bijdrage wordt in 40 jaar afgeschreven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn investeringen in duurzame tastbare zaken en worden veelal langer dan 1 jaar gebruikt. Er wordt onderscheid gemaakt in investeringen met een economisch nut en investeringen met maatschappelijk nut. Daarnaast is een categorie opgenomen voor activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing geheven kan worden, zoals riolering.

Investeringen met een economisch nut

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Investeringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	1.949	38	0	72	0	1.915
Woonruimten	54	0	0	4	0	50
Bedrijfsgebouwen	108.176	7.471	256	4.255	0	111.136
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	33.369	3.578	66	1.427	38	35.416
Vervoermiddelen	929	184	0	158	0	955
Machines, apparatuur en installaties	4.838	2.540	234	1.092	54	5.997
Overige materiele vaste activa	1.876	40	24	193	0	1.699
Totaal	**151.192**	**13.849**	**581**	**7.201**	**92**	**157.168**

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste mutaties op investeringen met een economisch nut in 2021 betreffen:

Bedrijfsgebouwen
In 2021 is circa € 7,5 miljoen geïnvesteerd in (nieuwbouw) schoolgebouwen. De belangrijkste investeringen zijn de nieuwbouw van de basisscholen de Wegwijzer (€ 2,7 miljoen) en de Pius X (€ 0,8 miljoen). Voor het voortgezet onderwijs betreft het de nieuwbouw van het Veurs College Voorburg (€ 3,8 miljoen). De desinvestering heeft betrekking op het gebouw Koningin Julianalaan 44.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
In 2021 is circa € 3,4 miljoen geïnvesteerd in het project Bereikbaarheid Stompwijk; voor de Veenpoldersweg (€ 2,9 miljoen) en VAT kosten (€ 0,5 miljoen). Daarnaast nog een aantal kleine investeringen, zoals vervanging van kunstgrasveld sportpark Duyvestein, de aanleg van de fietsroute Weigelia en het aanpassen van de verkeersregelinstallatie bij de Westfield Mall of the Netherlands. De desinvestering heeft betrekking op veld 3 van sportpark 't Loo, waarvan het kunstgras vroegtijdig is vervangen.
Voor de fietsroute Weigelia en het project Bereikbaarheid Stompwijk betreffende Veenpoldersweg zijn bijdragen van derden ontvangen.

Vervoersmiddelen
In 2021 zijn zeven gemeentelijke bedrijfsvoertuigen ten behoeve van de buitendienst vervangen. Dit betreft twee bestelauto's en vijf personenauto's.

Machines, apparatuur en installaties
In 2021 is voor een bedrag van circa € 0,6 miljoen geïnvesteerd in het vervangen van verkeersregelinstallaties en circa € 0,4 miljoen voor Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS) en Dynamische Route Informatie Panelen (DRIP's).
Daarnaast is circa € 1,0 miljoen uitgegeven voor de aanschaf en vervanging van automatiseringsapparatuur, verbetering akoestiek **sportaccommodaties** en aanschaf E-laadpalen voor elektrische dienstvoertuigen.
Bovendien is geïnvesteerd in de vervanging van mobiele telefoons en laptops. De desinvestering betreft de in 2018 aangeschafte mobile telefoons, waarop nog niet werd afgeschreven.

Overige materiële vaste activa
In 2021 is geïnvesteerd in de aanschaf en inrichting van een vastgoedmanagementsysteem en in de algemene inrichting van de Sportparken Westvliet en Kastelenring. De desinvestering heeft betrekking op inrichting en inventaris gebouw Koningin Julianalaan 44.

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2021
Investeringen in riolering	54.977	1.811	0	1.690	0	55.097
Investeringen in afvalverwijdering	522	0	0	63	0	459
Totaal	**55.498**	**1.811**	**0**	**1.753**	**0**	**55.556**

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste vermeerderingen op deze investeringen in 2021 betreffen het vervangen van rioleringen (€ 1,0 miljoen), de vervanging van rioolinstallaties (€ 0,4 miljoen) en levensduur verlengende reparaties en renovaties (€ 0,4 miljoen). De vervanging van rioleringen betreft met name de Strabolaan.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	0	375	0	0	0	375
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	13.513	1.659	0	835	186	14.151
Overige materiele vaste activa	3.231	874	0	289	69	3.746
Totaal	**16.744**	**2.908**	**0**	**1.124**	**256**	**18.273**

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste vermeerderingen op investeringen in 2021 betreffen:

Gronden en terreinen
In 2021 is grond aangekocht voor een parkeerterrein aan Toevluchtpad de Tol, Leidschendam. Daarnaast is grond gekocht nabij de Zeeheldenwijk.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken
De investeringen in 2021 hebben betrekking op groot onderhoud kunstwerken (€ 0,2 miljoen), voorzieningen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (€ 0,5 miljoen). Daarnaast uitgaven voor onderhoud en aanpassingen diverse fietspaden (€ 0,6 miljoen) en snelheidsremmende maatregelen en reconstructie Toevluchtpad de Tol in Leidschendam (€ 0,3 miljoen).
Tevens is een bijdrage van derden ontvangen voor de verbetering van 3 fietspaden en voor snelheidsremmende maatregelen Zeeheldenwijk.

Overige materiële vaste activa
In 2021 is geïnvesteerd in het vervangen van speelvoorzieningen (€ 0,4 miljoen), maken aanlegsteigers voor ligplaatsenhaven (€ 0,2 miljoen) en aanleg van 3 fitplaatsen (€ 0,2 miljoen) en een basketbalveld.
De inkomst heeft betrekking op de ombouw van verkeersregelinstallaties.

Investeringen vóór en ná 2016
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut hebben betrekking op investeringen in wegen, bruggen, openbaar groen, openbaar water et cetera. Deze hebben geen economisch nut en zijn niet verhandelbaar. Voor deze investeringen gaf het BBV tot 2017 de voorkeur aan niet activeren of in zo kort mogelijke termijn afschrijven, maar was activeren niet verboden. In 2017 is het BBV gewijzigd en moeten deze investeringen verplicht geactiveerd en afgeschreven worden gedurende de gebruiksduur. Vooruitlopende op deze wijziging in het BBV heeft de gemeente in de Financiële Beheersverordening 2016 de wijziging al doorgevoerd, waardoor de gemeente deze regel hanteert vanaf het boekjaar 2016.

Dit betekent dat er een verschil is tussen de waardering van deze investeringen voor en na 2016. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek, wordt in het navolgende verloopoverzicht een scheiding aangebracht tussen het bedrag dat volgens de oude systematiek is verantwoord en het deel volgens de nieuwe systematiek.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2021
Investeringen vóór 2016						
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	2.428	0	0	205	0	2.223
Overige materiele vaste activa	377	0	0	46	0	330
Subtotaal	**2.805**	**0**	**0**	**251**	**0**	**2.553**
Investeringen vanaf 2016						
Gronden en terreinen	0	375	0	0	0	375
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	11.085	1.659	0	630	186	11.928
Overige materiele vaste activa	2.854	874	0	243	69	3.416
Subtotaal	**13.940**	**2.908**	**0**	**873**	**256**	**15.719**
Totaal	**16.744**	**2.908**	**0**	**1.124**	**256**	**18.272**

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa

De specificatie van de financiële vaste activa is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Investe-ringen	Aflossingen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2021
Overige uitzettingen (met een rentetypische looptijd van een jaar en langer):					
SVN (starters) leningen	891	0	238	0	653
Overige vorderingen	0	0	0	0	0
Sub-totaal	**891**	**0**	**238**	**0**	**653**
Kapitaalverstrekkingen:					
Deelnemingen	5.688	13.087	0	0	18.775
Overige langlopende geldleningen (u/g)	23	0	4	0	19
Totaal	**6.602**	**13.087**	**242**	**0**	**19.447**

Bedragen x € 1.000

Overige uitzettingen (met een rentetypische looptijd van een jaar en langer)

SVN (starters)leningen

Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN) zet op voordracht van de gemeente leningen uit in de sector volkshuisvesting. De gemeente verstrekt door tussenkomst van het SVN de bedragen voor de leningen. Tussen het SVN en de gemeente bestaat daarvoor een rekening-courant verhouding. Op deze rekening-courant worden ontvangen rente en aflossingen op leningen bijgestort en komen verstrekte leningen in mindering.
De gemeente kan de gelden in rekening-courant opnemen of gebruiken voor nieuwe leningen. De rekening-courant heeft een rentetypische looptijd van minder dan één jaar (de rente kan dagelijks wijzigen). Dit is de reden waarom de rekening-courant als vlottende activa is opgenomen op de balans.

De totale stand van uitgezette leningen per 31 december 2021 is € 891 duizend. In 2021 is voor een bedrag van € 159 duizend afgelost.

Kapitaalverstrekkingen
Deelnemingen

De specificatie van het onderdeel deelnemingen is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021
Aandelen NV Stedin	4.668	4.668
Preferente aandelen NV Stedin	13.087	0
Aandelen Dunea (voorheen Duinwaterleiding-bedrijf Z-H)	558	558
Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	461	461
Aandelen De Binnenbaan	1	1
Totaal	**18.775**	**5.688**

Bedragen x € 1.000

De gemeente is in bezit van 170.776 aandelen van Stedin Holding N.V. (voorheen Eneco Holding N.V.) en 27.225 preferente aandelen Stedin, 231.593 aandelen Dunea, 203.190 aandelen N.V. Bank Nederlandse Gemeenten en 10 aandelen van het werkbedrijf De Binnenbaan.
In 2021 heeft de gemeente 27.225 preferente aandelen Stedin aangekocht, deze aandelen hebben een aanschafwaarde van € 13.086.785.

Overige langlopende leningen uitgeleend (u/g)
Dit betreffen hypothecaire geldleningen die aan personeel zijn verstrekt. Per ultimo 2021 staat er nog 1 geldlening uit. De gemeente verstrekt sinds 2002 geen nieuwe hypothecaire geldleningen meer aan het eigen personeel.

Vlottende activa

Voorraden
Voor het berekenen van de balanswaarden van de voorraden worden op de (boek)waarden van de grondexploitaties de gevormde verliesvoorziening(en) in mindering gebracht. In het kort ziet het verloop van de balanswaarden van de voorraden er als volgt uit.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Verlies-voorziening 1-1-2021	Balanswaarde 1-1-2021	Boekwaarde 31-12-2021	Verlies-voorziening 31-12-2021	Balanswaarde 31-12-2021
Vlietvoorde	39.996	4.913	35.083	38.306	5.571	32.735
Leidschendam centrum	3.620	0	3.620	2.167	0	2.167
Klein Plaspoelpolder	1.447	0	1.447	2.428	0	2.428
Rijnlandlaan	-611	0	-611	-43	0	-43
Totaal	**44.452**	**4.913**	**39.539**	**42.859**	**5.571**	**37.288**

Bedragen x € 1.000

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorie:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	42.859	44.452
Totaal	**42.859**	**44.452**

Bedragen x € 1.000

Van de bouwgronden in exploitatie is het verloop van de boekwaarden in 2021 als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Investeringen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2021
Vlietvoorde	39.996	1.073	2.763	38.306
Leidschendam centrum	3.620	129	1.582	2.167
Klein Plaspoelpolder	1.447	1.033	51	2.428
Rijnlandlaan	-611	568	0	-43
Totaal	**44.452**	**2.803**	**4.396**	**42.859**

Bedragen x € 1.000

Het geraamde eindresultaat per grondcomplex is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Saldo nog te realiseren prijsstijging en rente	Geraamd eindresultaat eindwaarde)
Vlietvoorde	38.306	16.221	49.678	722	5.571
Leidschendam centrum	2.167		2.167		0
Klein Plaspoelpolder	2.429	4.981	9.497	-30	-2.117
Rijnlandlaan	-43	541		12	510
Totaal	**42.859**	**21.743**	**61.342**	**704**	**3.964**

Bedragen x € 1.000

Het resultaat van de grondexploitatie is sterk afhankelijk van de te realiseren verkoopprijzen van het te realiseren woningbouwprogramma. Deze verkoopprijzen zijn geschat door externe deskundigen. Omdat de ingeschatte verkoopprijzen prognoses betreffen en op dit moment niet met zekerheid zijn vast te stellen, is een bandbreedte waarneembaar.

Vlietvoorde
Het nadelige resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2021 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG2022 eerste herziening) € 5,6 miljoen op 31 december 2025, de einddatum van het project.

Leidschendam centrum
De gemeente heeft een grondpositie in Leidschendam Centrum. Uitgangspunt is dat de gemaakte kosten worden gedekt uit de grondverkopen in 2022 en 2023. Eind 2023 sluit deze grondexploitatie.

Klein Plaspoelpolder
Het voordelige resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2021 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG2022 eerste herziening) € 2,1 miljoen op 31 december 2025, de einddatum van het project.
De gemeentelijke grondexploitatie betreft de deelgebieden 2, 3B en 4.

Rijnlandlaan
Het nadelige resultaat van de grondexploitatie bedraagt op basis van de boekwaarde per 31 december 2021 en de nog te realiseren inkomsten en uitgaven (volgens het MPG2022 eerste herziening) € 0,51 miljoen op 31 december 2022, de einddatum van het project.

In de paragraaf grondbeleid wordt dieper ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen van de grondexploitaties. Hieronder volgt een verloop van de verliesvoorziening op grond van MPG2022 eerste herziening.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2021	Vormen	Uitgaven	Vrijvallen	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening grondexploitatie Vlietvoorde	4.913	658	0	0	5.571
Voorziening grondexploitatie Rijnlandlaan	498	12	0	0	510
Totaal	**5.411**	**670**	**0**	**0**	**6.081**

bedragen x € 1.000

Voorziening grondexploitatie Vlietvoorde
De verliesvoorziening voor de grondexploitatie Vlietvoorde per 31 december 2021 is gebaseerd op de eerste herziening van de grondexploitatie in 2022. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft een voorziening op eindwaarde van € 5,6 miljoen.

Voorziening grondexploitatie Rijnlandlaan
De verliesvoorziening voor de grondexploitatie Rijnlandlaan per 31 december 2021 is gebaseerd op de eerste herziening van de grondexploitatie in 2022. De gemeente houdt bij het treffen van de voorziening rekening met de verwachte toekomstige rentelasten en prijsstijgingen en treft een voorziening op eindwaarde van € 0,51 miljoen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarden onder aftrek van de oninbare bedragen en worden als volgt gespecificeerd:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021
Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen	2.492	1.704
Vorderingen Rijksbelastingen	11.158	9.229
a. Totaal vorderingen op openbare lichamen	**13.650**	**10.932**
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	25.129	62.074
b. Totaal uitzettingen in 's Rijks schatkist	**25.129**	**62.074**
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.638	3.379
c. Totaal rekening-courantverhoudingen	**3.638**	**3.379**
Debiteuren algemeen (privaatrechtelijk)	1.665	5.315
Debiteuren gemeentelijke belastingen	1.604	1.911
Debiteuren Soza	7.684	7.302
Betaalde waarborgsommen	3	3
subtotaal debiteuren	***10.956***	***14.531***
Af: voorziening voor oninbare debiteuren	-1.820	-1.976
d. Totaal overige vorderingen	**9.136**	**12.556**
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**51.553**	**88.941**

Bedragen x € 1.000

Vorderingen op publiekrechtelijke lichamen en rijksbelastingen
De vorderingen op publiekrechtelijke lichamen heeft betrekking op een aanvullend bijdrage gemeentefonds 2021 en de voorschotten vierde kwartaal voor verleende diensten aan gemeente Wassenaar en Voorschoten (DVO). De rijksbelasting betreft hoofdzakelijk een vordering op het BTW-Compensatiefonds, die ultimo juni 2022 wordt ontvangen.

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rente typische looptijd van < 1 jaar
Onder deze post wordt het schatkistbankieren verantwoord. De gemeente is verplicht om een overtollig banksaldo bij het Rijk te plaatsen, rekening houdend met het drempelbedrag.
Per balansdatum 2020 was voor een bedrag van € 62 miljoen uitgezet bij het Rijk, eind 2021 bedroeg het saldo € 25 miljoen. In onderstaande tabel is aangegeven welk bedrag de gemeente op de bankrekening had en wat het drempelbedrag was. Voor de bepaling van het bedrag dat de gemeente op dagbasis gemiddeld als banksaldo aanhoudt, wordt een negatief banksaldo niet meegerekend. Het normbedrag is niet overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2021					
(1)	Drempelbedrag	€ 1.723		€ 4.595	
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	60	284	18	10
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.663	1.440	4.577	4.586
(3b) = (2) > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Bedragen x € 1.000

Rekening-courantverhoudingen
Rekening-courant bestaat uit het direct opvraagbare rekening-courant saldo met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) bedraagt € 3,6 miljoen per 31 december 2021.

Debiteuren
De stand van de debiteuren betreft een momentopname. Sturing op invordering en debiteurenstanden is een continu proces binnen de gemeente en zal ook de komende jaren onder de aandacht blijven.
In het debiteurensaldo is een aantal posten opgenomen die naar verwachting oninbaar zijn. Voor de verwachte oninbaarheid van deze vorderingen is een voorziening dubieuze debiteuren beschikbaar van € 1,8 miljoen.

In onderstaande tabel is de stand en het verloop van de voorziening voor dubieuze debiteuren weergegeven.

Omschrijving	Stand per 1-1-2021	Toevoe-gingen	Vermin-deringen	Stand per 31-12-2021
Dubieuze debiteuren privaatrechtelijk en belastingen	393	43	137	299
Dubieuze debiteuren sociale zaken	1.582	678	740	1.521
Totaal	**1.976**	**721**	**877**	**1.820**

Bedragen x € 1.000

In 2021 is voor een totaalbedrag van € 877.000 oninbaar verklaard (in 2020 € 725.000).

Liquide middelen

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021
BNG bankrekeningen	2	0
ING bankrekeningen	1	3
Totaal	**3**	**3**

Bedragen x € 1.000

De liquide middelen bestaan uit banksaldi bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en de ING.

Per 31 december 2021 was het tegoed bij de ING Bank afgerond € 1.000. Het saldo bij de BNG bedroeg per 31 december 2021 afgerond € 2.000.

Het maximale krediet op de rekening-courant van de BNG bedraagt € 25 miljoen. Dit bestaat uit een kredietlimiet van € 10 miljoen en een intra-dag-limiet van € 15 miljoen.

Overlopende activa

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2021	Boekwaarde 1-1-2021
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:		
- Overige Nederlandse overheidslichamen	660	340
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	5.962	11.259
Totaal overlopende activa	**6.622**	**11.600**

Bedragen x € 1.000

Onder de overlopende activa zijn opgenomen de door de gemeente nog te ontvangen en de vooruitbetaalde bedragen.

De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel bestaan uit:

Omschrijving	Stand per 1-1-2021	Toevoe-gingen	Ontvangen bedragen	Stand per 31-12-2021
Gemeente Zoetermeer - ESF 2017 t/m 2021	340	320	0	660
Totaal	**340**	**320**	**0**	**660**

Bedragen x € 1.000

Overige overlopende activa

De overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen zijn eind 2021 € 6 miljoen. De belangrijkste posten die vallen onder de overige overlopende activa zijn onder andere:

- Nog te ontvangen ASR kapitaalverzekering pensioenen wethouders € 1,7 miljoen.
- Nog te ontvangen van het rijk inzake BBZ, toeslagenaffaire en TOZO € 1,3 miljoen.
- Nog te ontvangen kostenverhaal diverse posten € 0,4 miljoen.
- Nog te ontvangen gemeente Wassenaar/Voorschoten betreffende werk en inkomen € 0,1 miljoen.
- Nog te ontvangen afrekeningen verbonden partijen € 0,7 miljoen.
- Vooruitbetaalde post aan diverse gemeenten inzake project Duin Horst en Weide € 0,9 miljoen.
- Vooruitbetaalde post jeugdzorg Haaglanden € 0,3 miljoen.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Reserves

Reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.

Verloop van de reserves

	Omschrijving	Stand per 1-1-2021	Resultaat-bestemming voorgaand boekjaar	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vermindering afschrijving op activa	Stand per 31-12-2021
	Algemene reserves						
1	Algemene reserve met bufferfunctie	13.573		0	665		12.908
2	Algemene reserve vrij besteedbaar	169.601	1.258	1.730	100.294		72.295
	Totaal algemene reserves	**183.175**	**1.258**	**1.730**	**100.959**	**0**	**85.203**
	Bestemmingsreserves						
3	Reserve Stedelijke vernieuwing	377		0	0		377
4	Reserve dekking afschrijvingslasten	17.449		217		1.079	16.587
5	Reserve herwaardering activa	4.700		0	350		4.350
6	Reserve bereikbaar Stompwijk	16.781		0	0		16.781
7	Reserve Nazorg Rietvink	350		0	0		350
8	Reserve Verevening sociale woningbouw	132		73	0		205
9	Reserve maatregelen Corona	3.006		0	1.924		1.082
10	Reserve Bereikbaarheid			3.360	0		3.360
11	Reserve Mobiliteit			19.700	0		19.700
12	Reserve Onderwijshuisvesting			7.500	0		7.500
13	Reserve Langer zelfstandig wonen			10.000	23		9.977
14	Reserve Herstelbeleid			10.000	474		9.526
15	Reserve Energietransitie en Duurzaamheid			46.000	578		45.422
	Totaal bestemmingsreserves	**42.794**	**0**	**96.850**	**3.349**	**1.079**	**135.217**
	Gerealiseerd resultaat 2020	1.258	-1.258				0
	Gerealiseerd resultaat 2021	-		1.682			1.682
	Totaal	**227.227**	**0**	**100.262**	**104.308**	**1.079**	**222.102**

Bedragen x € 1.000

Het eigen vermogen is in 2021 met € 5,1 miljoen afgenomen. Onderstaand wordt puntsgewijs ingegaan op enkele belangrijke mutaties in de reserves.

Algemene reserve

Algemene reserve met bufferfunctie

De algemene reserve met bufferfunctie is bestemd voor het opvangen van financiële gevolgen van calamiteiten en risico's (exclusief die van grondexploitaties). De reserve vormt een belangrijk deel van de weerstandscapaciteit.

De mutatie bestaat uit een onttrekking van € 665.200 in verband met de maximale omvang van deze reserve van € 12,908 miljoen (= 1,4 x omvang risico's van € 9,22 miljoen).

Algemene reserve vrij besteedbaar

Deze reserve is onderdeel van de weerstandscapaciteit. Op deze reserve rusten geen claims, de middelen zijn vrij besteedbaar.

De mutaties 2021 bestaan uit.
onttrekkingen:

- een bedrag van € 96.560.000 voor het vormen van zes nieuwe bestemmingsreserves (volgens de Nota van Wijziging bij de begroting 2021).
- een bedrag van € -315.000 voor het doorgeschoven activiteiten van 2021 naar 2022 (volgens de 2e Tussentijdse rapportage 2021).
- een bedrag van € 1.408.875 voor nog te realiseren activiteiten 2020 in 2021 (afzonderlijk besluit).
- een bedrag van € 20.000 voor het opstellen van de businesscase van de bibliotheek (afzonderlijk besluit).
- een bedrag van € 200.000 voor het opstellen van de kaders van Schakenbosch (afzonderlijk besluit).
- een bedrag van € 139.000 voor incidentele budgetten 2021 (volgens de 1e Tussentijdse rapportage 2021).
- een bedrag van € 1.250.315 voor incidentele budgetten (volgens de Nota van Wijziging begroting 2021 - 2024).
- een bedrag van € 1.030.819 (volgens de primitieve begroting 2021).

Storting:
Een bedrag van € 1.064.500 voor het doorgeschoven activiteiten van 2021 naar 2022 (volgens de 2e Tussentijdse raportage 2021).
Een bedrag van € 665.200 in verband met vrijval van de Algemene reserve met bufferfunctie (i.v.m. maximale omvang van deze reserve = 1,4 x omvang risico's van € 9,22 miljoen).

Bestemmingsreserve

Reserve stedelijke vernieuwing

Deze reserve is bestemd voor Stedelijke vernieuwing. Stedelijke vernieuwing is een programmatische aanpak die verbindingen legt tussen verschillende beleidsterreinen (o.a. wonen, welzijn, duurzaamheid, ruimtelijke ontwikkeling en wijkgericht werken) om zo een impuls te geven aan de leefbaarheid in de wijken en buurten.

Geen mutaties.

Reserve dekking afschrijvingslasten

De reserve is voor de dekking van afschrijvingslasten van (geactiveerde) investeringen die in overeenstemming met de besluitvorming ten laste van éénmalige middelen komen.

De mutaties 2021 bestaan uit:
Een storting van € 217.453 waarvan € 153.013 in verband met de correctie van de boekwaarde van de investering de Loopplank en € 64.440 in verband met verduurzamen gemeente vastgoed.
En een onttrekking van € 1.078.802. Hiervan is € 925.789 volgens de 2e Tussentijdse rapportage 2021 en € 153.013 betreffende een correctie op de boekwaarde van de investering De Loopplank.

Reserve herwaardering activa
Deze reserve is ingesteld naar aanleiding van de stelselwijziging afschrijving activa. De afschrijving van de activa is in 2010 omgezet van een lineaire naar een annuïtaire afschrijving. Dit geeft na verloop van tijd hogere lasten die gedekt worden door deze reserve.

De mutatie bestaat uit een onttrekking van € 350.000 conform de primitieve begroting 2021.

Reserve bereikbaarheid Stompwijk
De reserve is bestemd voor de dekking van de afschrijvingslasten die samenhangen met de investeringen in de renovatie van de Stompwijkseweg, de Dokter van Noortstraat en de aanleg van de Verbindingsweg.

Geen mutaties.

Reserve nazorg Rietvink
Werkzaamheden die in het kader van nazorg nog plaats moeten vinden in het project Rietvink.

Geen mutaties.

Reserve verevening sociale woningbouw
De reserve Verevening sociale woningbouw is voor de financiële bijdragen en onttrekkingen in het kader van de realisatie van 30% sociale woningbouw. Wanneer in woningbouwplannen in Leidschendam-Voorburg minder dan 30% of geen sociale woningen zijn opgenomen, is de projectontwikkelaar verplicht een financiële bijdrage te storten in het vereveningsfonds. Wanneer de projectontwikkelaar juist meer dan 30% sociale woningen wenst te realiseren, dan ontvangt de projectontwikkelaar een bijdrage uit het fonds, als het saldo van het fonds dit toelaat.

De mutatie bestaat uit een storting van € 73.000 in verband met de ontvangen bijdrage van een ontwikkelaar.

Reserve maatregelen corona
Dekking van de economische maatregelen ten gevolge van corona.

De mutatie 2021 bestaat uit een onttrekking van € 1.923.673 overeenkomstig de werkelijke uitgaven in het kader van corona.

Bereikbaarheid
De reserve dient ter dekking van de kosten van de realisatie van de aanleg van de parkeergarage Leidschendam Noord en de aanleg van het parkeerterrein Leidsekade-Venestraat.

De mutatie bestaat uit:
Een storting in deze nieuwe reserve van € 3,36 miljoen (conform de Nota van wijziging bij de begroting 2021-2024).

Mobiliteit
Het bereikbaar houden van Leidschendam-Voorburg.

De mutatie bestaat uit:
Een storting in deze nieuwe reserve van € 19,7 miljoen (conform de Nota van wijziging bij de begroting 2021-2024).
Het (gedeeltelijke) bestedingsplan is in 2021 door de raad besproken.

Onderwijshuisvesting
Ter dekking van de kosten voor de vervangings- en renovatieopgave in het voortgezet onderwijs waar de rijksbijdragen onvoldoende voor zijn.

De mutaties bestaat uit:
Een storting in deze nieuwe reserve van € 7,5 miljoen (conform de Nota van wijziging bij de begroting 2021-2024).

Langer zelfstandig Wonen
Betere ondersteuning en zorg thuis, hulp aan mantelzorger en vrijwilligers, meer geschikte woningen voor ouderen.

De mutaties bestaan uit:
Een storting in deze nieuwe reserve van € 10 miljoen (conform de Nota van wijziging bij de begroting 2021-2024).
Een onttrekking van € 23.132 overeenkomstig de werkelijke uitgaven in het kader van langer zelfstandig wonen.
In 2021 heeft de raad het bestedingsplan 2021 – 2030 voor Langer Zelfstandig Wonen vastgesteld.
De werkelijke uitgaven betreffen die van een flatcoach die dit jaar begonnen is.

Herstelbeleid
Deze reserve is bedoeld om Leidschendam-Voorburg sterker uit de crisis te laten komen door sociale, maatschappelijke en economische interventies te ontwikkelen en te implementeren die burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen helpen zich in te stellen op de nieuwe toekomst.

De mutaties bestaan uit:
Een storting in deze nieuwe reserve van € 10 miljoen (conform de Nota van wijziging bij de begroting 2021-2024).
Een onttrekking van € 474.420 overeenkomstig de werkelijke uitgaven in het kader van het herstelbeleid.
In de Nota van Wijziging bij de begroting 2021 zijn voor een aantal maatregelen in het kader van hersteld beleid middelen beschikbaar gesteld.

Energietransitie en Duurzaamheid
Ter dekking van kosten voor de klimaatopgave om in 2050 CO2 neutraal te zijn.

De mutaties bestaat uit:
Een storting in deze nieuwe reserve van € 46 miljoen (conform de Nota van wijziging bij de begroting 2021-2024).
En een onttrekking van € 577.815 overeenkomstig de werkelijke uitgaven in het kader van Energietransitie en Duurzaamheid.
In 2021 heeft de raad het bestedingsplan voor Energietransitie en Duurzaamheid vastgesteld.

Emu-saldo (Europese Monetaire Unie)

In het bestuurlijk akkoord 'Beheersen EMU-saldo lokale overheid' is onder andere afgesproken dat in de begrotingen en de daarbij behorende jaarrekening van gemeenschappelijke regelingen, gemeenten en provincies het EMU-saldo wordt opgenomen. Doel is om een goede informatievoorziening te bieden die essentieel is voor het op macroniveau monitoren en beheersen van het EMU-saldo en voor het onderhoud van het gemeente- en provinciefonds.

Voor een toelichting op de verschillen tussen begroting en realisatie, zie de financiële samenvatting bij de programma's en de toelichting op de balans.

Nr.	Omschrijving	Primitieve begroting	Begroting na wijzigingen	Realisatie
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-10.316	-18.087	-5.125
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	30.252	38.721	7.885
3.	Mutatie voorzieningen	-341	-422	2.163
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-8.996	973	-2.251
5.	Boekwinst bij verkoop effecten en boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	27	0
	Berekend EMU-saldo	**-31.913**	**-58.231**	**-8.596**

Bedragen x € 1.000

Vreemd vermogen

Voorzieningen

Voorzieningen worden onderscheiden in:

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's die op balansdatum onzeker zijn;
- Voorzieningen ter egalisering van kosten;
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven;
- Voorzieningen voor middelen van derden.

Verloop van de Voorzieningen

	Omschrijving	Stand per 1-1-2021	Toevoe-gingen	Aanwen-dingen	Vrijvallen	Stand per 31-12-2021
	Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's					
1	Voorziening ingegane pensioenen wethouders	2.692	0	184	53	2.455
2	Voorziening toekomstige pensioenen wethouder	1.065	1.661	-	22	2.703
3	Voorziening wachtgeld wethouders	366	99	119		346
4	Voorziening Rijnlandlaan (grondexploitatie)	498	12	0		510
	Totaal verplichtingen, verliezen en risico's	**4.620**	**1.772**	**303**	**75**	**6.014**
	Voorziening ter egalisering van kosten					
6	Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	2.543	1.257	733		3.067
7	Voorziening onderhoud wegen	569	2.548	2.509		608
	Totaal voorziening ter egalisering van kosten	**3.113**	**3.805**	**3.242**	**-**	**3.675**
	Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangings-investeringen waarvoor een heffing wordt geheven					
	Totaal voorziening toekomstige vervangingsinvesteringen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Voorziening voor middelen van derden					
8	Voorziening afkoopsommen grafonderhoud	729	149	208		669
9	Voorziening zwerfafval	16	0	14		2
10	Voorziening riolering	3.314	331	0		3.644
11	Voorziening afval	712	0	0	51	662
	Totaal voorzieningen voor middelen van derden	**4771**	**479**	**222**	**51**	**4.978**
	Totaal	**12.504**	**6.055**	**3.767**	**126**	**14.667**

Bedragen x € 1.000

Onderstaand wordt puntsgewijs ingegaan op enkele belangrijke mutaties in de voorzieningen:

A. Voorziening verplichtingen,verliezen,risico's

Voorziening ingegane pensioenen wethouders

De voorziening pensioenen wethouders is gevormd voor toekomstige pensioenverplichtingen aan gewezen wethouders, waarvan de pensioenaanspraak in eigen beheer wordt gehouden. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks bepaald aan de hand van actuariële berekeningen en is opgenomen tegen contante waarde. De berekeningen zijn gebaseerd op de actuele rekenrente en sterftetabel.

In 2021 is een bedrag van € 52.743 vrijgevallen uit de voorziening. Deze vrijval is het gevolg van het overlijden van een van de gepensioneerde wethouders. Door het overlijden vervalt de uitbetaling van het pensioen aan deze deelnemer. Daarnaast zijn de pensioenen van de overige gepensioneerde wethouders maandelijks uitgekeerd en onttrokken aan de voorziening.

Voorziening toekomstige pensioenen wethouders

De Voorziening toekomstige pensioenen wethouders is ingesteld naar aanleiding van het afgelopen APPA-plan voor de wethouders. In het kader van de backservice verplichtingen is deze ondergebracht bij een verzekeraar onder de naam APPA-fonds (algemene pensioenwet politieke ambtsdragers). De hoogte van de voorziening heeft betrekking op het deel dat nog niet door het fonds is gedekt.

De regeling Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA), die tot en met 2021 in beheer was bij een externe verzekeraar, wordt vanaf 2022 in eigen beheer uitgevoerd omdat de externe verzekeraar deze dienst niet meer aanbiedt. De opgebouwde middelen uit de kapitaalverzekering zijn eind 2021 vrijgevallen en gestort in de voorziening toekomstige pensioenen wethouders. Deze aanvullende storting bedraagt € 1.660.600. Vervolgens wordt de hoogte van de voorziening bepaald aan de hand van actuariële waardeberekeningen. Op basis hiervan heeft een vrijval van € 22.039 plaatsgevonden.

Voorziening wachtgelden wethouders

Deze voorziening dekt de verwachte kosten van ingegane wachtgelden van voormalig wethouders.

In 2021 is de lijst met deelnemers met wachtgeld uitgebreid met één deelnemer, waardoor de hoogte van de voorziening niet meer toereikend was. Met een aanvullende storting is de voorziening naar de juiste hoogte gebracht. De stand van de voorziening wordt bepaald door de verwachte wachtgeldkosten van de deelnemers. Deze verwachte kosten worden gebaseerd op de resterende maanden waarin de deelnemers recht hebben op wachtgeld en de uitbetaalde wachtgelden van 2021.

Voorziening grondexploitatie Rijnlandlaan

Dekken van het verlies van deze grondexploitatie. De voorziening heeft een omvang ter grootte van het verlies op de einddatum (eindwaarde).

Een storting van € 12.000.

De stand van de voorziening, per 31 december 2021, is gebaseerd op het nog vast te stellen MPG 2022 - 1e herziening.

B. Voorziening ter egalisering van kosten

Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen

De voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen is gevormd voor de toekomstige uitgaven voor groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen op basis van meerjarige onderhoudsprogramma’s (MOP’s).

In 2021 is een bedrag van € 1.256.567 in de voorziening gestort voor toekomstig groot onderhoud. Daarnaast is er ten laste van de voorziening € 733.127 besteed aan van groot onderhoud gebouwen.

Voorziening onderhoud wegen
Op basis van een beleids- en beheerplan voor het onderhoud van wegen is de voorziening per 1 januari 2020 ingesteld.
Conform het beheerplan is er € 2,548 miljoen gestort en in verband met de kosten van groot onderhoud is € 2,509 miljoen onttrokken.

D. Voorziening voor middelen van derden

Voorziening afkoopsommen grafonderhoud
De voorziening afkoopsommen grafonderhoud is gevormd om de toekomstige lasten te dekken van onderhoudswerkzaamheden aan graven, waarvan de eigenaar de onderhoudsplicht heeft overgedragen aan de gemeente door het betalen van een afkoopsom. Ontvangen afkoopsommen worden toegevoegd aan de voorziening en vallen in twintig jaar vrij ten gunste van de exploitatie van begraafplaatsen voor de dekking van de onderhoudskosten.
De in 2021 ontvangen afkoopsommen van € 148.500 zijn in de voorziening gestort. Ter dekking van de kosten voor onderhoud aan de graven is een bedrag van € 208.000 vrijgevallen.

Voorziening zwerfafval
De voorziening zwerfafval is gevormd om een extra impuls te geven aan de gemeentelijke aanpak van zwerfafval. Jaarlijks ontvangt de gemeente van Nedvang een vergoeding voor extra aanpak van zwerfafval en wordt het saldo van baten (bijdrage Nedvang) en lasten (kosten aanpak zwerfafval) verrekend met de voorziening.
In 2021 heeft een onttrekking aan de voorziening plaatsgevonden in verband met hogere uitgaven in het kader van zwerfafval.

Voorziening riolering (egalisatie)
De voorziening riolering (art. 44.2) is gevormd om in geval van nog niet uitgevoerd werk bij investeringen de onderbesteding op kapitaallasten te doteren aan de voorziening (artikel 44, lid 2 BBV). Deze voorziening wordt aangewend ter dekking van toekomstige extra kapitaallasten en/of voor (toekomstige) tekorten op het product Riolering.
In 2021 is een bedrag van € 330.636 toegevoegd als gevolg van een voordeel op kapitaallasten door een afwijking in het realisatietempo van de vervangingsinvesteringen.

Voorziening afval (egalisatie)
De voorziening afval (art. 44.2) is gevormd om in geval van onder- of overbesteding op de geraamde afvaluitgaven waarvoor via het afvalstoffentarief inkomsten zijn verworven, het resultaat tussen afvalinkomsten en –uitgaven te storten of te onttrekken aan de voorziening.
In 2021 is een bedrag van € 50.788 aan de voorziening onttrokken als gevolg van een overbesteding op het product Afval (met name lagere opbrengst afvalstoffenheffing).

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:

Tot de vaste schulden behoren de opgenomen langlopende geldleningen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer en de waarborgsommen. Het verloop en de opbouw van de langlopende schulden is als volgt:

Omschrijving	Stand per 1-1-2021	Vermeer-deringen	Aflos-singen	Vervroeg-de aflos-singen	Overige vermin-deringen	Stand per 31-12-2021
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	93.413	0	11.293	0	0	82.120
Waarborgsommen	21	1	19	0	0	3
Vooruitontvangen bedragen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer:						
VOF L'dam centrum	3.594	0	1.434	0	0	2.160
Totaal	**97.028**	**1**	**12.746**	**0**	**0**	**84.283**

Bedragen x € 1.000

Onderhandse leningen van binnenlandse banken
In 2021 zijn geen nieuwe leningen aangetrokken en is in totaal voor € 11,3 miljoen afgelost aan langlopende leningen. Dit brengt het langlopende leningen totaal op € 82 miljoen. De rentelast over het openstaande langlopende vreemd vermogen bedroeg in 2021 € 1.249.534.

Overige leningen VOF Leidschendam Centrum
De gemeente heeft gronden in het gebied Leidschendam Damcentrum verworven. De VOF Leidschendam Centrum (waar de gemeente voor 50% in deelneemt) heeft deze aankopen gefinancierd. Ook heeft de VOF in opdracht van de gemeente deze gronden gedeeltelijk bouwrijp gemaakt, deze uitgaven heeft de VOF voorgefinancierd. De voorfinancieringen door de VOF zijn een renteloze lening aan de gemeente. De gemeente lost deze lening af bij verkoop van de gronden aan de VOF. In 2021 is er voor € 1,4 miljoen aan gronden overgedragen en daarmee afgelost van de lening.

Waarborgsommen
De waarborgsommen zijn in totale omvang afgenomen en bedragen per 31 december 2021 afgerond € 3.000

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

Deze netto-vlottende schulden worden als volgt gespecificeerd:

Omschrijving	Stand per 31-12-2021	Stand per 1-1-2021
Overige kasgeldleningen	0	0
a. Totaal overige kasgeldleningen	**0**	**0**
Banksaldi	0	0
b. Totaal banksaldi	**0**	**0**
Crediteuren algemeen	5.332	7.934
Kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen	0	677
Overige kortlopende schulden	3.377	2.779
c. Totaal overige schulden	**8.710**	**11.390**
Totaal	**8.710**	**11.390**

Bedragen x € 1.000

Overige kasgeldleningen

De stand van de aangetrokken kasgeldleningen per 31 december 2021 is € 0.

Banksaldi

Per 31 december 2021 is het tegoed bij de ING Bank € 1.222 positief en het saldo bij de BNG bedraagt per saldo per 31 december 2021 € 1.751 positief. Omdat de banksaldi positief is, worden zijn deze bedragen opgenomen onder de vlottende activa.

Crediteuren algemeen / kortlopende schulden aan publiekrechtelijke lichamen

Deze post betreft de nog te betalen facturen per 31 december 2021. Voor crediteuren algemeen € 5,3 miljoen per 31 december 2021, staat per 10 maart 2022 nog een bedrag open van € 67.000.

Overige kortlopende schulden

Per 31 december 2021 bestaat deze post uit de nog af te dragen loonheffing over december 2021 van € 3,4 miljoen.

Overlopende passiva

Omschrijving	Stand per 31-12-2021	Stand per 1-1-2021
a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.635	16.216
b. De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Het Rijk	2.158	2.347
- Overige Nederlandse overheidslichamen	2.428	2.125
c. Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	1.416	1.449
Totaal overlopende passiva	**16.637**	**22.137**

Bedragen x € 1.000

De overlopende passiva van 16,6 miljoen betreft de door de gemeente verschuldigde (€ 10,6 miljoen) en vooruit ontvangen bedragen (€ 6 miljoen) per 31 december 2021.

a. Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot uitbetaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume
De belangrijkste verplichtingen hebben voor € 3,6 betrekking op het gebied van jeugd, € 1,0 miljoen inzake Wmo, € 0,9 miljoen CAO verhoging, € 0,8 miljoen op participatiewet/BBZ/TOZO, € 0,6 miljoen heeft betrekking op de uitkeringen voor gemeente Wassenaar en Voorschoten, € 0,6 onderhoud groen, bomen en riool, € 0,4 regiotaxi MRDH, € 0,4 specifieke uitkering rijk in verband met btw bij portaccommodaties € 0,2 De Binnenbaan, € 0,2 controle coronabewijs, € 0,2 VRH aanvulling bijdrage 2021 en € 0,2 miljoen betreft de Ooievaarspas.

b. Vooruit ontvangen overheidsbijdragen
Volgens het BBV artikel 52a lid 1 wordt in de onderstaande tabel het verloop per uitkering met een specifiek bestedingsdoel weergegeven. De gemeente heeft van overheidsinstellingen bijdragen ontvangen voor de uitvoering van specifieke taken. Zolang de gemeente die taak nog niet (volledig) heeft uitgevoerd, blijft (een deel van) de ontvangen bijdrage als vooruit ontvangen verantwoord. Voor de opgenomen lasten heeft de gemeente de corresponderende taak uitgevoerd.

c. Overige vooruit ontvangen bedragen
Dit betreft met name € 0,8 miljoen kostenverhaal diverse locaties en € 0,4 miljoen huur voor gebruik gebouwen en gronden.

Omschrijving	Stand per 1-1-2021	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Stand per 31-12-2021
Onderwijsachterstandenbeleid	95	1.449	1.167	378
Geluidsanering Laan van NOI	292	0	167	124
Min.Infra - Geluidsanering Populierendr.	31	0	0	31
SPUK gedupeerden toeslagenproblematiek	55	0	55	0
Compensatie uitvoeringskosten TOZO	474	0	474	0
Projectbijdrage PPS retail - Rijk	350	0	235	115
Extern Advies Warmtetransitie (EAW)	21	0	21	0
Regeling Reductie Energie (RRE)	148	0	94	54
Schuld Tozo BK aan Rijk	875	200	0	1.076
Lokaal Sportakkoord	5	170	68	107
Nationaal programma onderwijs	0	274	0	274
Subtotaal - Het Rijk	**2.347**	**2.094**	**2.283**	**2.158**
Duin Horst en Weide	1.669	158	550	1.277
RMC gelden	0	53	53	0
MRDH - Fietsroute Weigelia	26	0	26	0
Prinsenhof proeftuin VIG in de buurt	40	0	40	0
MRDH - Projectbijdrage PPS retail	48	0	0	48
MRDH - Ombouw 5 VRI's naar iVRI's Heuvel / Steeln	35	0	35	0
MRDH - UVP Duurzaam veilig Mrg. Steelaan	4	0	4	0
MRDH - Ombouw 7 VRI's naar iVRI's Noordsingel	54	0	54	0
Prov. ZH - Recreatie om de stad	174	0	0	174
Noodsteun Culturele sector	75	0	75	0
Spuk Invest.impuls Verkeersveiligheid	0	188	143	45
Spec.uitkering ventilatie op scholen	0	32	31	0
De Star subs. 109 woningen	0	400	0	400
Woningbouw Venestraat - Nieuwstraat	0	186	0	186
Glassanering/helofytenfilter Vlietvoorde	0	262	0	262
Woningbouw Van Santhorststraat Stompwijk	0	36	0	36
Subtotaal - Overige Nederlandse overheidslichamen	**2.125**	**1.314**	**1.012**	**2.428**
Totaal	**4.472**	**3.408**	**3.296**	**4.586**

Bedragen x € 1.000

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)
Doel van Onderwijsachterstandenbeleid is het ontwikkelen van beleid gericht op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden van kinderen. Jaarlijks verstrekt het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen een subsidie, in 2021 is een bijdrage ontvangen van € 1.449.000. De uitvoeringslasten in 2021 waren € 1.167.000 en de beginstand bedroeg € 95.000, waardoor er per 31 december 2021 € 378.000 als vooruit ontvangen overheidsbijdragen blijft staan.

Geluidsanering Laan van NOI
Doel van het project 'Geluidsanering Laan van NOI' is, het beperken van de geluidsbelasting vanwege de spoorlijn Den Haag-Leiden bij 274 woningen door de aanleg van raildempers en de bouw van twee geluidschermen en incidenteel aanvullende gevelmaatregelen. In het kader van de subsidieregeling Sanering Verkeerslawaai verstrekt het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een bedrag van € 5.638.500. De laatste werkzaamheden zijn in 2020 (eerste kwartaal) afgerond en financieel deels verwerkt in 2021. Op dit project is een onderbesteding gerealiseerd van € 124.000, dit bedrag zal terugbetaald worden aan het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Geluidsanering Populierendreef in Voorburg
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft een bijdrage van € 31.550 verstrekt om een geluidssaneringsprogramma op te stellen voor 80 woningen aan de Populierendreef 1 – 319 in Voorburg. Dit project heeft vertraging opgelopen door de coronacrisis, het streven is erop gericht in 2022 weer voortgang te boeken en daarvoor zal dit budget worden aangesproken.

SPUK gedupeerden toeslagenproblematiek
Doel van de regeling SPUK gedupeerden toeslagenproblematiek is het ondersteunen en helpen van gedupeerden van de toeslagenaffaire. Eind 2020 is van het Ministerie van Financiën een bijdrage ontvangen van € 55.000 welke in 2021 is besteed.

Compensatie uitvoeringskosten TOZO
De gemeente heeft in 2020 een vaste inclusieve vergoeding ontvangen voor alle uitvoeringskosten voor de Tozo. In de vergoeding is rekening gehouden met inspanningen van gemeenten ten aanzien van eventueel benodigde herstelacties in het kader van rechtmatigheid en het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik in de jaren na uitkering van de middelen. In 2021 zijn deze middelen besteed.

Projectbijdrage PPS retail - Rijk
Van het ministerie van Economische zaken en Klimaat is een bedrag van € 350.000 ontvangen voor de uitvoeringskosten van de MKB-deals binnen de gemeente Leidschendam – Voorburg. Dit project is gestart in 2021. In 2021 hebben we € 235.000 aan kosten gemaakt, voor het realiseren van HYPE labs in drie van de vier winkelgebieden.

Het resterende saldo van € 115.000 zal aangewend worden in 2022 en 2023 voor het realiseren van de volgende activiteiten:

- Invulling en implementatie propositie digitalisering & innovatie
- Lancering RI&EC Communicatieplatform (Open Social)
- Vergroten zichtbaarheid en bekendheid RI&EC

Extern Advies Warmtetransitie (EAW)
Van de rijksdienst voor ondernemend Nederland is een bijdrage ontvangen van € 20.660 voor de kosten van inhuur van technisch-economische kennis voor het opstellen van een Transitievisie Warmte "hoe de gemeente haar wijken aardgasvrij wil maken". Het opstellen van de visie is in 2021 opgesteld en gedeeld met de Provincie Zuid Holland.

Regeling Reductie Energie (RRE)
Het Rijk heeft vanwege de Urgenda rechtszaak (C02-reductiedoelstelling in 2020) in oktober 2019 de Regeling Reductie Energiegebruik(RRE) opgesteld. Met deze regeling kunnen gemeenten projecten opzetten waarmee huiseigenaren gestimuleerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen en zodoende hun C02-uitstoot verminderen.

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft vanuit het ministerie een toekenning ontvangen van € 214.676, om haar ingediende projecten op te zetten. De totale kosten voor de Regeling Reductie Energieverbruik zijn € 160.000 en vallen dus lager dan geraamd. Dit heeft mede zijn oorzaak in de verscherpte coronamaatregelen, waardoor niet alle geplande activiteiten (huisbezoeken) hebben kunnen plaatsvinden. Het onbenutte deel van de subsidie (€ 54.000) vloeit terug naar het rijk.

Schuld Tozo BK aan Rijk
De verstrekkingen bedrijfskapitaal bij de Tozo worden in de SiSa verantwoord. De bijstand in de vorm van bedrijfskapitaal betreft een verstrekking in de vorm van een lening. Dit bedrag moet uiteindelijk terugbetaald worden aan het Rijk. Er is eind 2021 een saldo van € 1.076.000 aan bedrijfskapitaal verstrekt en dient daarom als schuldpositie opgenomen te worden op de balans.

Lokaal Sportakkoord
Om sport en beweging in Leidschendam-Voorburg te stimuleren heeft de gemeente in 2021 een specifieke uitkering verkregen van € 80.000 in het kader van de regeling sportakkoord. Daarnaast is een aanvullende specifieke uitkering ontvangen van € 90.000 voor leefstijlinterventies. Voor beide uitkeringen hebben de bestedingen niet volledig kunnen plaatsvinden in 2021, waardoor de uitgaven verder in 2022 gedaan zullen worden. De niet bestede middelen in 2021 zijn opgenomen bij vooruit ontvangen bedragen.

Nationaal Programma Onderwijs
De regeling Nationaal Programma Onderwijs richt zich op het herstel en de ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. In 2021 is hier een bedrag van € 274.000 voor ontvangen. Aangezien de gesprekken met de onderwijsinstellingen in 2021 nog liepen, de plannen nog in de maak waren en er nog geen bestedingen waren, is dit bedrag opgenomen als vooruit ontvangen bedrag.

Duin Horst en Weide
Doel van het project ‘Duin Horst en Weide’ is, het waarborgen van de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische authenticiteit van het gebied: het versterken van de vitaliteit en het vergroten van de beleefbaarheid in de Duin Horst & Weide. In het kader van de subsidieregeling 'Gebiedsprogramma’s groen Zuid-Holland 2016' verstrekt de provincie Zuid-Holland een subsidie van € 2.400.000. De projecten lopen tot en met 2022.
De gemeente Leidschendam-Voorburg treedt namens de Landschapstafel als penvoerder ('penningmeester') op voor de subsidieverantwoording aan de Provincie en de bevoorschotting en afrekening van de provinciale subsidie naar de andere samenwerkende partners (diverse gemeenten, DUNEA en Hoogheemraadschap van Rijnland).

RMC Middelen
Betreft de nog te besteden middelen voor het Regionale- Meld en Coördinatiefunctie (RMC) casemanagement, aanpak voortijdig schoolverlaten, studieloopbaanbegeleiding en de overstap van voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs. Een bedrag van € 53.000 is vrijgevallen.

Fietsroute Weigelia
Doel van het VVP - project is het bevorderen van een veilige fietsverbinding als schakel in het netwerk hoofdfietsroutes door middel van een vrijliggend fietspad. Door de overgang van Stadsgewest Haaglanden naar de MRDH als subsidieverstrekker, is in een vroeg stadium een voorschot van €

175.000 ontvangen. De werkzaamheden zijn in 2021 afgerond en er hoeft geen afrekening met MRDH plaatst te vinden over het subsidie bedrag.

Prinsenhof proeftuin VIG in de buurt
VIG richt zich op jongeren die opgroeien in een gezin waarin een ouder of broer/zus een detentieverleden heeft. Deze jongeren lopen zelf een verhoogd risico op het ontwikkelen van crimineel gedrag. De wijk Prinsenhof is één van de aandacht wijken in de gemeente Leidschendam-Voorburg. In deze wijk wordt een onderzoek opgezet waarin 25 van de meest problematische gezinnen met een familielid met een detentieverleden worden gevolgd en begeleid. De subsidie is in 2021 besteed.

MRDH - Projectbijdrage PPS retail
Het doel van dit project is de HYPE Lab-formule door te ontwikkelen als onderdeel van een volgroeid ecosysteem. Waardoor opgeschaald kan worden tot een regionaal (en landelijk) toepasbare tool die faciliteert dat innovaties in lokale retail omgevingen in praktijk worden gebracht. Dit gebeurt in samenwerking met landelijk kennisplatform Voormijnwinkel.nl (een interactieve tool webbrowser / applicatie) en regionale/ lokale technologiehubs. Het doel is het HYPE Lab op duurzame wijze (doorlopend) uit te voeren. In eerste instantie (2020-2021) lokaal en vervolgens (2021-2022) regionaal.

Om dit te bewerkstelligen heeft de MRDH een subsidiebeschikking afgegeven van € 60.000. De bevoorschotting bedraagt 80% van de verleende bijdrage en komt uit op een bedrag van € 48.000. In 2022 zullen deze middelen aangewend worden om de HYPE labs te continueren en te optimaliseren.

MRDH - Ombouw VRI's naar iVRi's Heuvellaan / Mrg van Steelaan / Noordsingel
Rondom de Westfield Mall of the Netherlands zijn aan de Heuvellaan, Mrg van Steelaan en de Noordsingel de VRI’s (verkeerregelinstallaties) omgebouwd naar intelligente VRI’s.
Door de vertraging van de oplevering van de Mall was de ombouw van de VRI’s ook vertraagd. In 2021 zijn de laatste werkzaamheden afgerond en er hoeft geen financiële afrekening met MRDH plaats te vinden over het subsidie bedrag.

MRDH - UVP Duurzaam veilig MRg. Steelaan
Doel van het project ‘Duurzaam Veilig Project Steelaan’ is het bevorderen van het fiets- en openbaar vervoer gebruik en het verbeteren van de veiligheid. De fietspaden aan de Monseigneur van Steelaan zijn verbreed en geasfalteerd. Het project is uitgevoerd in 2020 en financiële afronding heeft plaats gevonden in 2021.

Provincie Zuid-Holland - Recreatie om de stand
Voor het programma Recreatie om de Stad (Rods) heeft de provincie € 174.000 beschikbaar gesteld voor de kosten van het inrichtingsplan van groen binnen de gebiedsontwikkeling van Vlietvoorde. Het plan wordt naar verwachting in 2022 gerealiseerd.

Noodsteun Culturele Sector
Het ontvangen bedrag van € 75.000 vanuit de Provincie voor Noodsteun Culturele sector is ingezet voor achterstallig onderhoud aan het theater en steun van het museum. Het volledige bedrag is besteed en afgewikkeld in 2021.

Spuk Investering impuls Verkeersveiligheid
Doel van deze SPUK investering is het verkeersveiliger maken van wegen en fietspaden. Wij hebben hiervoor een rijksbijdrage van 50% ontvangen voor infrastructurele maatregelen die de verkeersveiligheid verbeteren. De MRDH doet daar nog extra subsidie bij, waarmee ongeveer 90% van de uitvoeringskosten met subsidie gedekt kan worden. Met een aantal maatregelen op fietsroutes (waaronder verbreding) wordt de kans op ongevallen met fietsers op deze routes verminderd. Met een

aantal snelheidsremmende maatregelen in woonwijken wordt daar de kans op ongevallen verminderd en de kans op letsel verkleind. De uitvoering is gestart in 2021 en wordt afgerond in 2022.

Specifieke uitkering ventilatie op scholen
Deze specifieke uitkering is gericht op het op orde krijgen van het binnenklimaat in schoolgebouwen in het primair en voortgezet onderwijs in verband met de uitbraak van Covid-19. De Margrietschool heeft de uitkering ontvangen en de ventilatie in de school verbeterd. De afwikkeling van deze regeling zal plaatsvinden in 2022.

Provincie Zuid-Holland – woningbouw De Star
Van de Subsidieregeling Knelpuntenpot sociale huur en middenhuur Zuid-Holland heeft de provincie € 500.000 toegekend voor de realisatie van maximaal 100 zelfstandige huurwoningen voor het project De Star. In 2021 zijn 2 voorschotten tot een totaalbedrag van € 400.000 ontvangen.

Provincie Zuid-Holland – woningbouw Venestraat Nieuwstraat
Van de Subsidieregeling Sociale Woningbouw Haaglanden Zuid-Holland heeft de provincie € 465.000 toegekend voor de realisatie van 62 zelfstandige sociale huurwoningen van het project Venestraat Nieuwstraat. In 2021 is een eerste voorschot van € 186.000 ontvangen.

Provincie Zuid-Holland – woningbouw Van Santhorststraat Stompwijk
Van de Subsidieregeling Sociale Woningbouw Haaglanden Zuid-Holland heeft de provincie € 90.000 toegekend voor de realisatie van 12 zelfstandige sociale huurwoningen voor het project Van Santhorststraat Stompwijk. In 2021 is het eerste voorschot van € 36.000 ontvangen.

Provincie Zuid-Holland – glassanering en helofytenfilter Vlietvoorde
De provincie Zuid-Holland heeft een projectsubsidie 2021-2025 van € 529.437 toegekend voor de realisatie van glassanering, helofytenfilter en een recreatief wandelpad Duivenvoordecorridor / Vlietvoorde. In 2021 is een eerste voorschot van € 261.750 ontvangen.

Niet uit de balans blijkende bedragen

A. Gewaarborgde geldleningen
De gemeente staat garant voor de tijdige betaling van rente en aflossing van geldleningen van instellingen en particuliere huiseigenaren in het kader van de stimulering van het eigen woningbezit. Het totaal van deze garantstelling is niet in het balanstotaal begrepen, maar afzonderlijk weergegeven. Aangezien de gemeente een risico loopt en verplicht kan worden achterstallige vorderingen te voldoen, is het totaalbedrag van de garantstelling vermeld. In het verslagjaar heeft de gemeente geen bedragen behoeven te betalen in het kader van borg- en garantstellingen.
De volgende groepen van gewaarborgde leningen zijn te onderscheiden:

- Geldleningen aan diverse instellingen;
- Geldleningen aan particulieren (bevordering eigen woningbezit);
- Geldleningen aan instellingen met een waarborg bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (niet uit de balans blijkende garanties).

In onderstaande tabel staat het verloop van de gewaarborgde geldleningen van instellingen en particulieren. Deze tabel geeft inzicht in de bestedingsruimte onder het plafond zoals dit in het Treasury statuut is bepaald. Door aflossingen op de leningen neemt de bestedingsruimte toe van € 20,2 miljoen per 31 december 2020 naar € 23,2 december 2021.

Garanties (excl. Garanties afgegeven door waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Garanties	Borg-stelling	Oorspron-kelijk bedrag	stand 1-1 borg	nieuwe verstrek-kingen	aflos-singen (100%)	stand 31-12 borg
Geldleningen aan instellingen:						
Stichting Parco, thans WZH	100%	1.804	764		67	697
Stichting Parco, thans WZH	100%	3.539	1.625		158	1.467
Wijkvereniging Damsigt	100%	104	6		3	3
Stichting Parco, thans WZH	100%	1.470	565		60	505
Stichting Mariënhage	100%	1.835	787		54	733
Vidomes Leidschendam	100%	13.613	2.973		720	2.254
Woningstichting Wooninvest	100%	6.013	1.567		308	1.259
Vidomes Leidschendam	100%	4.538	2.185		180	2.005
Voetbalver. RKAVV	100%	200	100		8	96
VOF Leidschendam Centrum	50%	21.094	13.128		1.450	11.678
Totaal garantstelling op geldleningen aan instellingen		**54.212**	**23.701**	**0**	**3.008**	**20.697**
Geldleningen aan particulieren:						
totaal geldleningen aan particulieren	50%		1.058	303	210	1.152
Totaal garanties			**24.759**	**303**	**3.217**	**21.849**
Plafond			45.000			45.000
Ruimte onder plafond			**20.241**			**23.151**

Bedragen x € 1.000

* waarborg voor 50% van de totale geldlening, stand per 1-1 en 31-12 bedraagt 50% van de totale geldlening.

Geldleningen aan instellingen: borgstelling door de gemeente
Per 31 december 2021 bedraagt de garantstelling verstrekt aan diverse instellingen € 20,7 miljoen (per 31 december 2020 was dit € 23,7 miljoen). Ten opzichte van 2020 is dit een verlaging van het risico met € 3,0 miljoen.

Binnen het totaalbedrag is opgenomen de borgstelling voor de VOF Leidschendam Centrum. De BNG heeft een kredietfaciliteit verstrekt aan de VOF Leidschendam Centrum waar de gemeente in deelneemt. De hoofdsom van de faciliteit bedraagt € 18 miljoen, op 31 december 2021 was aan rekening-courant krediet € 11,7 miljoen opgenomen. De VOF heeft deze middelen opgenomen om onder meer de voor de gemeente voorgeschoten gelden voor grondverwervingen en bouwrijp maken te financieren.

Naast de vennootschap zijn alle vennoten hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden. Dit betekent in het uiterste geval dat als (direct of indirect) geen verhaal mogelijk is op de andere partner in de VOF (Ontwikkelcombinatie Schouten & de Jong Bouwfonds, bestaande uit SDJ Vastgoedontwikkeling B.V. en BPD Ontwikkeling B.V.), de gemeente volledig (100%) voor de hoofdsom van maximaal € 18 miljoen en eventuele andere schulden van de VOF aansprakelijk kan worden gesteld. Bezittingen en vorderingen van de VOF komen hierop in mindering.

Geldleningen aan particulieren
Vanaf 1 januari 1995 is de verstrekking van nieuwe gemeentegaranties aan particulieren voor hypothecaire geldleningen voor de aankoop van een eigen huis overgedragen aan de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen te Zoetermeer. De voormalige gemeente Leidschendam heeft de tot en met 1994 verstrekte gemeentegaranties overgedragen, hiermee heeft zij haar risico afgekocht. Het oorspronkelijke bedrag is niet meer te herleiden.
De verstrekte gemeentegaranties waarvoor de voormalige gemeente Voorburg borg stond, zijn niet overgedragen. De gemeente Leidschendam-Voorburg blijft voor deze garanties eigen risico dragen, met dien verstande dat een eventueel verlies voor 50% kan worden verhaald op het rijk. Voor het eigen woningbezit van de voormalige gemeente Voorburg bedraagt de garantstelling per 31 december 2020 totaal € 1,2 miljoen (per 31 december 2019 € 1,06 miljoen). Door late aanlevering van gegevens door de hypotheeknemers betreft het hier de stand per 31 december 2020. De jaarlijkse aflossingen op de geldleningen verminderen het bedrag waarvoor de gemeente garant staat.

Geldleningen aan instellingen met een waarborg bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (niet uit de balans blijkende garanties)
Het totaal openstaand bedrag van de uitstaande geldleningen WSW bedraagt per 31 december 2021 € 472,62 miljoen, waarvan € 236,31 miljoen door de gemeente gewaarborgd. Per 31 december 2020 was dit respectievelijk € 439,29 miljoen en € 219,65 miljoen.

B. Niet uit de balans blijkende verplichtingen
De commissie BBV beveelt aan om meerjarige inkoopcontracten, die moeten voldoen aan Europese aanbestedingsregels maar dat niet doen, voor het volledige bedrag waarover het contract is gesloten op te nemen in de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijkende verplichtingen'. Daarnaast moeten in ieder geval meerjarige inkoopcontracten van materieel belang in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijkende verplichtingen' zijn opgenomen. In deze jaarrekening zijn alle Europees aanbestede inkoopcontracten die doorlopen na 2021 opgenomen.

Alle Europees aanbestede inkoopcontracten die in 2021 of eerder zijn aanbesteed en waarvan de verplichtingen in 2022 (en verder) doorlopen worden hierna vermeld:

Werkzaamheden	Bedrijf	Soort aan-besteding	Totaal bedrag verplichting	Bedrag 2022	Startdatum	Einddatum
Nieuwbouw Veurs	Capelse Streekbouw B.V.	Europees niet-openbaar	5.928.879	2.994.629	18-12-2020	08-04-2022
Nieuwbouw Veurs	InnQ Installaties	Europees niet-openbaar	1.496.770	344.257	18-12-2020	08-04-2022
IKC Heerwijk	Bouwbedrijf de Vries en Verburg BV	Europees (niet-) openbaar	7.924.013	7.270.613	01-01-2020	31-12-2023
Veenpolderseweg	KWS infra	Europees niet-openbaar	5.940.000	86.136	08-03-2019	31-12-2022
Totaal			**21.289.662**	**10.695.635**		

Bedragen x € 1

C. Risico's en claims
Niet van toepassing.

Gebeurtenissen na balansdatum

Coronacrisis
Het coronavirus heeft geen extra financiële gevolgen voor de jaarrekening 2021, maar wel voor naar verwachting diverse taakvelden van onze begroting 2022 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe de coronacrisis zich zal ontwikkelen, wat de economische en maatschappelijke gevolgen zijn en hoe groot de financiële impact hiermee zal zijn is onmogelijk te bepalen. Naast de bestemmingsreserve corona waaruit steunmaatregelen worden betaald is er is een bestemmingsreserve herstelbeleid ingesteld door de gemeenteraad om de maatschappelijke, sociale en economische effecten van de crisis zoveel mogelijk te dempen. De gemeente monitort haar risico's en die van haar partners en vertaalt het financiële risico waar mogelijk in de risico-inventarisatie (paragraaf Weerstandsvermogen). De organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. De liquiditeitspositie is goed en de gemeente neemt zo nodig maatregelen om haar taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Gevolgen oorlog Oekraïne
Het conflict tussen Rusland en de Oekraïne kan gevolgen hebben voor Nederlandse gemeenten waarvan het nog onbekend is of het rijk voldoende compenseert. Dat kan gaan om opvang van vluchtelingen door gemeenten en particulieren, ondersteuning van Oekraïners en Russen die momenteel in Nederland verblijven, extra risico's voor digitale veiligheid en financiële gevolgen van economische sancties. Voor een nadere toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing'.

3.6 Voortgang uitvoering investeringsplan

De in 2021 lopende investeringskredieten zijn opgenomen in onderstaand overzicht. Per investering is inzichtelijk gemaakt welk krediet beschikbaar is gesteld en wat de realisatie is per 31 december 2021. Ook de fasering voor 2021 is inzichtelijk gemaakt inclusief de gerealiseerde uitgaven en inkomsten in 2021.

	UITVOERING INVESTERINGSPLAN 2021							VOORTGANG UITVOERING TOTALE INVESTERINGSKREDIET						
Activa nummer	Activa omschrijving	Uitgaven planning 2021	Inkomsten planning 2021	Uitgaven realisatie 2021	Inkomsten realisatie 2021	Uitgaven saldo 2021	Inkomsten saldo 2021	Inv. krediet uitgaven	Inv. krediet inkomsten	Geboekt uitgaven	Geboekt inkomsten	Saldo uitgaven	Saldo inkomsten	categorie (zie toelichting)
Bestuur en Ondersteuning		**500**	**0**	**158**	**0**	**342**	**0**	**605**	**0**	**263**	**0**	**342**	**0**	
20181040	Wettelijke basisregistraties (NHR)	71	0	0	0	71	0	160	0	89	0	71	0	a.
20201031	Verv.softw.Bavak / zuilen klantvolgsyst.	42	0	25	0	17	0	42	0	25	0	17	0	b.
20201050	Vastgoedmanagementsysteem 2020	60	0	15	0	45	0	75	0	30	0	45	0	e.
20211039	Klimaatinstallatie De Waterlelie	105	0	57	0	48	0	105	0	57	0	48	0	a.
20211064	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2021	223	0	61	0	161	0	223	0	61	0	161	0	b.
Overhead		**3.233**	**0**	**1.659**	**0**	**1.574**	**0**	**4.768**	**0**	**2.839**	**0**	**1.929**	**0**	
20181017	Peugeot E-Expert wpnr. 22	35	0	35	0	0	0	35	0	35	0	0	0	f.
20181018	Pick-up VW Transporter wpnr.38	64	0	0	0	64	0	64	0	0	0	64	0	d.
20181024	Pick-up VW Transporter wpnr.45	78	0	0	0	78	0	78	0	0	0	78	0	d.
20181027	Peugeot E-Expert wpnr. 32	35	0	35	0	0	0	35	0	35	0	0	0	f.
20181028	Pick-up VW Transporter wpnr.55	90	0	0	0	90	0	90	0	0	0	90	0	d.
20181029	Pick-up VW Transporter wpnr.56	64	0	0	0	64	0	64	0	0	0	64	0	d.
20181030	Pick-up VW Transporter wpnr.57	71	0	0	0	71	0	71	0	0	0	71	0	d.
20181035	Storage 2018	200	0	122	0	78	0	200	0	122	0	78	0	a.
20181043	Wifi vervanging bestaande accespoints	108	0	109	0	-2	0	120	0	122	0	-2	0	f.
20181045	Verv. 2e deel grafische werkplekken 2018	3	0	3	0	-0	0	36	0	40	0	-4	0	f.
20191026	Ford Ranger wpnr.63	76	0	0	0	76	0	76	0	0	0	76	0	d.
20191030	Back-Up (tapedrives) 2019	4	0	5	0	-1	0	30	0	31	0	-1	0	f.
20191038	Verv. Audio-visuele app. Vergaderruimte	75	0	0	0	75	0	203	0	0	0	203	0	d.
20191056	Vervangen AV installatie Raadzaal	20	0	16	0	4	0	350	0	346	0	4	0	e.
20201003	Netwerk interne locaties 2020	75	0	84	0	-9	0	75	0	84	0	-9	0	f.
20201004	Oracle / Unix 2020	299	0	158	0	141	0	300	0	159	0	141	0	a.
20201007	Server hardware SBC	25	0	0	0	25	0	25	0	0	0	25	0	d.
20201025	Verv. Audio-visuele app. Vergaderruimte	125	0	0	0	125	0	125	0	0	0	125	0	d.

20201026	Verv. 1e deel grafische werkplekken 2020	40	0	0	0	40	0	40	0	0	0	40	0	d.
20201027	Verv. 2e deel thin cliënts en monitoren	96	0	0	0	96	0	128	0	32	0	96	0	d.
20211011	Verv. 2e deel grafische werkplekken 2021	5	0	5	0	0	0	25	0	25	0	0	0	f.
20211012	Back-up tape drivers	40	0	7	0	33	0	40	0	7	0	33	0	a.
20211014	Vervanging netscalers 2021	30	0	30	0	-0	0	30	0	30	0	-0	0	f.
20211020	Vervanging mobiele telefonie	482	0	135	0	347	0	551	0	203	0	347	0	b.
20211021	DMO Applicaties en automatisering	68	0	35	0	33	0	120	0	87	0	33	0	e.
20211022	DMO KCS - Geheugen van LV	217	0	178	0	39	0	770	0	531	0	239	0	e.
20211023	DMO Informatieveiligheid en privacy	252	0	231	0	20	0	351	0	331	0	20	0	e.
20211024	DMO Organisatie, beheer en ondh.Adm.	151	0	148	0	3	0	300	0	297	0	3	0	e.
20211027	Vervanging 5 x personenauto's in 2021	112	0	114	0	-2	0	112	0	114	0	-2	0	f.
20211028	Vervanging mobiele telefonie voorb	25	0	25	0	-0	0	25	0	25	0	-0	0	f.
20211045	Haalbaarheidsonderzoek huisvesting SB	50	0	5	0	45	0	50	0	5	0	45	0	b.
20211046	Haalbaarheidsonderzoek huisvesting Raad.	105	0	81	0	24	0	105	0	81	0	24	0	e.
20211062	E-Laadpalen elektrische dienstvoertuigen	89	0	72	0	17	0	120	0	72	0	48	0	e.
20221025	Upgrade serverruimte	25	0	26	0	-1	0	25	0	26	0	-1	0	f.
Veiligheid		**50**	**0**	**26**	**0**	**24**	**0**	**50**	**0**	**26**	**0**	**24**	**0**	
20211013	Vervang.Handhelds HH 2021	50	0	26	0	24	0	50	0	26	0	24	0	f.
Verkeer en Vervoer		**12.714**	**940**	**6.594**	**348**	**6.120**	**592**	**27.195**	**1.631**	**19.430**	**969**	**7.765**	**662**	
20159003	Bereikbaarheid Stompwijk / Veenpoldersweg	2.755	0	2.921	12	-166	-12	11.579	360	11.745	372	-166	-12	e.
20159004	Bereikbaarheid Stompwijk / VAT kosten	377	0	517	0	-140	0	3.490	83	3.260	13	230	70	e.
20159005	Bereikbaarheid Stompwijk / Efficiency resultaat	846	0	0	0	846	0	846	0	0	0	846	0	e.
20171041	UVP- Fietsroute Weigelia	83	26	53	26	30	0	380	175	350	175	30	0	f.
20171048	UVP-Duurzaam veilig bhproject Steelaan	95	4	15	4	80	-0	190	98	110	98	80	-0	f.
20181058	UVP-Duurzaam veilig beheerpr. Bovenveen	14	0	7	0	7	0	28	0	7	0	21	0	e.
20181059	UVP-Duurzaam veilig beh.pr. FP Irenelaan	41	0	21	0	20	0	82	0	21	0	61	0	e.

20181060	Aanleg parkeerterrein Venestraat	162	0	0	0	162	0	164	0	2	0	162	0	f.
20191011	Verkeersregelinstallaties 2019	269	0	116	0	153	0	491	0	338	0	153	0	a.
20191014	Ov lichtmasten 2019	128	0	116	0	13	0	218	0	205	0	13	0	f.
20191027	Veegmachine Schmidt Swingo wpnr. 26	142	0	0	0	142	0	142	0	0	0	142	0	d.
20191055	Verkeersremmende maatregelen Wilsveen	79	0	34	0	45	0	111	0	66	0	45	0	b.
20191059	Ombouw verkeerslichten naar I-VRI	114	114	75	54	38	60	119	119	81	60	38	60	a.
20191062	Inr. projectgebied buiten GREX Rijnlandl	65	0	0	0	65	0	65	0	0	0	65	0	f.
20191065	Aanpassen I-VRI Mall of the Neth.	11	0	21	0	-10	0	285	0	295	0	-10	0	f.
20191077	Aanpassingen parkeergarage Oude Haven	200	0	0	0	200	0	200	0	0	0	200	0	a.
20201005	OV armaturen 2020	218	0	218	0	0	0	218	0	218	0	0	0	f.
20201006	OV lichtmasten 2020	218	0	79	0	139	0	218	0	79	0	139	0	d.
20201010	Veegmachine Schmidt Cleango wpnr. 27	180	0	0	0	180	0	180	0	0	0	180	0	d.
20201011	Veegmachine Schmidt Cleango wpnr. 28	180	0	0	0	180	0	180	0	0	0	180	0	d.
20201019	Groot onderhoud Kunstwerken 2020	49	0	47	0	2	0	164	0	161	0	2	0	f.
20201036	Dubbelzijdig fietspad B. Banninglaan	263	79	267	79	-4	0	265	79	269	79	-4	0	f.
20201048	Herinr. openbare ruimte Strabolaan e.o.	416	0	96	0	321	0	815	0	107	0	708	0	e.
20201052	Strabolaan e.o. fietspaden bouwkst	77	0	16	0	61	0	113	0	52	0	61	0	f.
20201054	PRIS (ParkeerRouteInformatieSysteem)	101	0	124	0	-23	0	120	0	143	0	-23	0	c.
20201056	Ontsluiting Dorpspunt-Fontein Stompwijk	0	0	3	0	-3	0	80	0	3	0	77	0	d.
20201058	Ombouw I-VRI nr.2053-2415-2419-2401-2402	14	70	13	69	1	1	70	70	69	69	1	1	f.
20201059	Displays brugsignalering	80	0	80	0	0	0	80	0	80	0	0	0	f.
20211001	OV armaturen 2021	109	0	0	0	109	0	218	0	0	0	218	0	a.
20211002	OV lichtmasten 2021	109	0	0	0	109	0	218	0	0	0	218	0	a.
20211006	Verkeersregelinstallaties 2021	510	0	478	0	32	0	510	0	478	0	32	0	c.
20211010	Groot onderhoud Kunstwerken 2021	164	0	132	0	31	0	164	0	132	0	31	0	d.
20211025	Fietspaden asfaltvervanging 2021	164	0	74	0	90	0	164	0	74	0	90	0	d.
20211034	DRIP Dynamische Route Informatie Panelen	278	0	138	0	140	0	278	0	138	0	140	0	b.

20211035	Verbeteren Velostrada Duivenv-Tuinenlaan	69	53	44	26	25	26	69	53	44	26	25	26	c.
20211036	Verbreding fietspad Prinsensingel	73	54	34	27	39	27	73	54	34	27	39	27	c.
20211037	Snelheidsremende maatr. Zeeheldenwijk	130	101	63	50	66	50	130	101	63	50	66	50	d.
20211038	Snelheidsremende maatr. Prinsenhof Laag	115	90	0	0	115	90	115	90	0	0	115	90	a.
20211040	Parkeersensoren	202	0	12	0	189	0	215	0	26	0	189	0	b.
20211049	PRIS (Camerasysteem)	30	0	22	0	8	0	30	0	22	0	8	0	f.
20211050	OV - Shuttle NS Mariahoeve - Mall	700	350	0	0	700	350	700	350	0	0	700	350	a.
20211051	Aanschaf poller Noordelijke sluisbrug	60	0	0	0	60	0	60	0	0	0	60	0	b.
20211052	Brug Toevluchtpad L'dam	260	0	24	0	236	0	260	0	24	0	236	0	b.
20211053	grond parkeerterrein Toevluchtpad L'dam	390	0	346	0	44	0	390	0	346	0	44	0	f.
20211054	Ligplaatsenhaven LC Stalen brug	63	0	0	0	63	0	63	0	0	0	63	0	b.
20211055	Ligplaatsenhaven LC Stroom Vuilwater VZ	50	0	0	0	50	0	50	0	0	0	50	0	b.
20211056	Ligplaatsenhaven LC Semi autom.bedien.	193	0	0	0	193	0	193	0	0	0	193	0	b.
20211057	Ligplaatsenhaven LC Aanlegsteigers e.d.	150	0	174	0	-24	0	150	0	174	0	-24	0	b.
20211058	Wegontsluiting Toevluchtpad-De Tol L'dam	905	0	185	0	720	0	905	0	185	0	720	0	b.
20211059	Aanschaf systeem dig. Parkeerontheffing	180	0	0	0	180	0	180	0	0	0	180	0	b.
20211065	Aankoop grond nabij Zeeheldenwijk	31	0	29	0	2	0	31	0	29	0	2	0	f.
20211067	Verkeersveiligh. Burgerpartic. Phof-Laag	230	0	0	0	230	0	230	0	0	0	230	0	e.
20211068	Herstel Beeldkwalit.Straatwerk Phof-Laag	345	0	0	0	345	0	345	0	0	0	345	0	e.
20221020	Verkeersregelinstallaties 2022	30	0	0	0	30	0	565	0	0	0	565	0	e.

Onderwijs		**14.578**	**0**	**7.410**	**0**	**7.168**	**0**	**39.688**	**0**	**13.450**	**0**	**26.237**	**0**	
20071155	Nieuwbouw VO Veurs Voorburg	6.000	0	3.797	0	2.203	0	11.653	0	5.103	0	6.550	0	e.
20161042	Nw.bouw PO-school de Wegwijzer	2.778	0	2.691	0	87	0	6.794	0	6.708	0	87	0	f.
20161043	Nw bouw PO-school Pius X incl.gymnastiek	4.850	0	774	0	4.076	0	9.537	0	1.460	0	8.077	0	e.
20191048	Nieuwbouw Vijverhof PO-school	500	0	107	0	393	0	5.268	0	140	0	5.128	0	b.
20201037	Nieuwbouw Bernadette PO-school	50	0	0	0	50	0	5.200	0	0	0	5.200	0	b.

20211041	Maartenscollege	400	0	40	0	360	0	1.235	0	40	0	1.195	0	b.

Sport, cultuur en recreatie		**2.564**	**0**	**1.026**	**0**	**1.538**	**0**	**6.599**	**0**	**1.854**	**0**	**4.745**	**0**	
20171007	Sportpark Duyvesteijn kunstgras veld 3	341	0	54	0	287	0	341	0	54	0	287	0	b.
20191041	Sp. Westvliet verv kunstgrasvelden 2+3	85	0	8	0	78	0	610	0	533	0	78	0	f.
20191050	SP 't Loo veld 4 hekwerk enof verharding	40	0	0	0	40	0	58	0	18	0	40	0	d.
20191052	SP Westvliet alg. inrichting 2019	2	0	0	0	2	0	36	0	34	0	2	0	f.
20201039	SPP Kastelenring renovatie veld 6	98	0	38	0	60	0	98	0	38	0	60	0	e.
20201042	SP Westvliet alg. inrichting 2020	32	0	18	0	14	0	32	0	18	0	14	0	c.
20201043	SP Kastelenring alg. inrichting 2020	33	0	3	0	30	0	33	0	3	0	30	0	b.
20201055	LED-verl. velden (bijdr. aan derden)	300	0	101	0	199	0	467	0	268	0	199	0	e.
20201057	Skatepark Noordsingel	300	0	0	0	300	0	300	0	0	0	300	0	a.
20209001	Aanpassing akoestiek diverse sportaccommodatie 2020	12	0	10	0	2	0	93	0	92	0	2	0	f.
20211007	Vervangen speelvoorzieningen 2021	476	0	448	0	28	0	478	0	450	0	28	0	d.
20211030	Basketbalveld Prinsenhof	72	0	64	0	8	0	72	0	64	0	8	0	f.
20211061	Aanleg 3 Fitplaatsen	150	0	175	0	-25	0	150	0	175	0	-25	0	f.
20211066	Bibliotheek Leidschendam FPP12	100	0	0	0	100	0	3.250	0	0	0	3.250	0	b.
20219001	Aanpassing akoestiek diverse sportaccommodatie 2021	64	0	72	0	-8	0	64	0	72	0	-8	0	f.
20229001	Aanpassing akoestiek diverse sportaccommodatie 2022	0	0	34	0	-34	0	57	0	34	0	23	0	e.
20221041	Multi beachsportveld	150	0	2	0	148	0	150	0	2	0	148	0	a.
20231002	t Loo Topl.ren. Kv 3	310	0	0	0	310	0	310	0	0	0	310	0	e.

Volksgezondheid en milieu		**5.588**	**0**	**1.811**	**0**	**3.777**	**0**	**39.361**	**0**	**4.212**	**0**	**35.149**	**0**	
20171042	Gemaal Strabolaan	79	0	96	0	-17	0	1.320	0	1.337	0	-17	0	f.
20181050	Rioolvervanging Prinsenhof Laag	565	0	52	0	513	0	4.556	0	140	0	4.415	0	e.
20181051	Rioolvervanging v. Pabstlaan e.o.	0	0	4	0	-4	0	5.095	0	20	0	5.075	0	e.
20191031	Vervanging rioolbesturing 2019	83	0	50	0	33	0	109	0	76	0	33	0	f.
20191043	Rioolvervanging Flaviusstraat	10	0	8	0	2	0	925	0	8	0	917	0	e.

20191044	Levensduur verlengende rep.en ren.2019	48	0	54	0	-6	0	577	0	584	0	-6	0	f.
20201016	Vervangen rioolinstallatie 2020	182	0	134	0	48	-0	545	0	222	0	323	-0	e.
20201023	Aanleg/ Verv. grondwaterstelsel 2020	98	0	0	0	98	0	98	0	0	0	98	0	d.
20201032	Rioolverv.Faukenbrg/Naeltwckstr	209	0	14	0	195	0	3.388	0	23	0	3.365	0	e.
20201033	Onvoorziene & Incidentele rioolverv.2020	130	0	57	0	73	0	130	0	57	0	73	0	d.
20201035	Levensduur verlengende rep. en ren. 2020	368	0	238	0	130	0	390	0	260	0	130	0	d.
20201051	Rioolvervanging Strabolaan eo/Bouwkosten	2.179	0	714	0	1.465	0	4.285	0	815	0	3.470	0	e.
20201053	Rioolinstall.Gemaal Straboln/ Bouwkosten	126	0	107	0	18	0	397	0	379	0	18	0	f.
20211003	Rioolvervanging Ridder Snoekaertlaan	30	0	0	0	29	0	3.000	0	0	0	3.000	0	e.
20211016	Rioolvervanging v.Santhorststraat	0	0	2	0	-2	0	2.007	0	2	0	2.005	0	e.
20211017	Levensduur verlengende rep.en ren.2021	545	0	91	0	454	0	545	0	91	0	454	0	d.
20211018	Onvoorziene & Incidentele rioolverv.2021	127	0	0	0	127	0	127	0	0	0	127	0	d.
20211019	Maatregelen tbv bui van de eeuw 2021	298	0	62	0	236	0	298	0	62	0	236	0	d.
20211031	Rioolvervanging Berhardlaan/Spinozalaan	18	0	31	0	-13	0	800	0	38	0	762	0	e.
20211032	Rioolvervanging Overburgkade	39	0	9	0	30	0	1.937	0	9	0	1.928	0	e.
20211033	Rioolverv. Dr. v Noortstraat	30	0	9	0	21	0	190	0	9	0	181	0	e.
20211047	Maatr.Bui vd Eeuw Huygenskwart. /bouwkst	14	0	10	0	5	0	720	0	10	0	710	0	e.
20221017	Rioolvervanging Marcelis Emantslaan	127	0	20	0	107	0	2.487	0	22	0	2.465	0	e.
20221039	Rioolvervanging Veursestraatweg	124	0	25	0	99	0	2.143	0	26	0	2.117	0	e.
20221042	Maatregel bui v/d eeuw Kon.Julianaln. Vb	10	0	0	0	10	0	118	0	0	0	118	0	e.
20231008	Rioolvervanging Kon.Julianalaan Vb	149	0	20	0	128	0	2.622	0	20	0	2.602	0	e.
20241009	Vervanging rioleringen 2024	0	0	1	0	-1	0	552	0	1	0	551	0	e.

VHROSV		**434**	**0**	**206**	**0**	**228**	**0**	**580**	**0**	**252**	**0**	**328**	**0**	
20201049	Nazorg Rietvink	204	0	71	0	133	0	350	0	117	0	233	0	e.
20211069	Ruimtelijk kader De Star - toekomst GREX	230	0	135	0	95	0	230	0	135	0	95	0	b.

Totaal		**39.661**	**940**	**18.891**	**348**	**20.770**	**592**	**118.845**	**1.631**	**42.326**	**970**	**76.519**	**662**	

Bedragen x € 1.000

Toelichting onder- en overschrijdingen

In 2021 is gewerkt aan de realisatie van diverse investeringen, die bijdragen aan het bereiken van de programmadoelstellingen of de gewenste maatschappelijke effecten van het gemeentelijke beleid. De investeringen variëren van de aanschaf van bedrijfsmiddelen tot de realisatie van projecten in de openbare ruimte.

Op basis van de fasering uit het investeringsplan werd rekening gehouden met € 39,7 miljoen aan investeringsuitgaven. De gerealiseerde uitgaven in 2021 zijn per saldo € 20,8 miljoen lager. De afwijkingen zijn onder te verdelen in een aantal categorieën, zoals opgenomen in onderstaande tabel

	Omschrijving oorzaak vertraging	Bedrag
a.	Start / afronding afhankelijk van samenloop met andere projecten.	2,2
b.	Project gestart, maar loopt vertraging op door bezwaren, overleg, vergunningen, etc.	3,7
c.	Werkzaamheden volgens planning uitgevoerd in 2021 financiële afwikkeling in 2022.	0,1
d.	Vertraagde investeringen, die begin 2022 worden uitgevoerd.	2,8
e.	Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.	11,3
f.	Investering is gerealiseerd volgens planning in 2021	0,7
	Totaal	**20,8**

Bedragen x € 1.000.000

Grote verschuiving in de fasering van de investeringsuitgaven betreft de volgende projecten:

- Vervanging wagenpark (€ 443.000). Door langere levertijden vindt de levering plaatst in 2022.

- Vervanging mobiele telefonie (€ 347.000). Vertraging bij levering van hardware.
- Bereikbaar Stompwijk (€ 540.000). Een over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die in 2022 doorloopt.
- Vervanging veegmachines (€ 501.000). Door langere levertijden kan de levering pas plaats vinden in 2022.
- Vervanging armaturen en lichtmasten (€ 356.000). Werkzaamheden uitgesteld i.v.m. ruimtelijke projecten Prinsenhof Laag en Koningin Julianalaan (Voorburg).
- Herinrichting openbare ruimte Strabolaan e.o. (€ 321.000). Project is gefaseerd over meerdere jaren, loopt door in 2022.
- OV - Shuttle NS Mariahoeve - de Mall (€ 700.000). Start / afronding afhankelijk van samenloop met andere projecten.
- Wegontsluiting Toevluchtpad-De Tol Leidschendam (€ 720.000). Project gestart, maar loopt vertraging op door bezwaren, overleg, vergunningen en dergelijke.
- Herstel Beeldkwaliteit straatwerk en Verkeersveiligheid Prinsenhof-Laag (€ 575.000). Over meerdere jaren gefaseerde investeringen, die doorlopen in volgende jaren.
- Nieuwbouw VO Veurs Voorburg (€ 2.203.000). Over meerdere jaren gefaseerde investering. In januari 2021 is de bouw van de school gestart. De oplevering van de nieuwbouw wordt verwacht zomer 2022.
- Nieuwbouw PO-school Pius X inclusief gymnastiek (€ 4.076.000). De bouw van de PiusX is vertraagd door een langere UO-fase dan voorzien. Daarnaast is er meer asbesthoudend materiaal tijdens de sloopwerkzaamheden gevonden waardoor de verwijdering langer heeft geduurd en heeft de doorlooptijd van het archeologisch onderzoek meer tijd in beslag genomen. Door deze gebeurtenissen konden de heiwerkzaamheden pas op een later moment doorgevoerd worden. Op dit moment is de planning dat de bouw van de school december 2022 afgerond gaat worden.
- Nieuwbouw Vijverhof PO-school (€ 393.000). Over meerdere jaren gefaseerde investering. Verwachting is dat in juni 2022 een definitief ontwerp naar de raad gaat. De oplevering van de nieuwbouw is gepland voor 2023.
- Maartenscollege (€ 360.000). Het project is door een tekort aan bezetting later opgestart. Hierdoor zal het eindjaar opschuiven naar 2024.
- Sportpark Duyvesteijn kunstgrasveld 3 (€ 287.000). Probleem aanbesteding met grondstoffen. Uitvoering tijdens zomerstop (juli 2022), want veld kan niet tijdens het seizoen vervangen worden.
- Skatepark Noordsingel (€ 300.000). Deze werkzaamheden zijn door de ontwikkelingen met betrekking tot de aanpassingen van de kruisingen van de N14, nog niet gestart. Gekozen is om in 2021 groot onderhoud uit te voeren aan het skatepark in afwachting van de toekomstige plannen van de N14.
- ‘t Loo Toplaag renovatie Korfbalveld 3 (€ 310.000). Werkzaamheden zijn gestart in 2021, afronding Q1-2022.
- Rioolvervanging Prinsenhof Laag (€ 513.000). Project is gefaseerd over meerdere jaren, loopt door in 2022.
- Rioolvervanging Strabolaan e.o./Bouwkosten (€ 1.465.000). Project is gefaseerd over meerdere jaren, loopt door in 2022.
- Levensduur verlengende rep. en ren.2021 (€ 454.000). Wegens capaciteitsproblemen bij de raamcontractant is achterstand ontstaan in de planning.

Onder- en overschrijdingen op de investeringskredieten
Naast afwijkingen in de fasering zijn er ook een aantal investeringen waarbij op totaalniveau sprake is van een afwijking ten opzichte van het beschikbare investeringskrediet. Hieronder worden de afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht.

UVP-Duurzaam veilig bhproject Steelaan (€ 80.371 voordeel)
Het project “Gemaal Strabolaan’ uit het Uitvoeringsprogramma Riolering is in 2021 naar tevredenheid afgerond. Voor het hele project was een totaal krediet beschikbaar van ruim € 2 mln. De werkelijke kosten van het deelproject “Gemaal Strabolaan / UVP Mgr. Steelaan” zijn lager uitgevallen dan verwacht.

Aanleg parkeerterrein Venestraat (€ 161.785 voordeel)
Aangezien de raad een totaalkrediet beschikbaar heeft gesteld voor alle uit te voeren werkzaamheden aan de Leidsekade Venestraat, vervalt dit krediet uit 2018.

Inrichting projectgebied buiten GREX Rijnlandlaan (€ 65.000 voordeel)
De kosten van de werkzaamheden zijn binnen de grondexploitatie van Rijnlandlaan opgevangen waardoor dit krediet kan vervallen.

Strabolaan e.o. fietspaden (€ 61.207 voordeel)
Het project Gemaal Strabolaan uit het Uitvoeringsprogramma Riolering is in 2021 naar tevredenheid afgerond. Voor het hele project was een totaal krediet beschikbaar van ruim € 2 mln. De werkelijke kosten van het deelproject 'Strabolaan e.o. fietspaden' zijn lager uitgevallen dan verwacht.

Nieuwbouw PO-school de Wegwijzer (€ 86.794 voordeel)
De realisatie van de nieuwbouw is afgerond. Na de afwikkeling van de laatste termijnen resteert een beperkt deel van het beschikbare investeringskrediet.
Sportpark Westvliet vervanging kunstgrasvelden 2+3 (€ 77.756 voordeel)
Door een gunstige aanbesteding tegelijk met meerdere andere kunstgrasvelden is dit restant niet meer nodig. Het krediet wordt afgesloten.

3.7 Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SISA-Bijlage)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 1-3-2022								
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A7	**Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving** Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020) *Aard controle R* *Indicator: A7/01*	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021) *Aard controle R* *Indicator: A7/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/04*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/05*	
			€ 0	€ 119.953	Ja	Ja		
JenV	A12B	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Veiligheidsregio's	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
			Haaglanden	€ 4.600	Ja	€ 4.600	Ja	
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/02*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/03*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B2/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			€ 0	191	191	€ 11.199	€ 11.199	

			Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*			
			Ja	Ja	Ja			
			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle D2* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/12*		
			28	28				
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/14*				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/20*
			€ 72.580	€ 72.580	€ 97.104	€ 97.104	€ 22.440	€ 22.440
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t* *Indicator: B2/22*				
			€ 120.000	€ 120.000				

BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/01*	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*			
			Ja	2.285	1.765			
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/04*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/05*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/06*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie *Aard controle R* *Indicator: C1/07*		
		1	2019-0000624781	€ 94.328	Ja			
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Toelichting op afwijkingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/11*		
		1	*2019-0000624781*	€ 160.632		Ja		
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00807959	€ 31.151	€ 31.151	Ja		Ja

BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslag enaffaire**	Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2) *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Berekening bedrag uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: C62/02*	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*	
			92	€ 13.800	€ 13.148	Ja	
OCW	D8	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	
			€ 801.995	€ 333.093	€ 31.989	€ 95.462	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	
			1				

OCW	D14	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/08*	
		1					

IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	BSV2011057271	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	IenW/BSK-2020/175442	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
		1	*BSV2011057271*	€ 0	€ 0	€ 847.328	€ 174.761	Ja
		2	*IenW/BSK-2020/175442*	€ 4.593.832	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

IenW	E44B	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/03*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/04*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
		1	030008 Provincie Zuid-Holland	IENW/BSK-2021/328663	Nee			
EZK	F9	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer *Aard controle R* *Indicator: F9/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F9/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*	
		1	Extern Advies Warmtetransitie	€ 20.660	€ 20.660	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/06*					
			Ja					

EZK	F11	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F11/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoveheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F11/02*	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal *Aard controle R* *Indicator: F11/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/04*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: F11/05*	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/06*
			€ 235.250	€ 235.250	€ 237.245	Nee	Ja	Project loopt t/m 2023.

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 25.219.552	€ 673.796	€ 1.438.918	€ 65.620	€ 129.826	€ 393
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 409.239	€ 3.741	€ 0	€ 375.124	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 47.755	Ja				

SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 78.400	€ 5.335	€ 66.858	€ 0	€ 0	€ 77.651
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	

SZW	G4	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 96.478	€ 2.372	€ 198.435	€ 15.941	-€ 60.866
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 21.452	€ 0	€ 124.558	€ 600	€ 23.397
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 1.778.867	€ 183.304	€ 202.115	€ 18.892	€ 12.790
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 1.059.208	€ 39.371	€ 52.744	€ 0	€ 25.100
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 685.013	€ 157	€ 21.440	€ 0	€ 10.000
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	1	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	242	35	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	304	19	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	189	5	Ja		

				Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/11*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo *Aard controle D2* *Indicator: G4/12*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*		
				€ 0	€ 0	0			
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/14*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/18*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 47.755	€ 0	92			
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 594.109	€ 174.059					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	1. Onroerende zaken	€ 27.335	€ 27.335			
		2	2. Roerende zaken	€ 136.713		€ 136.713		
		3	3. Overig	€ 10.012			€ 10.012	

VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1036407	€ 170.285	€ 0	€ 68.403	€ 0	€ 103.518
		2	1018787	€ 40.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 35.115

			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*
		1	1036407	Nee
		2	1018787	Nee

VWS	H16	Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden	Betreft jaar *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/01*	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/02*	Totale besteding *Aard controle R* *Indicator: H16/03*
		1	2020	SPUKIJZ21146	€ 137.046
		2	2021	SPUKIJZ21R2165	€ 225.467

			Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/04*	Totale toezegging per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/05*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/06*	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H16/07*	Betreft jaar? *Aard controle R* *Indicator: H16/08*
		1	Zwembad de Fluit	€ 290.363	€ 290.363	€ 0	2020 en 2021
		2	Forum Kwadraat	€ 72.150	€ 72.150	€ 0	2021

3.8 Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Taakveld		Begroot Lasten	Begroot Baten	Begroot Saldo	Realisatie Lasten	Realisatie Baten	Realisatie Saldo
T01	Bestuur	-3.834	23	-3.811	-5.078	2.287	-2.791
T02	Burgerzaken	-4.117	1.136	-2.981	-4.127	1.085	-3.042
T03	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.966	1.666	-300	-2.166	1.732	-435
T04	Overhead	-32.639	201	-32.438	-31.833	627	-31.206
T05	Treasury	64	2.930	2.994	-257	2.864	2.607
T07	Algemene en overige uitkeringen	0	125.082	125.082	0	127.404	127.404
T08	Overige baten en lasten	239	0	239	-43	28	-15
T09	Vennootschapsbelasting	-30	0	-30	-31	0	-31
T010	Mutaties reserves	-112.141	119.953	7.813	-98.580	105.387	6.807
T012	Onvoorziene uitgaven	-100	0	-100	0	0	0
T061	OZB Woningen	-255	8.897	8.642	-330	9.044	8.714
T062	OZB Niet-woningen	-194	4.483	4.289	-151	4.263	4.113
T063	Parkeerbelasting	-19	212	193	-21	231	210
T064	Belastingen overig	-283	888	605	-307	804	497
T11	Crisisbeheersing en brandweer	-6.243	0	-6.243	-6.057	0	-6.057
T12	Openbare orde en veiligheid	-2.837	217	-2.620	-2.752	219	-2.533
T21	Verkeer en Vervoer	-9.737	786	-8.951	-9.364	1.068	-8.296
T22	Parkeren	-580	39	-542	-533	48	-485
T23	Recreatieve havens	-112	2	-110	-12	7	-5
T25	Openbaar vervoer	-97	0	-97	-79	0	-79
T31	Economische ontwikkeling	-1.222	311	-910	-1.071	247	-824
T32	Fysiek bedrijfsinfrastructuur	-1.638	1.500	-138	-1.919	1.793	-126
T33	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-63	80	17	-67	44	-23
T34	Economische promotie	-875	190	-686	-691	124	-568
T41	Openbaar basisonderwijs	-45	0	-45	0	0	0
T42	Onderwijshuisvesting	-4.006	145	-3.861	-4.033	38	-3.995
T43	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-4.145	2.098	-2.047	-3.630	1.748	-1.883
T51	Sportbeleid en activering	-1.129	80	-1.049	-959	65	-893
T52	Sportaccommodaties	-5.448	1.980	-3.468	-5.805	1.810	-3.995
T53	Cultuurpres.,productie&participatie	-1.045	165	-880	-1.053	168	-886
T54	Musea	-1.081	62	-1.019	-916	86	-830
T55	Cultureel erfgoed	-354	0	-354	-296	0	-296
T56	Media	-2.185	265	-1.919	-2.177	289	-1.888
T57	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8.173	770	-7.403	-7.823	872	-6.951
T61	Samenkracht en burgerparticipatie	-12.951	1.297	-11.655	-12.539	1.278	-11.261
T62	Wijkteams	-2.162	225	-1.937	-2.102	493	-1.609
T63	Inkomensregelingen	-43.728	37.027	-6.701	-42.321	36.828	-5.493
T64	Begeleide participatie	-3.779	0	-3.779	-3.265	86	-3.180
T65	Arbeidsparticipatie	-5.285	1.011	-4.274	-4.951	898	-4.053
T66	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	-2.130	3	-2.127	-2.047	8	-2.039
T671	Maatwerk dienstverlening 18+	-13.790	714	-13.076	-12.883	577	-12.306
T672	Maatwerk dienstverlening 18-	-26.564	0	-26.564	-22.912	0	-22.912
T681	Geëscaleerde zorg 18+	-148	0	-148	-150	0	-150
T682	Geëscaleerde zorg 18-	-2.846	0	-2.846	-3.051	0	-3.051
T71	Volksgezondheid	-2.829	90	-2.739	-2.765	97	-2.667
T72	Riolering	-4.259	6.853	2.594	-4.395	6.658	2.263
T73	Afval	-9.693	12.863	3.170	-9.435	12.747	3.312
T74	Milieubeheer	-2.600	254	-2.346	-2.404	375	-2.029
T75	Begraafplaatsen en crematoria	-1.094	1.068	-26	-1.000	1.100	100
T81	Ruimtelijke ordening	-3.921	474	-3.447	-3.492	396	-3.096
T82	Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	-8.633	8.633	0	-6.904	6.234	-670
T83	Wonen en bouwen	-3.819	1.573	-2.246	-3.318	1.619	-1.699
Saldo van lasten en baten		**-356.520**	**346.246**	**-10.274**	**-332.095**	**333.776**	**1.682**

Bedragen x € 1.000

3.9 Wet Normering Topinkomens (WNT)

De uitvoeringsregeling Wet Normering Topinkomens (WNT) verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt.

Wet Normering Topinkomens (WNT)
De WNT is van toepassing op de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het voor de gemeente toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2021 € 209.000 bij een voltijds dienstverband. Dit is het algemeen bezoldigingsmaximum. Bij een dienstverband korter dan een jaar wordt deze norm omgerekend naar de periode waarin de functionaris in dienst is geweest.

Bezoldiging topfunctionarissen
Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2021 **bedragen x € 1**	**A. van Mazijk**	**C. de Vries**	**M.R. Gorsse**
Functiegegevens	Gemeente-secretaris	Griffier	Directeur I*
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1 fte	1 fte	1 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 130.360	€ 92.200	€ 118.798
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.093	€ 16.777	€ 21.639
Subtotaal	*€ 152.453*	*€ 108.977*	*€ 140.437*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 209.000	€ 209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging in 2021	**€ 152.453**	**€ 108.977**	**€ 140.437**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

* Deze functionaris wordt aangemerkt als topfunctionaris tot uiterlijk 15 september 2023 in verband met eerdere functie als waarnemend gemeentesecretaris.

Gegevens 2020 bedragen x € 1	A. van Mazijk	C. de Vries	M.R. Gorsse	G.A. van Egmond	F.H.A. Lommen
Functiegegevens	Gemeente-secretaris	Griffier	Directeur I	Griffier	(plv) Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1-1 t/m 31-12	1-9 t/m 31-12	1-1 t/m 31-12	1-1 t/m 31-7	1-8 t/m 31-8
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1 fte	1 fte	1 fte	1 fte	0,944 fte
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 127.206	€ 30.456	€ 116.001	€ 82.065	€ 6.752
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.669	€ 5.279	€ 20.345	€ 11.632	€ 1.112
Subtotaal	*€ 147.875*	*€ 35.735*	*€ 136.346*	*€ 93.697*	*€ 7.864*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 67.000	€ 201.000	€ 116.975	€ 16.079
Totale bezoldiging in 2020	**€ 147.875**	**€ 35.735**	**€ 136.346**	**€ 93.697**	**€ 7.864**

In een gedeelte van 2018 en een gedeelte van 2019 heeft M.R. Gorsse als waarnemend gemeentesecretaris opgetreden. Conform de regelgeving worden de leidinggevende topfunctionarissen, die langer dan een jaar deze functie hebben bekleed en na de ontheffing uit de functie in dienst blijven, voor 4 jaar meegenomen in de WNT. Vandaar dat M.R. Gorsse in bovenstaande tabel ook voor 2021 is opgenomen.

3.10 Overige jaarrekening gegevens

3.10.1 Incidentele baten en lasten

Om een goed oordeel te kunnen geven over het structurele evenwicht tussen lasten en baten is het noodzakelijk inzicht te hebben in de incidentele baten en lasten. Voor een gespecificeerd overzicht per programma en een toelichting daarop verwijzen we naar de specificatie tabel.

Het totaal van de incidentele baten en lasten per programma is opgenomen in onderstaande tabel.

Incidentele lasten	Prim. begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021
T0 Bestuur en Ondersteuning	1.350	804	559
T1 Veiligheid	10	132	122
T2 Programma Verkeer en Vervoer	885	1.207	402
T3 Economie	63	2.796	2.746
T4 Onderwijs	20	526	124
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie	489	2.223	1.855
T6 Programma Sociaal Domein	267	9.362	6.641
T7 Volksgezondheid en Milieu	405	800	479
T8 VHROSV	18.256	10.753	7.797
Algemene dekkingsmiddelen	-18	-18	0
Overhead	1.232	2.197	345
Totaal incidentele lasten	**22.959**	**30.782**	**21.070**

Incidentele baten	Prim. begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021
T1 Veiligheid	0	67	67
T4 Onderwijs	0	337	63
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie	0	526	931
T6 Programma Sociaal Domein	0	5.800	5.200
T7 Volksgezondheid en Milieu	85	344	205
T8 VHROSV	18.006	8.935	6.398
Algemene dekkingsmiddelen	34	0	0
Overhead	0	170	170
Totaal incidentele baten	**18.125**	**16.179**	**13.034**

Incidentele verrekeningen met reserves	Prim. begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021
Stortingen in reserves	10.531	112.141	98.580
Totaal onttrekkingen aan reserves	11.820	119.028	104.308
Saldo incidentele baten en lasten (reserves)	**-1.289**	**-6.887**	**-5.728**

Samenvatting incidentele baten en lasten	Prim. begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021
Totaal incidentele lasten	-22.959	-30.782	-21.070
Totaal incidentele baten	18.125	16.179	13.034
Saldo incidentele mutaties reserves	1.289	6.887	5.728
Totaal per saldo incidentele baten en lasten	**-3.545**	**-7.716**	**-2.308**

Structureel resultaat	Prim. begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021
Jaarrekeningresultaat	-7.750	-10.274	1.682
Waarvan incidentele baten en lasten	3.545	7.716	2.308
Structureel resultaat	**-4.205**	**-2.559**	**3.990**

Bedragen x € 1.000

Per saldo bedragen de incidentele baten en lasten € 2.544.000 (per saldo last). Dat betekent dat zonder incidentele baten en lasten het jaarresultaat met dit bedrag voordeliger zou zijn geweest.

3.10.2 Toelichting incidentele baten en lasten

In de onderstaande tabel zijn de incidentele lasten en baten verwerkt, waarin per programma de belangrijkste posten afzonderlijk zijn gespecificeerd.

Incidentele lasten	Primitieve begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021	Toelichting
T0 Bestuur en Ondersteuning				
Bestuurlijke tafel wonen		20	20	Bijdrage Regionale samenwerking - Bestuurlijke Tafel
Raad (griffie)		185	153	Het digitaliseren van de raadsvergaderingen van de griffie in verband met corona
Bijdrage aan regionale verkenningen RO		90	88	Extra bijdrage gemeente Leidschendam-Voorburg Platform regionale verkenningen RO
Innovatie en Ontwikkeling LV (Visie en werkwijze burger- en overheidsparticipatie opstellen)	1.250	284	198	Innovatie en ontwikkeling LV 2022 - 2025
Verkiezingen	75	75	75	Verkiezingen
Handgeld Nieuw Beleid Programma 0	25	25	1	Handgeld cf. coalitieakkoord
Stelpost Corona Bestuur en Ondersteuning		125	24	Stelpost coronasteun Bestuur en Ondesteuning
Subtotaal	**1.350**	**804**	**559**	
T1 Veiligheid				
Veiligheid en ouderen	10	10	0	Continuering plan van aanpak ouderen en Veiligheid
Integraal veiligheidsbeleid		55	55	In verschillende wijken zijn tijdelijke zichtbare veiligheidsmaatregelen getroffen (voetsurveillance en camerabewaking) om onrust tegen te gaan.
Aanpak radicalisering		67	67	De gemeente heeft financiële steun ontvangen voor de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme.
Subtotaal	**10**	**132**	**122**	
T2 Programma Verkeer en Vervoer				
Uitvoering planmatig onderhoud wegen	475	475	0	Bij het opstellen van het beheerplan wegen 2019-2023 is geconstateerd dat een deel van de infrastructuur (zowel elementen- als asfaltverharding) onderdeel zijn van integrale projecten (zoals de N14) waar Rijkswaterstaat over een paar jaar mee aan de slag gaat. Bij deze projecten is bewust gekozen om deze nog niet structureel te onderhouden maar vooralsnog alleen (kleinschalig) onderhoud uit te voeren om de bereikbaarheid en veiligheid te waarborgen. Bij de actualisatie van de stand van zaken is gebleken, dat deze werkzaamheden niet langer uitgesteld kunnen worden omdat te veel achterstand ontstaat, waardoor achterstallig onderhoud een risico vormt. Om dit te voorkomen is voor de periode van 2020-2023 extra budget vrij gemaakt om de achterstand weg te werken. Naar verwachting is er vanaf 2024 voldoende structureel budget in de voorziening wegen om op basis van de huidige inzichten het groot onderhoud uit te kunnen voeren.
UVP-Onderz Parkeerregime/drukmeting 5.1		39	1	Uitvoering parkeerdrukmetingen parkeerregime
Tureluur aanleg parkeerterrein		25	28	Aanleg parkeerterrein

Uitvoering UVP maatregelen	410	207	57	Voorbereidingskosten realisatie DRIP's en Displays brugsignalering, inclusief monitoringkosten, terugbetaling subsidie Verlengde Velostrada, deelauto's.
Geluidwerende maatregelen Nieuwstraat		26	20	Oplossen geluidswering naar aanleiding van klachten.
Smart Mobility / Taskforce Mobiliteit Mall of the Netherlands		195	223	Oplossen acuut verkeersdoorstromingsknelpunt rond de Mall of the Netherlands.
Aanleg wandelroute Mall of the Netherlands		40	8	Uitwerking plannen ter verbetering van de route na realisatie van het winkelcentrum.
Aanlegsteiger bij landgoed Park Hoekenburg		50	2	Werkzaamheden voor het op hoger niveau brengen van de aanlegsteiger park Landgoed Hoekenburg.
Ligplaatsenhaven Leidschendam Centrum		54	0	Voorbereidingskosten voor aanleg ligplaatsenhaven.
OV Shuttle NS Mariahoeve		46	31	Onderzoek naar de realisatie van deze nieuwe OV-verbinding.
Overige kleine, niet materiële incidentele posten		50	32	Implementatiekosten VRI's invoeren in beheerprogramma Observ, Metropolitane fietsroute voorbereidingskosten, budget voor vergroten blauwe zone Damcentrum.
Subtotaal	**885**	**1.207**	**402**	
T3 Economie				
Economische agenda		170	131	Tijdelijke maatregelen voor het versterken van de lokale economie
Aanpak Huygenskwartier	50	50	27	Aanpak Huygenskwartier
PPS Retail		311	235	Uitvoeringskosten PPS retail
Toerisme		130	105	Promotieplan toerisme
Bouw- en woonrijp maken Leidsenhage		1.500	1.761	Bouw- en woonrijp maken Leidsenhage
Bouw- en woonrijp maken Leidsenhage niet verrekenbaar		75	75	Bouw- en woonrijp maken Leidsenhage
Ondernemersfonds		242	144	Subisidie aan de ondernemersfondsen van de winkelgebieden in Leidschendam-Voorburg
Marktinitiatieven corona		50	52	Corona maatregel - marktinitiatieven
Aanpak Julianabaan e.o.		175	173	Voorbereidingswerkzaamheden aanpak winkelgebied Julianabaan
Beleidsadvisering Evenementen RO	8	58	8	Realisatie evenemententerrein Huygenskwartier
Beleidsadvisering Toerisme, Recreatie en Economie		30	30	Economische agenda onderdeel beleidsadvisering Toerisme, Recreatie en Economie
Digitaal ondernemersloket	5	5	5	Digitaal ondernemersloket
Subtotaal	**63**	**2.796**	**2.746**	
T4 Onderwijs				
Stelpost Corona Onderwijs		45	0	Stelpost programma 4 corona reserve
Jaarprogramma onderwijshuisvesting		32	32	Uitvoeringskosten specifieke uitkering voor de ventilatie van scholen ivm Covid-19
Verduurzaming onderwijshuisvesting		83	0	Duurzaamheid en Energietransitie, verduurzaming onderwijshuisvesting.
Leerplicht		31	31	Casemanager leerplicht
Lokaal Onderwijsbeleid (LOB)	20	61	61	Subsidie Rode loper en Techniekmenu
Nationaal programma onderwijs		274	0	Specifieke uitkering om onderwijsachterstanden en vertragingen door Covid-19 aan te pakken
Subtotaal	**20**	**526**	**124**	
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie				
Snippergroen		90	145	Project Snippergroen

Uitvoering planmatig onderhoud groen	100	100	100	Het op wijkniveau inzetten van burgerparticipatie en biodiversiteit.
Incidentele groen renovatie	350	425	425	Het op wijkniveau inzetten van burgerparticipatie en biodiversiteit.
Musea		175	136	Ondersteuning museum - coronamaatregel
Bibliotheek		112	92	Budget voor locatie-onderzoek en bibliotheek-business case
Theater		70	70	Uitwerking voorstel twee podia één organisatie incl. kwartiermaker
Cultuureducatie		30	30	Programma Cultuureducatie met Kwaliteit
Accomm. kunstbeoefening en -bevordering		40	40	Coronasteun van lokale media en kunstbeoefening.
Lokaal Sportakkoord		80	65	Specifieke uitkering Lokaal Sportakkoord 2020-2022
Compensatie sportverenigingen		100	-37	Coronasteun sportverenigingen (incl. afwikkeling 2020)
Landschapstafel Duin, Horst en Weide		520	520	Project Duin, Horst en Weide
Werkgeverschap Combinatiefuncties	25	25	25	Subsidie werkgeverschap combinatiefuncties
Overige kunst en cultuur	7	147	140	Coronasteun aan de cultuursector en het cultuurpodium
Overige sportstimulering	7	32	0	Coronasteun sportstimulering
Archiefbeheer		175	13	Archiveren in E-depots en het digitaliseren van genealogische archieven
Lokale omroep		25	0	Coronasteun lokale omroep
Accommodatie informatievoorziening		77	91	Onderhoud bibliotheek
Subtotaal	**489**	**2.223**	**1.855**	
T6 Programma Sociaal Domein				
Preventie Jeugd (T6.1)		151	151	Coronasteun aan verschillende maatschappelijke organisaties en instellingen
Beleid Ooievaarspas	121	21	21	Bijdrage ooievaarspas
Wijken en Buurten		418	370	Sterk voor Noord onderdeel Vlietwensen
Wijk en Dienstencentra		100	100	Coronasteun wijkverenigingen
Stimulering vrijwilligerswerk	7	7	7	Vrijwilligerswerk
Jongerenwerk		175	151	Coronasteun zomer en winter activiteiten voor jongeren in corona-tijd
OGGZ algemeen		30	0	Sluitende aanpak van verwarde personen
Beheer en expl. gebouwen jeugdzorg		202	202	Extra afschrijving Koningin Julianaweg 44
LHBT beleid	16	16	16	LHBT beleid
Uitkeringen BBZ		4.772	3.866	Uitgaven voor TOZO.
Bijzondere bijstand		1.028	220	Uitgaven voor TONK.
Gemeenschappelijke regeling DSW		-60	-60	Beeeindiging gemeenschappelijke regeling DSW
Participatiebudget (IUSD)		160	142	Herstelbeleid inhuur van personeel
Subsidie Europees Sociaal Fonds (ESF)		40	40	Versterken van de arbeidsmarktkansen voor kwetsbare personen op de (regionale) arbeidsmarkt
Perspectief op Werk		540	406	Middelen vanuit gemeente Zoetermeer ivm uitvoeringsplan arbeidsmarktregio
Wet Breed offensief arbeids beperkten		67	0	Uitvoering en implementatie breed offensief
Intensivering handhaving Sociaal Domein		-300	0	Rechtencheck
Maatwerk dienstverlening 18+		243	95	Coronasteun, Herstelbeleid en Frisse Start Maatwerk 18+
Maatwerk dienstverlening 18-		949	205	Terugdringen wachtlijsten

Geëscaleerde zorg 18-		287	287	Vergoeding aan de zorgaanbieders voor het maken van verbeterplannen wettelijke taken
Kansrijke start	4	20	20	Kansrijke start
Informele zorg		35	21	Herstelbeleid budget Eenzaamheid
Langer Zelfstandig Wonen		50	23	Langer zelfstandig wonen inzet doorstroommakelaar
Dagbesteding	30	30	30	Dagbesteding
Doorontwikkeling nazorgaanpak		55	2	Doorontwikkelen van de huidige nazorgaanpak van ex-gedetineerden.
Toeslagenaffaire		185	185	Ondersteuning gedupeerden van de toeslagenaffaire
Lokale kamer (3D)		51	51	Voorwaardelijke Interventie gezinnen met een detentieverleden
Gedwongen kader (3D)	89	90	90	Vergoeding aan zorgaanbieders verbeterplannen uitvoeren wettelijke taken
Subtotaal	**267**	**9.362**	**6.641**	
T7 Volksgezondheid en Milieu				
Leefstijlinterventies		90	3	Dit betreft een specifieke uitkering van het Rijk. Deze middelen worden besteed aan startende/lopende programma's en projecten zoals Sterk voor Noord en over gezondheid en preventie.
Duurzaamheid		127	68	Via Algemene Uitkering verstrekte middelen voor uitvoering duurzaamheid - klimaatakkoord 2020-2021. Inzet voor Warmtetransitievisie, wijkaanpak en inrichting van energieloketten.
Regeling Reductie Energieverbruik	85	233	94	Subsidieregeling voor projecten waarmee huiseigenaren gestimuleerd worden om energiebesparende maatregelen te nemen en zodoende hun C02-uitstoot verminderen.
Uitvoering project omgekeerd inzamelen	150	180	184	Project loopt in 2022 af. Het project wordt dan uitgerold in de wijk Voorburg Oud.
Onderhoud groen/verharding begraafplaatsen	100	100	130	Door extreme droge en hete zomers is veel beplanting dood gegaan (zoals buxushagen). Hiervoor is in 2021 eenmalig een grootschalige vervanging van beplanting uitgevoerd.
Begraven	50	50	0	Betreft upgrading van faciliteiten in aula's bij de begraafplaatsen.
Onderzoek en advisering geluid en lucht	20	20	0	Actualisatie van geluidsbelastingkaarten.
Subtotaal	**405**	**800**	**479**	
T8 VHROSV				
Implementatie omgevingswet	250	565	412	Implementatiekosten, inclusief overheveling van voorgaand jaar (2020) en fasering.
Beleidsadvisering Planschade		135	135	Planschadeclaim
Kostenverhaal Klein Plaspoelpolder (KPP)	200	264	121	Project grondexploitatie Klein Plaspoel Polder Kostenverhaal
Project kostenverhaal		200	114	Niet verhaalbare kosten bestemmingsplan ontwikkeling Schakenbosch
Woonboten Boldervaart		45	4	Eenmalige herstelkosten bergingen bij woonboten als gevolg van verzakking.
Wijkaanpakken verduurzaming		470	443	Uitvoering diverse projecten bestedingsplan duurzaamheid en energietransitie.
Verg. rentekorting duurzaamheidslening		150	73	Uitvoering diverse projecten bestedingsplan duurzaamheid en energietransitie - project subsidie Energiebespaarfonds.
Subsidies duurzame maatregelen		250	229	Ten behoeve van activiteiten bewonersinitiatieven.
Verrekening met de VOF L'dam Centrum	3.094	3.094	1.584	Project incl. grondexploitatie Leidschendam Centrum

Grondexploitatie Vlietvoorde	13.079	3.771	3.050	Project, grondexploitatie Vlietvoorde
Grondexploitatie Klein Plaspoel Polder	1.390	885	1.033	Project, grondexploitatie Klein Plaspoel Polder
Grondexploitatie Rijnlandlaan	243	883	568	Project, grondexploitatie Rijnlandlaan
Overige kleine, niet materiële incidentele posten		41	31	Handhaving bouw(vergunningen), bouw- en woonrijpmaken Park 070, Project Sociale woningbouw Overgoo
Subtotaal	**18.256**	**10.753**	**7.797**	
T10 Algemene dekkingsmiddelen				
Stelpost toerekeningen ambtelijke uren	-18	-18	0	Stelpost toerekening ambtelijke uren ambtelijke organisatie
Subtotaal	**-18**	**-18**	**0**	
T14 Overhead				
Projectmangement en Advies	72	121	0	Projectmangement en Advies
Toerekening Overhead, ondersteuning organisatie	5	-14	0	Toerekening Overhead, ondersteuning organisatie
Invoering en beheer informatiesystemen	1.090	1.620	0	Invoering en beheer informatiesystemen
VTH		420	295	Specifieke uitkering ondersteuning coronabanen en tijdelijke uitbreiding BOA's
Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (H10)		50	50	Gemeenschappelijke regeling H10 afwikkeling
Maatschap. & Ruimtelijke Ontwikkeling	65			Actualisatie toerekenen uren naar grexen
Subtotaal	**1.232**	**2.197**	**345**	
Totaal incidentele lasten	**22.959**	**30.782**	**21.070**	
Incidentele baten	**Primitieve begroting 2021**	**Begroting na wijziging 2021**	**Realisatie 2021**	**Toelichting**
T1 Veiligheid				
Aanpak radicalisering		67	67	Subsidie inzake aanpak radicalisering
Subtotaal	**0**	**67**	**67**	
T4 Onderwijs				
Jaarprogramma onderwijshuisvesting		32	32	Uitvoeringskosten specifieke uitkering voor de ventilatie van scholen in verband met Covid-19
Nationaal programma onderwijs		274	0	Specifieke uitkering om onderwijsachterstanden en vertragingen door Covid-19 aan te pakken
Leerplicht		31	31	Casemanager leerplicht
Subtotaal	**0**	**337**	**63**	
T5 Programma Sport, Cultuur en Recreatie				
Lokaal Sportakkoord		80	65	Specifieke uitkering Lokaal Sportakkoord
Beheer en expl. Sportparken		-274	41	Incidenteel - dit budget komt uit de reserve Corona en is ingezet voor de huursubsidies aan de amateursportverenigingen. Niet al het budget was nodig. Dat wat niet uitgegeven is, is niet onttrokken uit de reserve en blijft dus beschikbaar voor andere jaren.
Overige kunst en cultuur		75	75	Incidenteel - Provinciale bijdrage corona noodsteun, is ontvangen vanuit de provincie om te gebruiken voor de steun van de cultuursector.
Landschapstafel Duin, Horst en Weide		490	490	Project Duin, Horst en Weide - Subsidie
Verkoop snippergroen		155	260	Project snippergroen

Subtotaal	**0**	**526**	**931**	
T6 Programma Sociaal Domein				
Wijken en Buurten		13	13	Eurobudget Menzis. Vanuit Menzis heeft de gemeente een budget ontvangen om gezondheidsbevorderende activiteiten te stimuleren.
Beh. en expl. acc. soc. wijkontwikk.		-70	0	Incidenteel - Dit budget komt uit de reserve Corona en was bedoeld voor de huurkwijtschelding van wijkverenigingen. Dit is op een ander budget gerealiseerd.
Toeslagenaffaire T6.2		185	421	Het Rijk voorziet in een specifieke uitkering aan gemeenten, waarmee gedupeerden van de toeslagenaffaire ondersteund en geholpen kunnen worden. De doelgroep bestaat uit alle gedupeerden, die een gemeentelijk hulpverleningstraject willen volgen, waarvan de problematiek toegewezen kan worden aan de toeslagenproblematiek. Met ondersteuning wordt bedoeld: hulp op de vijf leefgebieden: financiën, wonen, zorg, gezin en werk.
Lokale kamer (3D)		40	40	Voorwaardelijke Interventie gezinnen met een detentieverleden
Uitkeringen BBZ		4.772	3.866	Dit zijn de incidentele TOZO middelen die de gemeente ontvangt vanuit het Rijk.
Subsidie Europees Sociaal Fonds (ESF)		320	320	De 'Herstelbijstand voor cohesie en de regio's van Europa' (REACT-EU) is een fonds dat zowel financiële hulp biedt bij het economisch herstel na de coronacrisis. De gemeente zet hierop in met als doel het versterken van de arbeidsmarktkansen voor kwetsbare personen op de (regionale) arbeidsmarkt. De kosten van deze activiteiten (re-integratie, scholing, loonkostensubsidies en begeleiding) worden gesubsidieerd vanuit dit programma. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 280.000, doordat deze activiteiten reeds bekostigd worden uit het in de begroting beschikbare Participatiebudget.
Perspectief op Werk		540	540	betreft middelen vanuit gemeente Zoetermeer ivm uitvoeringsplan arbeidsmarktregio
Subtotaal	**0**	**5.800**	**5.200**	
T7 Volksgezondheid en Milieu				
Leefstijlinterventies		90	90	Dit betreft een specifieke uitkering van het Rijk. Deze middelen worden besteed aan startende/lopende programma's en projecten zoals Sterk voor Noord en over gezondheid en preventie. (zie ook bij de lasten).
Regeling Reductie Energieverbruik	85	233	94	Vrijval van de subsidie door gerealiseerde lasten (zie ook bij de lasten). NB Budget primitieve begroting stond eerst bij programma 8 (is overgeboekt).
Overige kleine, niet materiële incidentele posten		21	21	Vrijval Advies Energietransitie Warmte (onderdeel post Duurzaamheid bij de lasten).
Subtotaal	**85**	**344**	**205**	
T8 VHROSV				
Kostenverhaal Klein Plaspoelpolder (KPP)	200	264	121	Project grondexploitatie Klein Plaspoel Polder opbrengsten van het kostenverhaal.
Park 070 grondverkoop		38	42	Opbrengst grondverkoop, inclusief verrekening bijkomende kosten.
Verrekening met de VOF L'dam Centrum	3.094	3.094	1.584	Project incl. grondexploitatie Leidschendam Centrum

Grondexploitatie Vlietvoorde	13.079	3.771	3.050	Project, grondexploitatie Vlietvoorde
Grondexploitatie Klein Plaspoel Polder	1.390	885	1.033	Project, grondexploitatie Klein Plaspoel Polder
Grondexploitatie Rijnlandlaan	243	883	568	Project, grondexploitatie Rijnlandlaan
Subtotaal	**18.006**	**8.935**	**6.398**	
T10 Algemene dekkingsmiddelen				
Algemene uitkering Gemeentefonds	30	0	0	Algemene uitkering gemeentefonds
Reclamebelasting	4	0	0	Reclamebelasting
Subtotaal	**34**	**0**	**0**	
T14 Overhead				
Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (H10)		50	50	Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugd Haaglanden H10
Ondersteuning coronabanen		120	120	Specifieke uitkering coronabanen
Subtotaal	**0**	**170**	**170**	
Totaal incidentele baten	**18.125**	**16.179**	**13.034**	
Incidentele verrekeningen met reserves	**Primitieve begroting 2021**	**Begroting na wijziging 2021**	**Realisatie 2021**	**Toelichting**
Stortingen in reserves				
Algemene reserve vrij besteedbaar	649	1.714	1.730	Betreft incidentele mutaties als lasten niet gedekt kunnen worden vanuit een programma/taakveld.
Reserve dekking afschrijvingslasten	9.882	33.494	217	Begroot: gevormde nieuwe reserve Mobiliteit (19.700) en Bereikbaar Stompwijk (12.045), Toekomstige werkzaamheden Rietvink (345) en Bereikbaarheid (1.225) In 2021 heeft er een incidentele toevoegingen plaatsgevonden van € 217.453. Voor € 153.013 betreft dit een correctie van de boekwaarde van de investering de Loopplank en € 64.440 betreft het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.
Ver. Sociale woningbouw		73	73	Betreft bijdrage van ontwikkelaar van project W. de Beijelaan.
Reserve Duurzaamheid en Energietransitie		46.000	46.000	Betreft vorming nieuwe reserve. De reserve dient ter dekking van kosten voor de klimaatopgave om in 2050 CO2 neturaal te zijn.
Reserve Bereikbaarheid		3.360	3.360	Betreft vorming nieuwe reserve. De reserve dient ter dekking van projecten Ontsluiting parkeerterrein en woningbouw achter de Leidsekade 6 t/m 10 en Venestraat en parkeergarage Rijnlandstraat Noord
Reserve Herstelbeleid		10.000	10.000	Betreft vorming nieuwe reserve. De reserve dient ter dekking van kosten in het kader van Herstelbeleid.
Reserve Langer Zelfstandig Wonen		10.000	10.000	Betreft vorming nieuwe reserve. De reserve dient ter dekking van diverse projecten conform bestedingsplan Langer zelfstandig wonen (raadsbesluit nr. 2300)
Reserve Onderwijshuisvesting		7.500	7.500	Betreft vorming nieuwe resreve. De reserve dient ter dekking van kosten voor projectmatige inzet van onderwijshuisvesting ten behoeve van adequate onderhuisvesting

Reserve Mobiliteit		0	19.700	Betreft vorming nieuwe reserve. De raming staat ten onrechte bij de reserve dekking afschrijvingen. De reserve dient ter dekking van kosten van uitvoering diverse projecten conform (deel)bestedingsvoorstel raadsbesluit nr. 2218 Bestemmingsreserve Mobiliteit.
Subtotaal	**10.531**	**112.141**	**98.580**	
Onttrekkingen aan reserves				
Algemene reserve vrij besteedbaar	1.241	100.294	100.294	Met name in verband met vorming nieuwe reserves (96.560K), overheveling nog te realiseren activiteiten van 2020 in 2021 en incidentele budgetten (Nota van Wijizging, de 1e Turap en afzonderlijke raadsvoorstellen
Algemene reserve met bufferfunctie	649	649	665	Op grond van de berekende risico's heeft er geen onttrekking plaats gevonden.
Reserve Herwaardering activa	350	350	350	Ter dekking van het nadelig verschil tussen annuitaire - en lineaire afschriijving
Reserve bereikbaarheid Stompwijk	9.580	12.045	0	Voor de kosten van aanleg verbindingsweg Stompwijk. Aangezien de werkzaamheden nog niet zijn afgerond in 2021 heeft er geen onttrekking plaatsgevonden.
Reserve toekomstige werkzaamheden Rietvink		350	0	Voor de toekomstige werkzaamheden Rietvink. Aangezien de werkzaamheden nog niet zijn afgerond in 2021 heeft er geen onttrekking plaatsgevonden.
Reserve coronacrisis		2.193	1.924	Onderdeel lokale Coronacrisis maatregelen.
Reserve Duurzaamheid en Energietransitie		1.175	578	Uitgaven gerelateerd aan het gelijknamige bestedingsplan (raadsbesluit nr. 2152)
Reserve Bereikbaarheid		1.225	0	Voor de kosten van de geplande werkzaamheden van het project Ontsluiting parkeerterrein en woningbouw achter de Leidsekade 6 t/m 10 en Venestraat. Anagezien de werkzaamheden nog niet zijn afgerond in 2021 heeft er geen onttrekking plaatsgevonden.
Reserve Herstelbeleid		697	474	Betreft uitgaven op grond van de geraamde middelen bij de Nota van Wijziging begroting 2021 - 2024.
Reserve Langer Zelfstandig Wonen		50	23	Betreft uitgaven externe projectleider voor de uitvoering van het project (innovatieve) woonzorgvormen en flexwoningen (conform het bestedingsplan Langer zelfstandig wonen).
Subtotaal	**11.820**	**119.028**	**104.308**	
Totaal onttrekkingen aan reserves	**-1.289**	**-6.887**	**-5.728**	
Saldo incidentele baten en lasten	**3.545**	**7.716**	**2.308**	

Bedragen x € 1.000

3.10.3 Structurele onttrekkingen reserves

Volgens artikel 28 van het BBV zijn in de onderstaande tabel de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma weergegeven.

Een van de aanpassingen van het nieuwe BBV richt zich op het vergroten van het inzicht op incidentele baten en lasten. In de toelichting op het gewijzigde BBV is vermeld dat ervan wordt uitgegaan dat toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in principe incidenteel van aard zijn. Maar, er zijn ook verrekeningen met reserves die structureel van aard zijn. Om een goed beeld te kunnen vormen of structurele lasten worden gedekt door structurele baten, is in het BBV opgenomen dat zowel in de begroting als in de jaarrekening een overzicht moet staan die de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves is weergeeft.

Mutaties met onze reserves zijn in principe incidenteel. Hierop zijn twee uitzonderingen:

- Onttrekkingen uit de reserve Dekking afschrijvingslasten;
- Onttrekkingen uit de reserve Herwaardering activa.

Structurele onttrekkingen aan reserves	Begroting 2021	Realisatie 2021
Reserve dekking afschrijvingslasten	928	1.079
Reserve herwaardering activa	350	350
Totaal	**1.278**	**1.429**

Bedragen x € 1.000

Toelichting:

De reserve dekking afschrijvingslasten wordt ingezet voor de financiering van investeringen met een economisch nut en met ingang van 2016 ook voor investeringen met maatschappelijk nut. Deze reserve heeft een langlopend karakter. De toevoegingen zijn incidenteel en de onttrekkingen structureel. De structurele onttrekking voor de afschrijvingslasten is € 1.079.000. In 2021 heeft er een incidentele toevoegingen plaatsgevonden van € 217.453. Voor € 153.013 betreft dit een correctie van de boekwaarde van de investering de Loopplank en € 64.440 betreft het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.

De reserve herwaardering activa is ingesteld na een stelselwijziging voor de kapitaallasten (van lineair naar annuïtair afschrijven). Met deze reserve worden verschillen verrekend die ontstaan in de kapitaallasten op de activa van voor de stelselwijziging. De toevoegingen zijn incidenteel en de onttrekkingen structureel.

In onderstaand overzicht is het verloop van beide reserves opgenomen en zijn de incidentele toevoegingen € 217.000 en de structurele onttrekkingen ad € 1.429.000 zichtbaar.

Omschrijving	Stand per 1-1-2021	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Stand per 31-12-2021
Reserve dekking afschrijvingslasten	17.449	217	1.079	16.587
Reserve herwaardering activa	4.700	0	350	4.350
Totaal	**22.149**	**217**	**1.429**	**20.937**

Bedragen x € 1.000

3.10.4 Verdeling personeelskosten

Onderstaande tabel geeft de verdeling van de personeelskosten weer naar taakvelden, naar programma's en naar de geactiveerde kosten voor (im)materiële vaste activa.

Overzicht personele lasten	Primitieve begroting 2021	Begroting na wijziging 2021	Realisatie 2021
Bestuur en Ondersteuning			
Beheer overige gebouwen en gronden	823.978	823.978	803.135
Bestuur	1.939.386	2.021.386	2.139.809
Burgerzaken	3.116.245	3.116.245	3.087.509
Parkeerbelasting	18.544	18.544	20.792
Totaal programma	**5.898.153**	**5.980.153**	**6.051.245**
Veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	745	745	692
Openbare orde en veiligheid	2.219.939	2.286.939	2.312.410
Totaal programma	**2.220.684**	**2.287.684**	**2.313.102**
Verkeer en Vervoer			
Openbaar vervoer	18.544	18.544	17.308
Parkeren	102.958	102.958	113.896
Recreatieve havens	2.234	2.234	2.076
Verkeer en Vervoer	2.392.133	2.392.133	2.205.837
Totaal programma	**2.515.869**	**2.515.869**	**2.339.117**
Economie			
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	40.339	40.339	41.760
Economische ontwikkeling	305.966	305.966	302.934
Fysiek bedrijfsinfrastructuur	36.159	36.159	53.807
Totaal programma	**382.464**	**382.464**	**398.500**
Onderwijs			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	588.188	721.824	715.801
Onderwijshuisvesting	319.319	319.319	332.263
Totaal programma	**907.507**	**1.041.143**	**1.048.064**
Sport, cultuur en recreatie			
Cultureel erfgoed	240.137	240.137	224.139
Cultuurpres.,productie&participatie	101.989	101.989	95.194
Media	81.888	81.888	84.373
Musea	27.815	27.815	25.962

Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.150.324	3.150.324	2.905.532
Sportaccommodaties	384.965	384.965	370.023
Sportbeleid en activering	139.075	139.075	129.810
Totaal programma	**4.126.193**	**4.126.193**	**3.835.032**
Sociaal domein			
Arbeidsparticipatie	2.310.170	2.325.893	2.353.399
Begeleide participatie	289.075	289.075	286.790
Geëscaleerde zorg 18-	418.201	418.201	415.756
Geëscaleerde zorg 18+	61.438	61.438	61.997
Inkomensregelingen	4.021.232	4.018.232	4.070.472
Maatwerk dienstverlening 18-	1.024.813	1.543.089	1.566.137
Maatwerk dienstverlening 18+	1.297.269	1.364.921	1.377.336
Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	514.688	514.688	525.290
Samenkracht en burgerparticipatie	2.340.922	2.514.456	2.466.123
Wijkteams	913.894	949.894	958.534
Totaal programma	**13.191.702**	**13.999.887**	**14.081.833**
Volksgezondheid en milieu			
Afval	212.009	212.009	200.655
Begraafplaatsen en crematoria	259.752	259.752	236.891
Milieubeheer	850.959	850.959	794.262
Riolering	511.445	511.445	473.332
Volksgezondheid	55.630	55.630	51.924
Totaal programma	**1.889.795**	**1.889.795**	**1.757.065**
VHROSV			
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	9.202.409	327.306	2.549.919
Ruimtelijke ordening	1.892.558	2.093.960	2.138.576
Wonen en bouwen	2.209.233	2.209.233	2.360.304
Totaal programma	**13.304.200**	**4.630.499**	**7.048.799**
Tussenrekeningen activa			
Geactiveerde kosten	0	0	3.431.144
Totaal programma	**0**	**0**	**3.431.144**
Algemene Dekkingsmiddelen			
Belastingen overig	255.497	255.497	266.130
OZB Niet-woningen	129.941	129.941	130.481

OZB Woningen	97.487	97.487	94.567
Totaal programma	**482.925**	**482.925**	**491.178**
Overhead			
Overhead	13.294.860	13.631.360	12.681.142
Totaal programma	**13.294.860**	**13.631.360**	**12.681.142**
TOTAAL	**58.214.352**	**50.967.972**	**55.476.222**

Bedragen x € 1

4 Bijlagen

4.1 Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

In het kader van de Wet revitalisering generiek toezicht heeft de provincie Zuid-Holland met elke Zuid-Hollandse gemeente een bestuursovereenkomst over het interbestuurlijk toezicht gesloten. Uit deze overeenkomst volgt dat gemeenten voor het eerst bij de jaarrekening 2013 een eigen 'Staat van Gemeenten' hebben opgesteld. Elke gemeente heeft door middel van kleuren een eigen oordeel gegeven over de staat van de domeinen financiën, ruimtelijke ordening, omgevingsrecht, monumentenzorg, archief- en informatiebeheer en huisvesting vergunninghouders.

Betekenis kleuren:	
Groen	Reeds gerealiseerd
Oranje	Is nog niet gerealiseerd, maar realisatie is in 2022 mogelijk
Rood	Wordt niet gerealiseerd

1. Financiën	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht in de begroting 2022 en/of het laatste jaar van de meerjarenbegroting 2023-2025.	**Groen**	De programmabegroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 zijn met uitzondering van 2023 structureel sluitend. In 2023 is rekening gehouden met het amendement waarmee de bezuiniging op de bibliotheek wordt teruggedraaid.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

2. Ruimtelijke ordening	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
De gemeentelijke bestemmings- plannen zijn aangepast aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland (artikel 14.2 Omgevingsverordening).	**Groen**	De gemeente werkt aan twee bestemmingsplannen (Landelijk en Stedelijk) voor haar gehele grondgebied. Het bestemmingsplan 'Stedelijk' is vastgesteld op 22 februari 2022. Het bestemmingsplan 'Landelijk' wordt opnieuw ter inzage gelegd voor inwerkingtreding van de Omgevingswet.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

3. Omgevingsrecht (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen).	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING

Voor zowel de milieutaken als de bouw- en woningtoezichtstaken beschikt uw gemeente over een actuele uitvoerings- en handhavingsstrategie. De raad is binnen twee maanden na vaststelling ervan hierover geïnformeerd. Het uitvoeringsprogramma 2021 is voor 1 februari 2021 door het college van B&W vastgesteld en de raad is hierover voor 15 juli 2021 geïnformeerd. De evaluatierapportage 2020 is voor 15 juli 2021 door het college van B&W vastgesteld en de raad is hierover voor 1 oktober 2021 geïnformeerd.	**Oranje**	De gemeente voldoet niet aan de minimale procescriteria die de provincie hanteert op grond van het Besluit omgevingsrecht voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). De gemeente beschikt niet over alle stukken die de provincie als criteria hanteert: een operationeel handhavings- en uitvoeringsbeleid, een uitvoeringsprogramma en een jaarevaluatierapportage. Leidschendam-Voorburg beschikt over actueel operationeel VTH-beleid. Echter het ontbreekt aan een bestuurlijk vastgesteld uitvoeringsprogramma en jaarevaluatierapportage.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

4. Monumentenzorg	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
De gemeente heeft een adviescommissie die adviseert over uit te voeren werken aan (rijks)monumenten op grond van de Monumentenwet en de samenstelling is deskundig.	**Groen**	De gemeente heeft een onafhankelijke vierkoppige gecombineerde welstand- en monumentencommissie die wekelijks plannen voor ons beoordelen. Bij inhoudelijke vraagstukken waarvoor in de huidige commissie onvoldoende kennis aanwezig is, wordt een beroep gedaan op expertise bij Dorp, Stad en Land. Een van de leden heeft bovendien zitting in de Q-teams van grote ruimtelijke plannen zoals de Duivenvoordecorridor.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

5. Archief- en informatiebeheer	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
Het archief- en informatiebeheer zijn op orde.	**Groen**	Er is recentelijk inspectie gehouden door de archiefinspecteurs. De uitkomst van de inspectie is dat het archief- en informatiebeheer bij de gemeente Leidschendam-Voorburg op orde is.
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

6. Huisvesting Verblijfsgerechtigden / Vergunninghouders	Rood / Oranje / Groen	TOELICHTING
De gemeente heeft volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand.	**Oranje**	De taakstellinghuisvesting statushouders is in 2021 sterk verhoogd. Ondanks de beperkingen vanwege de coronacrisis en de zeer krappe woningmarkt, is het de gemeente en corporaties gelukt om in totaal 89 personen te huisvesten. Er is periodiek overleg met de corporaties en vluchtelingenwerk om te taakstelling te realiseren. Ook in de regio is overleg en wordt actief gezocht naar kansen om het regionale proces te optimaliseren en sneller een passende match te vinden voor het huisvesten van statushouders.

	Gevraagde informatie	**Stand van zaken**
	1. Voorsprong per 1 januari 2021:	5 personen
	2. Fase interventieladder op 1 januari 2021:	signaleren
	3. Taakstelling eerste halfjaar 2021:	59 personen
	4. In eerste halfjaar 2021 gehuisveste vergunninghouders:	35 personen
	5. Voorsprong per 1 juli 2021:	- 29 personen
	6. Fase interventieladder op 1 juli 2021:	info opvragen en valideren
	7. Taakstelling tweede halfjaar 2021:	48 personen
	8. In tweede halfjaar 2021 gehuisveste vergunninghouders:	54 personen
	9. Achterstand per 31 december 2021	23 personen
	10. Fase interventieladder op 31 december 2021:	actief toezicht
Is er reden voor extra aandacht?	Nee	

4.2 Subsidielijst

Het overzicht van de verstrekte subsidies 2021 is opgenomen op de gemeentelijke website onder https://www.lv.nl/subsidieregister.

4.3 Kostendeclaratie college

In onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt welke onkosten het college in het afgelopen jaar heeft gemaakt en wat er is betaald in het kader van de uitoefening van het ambt. Een deel van de kosten heeft betrekking op het college als geheel en zijn niet uitgesplitst per persoon. Deze kosten zijn opgenomen onder 'Voltallige college'. De vervoerskosten, die gemaakt worden voor gemeenschappelijke regelingen worden niet doorbelast.

Type kosten	Studie-dagen / cursus / opleidings plan	Reis en verblijf-kosten	Lidm.sch./ contr. en donaties	Receptie, attentie en repr. kosten	Goederen en diensten *	TOTAAL
Weth. Bouw		73	368			441
Weth. Rouwendal	4.549	235	368			5.152
Weth. van Eekelen	1.500	251	1.028		153	2.932
Burg. Tigelaar	6.950	2.571	25			9.546
Weth. Stemerdink		4.684	466			5.150
Weth. Kist			368			368
Voltallig college	3.950		-	18.839	10.390	33.179
Totaal	**16.949**	**7.814**	**2.623**	**18.839**	**10.543**	**56.768**

Bedragen x € 1

* betreft o.a. verzekeringen € 1.675 en corona gerelateerde kosten € 6.423.

4.4 Integriteit

De gemeente legt ook middels een separaat Jaarverslag integriteit verantwoording af over het integriteitsbeleid en de uitvoering.

De organisatie voert sinds een aantal jaren een integriteitsbeleid dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen en dat in elk geval aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie. De organisatie heeft vier interne vertrouwenspersonen voor zowel integriteit als ongewenste omgangsvormen. Een juridisch adviseur HR van de afdeling Bedrijfsvoering is aangewezen als integriteitscoördinator. De preventieve handhaving komt tot uitdrukking in allerlei maatregelen die genomen zijn bij indiensttreding, informatiebescherming, inkoop- en aanbestedingsprocedures. De repressieve handhaving wordt geborgd door een zorgvuldige meldingsprocedure en onderzoeksprocedure en het opleggen van eventuele (rechtspositionele) maatregelen.

Ontwikkeling integriteitsbeleid 2021
De organisatie heeft in 2021 het onderzoek naar de kwetsbare functies afgerond. Hierdoor is er - voor zover dit nog niet het geval was - inzicht ontstaan of een functie een extra integriteitsrisico vormt. Met dit inzicht kunnen gericht maatregelen genomen worden, die bijvoorbeeld misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en/of discriminatie moeten voorkomen. Ook geeft het overzicht in waar de integriteitsrisico's van een functie liggen, zodat de leidinggevende daar gericht aandacht aan kan besteden in het HR-gesprek.
Het voornemen om de vertrouwenspersonen verder te profileren in de organisatie via het informatie-beeldscherm voor medewerkers / het sociale intranet van de organisatie (WijvanLV) en presentaties op de afdelingen, is door de coronamaatregelen wederom verschoven en wordt verder opgepakt in 2022.
In 2021 is vanuit het meldpunt de gemeenteraad ondersteund bij het ontwikkelen van het Protocol vermoeden integriteitsschending door politieke ambtsdragers. De gemeenteraad heeft dit protocol begin 2022 vastgesteld.

Integriteitsmeldingen 2021
In totaal zijn in 2021 vijftien kwesties over een (vermoeden) van een integriteitskwestie besproken dan wel behandeld. Twaalf kwesties zijn voorgelegd aan de vertrouwenspersoon, één aan het Meldpunt Integriteit en twee signalen zijn binnengekomen bij de integriteitscoördinator. De (vermoedelijke) schendingen hebben vooral betrekkingen op ongewenst gedrag. De (vermoedelijke) schendingen zijn losse incidenten, waardoor geen patronen zichtbaar zijn die extra aandacht behoeven. Geen melding heeft geleid tot een nader intern onderzoek volgens het protocol integriteitsonderzoeken. Ondanks dat de vertrouwenspersonen zichzelf niet hebben kunnen presenteren op de afdelingen, blijkt uit de cijfers dat ze goed te vinden zijn en benaderbaar.

Er zijn geen meldingen of klachten ingediend bij het Huis voor Klokkenluiders.

4.5 Indicatoren

Indicatoren

In onderstaande tabel zijn de verplichte indicatoren opgenomen. De vermelde cijfers zijn gebaseerd op de meest recente gegevens die door het CBS (www.waarstaatjegemeente.nl) zijn gepubliceerd. De nummering verwijst naar de voorgeschreven indeling, ontbrekende nummers betreffen vervallen indicatoren.

Nr.	Naam	Eenheid	Peiljaar	Waarde	Bron
1	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2021	8,3 fte	Eigen gegevens
2	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2021	8,0 fte	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2021	€ 875	Eigen gegevens
4	Externe inhuur	Inhuur regulier t.o.v. totale kosten	2021	17,1%	Eigen gegevens
5	Overhead	% van totale lasten	2021	9,6%	Eigen gegevens
6	Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 17 jaar	Aantal per 1.000 inwoners 12-17 jaar	2020	9 (landelijk 11)	Bureau Halt
8	Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Aantal per 1.000 inwoners	2020	2,2 (landelijk 2,0)	CBS - Diefstallen
9	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2020	4,6 (landelijk 4,5)	CBS - Criminaliteit
10	Diefstallen uit woningen	Aantal per 1.000 inwoners	2020	2,4 (landelijk 1,8)	CBS - Diefstallen
11	Vernieling	Aantal per 1.000 inwoners	2020	6,3 (landelijk 6,2)	CBS - Criminaliteit
14	Functiemenging	%	2020	36,6% (landelijk 53,2%)	CBS BAG / LISA - bewerking ABF Research
16	Vestigingen van bedrijven	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2020	135,2 (landelijk 158,4)	LISA
17	Absoluut verzuim (niet op school ingeschreven leerplichtigen)	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2019 (schooljaar 2018-2019)	1,1 (landelijk 2,4)	DUO/Ingrado

18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2019 (schooljaar 2018-2019)	27 (landelijk 26)	DUO/Ingrado
19	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2020	1,7% (landelijk 1,7%)	DUO/Ingrado
20	Niet-sporters	%	2020 (1x per 4 jaar gezondheidsmonitor)	46,0% (landelijk 49,3%)	Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD'en, CBS en RIVM
21	Banen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2020	458,4 (landelijk 795,9)	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA bewerking ABF Research
22	Jeugdcriminaliteit	% 12 t/m 21 jarigen	2020	2% (landelijk 1%)	CBS - Jeugd
23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2020	7% (landelijk 6%)	CBS - Jeugd
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2020	67,3% (landelijk 68,4%)	CBS - Arbeidsdeelname
26	Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2020	2% (landelijk 2%)	CBS - Jeugd
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners van 18 jaar en ouder	2021	448,4 (landelijk 431,2)	CBS - Participatiewet
28	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 65 jaar	2020	253,2 (landelijk 202,0)	CBS - Participatiewet
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	10,2 (landelijk 10,5)	CBS - Jeugd
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	0,9% (landelijk 1,1%)	CBS - Jeugd
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2021	0,4% (landelijk 0,3%)	CBS - Jeugd

32	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	2021	450 (landelijk 649)	CBS - Monitor sociaal domein Wmo
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kilogram per inwoner	2019	219 (landelijk 161)	CBS - Statistiek huishoudelijk afval
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	3,2% (landelijk 20,0%)	Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor
35	Gemiddelde WOZ waarde woningen	1.000 euro	2021	315 (landelijk 290)	CBS - Statistiek waarde onroerende zaken
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2020	0,2 (landelijk 8,9)	BAG/ABF - Systeem Woningvoorraad
37	Demografische druk (verhouding tussen enerzijds jongeren en ouderen en anderzijds bevolking 20 tot 65 jaar)	%	2021	80,6% (landelijk 70,1%)	CBS - Bevolkingsstatistiek
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro’s	2021	€ 728 (landelijk € 733)	COELO, Groningen
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro’s	2021	793 (landelijk 810)	COELO, Groningen

Toelichting op de indicatoren

Taakveld: Bestuur en Ondersteuning

1 Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari.
Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Taakveld: Bestuur en Ondersteuning

2 Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.
Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is berekend de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

Taakveld: Bestuur en Ondersteuning

3 Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

Taakveld: Overhead

4 Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Taakveld: Overhead

5 Overhead

De overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Taakveld: Veiligheid

6 Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 17 jaar

Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

Taakveld: Veiligheid

8 Winkeldiefstal per 1.000 inwoners

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

Taakveld: Veiligheid

9 Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Taakveld: Veiligheid

10 Diefstallen uit woningen

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

Taakveld: Veiligheid

11 Vernieling

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en

het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Taakveld: Economie

14 Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Taakveld: Economie

16 Vestigingen van bedrijven

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.

Taakveld: Onderwijs

17 Absoluut verzuim (niet op school ingeschreven leerplichtigen)

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

Taakveld: Onderwijs

18 Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een jongeren wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt (ongeoorloofd afwezig). Ook veelvoudig te laat komen kan hiertoe worden gerekend.

Taakveld: Onderwijs

19 Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 tot 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Taakveld: Sport, cultuur en recreatie

20 Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Taakveld: Sociaal domein

21 Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.

Taakveld: Sociaal domein

22 Jeugdcriminaliteit

Het percentage jongeren (12 tot 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Taakveld: Sociaal domein

23 Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Taakveld: Sociaal domein

24 Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Taakveld: Sociaal domein

26 Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

Taakveld: Sociaal domein

27 Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

Taakveld: Sociaal domein

28 Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 65 jaar.

Taakveld: Sociaal domein

29 Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Taakveld: Sociaal domein

30 Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

Taakveld: Sociaal domein

31 Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12 tot 23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12 tot 23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Taakveld: Sociaal domein

32 Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Taakveld: Volksgezondheid en milieu

33 Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

Taakveld: Volksgezondheid en milieu

34 Hernieuwbare elektriciteit

Het percentage hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

Taakveld: Algemene Dekkingsmiddelen

35 Gemiddelde WOZ waarde woningen

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

Taakveld: VHROSV

36 Nieuw gebouwde woningen

Het aantal nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

Taakveld: VHROSV

37 Demografische druk (verhouding tussen enerzijds jongeren en ouderen en anderzijds bevolking 20 tot 65 jaar)

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

Taakveld: VHROSV

38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.

Taakveld: VHROSV

39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

4.6 Kerngegevens

	31-12-2020	31-12-2021
Sociale structuur		
Aantal inwoners:	**76.439**	**76.663**
waarvan 0-19 jaar	16.421	16.386
waarvan 20-64 jaar	42.329	42.433
waarvan 65 jaar en ouder	17.689	17.844
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:	**1.831**	**1739**
waarvan personen jonger dan 27 jaar	122	106
waarvan personen tussen 27 en 50 jaar	754	703
waarvan personen tussen 50 en 55 jaar	277	271
waarvan personen tussen 55 en 68 jaar	678	659
waarvan personen in inrichting	47	45
Fysieke structuur		
Oppervlakte gemeente (in hectare)	3.562	3.562
waarvan binnenwater	344	344
waarvan historische stads- of dorpskern	3	3
Aantal woningen en wooneenheden	36.935	37.065
Capaciteit bijzondere woongebouwen	288	288
Oppervlakte van de wegen in m2	2.947.534	2.997.927
Lengte van de waterwegen binnen de bebouwde kom in kilometer	86	86
Lengte van de waterwegen buiten de bebouwde kom in kilometer	15	24
Oppervlakte openbaar groen in hectare	255	257

Het aantal periodieke bijstandsgerechtigenden werd tot en met de jaarstukken 2020 anders weergegeven namelijk:

Aantal periodieke bijstandsgerechtigden:	**1.695**
waarvan personen jonger dan 21 jaar	17
waarvan personen tussen 21 en 65 jaar	1.650
waarvan personen van 65 jaar en ouder*	0
waarvan personen in inrichting	28
Aantal loaw/loaz-uitkeringsgerechtigden	114

Met ingang van de jaarstukken 2021 sluiten de cijfers aan op het raadsvoorstel aanpak Re-integratie en Particiapatie.
Voor de mensen in deze kwetsbare doelgroepen die toch in de bijstand terecht zijn gekomen, is middels de aanpak Re-integratie en Participatie (raadsvoorstel 2246) het afgelopen jaar extra inzet geweest. Dit alles heeft als gevolg dat er een daling heeft plaatsgevonden in het totale bijstand bestand van 1.830 eind 2020 naar 1.730 eind 2021, oftewel een afname van circa 100 bijstandsuitkeringen.